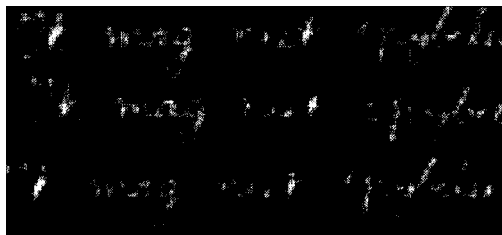

'De Verzuipketen'

v

INTEGRALE AANPAK
SCHOOLVERZUIM

Naam:

Maand/Jaar publicatie:

Naam opleiding:

Marlies Centen en Paulien van den Berg

Mei 2008

**Christelijke Hogeschool Windesheim, opleiding
Maatschappelijk Werk & Dienstverlening.**

Instellingsbegeleider: de heer H. Klein

Projectbegeleidster: mevrouw M.J.A Peters

Naam en vestigingsplaats instelling: Raad voor de Kinderbescherming, Zwolle

Voorwoord

In het kader van onze opleiding, Maatschappelijk Werk & Dienstverlening, sluit je het vierdejaar af met onder andere een afstudeeronderzoek. Dit kan inhouden een zelfgekozen onderzoek (scriptie) of een onderzoek in opdracht van een instelling (het project). Wij, Marlies Centen en Paulien van den Elerg, hebben gekozen voor een afstudeerproject.

Marlies heeft haar jaarstage gelopen bij de Raad voor de Kinderbescherming Zwolle en Paulien van den Berg heeft haar jaarstage gelopen bij Onderwijshulpverlening, Stichting Jeugdhulpverlening Flevoland. Beiden waren we op zoek naar een afstudeermaatje. Via een medestudente zijn we in contact met elkaar gekomen. Het contact is begonnen met een mail, om vervolgens elkaar te ontmoeten in een café in Zwolle. Na een leuk en vooral eerlijk gesprek hebben we besloten om verder met elkaar in zee te gaan. Na deze sprong in het diepe, wilden we een project vinden die aansloot bij onze jaarstage. In overleg met de heer H. Klein van de Raad voor de Kinderbescherming kwamen we gelijk op het onderwerp 'schoolverzuim'.

De samenwerking is verbazingwekkend goed verlopen. Tijdens het onderzoek zijn we weinig tot geen obstakels tegengekomen, dit is te danken aan de goede medewerking van de informanten die we betrokken hebben bij ons onderzoek. In het bijzonder willen we bedanken onze instellingsbegeleider de heer drs. H. Klein en onze projectbegeleidster mevrouw M.J.A. Peters van Christelijke Hogeschool Windesheim. Zij hebben het mogelijk gemaakt dat wij ons project tot een goed einde hebben kunnen brengen. Naast onze begeleiders willen we mevrouw mr. W. Dull bedanken voor de actuele informatie die zij ons aanleverde met betrekking tot het onderwerp schoolverzuim. Tevens willen wij mevrouw M. Sterkenburg, leerplichtambtenaar gemeente Zwolle, bedanken voor de ingang die zij ons bood bij de afdeling leerplicht, gemeente Zwolle.

Inhoudsopgave

Inleiding	Pag. 1
1. Het Onderzoek	Pag. 4
1.1 Probleemstelling, Onderzoeksvraag en Doelstelling	Pag. 4
1.2 Operationaliseren	Pag. 5
1.3 De onderzoeksmethode	Pag. 7
1.4 Betrouwbaarheid en Validiteit	Pag. 8
2. De Instellingen	Pag. 10
2.1 Raad voor de Kinderbescherming	Pag. 10
2.2 Leerplicht	Pag. 14
2.3 Bureau Jeugdzorg (BJZ)	Pag. 15
2.4 Advies- en Meldpunt Kindermishandeling (AMK)	Pag. 15
2.5 Openbaar Ministerie (OM)	Pag. 16
2.6 Politie IJsselland	Pag. 16
2.7 Bureau HALT	Pag. 16
2.8 Instellingen toegespitst op schoolverzuim	Pag. 18
3. Schoolverzuim	Pag. 20
3.1 Leerplicht	Pag. 20
3.2 Schoolverzuim	Pag. 20
4. Samenwerken	Pag. 24
4.1 Definities van samenwerken	Pag. 24
4.2 Voorwaarden voor een goede samenwerking	Pag. 24
5. Verwerken van de gegevens	Pag. 30
5.1 Verwerken van de gegevens	Pag. 30
5.2 Uitwerking van gegevens	Pag. 31
6. Conclusie & Aanbevelingen	Pag. 45
6.1 Inleiding conclusie	Pag. 45
6.2 Conclusie	Pag. 45
6.3 Aanbevelingen	Pag. 49

7. Bronvermelding	Pag. 52
8- Lijst van afkortingen	Pag. 55
9. Bijlagen:	Pag. 56

Interviews
Leerplichtwet
Instructie Integrale Handhaving Leerplicht

Inleiding

*"In het hele land zijn mensen ferm bezig sociale misstanden te bestrijden. De ambitie is hoog. Het aantal jongeren die voortijdig schoolverlaten, moet terug naar nul daklozen zullen binnenkort niet meer in het openbaar dakloos zijn, woningcorporaties gaan zorgen voor leefbare wijken waarin overlast niet meer voorkomt. (...) Als er iets is, wat ik als moeilijk ervaar, dan is het wel samenwerking. Met zijn tweeën gaat het nog, mits de visie overeenkomt en de klik aanwezig is. Maar met drie partijen wordt een bespreking al een vergadering en ontstaat er snel onderlinge wrijving. Samenwerken is een onderschatte bezigheid. (...) Men zal druk zijn met vergaderingen bijeen roepen, verslagen maken, die weer bijstellen en rond mailen. Ondertussen worden verantwoordelijkheden gedelegeerd, afgeschoven, of onterecht te ruim genomen, waardoor er conflicten ontstaan en de klant niet meer weet wie nou wat wanneer zou doen. Ik schets nu een negatief beeld, maar zo gaat het vaak in de praktijk. Zodra mensen gaan samenwerken zijn ze niet meer bezig met de dingen waar ze goed in zijn, maar met procesgedoe. Men doet steeds minder aan het primaire werk, want er gaat energie zitten in de positiebepaling van zichzelften opzichte van elkaar. Dit is dus niet de primaire oplossing tot de sociale problemen. De oplossing zit altijd in het probleem zelf. Overigens wil ik de term 'probleem' schrappen en vervangen door 'behoefte'. Dus: vraag eens aan die mensen met een behoefte hoe ze de zaak zelfopgelost zouden willen zien. Vraag aan schoolverlatende jongeren waarom ze school verlaten, wat ze willen, wat ze nodig hebben om terug te gaan naar school. Misschien wel leuker onderwijs. Dat moet je dan dus bieden. (...) Neem hun wens serieus, voordat je een oplossing bedenkt. Ga daarna pas samenwerken, waarbij je eerst nagaat of je een visie deelt, anders zit je weer binnen de kortste keren langs elkaar heen te werken met praktische maatregelen die tegen elkaar in werken. Om een klein voorbeeldje te geven bij vroegtijdige schoolverlaters: hebben ouders en school ooit samen gepraat over een gedeelde opvoedkundige visie? Ik verheug me er nu al op. Ik kom."*¹

Deze column geeft in het kort weer waar ons onderzoek over gaat, De Raad voor de Kinderbescherming vindt dat de samenwerking met de leerplicht met betrekking tot schoolverzuim in de gemeente Zwolle niet goed verloopt. Vanuit de Raad voor de Kinderbescherming, als onderdeel van de jeugdstrafrechtketen, zijn er aanwijsbare signalen dat het lang duurt, voordat er een proces-verbaal wordt opgemaakt. Tevens is er geen zicht op hetgeen wat er voorafgaand aan het proces-verbaal is gebeurd. Met als gevolg dat de Raad voor de Kinderbescherming zijn interventies gericht op schoolverzuim niet optimaal kan benutten. Voor de Raad voor de Kinderbescherming is het onduidelijk waar de kern van het probleem ligt. Hieruit vloeide in overleg met de heer H. Klein (instellingsbegeleider) en mevrouw M.J.A. Peters (projectbegeleider) de volgende onderzoeksvraag voort:

¹ Column Hester Macrander, Gelderlander 12 april 2008

'De verzuipketen'

"Hoe wordt de samenwerking ervaren tussen de leerplichtambtenaren van de gemeente Zwolle en de Raad voor de Kinderbescherming, als onderdeel van de jeugdstrafrechtketen met betrekking tot schoolverzuim en zijn er suggesties om de samenwerking te verbeteren? "

De instroom van spijbelzaken bij de Raad voor de Kinderbescherming kan plaatsvinden via het jeugdstrafrecht. De Raad voor de Kinderbescherming start een onderzoek naar aanleiding van een proces-verbaal; of via civielrechtelijk raadsonderzoek. Daarnaast voert de Raad voor de Kinderbescherming de casusregie bij spijbelzaken die via het strafrecht zijn binnengekomen. Als schakel in de keten heeft de Raad voor de Kinderbescherming regelmatig beleidsmatig en casuïstiekoverleg met de leerplichtambtenaren uit de regio Overijssel, Officier van Justitie, Bureau Jeugdzorg en Bureau Halt in de regio. Die ketenoverleggen hebben een routing uitgezet betreffende de procedures waarlangs en de soort reacties waarmee schoolverzuim zaken ketenbreed aangepakt worden. Uitgangspunt is dat de jongere zo spoedig mogelijk terug naar school gaat en blijft gaan.² Dit onderzoek is bedoeld voor de Raad voor de Kinderbescherming Zwolle en de afdeling leerplicht van de gemeente Zwolle. Mogelijk kan het onderzoek op regionaal niveau een meerwaarde bieden met betrekking tot de samenwerking. Het doel van het onderzoek is aanbevelingen geven over de manier waarop de samenwerking tussen de Raad voor de Kinderbescherming, als onderdeel van de jeugdstrafrechtketen, en de afdeling leerplicht van de gemeente Zwolle kan worden verbeterd.

Voor dit onderzoek is gebruik gemaakt van methodische triangulatie. Methodische triangulatie verwijst naar het gebruik van verschillende methoden voor verzameling van analyse en informatie in één onderzoek. Voor dit onderzoek is gebruik gemaakt van: semi-gestructureerde interviews, literatuur en velddocumenten.

Het verslag van het onderzoek is onderverdeeld in de volgende hoofdstukken:

Hoofdstuk 1 Het onderzoek

In dit hoofdstuk worden de probleemstelling, onderzoeksvraag en doelstelling uitvoerig besproken. Daarnaast zullen een aantal begrippen nader worden verklaard die regelmatig in het onderzoek naar voren komen. Verder zullen de onderzoekers uitleggen op welke manier het onderzoek is uitgevoerd.

Hoofdstuk 2 De instellingen

Bij het onderwerp 'schoolverzuim' zijn verschillende instellingen betrokken. Om de lezer zo'n transparant mogelijk beeld te geven van het proces dat een jongere behoort te doorlopen als er sprake is van schoolverzuim worden in dit hoofdstuk de verschillende instellingen uitgewerkt.

Hoofdstuk 3 Schoolverzuim

Schoolverzuim is een maatschappelijk probleem waar moeilijk grip op is te krijgen. Dit komt veelal, omdat schoolverzuim een signaal afgeeft voor achterliggende problematiek. In dit hoofdstuk beschrijven de onderzoekers in het kort de geschiedenis van de leerplicht en schoolverzuim als maatschappelijk en als individueel probleem. Ook komen de strafrechtelijke reacties op schoolverzuim aan bod binnen de regio Overijssel.

Hoofdstuk 4 Samenwerken

De onderzoeksvraag heeft betrekking op de samenwerking tussen de Raad voor de Kinderbescherming en de leerplicht van de gemeente Zwolle. Om dit goed te kunnen onderzoeken is het belangrijk om vanuit de literatuur te weten wat er onder samenwerking wordt verstaan en wat de voorwaarden zijn om goed te kunnen samenwerken.

Hoofdstuk 5 Verwerken van de gegevens

In dit hoofdstuk hebben de onderzoekers de gegevens die zij verkregen hebben uit de afgenomen interviews verwerkt. De verwerkte gegevens hebben geleid tot onderzoeksresultaten.

Hoofdstuk 6 Conclusie & Aanbevelingen

Aan de hand van de onderzoeksresultaten zijn door de onderzoekers conclusies getrokken. Uit de conclusies zijn verscheidene aanbevelingen opgesteld om de samenwerking tussen de Raad voor de Kinderbescherming en de leerplicht van de gemeente Zwolle te verbeteren.

**HET 1\$ GEWOON
LEKKERDER DWEILEN
Al C IC IAIETT
AL2» Jt W t t I
DAT ONDERTUSSEN
TENMINSTE
IEMAND PROBEERT
DE KRAAN TE
REPAREREN
*Loesje***

³ www.loesie.nl

Hoofdstuk 1 Het Onderzoek

In dit hoofdstuk worden de probleemstelling, de onderzoeksvraag en de doelstelling nader toegelicht. Vervolgens zullen we een aantal begrippen die in het onderzoek naar voren komen nader gaan verklaren. Ook verantwoorden de onderzoekers de methode van het uitgevoerde onderzoek. Daarnaast zal worden ingegaan op de betrouwbaarheid en validiteit van het onderzoek.

1.1 Probleemstelling, onderzoeksvraag en doelstelling

In het kader van ons onderzoek hebben de onderzoekers een aantal gesprekken gehad met de heer H. Klein. Het zou wenselijk zijn als het onderwerp van het afstudeerproject betrekking had op onze stage ervaringen. Bij navraag aan verscheidene medewerkers van de Raad voor de Kinderbescherming kwam naar voren dat er problemen werden onderzonden rondom het onderwerp schoolverzuim. Van daaruit hebben de onderzoekers in overleg een probleemstelling geformuleerd.

Probleemstelling

Vanuit de Raad voor de Kinderbescherming, als onderdeel van de jeugdstrafrechtketen, zijn er aanwijsbare signalen dat het lang duurt, voordat er een proces-verbaal wordt opgemaakt. Tevens is er geen zicht op hetgeen wat voorafgaand aan het proces-verbaal is gebeurd. Met als gevolg dat de Raad voor de Kinderbescherming zijn interventies gericht op schoolverzuim niet optimaal kan benutten. De Raad voor de Kinderbescherming vindt dat de samenwerking met de leerplicht met betrekking tot schoolverzuim in de gemeente Zwolle niet goed verloopt.

Onderzoeksvraag

Naar aanleiding van de probleemstelling is in overleg met de heer H. Klein en M.J.A. Peters de volgende onderzoeksvraag opgesteld.

"Hoe wordt de samenwerking ervaren tussen de leerplichtambtenaren van de gemeente Zwolle en de Raad voor de Kinderbescherming, als onderdeel van de jeugdstrafrechtketen met betrekking tot schoolverzuim en zijn er suggesties om de samenwerking te verbeteren? "

Doelstelling

De doelstelling van het onderzoek is het geven van aanbevelingen aan de Raad voor de Kinderbescherming om de samenwerking tussen de Raad en de afdeling leerplicht van de gemeente Zwolle te verbeteren.

1.2 Operationaliseren

In het onderzoek zullen begrippen naar voren komen waarbij de interpretatie en verklaring van het begrip een rol kunnen spelen. Deze begrippen zullen hieronder nader worden toegelicht, zodat elke lezer de inhoud van dit verslag op een gelijke manier interpreteert.

Samenwerken: gemeenschappelijk aan een zelfde taak werken.

Ervaren: ondervinden, meemaken.

Jeugdstrafrechtketen: onder de jeugdstrafrechtketen verstaan de onderzoekers het Openbaar Ministerie, arrondissement Zwolle-Lelystad, Politie IJssellanden en de Raad voor de Kinderbescherming Zwolle.

Schoolverzuim: In de eerste plaats wordt een onderscheid gemaakt tussen absoluut en relatief verzuim. Binnen het relatief verzuim kan weer een onderscheid worden gemaakt tussen signaalverzuim, beginnend verzuim en luxeverzuim

- Absoluut verzuim: houdt in dat de jeugdige op geen enkele school is ingeschreven. De ouders zijn verantwoordelijk voor de inschrijving van hun kind op een school. Absoluut schoolverzuim is wettelijk verboden, omdat het recht van het kind op onderwijs daardoor teniet gedaan wordt;
- Relatief verzuim: is sprake als de jongere wel op een school is ingeschreven, maar voor kortere of langere tijd ongeoorloofd afwezig is of de school voortijdig verlaat;
- Signaalverzuim: duidt erop dat het schoolverzuim een signaal is van achterliggende (gezins)problematiek;
- Beginnend verzuim: ongeoorloofde afwezigheid die zich uit in regelmatig spijbelen, variërend van structureel te laat komen, uren verzuimen, tot regelmatig met vriend(inn)en een dagdeel spijbelen;
- Luxeverzuim: als de jeugdige buiten de schoolvakantie op vakantie gaat.⁴

Zorg- en adviesteams Zwolle: In een zorg- en adviesteam (ZAT) worden jongeren van de betreffende middelbare school besproken, waarover zorgen zijn vanuit school. In een ZAT nemen de volgende personen deel:

- De zorgcoördinator van de school (voorzitter van het team);
- Een vertrouwenspersoon van de school (secretaris van het team);
- De afdelingsleiders van de school;
- De leerplichtambtenaar van de gemeente 2'wolle;
- Een jeugdarts van de GGD;
- Schoolcounselor van Bureau Jeugdzorg Zwolle;
- De jeugdagente van de basiseenheid.

⁴ Aanwijzing strafrechtelijke aanpak schoolverzuim. Uit: Staatscourant 29 december 2005

'De verzuipketen'

Netwerkoeverleg Zwolle-Noord en Zw' olie-Zuid: In het netwerkoeverleg worden jongeren besproken met meervoudige problematiek. Er wordt gekeken welke instantie wat doet en wat er moet gaan gebeuren. Een keer in de zes weken komen de volgende instellingen bij elkaar:

- Bureau Jeugdzorg Overijssel;
- Algemeen Maatschappelijk werk, De Kern;
- Afdeling Leerplicht, gemeente Zwolle;
- Stichting MEE IJsseloevers;
- Politie IJsselland;
- Consultatiebureau voor Alcohol en Drugs Zwolle;
- Travers;
- Raad voor de Kinderbescherming.

Justitieel Casus Overleg (JCO): In het JCO worden de jongeren besproken waartegen een proces-verbaal is opgemaakt. In het JCO is de politie, het Openbaar Ministerie en de Raad voor de Kinderbescherming vertegenwoordigd de frequentie is één keer per week. Het JCO maakt het mogelijk de werkzaamheden beter op elkaar af te stemmen, dat de aanpak van de jeugdige door het JCO beter afgestemd wordt op die van de andere partijen en dat het JCO een bijdrage levert aan het vroegtijdig signaleren van risicojongeren. Bij het JCO is er sprake van maatwerk en dit resulteert in een kwaliteitsverbetering in strafafdoening en hulpverlening. Tevens draag het JCO bij aan het terugdringen van recidive en het voorkomen dat jongeren afglijden richting criminaliteit, alsmede dat het JCO tot verkorting van doorlooptijden leidt.⁵

Integrale Handhaving Leerplicht overleg (IHL-overleg): "In het IHL-overleg komen 2 keer per jaar de leerplichtambtenaren van de regio Overijssel, Bureau HALT, parketsecretaris (Openbaar Ministerie) en de Raad voor de Kinderbescherming. Zij komen bijeen om een krachtiger beleid te voeren in de strijd tegen schoolverzuim."⁶

Integrale Handhaving Leerplicht instructie (IHL-instructie): een handleiding van de procesbeschrijving als er sprake is van schoolverzuim. Om tot een betere afstemming te komen tussen de partijen. De volgende partijen zijn bij de instructie betrokken: Openbaar Ministerie Zwolle-Lelystad, Raad voor de Kinderbescherming, Regiopolitie IJsselland, Bureau HALT Regio IJssel-Vecht en de leerplichtambtenaren van de regio IJssel-Vecht.

Bevoegd Opsporingsambtenaar (BOA): een leerplichtambtenaar met de bevoegdheid om een proces-verbaal op te maken.

⁵ www.iustitie.nl/iniages/Evaluatie%20Justitieel%20Casusoverleg%20Jeugd_tcm34--2682.pdf

⁶ Integrale Handhaving Leerplicht instructie, instructie november 2007

1.3 De onderzoeksmethode

Er is kwalitatief onderzoek verricht. Hieronder zal het type onderzoek worden verantwoord en de keuze van de dataverzamelingsmethode wordt nader toegelicht.

Type onderzoek

De onderzoekers onderzochten de ervaringen rondom de samenwerking tussen de Raad voor de Kinderbescherming en de afdeling leerplicht van de gemeente Zwolle. Er is gekozen voor een kwalitatief onderzoek. Kwalitatief onderzoek wordt door Baarda, de Goede en Teunissen⁷ als volgt omschreven: "Het uitgangspunt van een kwalitatief onderzoek is onderzoek te doen onder alledaagse omstandigheden. In dit onderzoek ga je zoveel mogelijk na wat er in de praktijk aan de hand is. De onderzoeker probeert die situatie zo min mogelijk te verstoren en verzamelt gegevens via directe waarneming, waarbij hij vaak gebruik maakt van verschillende databronnen en verschillende dataverzamelingsmethoden."

Keuze dataverzamelingsmethode

Bij het uitvoeren van een kwalitatief onderzoek betekent het volgens Baarda, de Goede en Teunissen dat dataverzameling zoveel mogelijk levensecht moet zijn en zoveel mogelijk binnen de context plaats vindt. Hiervoor is er gebruik gemaakt van methodische triangulatie. Methodische triangulatie verwijst naar het gebruik van verschillende methoden voor verzameling van analyse en informatie in één onderzoek. Voor dit onderzoek is er gebruikt gemaakt van: literatuur, velddocumenten en semi-gestructureerde interviews.

Literatuur hebben de onderzoekers gebruikt om het begrip 'samenwerken' en 'schoolverzuim' uit te werken, om vervolgens de theorie met de praktijk te koppelen.

Velddocumenten die de onderzoekers in het onderzoek gebruikt hebben bestaan uit bestaande instructies, afspraken, krantenartikelen en notulen.

Semi-gestructureerde interviews voor de onderzoekers houdt in dat ze beginnen met een aantal gestructureerde vragen naar persoonlijke gegevens zoals, functie en aantal jaren in functie. Vervolgens komen er een aantal onderwerpen aan bod die de onderzoekers van tevoren voorbereid hebben. De reden dat ze voor een semi-gestructureerd interview hebben gekozen is om ruimte te houden om door te vragen. Voor dit onderzoek zijn medewerkers van de Raad voor de Kinderbescherming en de leerplicht van de gemeente Zwolle geïnterviewd.

⁷ Baarda,D.B., de Goede,M.P.M. en Teunissen,J. (2005). *Basisboek Kwalitatief Onderzoek, Handleiding voor het opzetten en uitvoeren van kwalitatief onderzoek*

'De verzuipketeir'

Binnen de Raad voor de Kinderbescherming hebben meerdere partijen te maken met leerplicht. Weliswaar allemaal op een ander niveau. De teamleider van strafzaken (Wies Dull) is actief op beleidsniveau. De casusregisseur strafzaken (Errit Vleer) voor Zwolle is de schakel tussen de Raad voor de Kinderbescherming en leerplicht gemeente Zwolle. De raadsonderzoekers (Evert Peters en Gerald Batterink) voeren het onderzoek uit. De onderzoekers hebben deze raadsonderzoekers benaderd, omdat zij veel onderzoeken uitvoeren als het gaat om schoolverzuim. Zij maken allemaal op een andere manier deel uit van het proces en zijn betrokken bij het onderwerp 'schoolverzuim'. Dit is de reden dat de onderzoekers deze vier medewerkers van de Raad voor de Kinderbescherming hebben benaderd om een interview af te nemen. Om te onderzoeken hoe de leerplicht gemeente Zwolle staat tegenover de samenwerking met de Raad voor de Kinderbescherming hebben de onderzoekers ervoor gekozen om alle vier de leerplichtambtenaren te interviewen die betrokken zijn bij het voortgezet- en middelbaar beroepsonderwijs, omdat jongeren vanaf hun twaalfde levensjaar strafrechtelijk kunnen worden vervolgd. Vanaf dat moment kan er dus een basisonderzoek proces-verbaal gestart worden. Als de onderzoekers het over het schoolverzuim hebben richten ze zich op jongeren tussen de 12 en 18 jaar die onderwijs volgen op een middelbare school in Zwolle. Voor kinderen jonger dan twaalf jaar is dit niet het geval. De ouders zijn dan aansprakelijk. In totaal zijn acht interviews afgenomen.

1.4 Betrouwbaarheid en validiteit

Betrouwbaarheid

Volgens Baarda, de Goede en Teunissen^o vormt betrouwbaarheid "een indicatie van de mate waarin onderzoeksresultaten onafhankelijk zijn van toeval. Voor het kwalitatief onderzoek is dat een probleem, omdat toeval daar een belangrijk onderdeel van het onderzoeksproces vormt waar de onderzoeker in principe juist open voor staat. De onderzoeksresultaten en conclusies bij kwalitatief onderzoek moeten wel controleerbaar en inzichtelijk zijn."

De interviews die de onderzoekers hebben afgenomen hebben zijn vastgelegd op recorders. Deze zijn letterlijk uitgewerkt om zo de betrouwbaarheid van het onderzoek te verhogen. Daarnaast hebben de onderzoekers voor het afnemen van het interview de geïnterviewde ingelicht over de doelstelling van het onderzoek, zodat de geïnterviewden op de hoogte waren van waar het gesprek over zou gaan.

Baarda,D.B., de Goede,M.P.M. en Teunissen,J. (2005). *Basisboek Kwalitatief Onderzoek, Handleiding voor het opzetten en uitvoeren van kwalitatief onderzoek*

'De verzuipketen'

Validiteit

Volgens Baarda, de Goede en Teunissen⁹ heeft validiteit "te maken met de juistheid van de onderzoeksbevindingen. Het gaat daarbij om de vraag in hoeverre de onderzoeksbevindingen een goede weergave vormen van datgene wat zich feitelijk in de praktijk afspeelt. Overigens spreekt men in de kwalitatieve traditie meestal liever over geldigheid dan over validiteit."

Door zoveel mogelijk gebruik te maken van verschillende dataverzamelingstechnieken zoals triangulatie is de kans op valide resultaten het grootst. Voor dit onderzoek is, zoals eerder vermeld, gebruik gemaakt van de methodische triangulatie.

Om het onderzoek zo geldig mogelijk te maken hebben de onderzoekers zoveel mogelijk open vragen gesteld zodat de geïnterviewde zoveel mogelijk eigen antwoorden kon geven. Daarnaast hebben de onderzoekers de vragen gericht op de alledaagse praktijksituaties zodat de resultaten uit het onderzoek meer van toepassing zijn op andere min of meer vergelijkbare situaties. Hierdoor wordt de reikwijdte van het onderzoek vergroot. De uitkomsten van het onderzoek gelden voor de Raad voor de voor de Kinderbescherming en de afdeling leerplicht van de gemeente Zwolle. Tevens zouden de aanbevelingen gebruikt kunnen worden door het Openbaar Ministerie, politie IJsselland.

De onderzoekers hebben gekozen, zoals hierboven uitgebreid is beschreven, voor een kwalitatief onderzoek. Er is gebruikt gemaakt van literatuur, velddocumenten en semi-gestructureerde interviews. Op die manier wordt de betrouwbaarheid en validiteit van het onderzoek vergroot. In het volgende hoofdstuk zullen de instellingen die betrokken zijn bij schoolverzuim nader worden toegelicht.

⁹ Baarda, D.B., de Goede, M.P.M en Teunissen, J. (2005). *Basisboek Kwalitatief Onderzoek*, Handleiding voor het opzetten en uitvoeren van kwalitatief onderzoek

Hoofdstuk 2 De instellingen

Bij het onderwerp 'schoolverzuim' zijn verschillende instellingen betrokken. Om een zo transparant mogelijk beeld te geven van het proces dat een jongere behoort te doorlopen als er sprake is van schoolverzuim worden in dit hoofdstuk de verschillende instellingen uitgewerkt.

2.1 Raad voor de Kinderbescherming

De Raad voor de Kinderbescherming komt op voor de rechten van het kind, van wie de ontwikkeling en opvoeding worden bedreigd. De Raad schept voorwaarden om die bedreiging op te heffen of te voorkomen. De Raad doet onderzoek, adviseert in juridische procedures en kan maatregelen of sancties voorstellen. De Raad werkt nauw samen met andere instanties.

De missie van de Raad voor de Kinderbescherming luidt in het kort: vroegtijdige onderkenning van problemen, aanpak op maat, heldere informatie aan en openstaan voor reacties uit de samenleving, samenwerking met 'ketenpartners', een duidelijke rol in de keten, een snelle maar zorgvuldige werkwijze en aandacht voor cultuurverschillen. Dit alles krijgt gestalte in beleid en casuïstiek.

De drie kerntaken van de Raad zijn bescherming, scheiding en omgang, en strafzaken waarin minderjarigen betrokken zijn. Daarnaast heeft de Raad ook een taak op andere terreinen waarbij de belangen van het kind in het spel zijn, zoals adoptie, het afstand doen van een kind en afstammingsvragen.¹⁰

In verband met de onderzoeksvraag hebben we het meest te maken met strafzaken. Dit is de reden waarom we dit verder uitleggen en de rest van de kerntaken van de Raad achterwege laten.

Strafzaken

Kinderen van 12 tot 18 jaar vallen onder het jeugdstrafrecht. Als een jeugdige wordt verdacht van het plegen van een strafbaar feit wordt er, afhankelijk van de ernst van het vergrijp, een proces-verbaal opgemaakt. Ook kan het zo zijn dat er een melding binnenkomt via een in verzekeringstelling. "Als het delict ernstig en/of ingewikkeld is en zes uur verhoor is niet voldoende om het opsporingsonderzoek af te ronden dan wordt de jongere in verzekering gesteld. De jongere moet dan, in belang van het politieonderzoek, op het bureau blijven. De jongere mag maximaal drie dagen in verzekering worden gesteld. Na zes uur in verzekeringstelling moet de Raad voor de Kinderbescherming worden ingeschakeld. Vanuit de Raad voor de Kinderbescherming komt er een medewerker de jongere bezoeken, om te kijken hoe het met hem gaat."¹¹

Kinderen tot 12 jaar kunnen niet strafrechtelijk worden vervolgd. In bepaalde gevallen kan het jeugdstrafrecht ook gelden voor jongeren van 18 tot 21 jaar. Het gaat dan om jongeren waarvan de Rechter vindt dat zij verstandelijk of emotioneel niet voldoende zijn ontwikkeld. Bij zeer ernstige misdrijven is het ook mogelijk dat de Rechter jongeren van 16 tot 18 jaar volgens het volwassenenstrafrecht berecht. De Rechter kan dit doen als hij

¹⁰ www.kinderbescherming.nl/fbi/flexpage/flexpage.asp?id=36

¹¹ www.steunpuntforensischezorg.nl/sitemanager.asp?pid=1009

'De verzuipketen'

vindt dat de jongere gezien zijn leeftijd dermate 'Volwassen' is, dat hij niet meer volgens het jeugdstrafrecht moet worden berecht. Een proces-verbaal of een in verzekeringstelling is voor de Raad voor de Kinderbescherming aanleiding een systematisch onderzoek uit te voeren. Het onderzoek voert de Raad uit aan de hand van een uitgebreide vragenlijst, genaamd basisraadsonderzoek (BARO). Het onderzoek wordt uitgevoerd door een medewerker van de Raad: de raadsonderzoeker. Een belangrijk onderdeel van het onderzoek is een gesprek met ouders en de minderjarige. Over het algemeen worden de gesprekken met ouder en minderjarige afzonderlijk gedaan. Het doel daarvan is om meer te weten te komen over de persoonlijke omstandigheden van de minderjarige. Daarnaast benadert de raadsonderzoeker een informant voor zijn onderzoek, zoals een leerkracht.

De Raad doet onderzoek om de Officier van Justitie en/of Kinderrechter voor te lichten met betrekking tot een eventueel strafadvies en om te kijken of er sprake is van achterliggende problematiek. Mocht dit het geval zijn dan kan de Raad voor de Kinderbescherming hulpverlening op gang zetten. In sommige gevallen is er meer onderzoek nodig, bijvoorbeeld omdat de Raad nog niet genoeg informatie heeft, of omdat er sprake is van problemen. De raadsonderzoeker overlegt tijdens zijn onderzoek regelmatig met zijn leidinggevende en andere medewerkers van de Raad, zoals een gedragsdeskundige en een juridisch deskundige. Beslissingen neemt hij dus nooit alleen en adviezen stelt hij altijd op in overleg met anderen.

De raadsonderzoeker sluit zijn onderzoek af met een rapport. In het rapport wordt de mening van de ouder en het kind beschreven. Verder vermeldt hij de conclusies die de Raad voor de Kinderbescherming uit het onderzoek trekt. Het onderzoeksrapport van de Raad voor de Kinderbescherming is bestemd voor de Officier van Justitie en zo nodig de Kinderrechter. Daarmee adviseert de Raad hen over een straf die opvoedkundig gezien het beste is voor de minderjarige.

Hoofddoelen van de Raad gericht op de ketenpartners

- "De Raad is gericht op samenwerking en is mede verantwoordelijk voor het functioneren van de ketens (civiel en straf), waarvan hij deel uitmaakt;
- Samen met anderen toetst de Raad de uitkomsten en de effectiviteit van jeugdzorg en jeugdbescherming;
- De Raad zorgt ervoor dat binnen het lokaal jeugdbeleid, de jeugdzorg en de justitiële instanties duidelijk is wanneer en op welke wijze kinderen bij de Raad moeten worden gemeld en wat de bijdrage is van het raadswerk."¹²

Verder voert de Raad voor de Kinderbescherming de casusregie met als doel de samenhang tussen de ketenpartners te bevorderen. "Onder de ketenpartners worden verstaan de Raad voor de Kinderbescherming, Bureau Jeugdzorg en de stichting Reclassering Nederland. Daarnaast onderhoudt hij contact met Politie, Parket van de Officier van Justitie, Rechtbank en de Justitiële Jeugdinrichtingen (JJI)."¹³ Hiermee willen ze bereiken dat vroegtijdig, snel en consequent kan worden opgetreden tegen een jeugdige wetsovertreder.

¹² www.kinderbescherming.nl/fbi/flexpage/flexpage.asp?id=38

¹³ www.kinderbescherming.nl/

'De verzuipketen'

De Raad voert casusregie op twee gebieden:

- "Individuele casusregie met als doel zicht te krijgen en te houden en zo nodig te reageren op het verloop van iedere individuele casus, vanaf het moment dat de jeugdige door de politie als gevolg van een proces-verbaal of in verzekeringstelling bij de Raad is gemeld tot en met de nazorg na de tenuitvoerlegging van een straf of maatregel;
- Beleidsregie, welke plaatsvindt in de Arrondissementale Platforms Jeugdcriminaliteit en de beleidsmatige coördinatie van de activiteiten van partners in de jeugdstrafrechtketen omvat." ¹⁴

Daarnaast maakt de casusregisseur deel uit van een Justitieel Casusoverleg (JCO) en een netwerkoverleg. Het JCO is een wekelijks overleg tussen het Openbaar Ministerie, de Raad voor de Kinderbescherming en de Regiopolitie IJsselland. In het JCO worden minderjarigen besproken tegen wie de politie of de leerplichtambtenaar een proces-verbaal heeft opgemaakt. Het doel van dit overleg is om de werkzaamheden van de ketenpartners beter op elkaar af te stemmen en daardoor vroegtijdig, snel en consequent te kunnen reageren op strafbare feiten gepleegd door minderjarigen.

Anderen taken van de casusregisseur is aanwezig zijn bij het netwerkoverleg. Voor Zwolle zijn er twee netwerkoverleggen, namelijk Zwolle-Noord en Zwolle-Zuid. Deze overleggen vinden één keer per zes weken plaats. De leerplichtambtenaar maakt ook deel uit van dit overleg. Het doel van de netwerkoverleggen is dat jongeren die risicogedrag vertonen in beeld komen en zo nodig hulpverlening in te zetten. Het netwerkoverleg Zwolle-Noord en Zwolle-Zuid bestaan uit:

- Politie regio IJsselland;
- Algemeen Maatschappelijk Werk (AMW) "de Kern";
- MEE IJsseloever;
- Consultatiebureau Alcohol en Drugs (CAD) Zwolle;
- Bureau Jeugdzorg Overijssel (BJZ);
- Leerplichtambtenaar Gemeente Zwolle;
- Travers;
- Raad voor de Kinderbescherming Zwolle.

De Raad voor de Kinderbescherming en schoolverzuim

De Raad kan op twee manieren betrokken worden in het leerplichtproces:

- Zorgmelding bij het Advies- en Meldpunt Kindermishandeling (AMK) Almelo door de leerplichtambtenaar indien sprake is van zorgen rond de opvoeding van de verzuimer; als vrijwillige hulpverlening niet toereikend is gebleken of door de ouders wordt geweigerd zal er een civiele melding uitgaan naar de Raad voor de Kinderbescherming.

¹⁴ www.kinderbescherming.nl/fbi/flexpage/flexpage.asp?id=182

'De verzuipketen'

De Raad start dan een beschermingsonderzoek om te bezien of er voldoende redenen zijn om aan de Kinderrechter te vragen een kinderbeschermingsmaatregel (ondertoezichtstelling) uit te spreken. De raadsonderzoeker voert het onderzoek uit.

- Indien proces-verbaal is opgemaakt tegen de jongere of de jongere en ouders, brengt de Raad strafadvies uit aan het Openbaar Ministerie (OM) en de Kantonrechter. Hierbij kan het bijvoorbeeld gaan om een op spijbelgedrag gerichte leerstraf. Daaraan voorafgaand verricht de Raad een basisraadsonderzoek.

Op dit moment is er een ontwikkeling gaande omtrent de afdoening van schoolverzuim. Zoals hierboven staat beschreven worden spijbelzaken afgedaan door de Kantonrechter. De Tweede Kamer wil nu zo gauw mogelijk overal spijbelrechters hebben. De minister heeft toegezegd zijn best te doen dit op korte termijn te bereiken. In het arrondissement Zutphen gaat het al enige tijd zoals men het in Den Haag wil. Zonder al te veel ruchtbaarheid is men hier mee begoimen om tegemoet te komen aan de wensen vanuit het parlement en de samenleving om het spijbelen snel en effectief aan te pakken. Alle spijbelzaken worden in Zutphen door de Kinderrechter behandeld. Op de zitting zijn ook aanwezig de ouders van de spijbelaar, de leerplichtambtenaar en een vertegenwoordiger van de Raad voor de kinderbescherming.¹⁵

Dit betekent dat zaken sneller worden afgedaan en een Kinderrechter beschikt over de bevoegdheid om een kinderbeschermingsmaatregel op te leggen. Dit in tegenstelling met een Kantonrechter. **Op** deze manier kan er aidequater worden gehandeld.

Taken van de raadsonderzoeker toegepast op schoolverzuim

Als een spijbelzaak binnenkomt als proces-verbaal doet de raadsonderzoeker onderzoek naar de persoon en leefomstandigheden van de spijbelaar en adviseert de Raad de Officier van Justitie en/of de Kinder- of Kantonrechter over de meest geëigende straf voor de jongere. De raadsonderzoeker past meestal het onderzoeksinstrument BARO toe net als bij overige strafzaken. De raadsonderzoeker heeft de mogelijkheid om, in overleg met de teamleider en de gedragsdeskundige, het onderzoek uit te breiden. Indien er zorg wordt geconstateerd op meerdere leefgebieden. De raadsonderzoekers kan dan de juiste hulp voor de jongere inzetten.

Taken van de casusregisseur toegepast op schoolverzuim

De Raad voor de Kinderbescherming voert de casusregie bij spijbelzaken die via het strafrecht zijn binnengekomen. De casusregisseur volgt het traject dat een individuele jongere doorloopt vanaf de melding van de leerplichtambtenaar bij de Raad totdat de straf voorbij is. Van de casusregisseur wordt verwacht dat hij eens in de acht weken, vanaf het moment dat het Landelijk Overdrachtsformulier in het Justitieel Casusoverleg is

¹⁵ www.rechtspraak.nl/Gerechten/Rechtbanken/Zutphen/Actualiteiten/Spijbelrechter+Zutph+een+succes.htm

'De verzuipketen'

besproken, contact opneemt met de leerplichtambtenaar omtrent de voortgang en de resultaten van de trajecten.

2.2 Leerplicht

De leerplichtambtenaar heeft als primaire taak een 'zorgtaak'. Daarnaast moet de leerplichtambtenaar de wet handhaven. De Leerplichtwet is toegevoegd als bijlage 1. Het belangrijkste wetsartikel voor de leerplichtambtenaar is artikel 21:

Artikel 21. Kennisgeving relatief schoolverzuim

- 1 Indien een ingeschreven leerling van een school ten aanzien van wie deze wet van toepassing is, zonder geldige reden les- of praktijktijd heeft verzuimd en dit verzuim plaatsvond op drie achtereenvolgende schooldagen, dan wel het verzuim gedurende een periode van vier opeenvolgende lesweken meer dan 1/8 deel van het aantal uren les- of praktijktijd bedraagt, geeft het hoofd van de school hiervan onverwijld kennis aan burgemeester en wethouders van de gemeente waar de leerling woon- of verblijfplaats heeft.
- 2 Indien een ingeschreven leerling van een instelling ten aanzien van wie deze wet van toepassing is, zonder geldige reden gedurende een periode van vier opeenvolgende lesweken meer dan 1/8 deel van de lestijd heeft verzuimd, geeft het hoofd van de instelling hiervan onverwijld kennis aan burgemeester en wethouders van de gemeente waar de leerling woon- of verblijfplaats heeft.
- 3 In de kennisgeving, bedoeld in het eerste en tweede lid, vermeldt het hoofd zo mogelijk mede het sociaal-fiscaalnummer of onderwijsnummer van de jongere.¹⁶

De leerplichtambtenaar ondersteunt, informeert, controleert en adviseert de scholen, onder meer door:

- intensief contact met de scholen te onderhouden en deel te nemen aan Zorg- en Adviesteams;
- erop toezien dat de scholen (en adviseren over) een effectief verzuim-, registratie- en meldingsbeleid hebben en uitvoeren;
- samen met ketenpartners deelnemen aan de netwerkoeverleggen;
- coördinatie dossiers.

Zorg

De leerplichtambtenaar signaleert. Bij (dreigend) schoolverzuim spreekt het Zorg- en Adviesteam van de school af wanneer, hoe en hoe lang de leerplichtambtenaar bij (dreigend) schoolverzuim en schooluitval wordt ingezet en hoe hij de afgesproken aanpak volgt en coördineert.

Zowel bij het doorverwijzen naar de hulpverlening als tijdens het zorgtraject heeft de leerplichtambtenaar een actieve, monitorende rol. Hij blijft de leerling volgen, maar hij

¹⁶ Leerplichtwet, 1 augustus 2007

'De verzuipketen'

biedt zelf geen hulp. De leerplichtambtenaar heeft bij (dreigend) schoolverzuim en schooluitval het overzicht wie wat heeft gedaan, doet en moet doen.

Bij het niet nakomen van de afspraken door de ouders/verzorgers en/of jongere kan de leerplichtambtenaar maatregelen/sancties nemen.

Als het ouders/verzorgers en/of jongere ondanks voorlichting, preventie en hulp, niet lukt het schoolverzuim te beëindigen, moet de leerplichtambtenaar een waarschuwing geven, een zorgmelding doen of een proces-verbaal opmaken.

Doel van de sanctie is: ouders/verzorgers en hun kinderen aanzetten tot (regelmatiger) schoolbezoek en/of het constructief meewerken aan een zorg- of hulpverleningstraject, indien noodzakelijk voor het (regelmatig) schoolbezoek.

Bij moedwillige overtreding van de Leerplichtwet door ouders/verzorgers en/of jongere (zoals ongeoorloofd schoolverzuim rondom de schoolvakanties of jongeren die weigeren naar school te gaan) wordt direct proces-verbaal opgemaakt.

23 Bureau Jeugdzorg (BJZ)

Bureau Jeugdzorg zorgt ervoor dat jeugdigen en hun ouders hulp krijgen als zij ernstige problemen hebben rond opgroeien en opvoeden en Bureau Jeugdzorg beschermt jeugdigen als hun ontwikkeling of groei naar volwassenheid wordt bedreigd. Daarnaast zetten zij zich in om ernstige problemen in opvoedingssituaties te voorkomen.

Bureau Jeugdzorg is de toegang tot alle jeugdzorg. Bureau Jeugdzorg is er voor jeugdigen die zelf om hulp vragen. Maar ook voor jeugdigen die beschermd moeten worden, omdat zij niet op een veilige manier kunnen opgroeien, bijvoorbeeld in de vorm van een ondertoezichtstelling. De Raad voor de Kinderbescherming doet onderzoek als een jongere verdacht wordt van het plegen van een strafbaar feit. Mocht uit het onderzoek naar voren komen dat er sprake is van criminogene factoren dan kan de Raad jeugdreclassering adviseren. Als dit uiteindelijk door de Kinderrechter of de Officier van Justitie wordt opgelegd, voert de jeugdreclassering als onderdeel van Bureau Jeugdzorg deze taak uit. De jeugdreclassering begeleidt jeugdigen tussen de 12 en 18 jaar, die met de politie in aanraking zijn gekomen en een proces-verbaal hebben gekregen. De jeugdreclasserder maakt een op maat gesneden plan voor de jongere met als belangrijkste doel dat de jongere niet recidiveert.¹⁷

2.4 Advies- en Meldpunt Kindermishandeling (AMK)

Het Advies- en Meldpunt Kindermishandeling (AMK) is de instelling voor iedereen met vragen, zorgen of meldingen over kindermishandeling. Het AMK geeft advies en onderzoekt (vermoedelijke) situaties van kindermishandeling en brengt zo nodig de juiste hulp op gang. Mocht blijken dat deze hulpverlening niet toereikend is, bijvoorbeeld als ouders niet meewerken, dan doet het AMK een raadmelding. Daarnaast geeft het AMK informatie, voorlichting en training over kindermishandeling.¹⁸

www.bjzo.nl

www.amk-nederland.nl

'De verzuipketen'

gegeven met als doel te voorkomen dat wederom verzuim plaats vindt. Blijkt er wel degelijk sprake te zijn van achterliggende problematiek dan wordt de zaak: teruggestuurd naar de betreffende leerplichtambtenaar. Daarnaast worden tijdens dit eerste gesprek afspraken gemaakt die samenhangen met de door de jongere te vellichten werkzaamheden.

Verwijzing naar HALT naar aanleiding van een melding van ongeoorloofd schoolverzuim kan plaats vinden met inachtneming van de hieronder genoemde criteria en met toestemming van de Officier van Justitie in elke individuele zaak.

De volgende voorwaarden zijn van toepassing:

- De jongere is leerplichtig;
- De jongere twaalf jaar of ouder maar nog geen achttien jaar;
- De jongere verzuimt 3 maal ongeoorloofd (ongeacht de lengte van het verzuim), maar niet meer dan:
 - 1 week onafgebroken;
 - 30 uur per 4 weken;
 - 10 dagen (60 uur) per kwartaal;
 - Het verzuim kan de jongere worden verweten;
 - Er is sprake van "baldadig" verzuim;
- Er is geen hulpverleningsaanbod noodzakelijk ter zake psychische / psychiatrische problematiek (in het schema meervoudige problematiek genoemd);
- De jongere is niet eerder in hetzelfde schooljaar en niet meer dan eenmaal eerder voor spijbelen naar HALT verwezen;
- De jongere en de ouders stemmen in met de HALT-afdoening (dit impliceert dus tevens dat er contact is geweest met jongere en ouders door de leerplichtambtenaar);
- De leerling bekent het feit te hebben gepleegd.

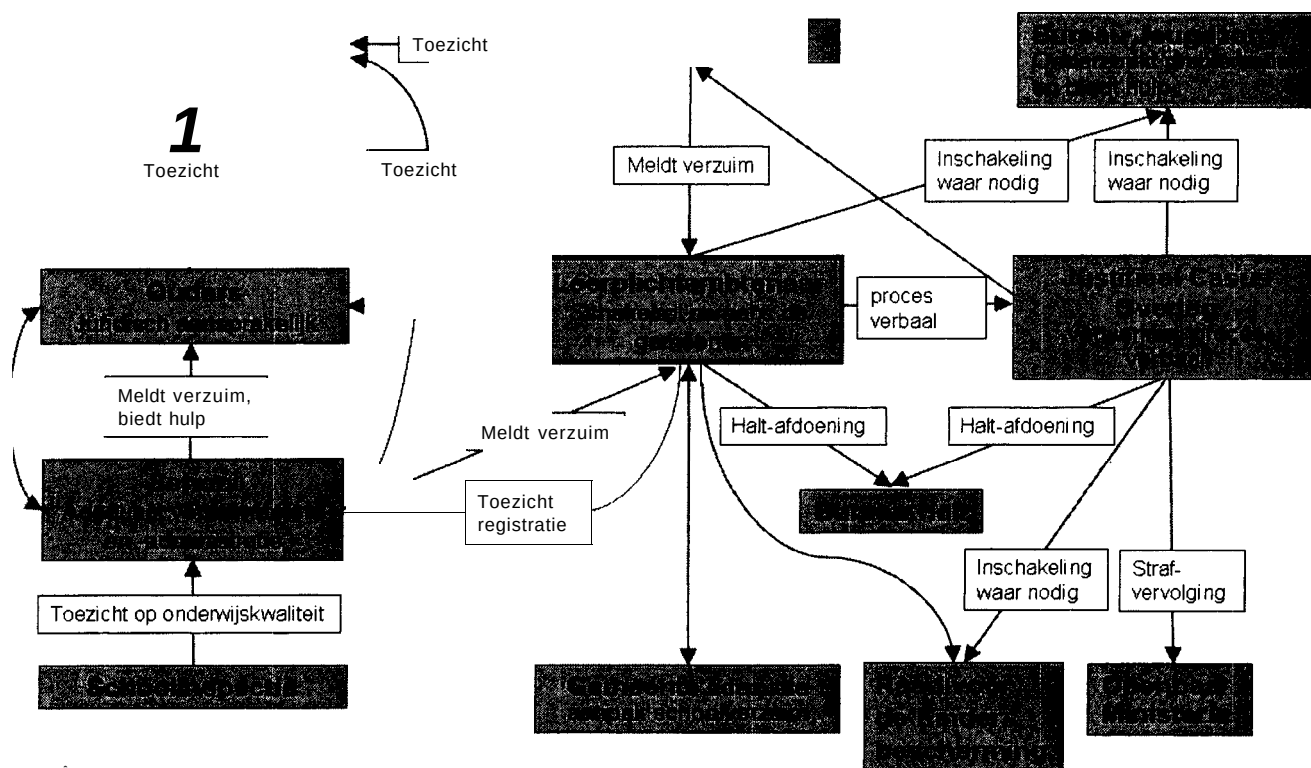
De aanpak van HALT moet gezien worden als een norm die voor jongeren moet gelden, er is geen sprake van gedragsinterventie. Landelijk gezien zijn er wel ontwikkelingen met betrekking tot een methodische aanpak.²⁰

^{1c}De verzuipketen'

2.8 Instellingen toegespitst op het schoolverzuim

De verzuim keten

Bron: analyse Het Portaal

mm i

HET PORTAAL

Op het moment dat een jongere spijbelt, bijvoorbeeld als de jongere niet naar het laatste uur lichamelijke opvoeding gaat, wordt er van een school verwacht dat zij een adequaat verzuimbeleid en verzuimadministratie hebben. De school kan bijvoorbeeld een leerling het uur lichamelijke opvoeding dubbel laten inhalen. Zo zijn er nog een aantal maatregelen die een school kan nemen. Een leerling heeft het recht, maar ook de plicht om onderwijs te volgen. Mochten de maatregelen van school niet baten dan zal, wanneer er verzuim plaatsvindt op drie achtereenvolgende schooldagen of wanneer dit verzuim gedurende een periode van vier opeenvolgende lesweken meer dan 1/8 deel van het aantal uren les- of praktijktijd bedraagt, de school ingeval van verwijtbaar spijbelgedrag een Kennisgeving van Ongeoorloofd Verzuim (KOV) naar de leerplichtambtenaar sturen. De leerplichtambtenaar heeft vanaf juni 2006 de mogelijkheid om zelfstandig, schoolverzuim te melden aan Bureau HALT, waarbij nog niet wordt voldaan aan de criteria van artikel 21 Leerplichtwet.

'De verzuipketen'

De school checkt of sprake is van meervoudige problematiek. Is dat het geval, dan meldt de school de leerling aan bij het Zorg- en Advies Team. Deze aanmelding wordt in de brief aan de ouders medegedeeld. In het ZAT hebben ze twee maanden de tijd om adequate hulp voor de jongere in gang te zetten. Door het Zorg- en Advies Team kan zo nodig een zorgmelding aan het AMK worden gedaan.

Indien de jongere niet meewerkt aan de hulp die vanuit het ZAT is gestart of als het verzuim verwijtbaar gedrag is, kan er door de leerplichtambtenaar met BOA een proces-verbaal worden opgemaakt. Vervolgens meldt de leerplichtambtenaar dit door aan het Justitieel Casus Overleg (JCO) middels een Landelijk Overdrachtsformulier (LOF). Vanaf dat moment is de Raad in beeld. De casusregisseur neemt vanuit de Raad deel aan het wekelijkse overleg. Ook zijn het Openbaar Ministerie en de Politie IJsselland hierbij aanwezig. Vanuit het JCO kan worden besloten om de zaak alsnog terug te melden naar HALT. Vanuit het JCO wordt in de meeste gevallen besloten dat de spijbelzaak door Officier van Justitie of Kantonrechter wordt afgedaan. De Raad zal hiervoor onderzoek doen.

De politie heeft in de keten een signalerende rol, bijvoorbeeld als de jongere veel buiten op straat te vinden is, terwijl de jongere op school moet zijn. De politie kan dit melden aan de leerplichtambtenaar van de betreffende gemeente. Vervolgens kan de leerplichtambtenaar informatie inwinnen bij de school van de gemelde jongere. Als de jongere eenmaal bij de leerplicht bekend is, kan deze worden opgeroepen (samen met ouders) voor een gesprek.

Kortom, er zijn veel verschillende instellingen bij schoolverzuim betrokken en het proces vanaf het moment dat een jongere spijbelt tot aan de strafafdoening neemt veel tijd in beslag. Wat maakt dat schoolverzuim zo'n complex probleem is? In het volgende hoofdstuk zal dit aan de orde komen.

**"Als je bewust kiest voor de goede
samenwerkingsvorm en die dan
gezamenlijk inricht, verhoog je de kans
op succes."**

Barbera van Schuppen

Hoofdstuk 3 Schoolverzuim

In dit hoofdstuk zal het onderwerp schoolverzuim worden besproken. Hier zullen de onderzoekers de achtergrond van schoolverzuim kort weergeven. Om vervolgens de definities van het begrip 'schoolverzuim' uit te werken. Schoolverzuim is een complex probleem dat zich moeilijk laat bestrijden.

3.1 Leerplicht

De eerste leerplichtwet (1900) is aangenomen om kinderen te beschermen tegen kinderarbeid. Kinderen moesten vroeger in de fabrieken en op het land werken. Het waren goedkope werkkrachten, maar daardoor konden ze niet naar school. De 'plicht' in leerplicht was dus vooral op de ouders gericht: die kregen boetes als ze hun kinderen toch lieten werken en niet naar school stuurden. Dat is tegenwoordig nog steeds zo. Voor kinderen was de leerplichtwet in 1900 vooral een uiting van het feit dat zij het recht hadden om te leren.

De huidige leerplichtwet zegt dat kinderen vanaf hun vijfde tot en met hun zestiende jaar naar school moeten. De leerplicht wordt verlengd met de kwalificatieplicht tot de dag dat de leerling achttien wordt. Deze kwalificatieplicht geldt alleen voor leerlingen die dan nog geen havo-, vwo- of mbo2-diploma hebben.

3.2 Schoolverzuim

De aard van het schoolverzuim is volgens de leerplichtwet van 1969 te onderscheiden in twee categorieën: geoorloofd en ongeoorloofd verzuim. Verzuim is geoorloofd als het gaat om verzuim met een geldige reden, zoals ziekte of buitengewoon verlof (na toestemming van de leerplichtambtenaar).

Verzuim is ongeoorloofd als de leerling als zodanig in het schoolsysteem is geregistreerd. Verzuim met onbekende of met een ongeldige reden is ook ongeoorloofd. Volgens de wet dient ongeoorloofd verzuim (= verzuim zonder geldige reden) gemeld te worden aan de leerplichtambtenaar:

- wanneer dit verzuim plaatsvindt op drie achtereenvolgende schooldagen; óf
- wanneer dit verzuim gedurende een periode van vier opeenvolgende lesweken meer dan 1/8 deel van het aantal uren les- of praktijktijd bedraagt (dat wil zeggen: drie of meer dagen, ofwel ongeveer 15 lessen in vier weken).

In de gemeente Zwolle wordt steeds vaker gespijbeld om een dag eerder op vakantie te kunnen. Volgens de wethouder - en oud-onderwijzer - Martin Knol is dit een maatschappelijke ontwikkeling waar de gemeente alert op moet zijn.²¹

Het totaal aantal verzuimmeldingen daalt echter in het Zwolse onderwijs (drie procent). Over het schooljaar 2006/2007 werden 297 verzuimmeldingen gedaan. Met name de stijging van het luxeverzuim baart zorgen.²²

²¹ Actualiteit rondom schoolverzuim, Stentor 11 april 2008

²² Actualiteit rondom schoolverzuim, Stentor 11 april 2008

'De verzuipketen'

Schoolverzuim als maatschappelijk probleem macro-, - meso- en microniveau

Schoolverzuim is een verschijnsel dat samenhangt met een complex aantal factoren. Deze factoren zijn te categoriseren in twee groepen: factoren die buiten de invloed van de school liggen en factoren die tot op zekere hoogte beïnvloed kunnen worden door de school (mesoniveau). De niet door de school te beïnvloeden factoren die samenhangen met verzuim zijn te categoriseren in factoren die gelegen zijn in de maatschappij (macroniveau), de jongere zelf en zijn gezin (microniveau). McCluskey, Bynum en Patchin (2004) concluderen aan de hand van verscheidene studies dat op het niveau van de jongere zelf met name sociale vaardigheden, cognitieve vaardigheden, gezondheidsproblemen, leerstoornissen en emotionele stoornissen een rol spelen. Deze factoren beïnvloeden elk op zich de schoolbeleving en kunnen uiteindelijk ook het schoolverzuim beïnvloeden. Op gezinsniveau worden structurele factoren zoals sociaal economische status, opvoedkundige vaardigheden van de ouders, sociale steun van de familie, verwaarlozing en kindermishandeling genoemd in verband met ongeoorloofd schoolverzuim. Leerlingen afkomstig uit de sociaal-economische lagere klassen en allochtone leerlingen verzuimen meer dan gemiddeld. Ook is de samenstelling van gezinnen belangrijk. Leerlingen uit grotere gezinnen, eenoudergezinnen en met een spijbelende broer of zus verzuimen meer dan gemiddeld.

Als factoren voor de maatschappij in het algemeen worden genoemd: de aanwezigheid van delinquente leeftijdsgenoten, straatbendes en interraciale spanningen. Woodward en Fergusson (2000) bevestigen dat het hebben van problematische relaties met peers gezien kan worden als risicofactor voor schoolverzuim. Brandibas, Jeunier, Clanet en Fourasté (2004) benoemen als risicofactor voor schoolverzuim, angst om naar school te gaan, bijvoorbeeld vanwege pesten. Ongeoorloofd schoolverzuim wordt geassocieerd met verminderde schoolprestaties en schooluitval (De Kat & Derriks, 2002; Inspectie van het Onderwijs, 2006) alsook criminaliteit (Weerman & Van der Laan, 2006). In verscheidene studies wordt dit schoolverzuim beschouwd als risicofactor voor (ernstige) delinquentie (Huizinga & Jakob-Chien, 1998; Junger-Tas, 2002; Loeber & Farrington, 2000).

Verondersteld wordt dat geregeld schoolverzuim samenhangt met een grotere kans op probleemgedrag, terwijl onderzoek tevens laat zien dat er geen causale relatie is tussen verzuim en criminaliteit (Ferberda, Jacobs, & Beke, 1996; Weerman en Van der Laan, 2006). Wittebrood en Keuzenkamp (2000) vonden onder probleemjongeren die betrokken waren bij diefstal, vandalisme en/of geweld, verhoudingsgewijs veel spijbelaars. Het verhoogde voorkomen van schoolverzuim onder jongeren met probleemgedrag is volgens De Kat en Derriks (2002) en De Vries (1993) het gevolg van het sociale milieu van de jongere, dat zij ook als verklaring noemen voor het verband tussen schoolverzuim en schooluitval.

Als schoolkarakteristieken die van belang zijn worden in het algemeen genoemd: de band met de leerkracht (steunende leerkrachten stimuleren schoolbezoek) en de bredere schoolcontext (veilige scholen, met meer aandacht voor verzuimbeleid en met hoge verwachtingen van leerlingen hebben doorgaans een lager percentage schoolverzuim). Structurele aspecten van het onderwijs kunnen verband houden met spijbelen. De Vries & De Jong (1987) bespreken de constante en voortdurende beoordeling en selectie in het voortgezet onderwijs die leerlingen in een 'cycle of failure' terecht kan doen komen. Ook inhoud en vorm van het onderwijs worden door De Vries genoemd.

'De veirzuipketen'

Tijden de uren die jongeren eigenlijk op school zouden moeten doorbrengen, zoeken spijbelaars hun vertier elders. De schoolomgeving kan sterk verschillen naar de mate waarin deze vertier biedt. Supermarkten, speelhallen en cafés kunnen een sterke aantrekkingskracht op leerlingen uitoefenen, waardoor ongeoorloofd verzuim zou kunnen toenemen, of moeilijker is af te remmen. (Ankers & De Kort, 1987; Bosch, 1986; Jaspers e.a., 1984).

Strafrechtelijke reacties op schoolverzuim

Op iuxe' verzuim wordt gereageerd met een lik-op-stuk sanctie (geldboete). Absoluut verzuim en signaalverzuim vragen om een meer persoonsgerichte benadering om terugleiding naar school te bewerkstelligen. In die gevallen maakt de leerplichtambtenaar/opsporingsambtenaar procesverbaal op en zendt dit in aan het Justitieel Casus Overleg (JCO). In het JCO wordt besproken welke eventuele vervolgacties worden ondernomen.

Bij absoluut en luxe- schoolverzuim wordt de ouder/verzorger vervolgd. Bij signaalverzuim is het afhankelijk van de casus of de ouders of de jongere zelf vervolgd wordt. De mate van verwijtbaarheid speelt hierbij een rol. In geval van beginnend schoolverzuim kan de jongere een Halt-afdoening opgelegd krijgen. Schoolhoofden kunnen vervolgd worden indien zij niet op rechtmatige gronden verlof verlenen. In geval van vervolging ouder/verzorger is het uitgangspunt dat één ouder/verzorger wordt vervolgd, te weten degene die is gehoord dan wel de ouder/feitelijk verzorger die in het bevolkingsregister als gezinshoofd wordt aangemerkt.

Mogelijke taakstraffen

Het opmaken van een proces-verbaal wordt door de leerplichtambtenaar gezien als laatste redmiddel. Als er alleen een procesverbaal tegen de jongere of tegen de jongere en zijn ouders wordt opgemaakt doet de Raad voor de Kinderbescherming een onderzoek in strafrechtelijk kader. Er is dan sprake van verwijtbaar gedrag (spijbelen). Er zijn de volgende strafrechtelijke reacties mogelijk:

Taakstraf:

- Werkstraf: als reactie op substantieel verzuim en een weinig coöperatieve houding van de minderjarige;
- Leerstraf:
 - o ROOS: is een individuele leerstraf (van 15, 25 of 40 uur) waarmee bij de jongere praktische en sociale vaardigheden op één of meerdere leefgebieden aanleren en versterken (met name scholing, vrije tijd, omgaan met autoriteiten en relaties);
 - o SOVA-training (sociale vaardigheidstraining): als reactie op spijbelgedrag dat voortkomt uit een tekort in omgangsstrategieën met stressfactoren;
 - o Geldboete: een geldboete moet alleen worden opgelegd ingeval de (16- of 17-jarige) leerplichtige een vorm van inkomsten heeft. Bovendien dient de vorm van spijbelen niet grootschalig en/of zorgwekkend te zijn.

'De verzuipketen'

Om zoveel mogelijk effect te behalen moeten interventies zich vooral richten op de oorzaken van spijbelgedrag. Bij voorkeur dienen programma's voor gedragsinterventies een multimodale benadering te hebben, waarvoor meerdere methoden worden ingezet (Loeber & Fairington, 1994; Loeber, Slot, & Sergeant, 2001). Weerman en Van der Laan (2006) besluiten hun literatuurstudie met de verwachting dat vooral een aanpak op maat positief zal zijn voor de jongeren, mede omdat spijbelen bij hen vaak samengaat met persoonlijke problemen en ongunstige gezinsomstandigheden.

Uit onderzoek van het onafhankelijk adviesbureau Van Montfoort, die onderzoek doet op het gebied van onder andere deskundigheidsbevordering in de zorg²³, blijkt dat de interventies voor schoolverzuim niet worden erkend. Dit houdt in dat onderzoek heeft uitgewezen dat de strafrechtelijke reacties op schoolverzuim geen positieve verandering teweeg brengt. De interventie maakt niet dat de jongere weer naar school gaat. Ook de jeugdreclassering heeft zijn methodiek niet toegespitst op schoolverzuim.

Samengevat: diverse factoren op macro-, meso- en microniveau hebben invloed op de hoeveelheid schoolverzuim. Schoolverzuim is een verschijnsel dat niet gemakkelijk valt te bestrijden, controleren en aan te pakken. Om toch enige invloed uit te oefenen zijn er meerdere instellingen bij het tegengaan of controleren van schoolverzuim betrokken. Uit onderzoek van Van Montfoort blijkt dat strafrechtelijke reacties op schoolverzuim niet worden erkend. In het volgende hoofdstuk zal worden besproken wat vanuit de literatuur wordt verstaan onder samenwerken en wat de voorwaarden zijn om goed te kunnen samenwerken.

Hoofdstuk 4 Samenwerken

De onderzoeksvraag heeft betrekking op de samenwerking tussen de Raad voor de Kinderbescherming en de afdeling leerplicht van de gemeente Zwolle. Om dit goed te kunnen onderzoeken is het belangrijk om vanuit de literatuur te weten wat er onder samenwerking wordt verstaan en wat de voorwaarden zijn om goed te kunnen samenwerken.

4.1 Definities van samenwerken

Volgens het Van Dale woordenboek wordt er onder samenwerken verstaan: gemeenschappelijk aan een 2^eelfde taak werken.

Hieronder staan een aantal definities die weergeven wat samenwerken betekent':

- Samenwerkende organisaties en mensen helpen elkaar om doelgericht activiteiten uit te voeren welke leiden tot een tevoren afgesproken resultaat dat ook door de klant als zodanig wordt gewaardeerd;
- Optimale samenwerking tussen partijen met complementaire competenties, gelijkwaardige betrokkenheid en gemeenschappelijke doelstellingen, waarvan de realisatie gekenmerkt wordt door grote wederzijdse betrokkenheid in succes en persoonlijke groei;
- Samenwerken is een middel om een doel te bereiken;
- Samenwerken levert een bijdrage aan een gezamenlijk resultaat ook wanneer dit niet onmiddellijk van persoonlijk belang is;
- Samenwerken is een andere manier van organiseren. Hoewel het vele malen positiever klinkt dan reorganiseren roepen ook veel vormen van samenwerken weerstanden op als bij reorganisaties;
- Doelen nastreven met middelen en/of verantwoordelijkheden die (nog) niet volledig in eigen beheer zijn, met alle risico's van dien.²⁶

4.2 Voorwaarden voor een goede samenwerking

Om de werkzaamheden op elkaar af te stemmen en te coördineren, met onder meer de bedoeling om geen gaten te laten vallen, is samenwerking in veel gevallen noodzakelijk. Voor het bewerkstelligen van een goede samenwerking geldt een aantal voorwaarden waaraan moet worden voldaan, namelijk:

- Voldoende kennis en vaardigheden;
Een lid binnen een organisatie zal over voldoende vaardigheden moeten beschikken om zijn eigen taak binnen de organisatie uit te kunnen voeren. Daarnaast moet elk lid van een organisatie over voldoende kennis beschikken van de organisaties waarmee

www.vandale.nl/opzoeken/woordenboek/?zoekwoord=samenwerken

²⁶ www.samenwerkentussenorganisaties.nl/Oversamenwerken/Default.aspx

hij samenwerkt. Zo beschikt de Raad niet over voldoende kennis over het voortraject dat een jongere heeft doorlopen.

- Hoge normen en hoge cohesie;

Roethlisberger en Dickson (1939) hebben in een onderzoek geconstateerd dat bij mensen die betrokken zijn in een samenwerkingsrelatie waarbij alle partijen dezelfde normen hoog in het vaandel dragen, de productiviteit stijgt. Als medewerkers van de Raad en medewerkers van de afdeling leerplicht, gemeente Zwolle zich betrokken voelen tot het aanpakken van het 'schoolverzuim' en daarbij dezelfde normen aannemen, zal de productiviteit stijgen. Dit houdt in dat wanneer ze gezamenlijk strijden tegen schoolverzuim het probleem op een efficiënte en effectieve manier kan worden aangepakt.

- Rolduidelijkheid en overeenstemming over de rollen;

Wanneer er sprake is van rolonduidelijkheid, omdat de rolafstemming niet duidelijk is ontstaat er een rolconflict. Rolonduidelijkheid en rolconflicten hebben een negatieve invloed op de samenwerking. Taken sluiten daardoor niet goed op elkaar aan. Sommige werkzaamheden worden dubbel verricht of sommige werkzaamheden worden juist niet verricht. Uit verschillende onderzoeken (Jackson en Schuier, 1985; Van Sell, Brief en Schuier, 1981) blijkt dat rolonduidelijkheid en rolconflicten resulteren in ontevredenheid met het werk, slechte werkresultaten en slechte onderlinge relaties. Duidelijkheid over de rolvervulling en overeenstemming over de rolverdeling bevordert een goede samenwerking. De theorie lichten de onderzoekers toe aan de hand van het volgende praktijkvoorbeeld: in de IHL-instructie, versie 26 november 2007, staat omschreven welke taken elke organisatie moet verrichten en hoe de samenwerking onderling is vormgegeven. De IHL-instructie is als bijlage aan dit onderzoeksverslag toegevoegd.²⁷

Als teveel mensen dezelfde rol hebben, kan dat conflicten opleveren. Een effectief team bestaat juist uit mensen met verschillende kwaliteiten en persoonlijkheden. Deze verschillen zijn vaak zinvol voor het functioneren van de groep.

De Belbin methode

De bekendste methode om te meten hoe effectief een team is, is de teamrolmanagement van Belbin. Deze is ontwikkeld door dr. Meredith Belbin en gaat ervan uit dat verschillende persoonlijkheidskenmerken de effectiviteit van een team bepalen. Naast een inhoudelijke teamrol vervult elk teamlid ook een rol die van nature bij hem of haar past. Dit heeft te maken met zijn of haar karakter en wordt de natuurlijke teamrol genoemd. Als deze natuurlijke rol niet goed aansluit op de inhoudelijke rol die deze persoon heeft gekregen, zal een team slecht draaien. Belbin raadt organisaties daarom aan de portefeuilles in het team niet alleen te verdelen op grond van vakinhoudelijke ervaring, maar ook de karakters mee te nemen.

'De verzuipketer'

Met de Belbin-test kunnen werknemers eenvoudig hun rol(len) bepalen. Afhankelijk van het doel van het team, kan zo een optimaal functionerend gezelschap worden samengesteld.

Volgens Belbin presteert een team slecht wanneer er essentiële teamrollen ontbreken, bijvoorbeeld de creatieve plant. Maar zitten er teveel planten in het team en geen kritische monitor, dan zal het lang duren voor er resultaat is geboekt. De oorzaken voor wrijvingen en ruzies in een team zijn met de Belbin-test goed te achterhalen. Door als team de test te doen kan je meer begrip voor elkaar kweken en misschien besluiten om van rollen te wisselen. Als de aanwezige kwaliteiten duidelijk worden, helpt dat bij het formuleren van de persoonlijkheidstypen die nog ontbreken in het team.

De negen gedrags/teamrollen van Belbin

- De groepswerker extravert, doener, de motor van het team, loyaal, kan goed luisteren, werkt efficiënt en flexibel.
- De zorgdrager: introvert, nauwgezet, ziet alle details, maakt zich zorgen om wat mis kan gaan, rusteloos.
- De vormer: Gedreven en ondernemend. Krijgt veel mensen in beweging, kan arrogant en irriterend overkomen.
- De voorzitter: Kan goed luisteren, samenbinden en knopen doorhakken. Houdt teamleden aan genomen beslissingen.
- De plant: innovator, bedenkt nieuwe strategieën of verrassende oplossingen. Soms onpraktisch en weinig communicatief.
- De monitor: analytisch en intelligent. Evalueert ideeën van het team kritisch. Is soms te voorzichtig en beetje saai.
- Bedrijfsman/coördinator: Niet praten maar doen, systematisch uitvoeren van afspraken, praktisch ingesteld, weinig flexibel.
- Brononderzoeker/netwerker: Extravert, zoekt buiten de groep naar nieuwe ideeën, legt makkelijk contacten, is overenthousiast soms gemakzuchtig.
- De specialist: De toegewijde vakman, heeft gespecialiseerde kennis. Weinig betrokkenheid naar rest van team toe.²⁸

- Duidelijke taakstructuur;

Shaw (1979) kwam op grond van onderzoek tot de conclusie dat een duidelijke taakstructuur een belangrijke voorwaarde is voor een goede taakuitvoering. Hij verstaat onder een duidelijke taakstructuur, de aanwezigheid van een concreet doel en een heldere planning. Stemerding (1975) geeft aan dat een duidelijke taakstructuur zorgt voor houvast. De groepsleden hebben dan meer zicht op wat ze met elkaar moeten bereiken, hoe ze dat moeten aanpakken en hoever ze gevorderd zijn. Dat vergroot de effectiviteit van hun inzet. Wat is nodig voor een duidelijke taakstructuur? Daarin moeten de volgende zaken geregeld zijn:

'De verzuipketen'

1. Er moeten duidelijke doelen geformuleerd worden en meetbaar zijn in termen van kwaliteit en/of kwantiteit. Als doelen niet concreet zijn, vormen ze geen houvast voor wat precies vereist is. Als ze niet meetbaar zijn, is niet goed vast te stellen hoe ver men gevorderd is en wat nog ontbreekt.
2. Er moet een duidelijke planning zijn. In een planning wordt de volgorde van de te verrichten werkzaamheden vastgelegd, alsmede binnen welke tijd de verschillende werkzaamheden klaar moeten zijn.
3. Er moet een duidelijke taakverdeling zijn. Ieder groepslid moet weten welk deel van de werkzaamheden tot zijn taak behoort.²⁹

Doel

Altijd is er bij samenwerking sprake van een doel. Zonder doel is er geen samenwerking. Mensen die in welke vorm dan ook een zelfde doel hebben vormen een groep. Het gaat er om dat de samenwerkingseenheden dezelfde doelen nastreeft. Doelen helder maken voor alle medewerkers in een organisatie is een begin van goede samenwerking. Het doel van de samenwerking tussen de Raad en de leerplicht is het vroegtijdig signaleren van schoolverzuim en een vroegtijdige, snelle en consequente (al dan niet strafrechtelijke) interventie. Het belang van het doel is het bestrijden en voorkomen van schoolverzuim. Als ieder die een taak heeft te vervullen de doelen kent en ondersteunt, geeft dat duidelijkheid. Is het doel helder, dan kan ieder individu een taak op zich nemen. Hier begint ook ieders persoonlijke verantwoordelijkheid. Het is noodzakelijk dat ieder zijn taak ziet als deel van een geheel. Consensus over de te bereiken doelen is nodig. Het komt regelmatig voor dat mensen denken dezelfde doelen na te streven, terwijl na evaluatie het tegenovergestelde het geval blijkt te zijn.³⁰

Fasen van samenwerken

Fase 1) De fase van initiatief nemen gaat over het maken van de keuze tot samenwerken. Het kiezen van de geschikte partner en het vastleggen in een verklaring onder welke voorwaarden een inbreng van twee organisaties leidt tot een groter gezamenlijk voordeel resulteert in het besluit over een voorgenomen samenwerking.

Fase 2) In de tweede fase is; gezamenlijk richting bepalen. Hierin krijgt het samenwerken vorm en richting geven. Na het bepalen van de gezamenlijke richting en daarmee een eerste stap zetten in het overwinnen van het cynisme en ongeloof kan er de volgende fase van het samenwerken aanvangen.

Fase 3) In de derde fase gaat het om 'ontdekken door te doen'. De medewerkers van de twee organisaties leggen van hoofdlijnen tot details een manier vast voor het organiseren van samenwerken in beide organisaties. Aan het einde van deze fase is vertrouwen opgebouwd door te experimenteren en van elkaar te leren.

Fase 4) Bij daadwerkelijk samenwerken weten beide organisaties wat ze aan elkaar hebben, wat er onder samenwerken wordt verstaan, wanneer dit begint en wanneer het eindigt. Medewerkers op operationeel - en tactisch niveau weten op het gebied van personen, systemen, producten en processen wat er mogelijk is, gewenst is en

'De verzuipketen'

noodzakelijk is. Successen worden zichtbaar en dat geeft de energie om dit verder uit te bouwen.³¹

Doelmatig overleggen tussen organisaties

Om tot een goede samenwerking te komen is het noodzakelijk om met de betrokken partijen te overleggen. Als er overlegd moet worden is er sprake van een probleem dat moet worden opgelost. Zo is het vanuit de leerplicht onduidelijk wanneer zij een zorgmelding moeten doen en wanneer zij een proces-verbaal moeten opmaken voor schoolverzuim. Tijdens het IHL-overleg worden problemen als deze besproken. Hoe kan het overleg het beste worden aangepakt en wanneer is er dan sprake van doelmatig overleg?

Er zijn verschillende maatstaven:

- Tijd: doelmatig overleg betekent dat met een minimum aan tijdsinvestering een maximum resultaat moet worden behaald. Hoe langer het overleg duurt, hoe minder doelmatig dit is.
- Uitvoerbaarheid: het kan zo zijn dat een oplossing heel aantrekkelijk lijkt, maar die oplossing blijkt moeilijk uitvoerbaar of veel te duur.
- Kans op succes: meestal is niet met zekerheid te voorspellen welke oplossing het beste is en loopt men een zeker risico. Het is mogelijk dat de meest aantrekkelijke oplossing ook het meest riskant is. Een goede afweging van mogelijke baten en risico's is daarom noodzakelijk.
- Steun en acceptatie: voor een goede uitvoering van een gekozen oplossing is het van belang dat de leden die ook willen uitvoeren. Ontbreekt de steun, dan kan een ogenschijnlijk goede oplossing zo slecht worden uitgevoerd dat men er weinig succes mee heeft.³²

Voordelen en nadelen van samenwerken

Samenwerken is balanceren tussen de voor- en de nadelen. Wanneer je als organisatie, afdeling of individu iets niet alleen kan kun je innovatiever of slagvaardiger worden door samenwerken met anderen. Aan de andere kant bouw je ook afhankelijkheid op met je partner(s). Dit kan je beperken in je mate van autonoom handelen en het gevoel geven op sommige punten dus weer in te leveren aan slagvaardigheid. Samen zoeken naar de optimale balans maakt onderdeel uit van het proces om te komen te daadwerkelijk samenwerken hieronder de aspecten die je daarbij de revue kunt laten passeren.

³¹ www.samenwerkentussenorganisaties.nl/Oversamenwerken/Fasesbijijsamenwerken/tab-Default.aspx

³² Alblas, G., Wijisman, E., (2005) *Gedrag in organisaties*

'De verzuipketerf

Voordelen	Nadelen
Van elkaar leren	Eigen kennis delen met kans op verlies van de kennis
Meerdere mensen en/of partijen dragen de verantwoordelijkheid	Afschuiven van verantwoordelijkheden, verschuilen achter de ander
Aanvullen van eikaars capaciteit(en)	Wederzijdse afhankelijkheid en mogelijk verlies van snelheid
Bron van ideeën voor verbetering	Tijdsverlies door overleggen
Door combinaties ontstaat nieuwe dynamiek en beweging en er ontstaan wegen om de zwakkere schakels heen	Er ontstaan nieuwe zwakke schakels die het tempo bepalen
Je kunt het werk verdelen en dubbel werk vermijden	Er is wel extra sturing en communicatie nodig met bijbehorende hoeveelheid werk
Groepsgevoel met bijbehorende energie	Afneime van mate van zelfstandig handelen
Het vergroten van doelmatigheid	Nadelen van het onderdrukken van conflicten ten behoeve van harmonie.
Het opbouwen van een netwerk	
Het vergemakkelijken van uitwisselen van informatie	
Het komen tot een uniforme aanpak	

Samenwerken blijkt een ingewikkeld proces te zijn. Zoals eerder in de inleiding is geschreven door columnist Hester Macrander *"Zodra mensen gaan samenwerken zijn ze niet meer bezig met de dingen waar ze goed in zijn, maar met procesgedoe. Men doet steeds minder aan het primaire werk, want er gaat energie zitten in de positiebepaling van zichzelf ten opzichte van elkaar."*¹⁰³ Om tot een goede samenwerking te komen zijn een aantal voorwaarden opgesteld zoals voldoende kennis en vaardigheden, hoge normen en hoge cohesie, roluidelijkheid en rolovereenstemming, duidelijke taakstructuur en werken aan hetzelfde doel.

"Samenwerken vergt de moed om los te komen van het eigenbelang zonder het uit het oog te verliezen.
Dat is de grote uitdaging."

Edwin Kaats

Column Hester Macrander, Gelderlander 12 april 2008

Hoofdstuk 5 Verwerken van de gegevens

In dit hoofdstuk worden de gegevens verwerkt. De onderzoekers hebben de gegevens verkregen vanuit de interviews die afgenomen zijn bij de leerplichtambtenaren van de gemeente Zwolle - beschreven in hoofdstuk 1.3 -, de teamleider van de Raad voor de Kinderbescherming, afdeling strafzaken, een casusregisseur van Raad voor de Kinderbescherming, en raadsonderzoekers, afdeling strafzaken. In de inleiding verantwoorden de onderzoekers de keuzes met betrekking tot de geïnterviewden en de instellingen. In de daarop volgende paragraaf worden de gegevens verwerkt aan de hand van fragmenten. Een fragment is een analyse-eenheid waar citaten uit het interview aan gekoppeld kunnen worden.³⁴

Fragmenten:

Fragment 1: Betekenis samenwerking

Fragment 2: Doel van de samenwerking

Fragment 3: Bekendheid werkwijze en werkzaamheden ketenpartners

Fragment 4: Nut van de samenwerking

Fragment 5: Samenwerking in de praktijk

Fragment 6: Benodigdheden van elkaar als het gaat om samenwerking

Fragment 7: Ervaringen met de samenwerking

Fragment 8: Knelpunten samenwerking

Fragment 9: Suggesties ten behoeve van de verbetering van de samenwerking

5.1 Verwerken van gegevens

In de aanloop naar het onderzoek liepen de onderzoekers met name aan tegen de vraag in hoeverre ze de jeugdstrafrechtketen moesten betrekken in het onderzoek. In de oriëntatiefase kwamen de onderzoekers tot de ontdekking dat er veel instanties zijn betrokken bij het schoolverzuim. Hierdoor was het lastig om het onderzoek te kaderen. In overleg met de heer H. Klein, de instellingsbegeleider vanuit de Raad voor de Kinderbescherming en Anja Bunthof, begeleidster vanuit Windesheim gedurende de oriëntatiefase, is besloten om het onderzoek te beperken tot de leerplicht van de gemeente Zwolle en de Raad voor de Kinderbescherming Zwolle. Hiervoor is gekozen, omdat het onderzoek anders te uitgebreid zou worden. Daarnaast ging het de Raad voor de Kinderbescherming voornamelijk om de samenwerking met de leerplicht.

Wat gedurende het onderzoek opviel was dat zowel de leerplichtambtenaren als de medewerkers van de Raad voor de Kinderbescherming positief tegenover het onderzoek stonden en beide waren bereid op korte termijn bereid een afspraak te maken.

5.2 **Uitwerking van gegevens**

Als eerste hebben we tekstdelen uit interviews geschraapt die niet relevant zijn voor het beantwoorden van de onderzoeksvraag. Om het geheel overzichtelijk te maken hebben we de overgebleven tekst opgedeeld in fragmenten. Het fragment wordt bepaald door de onderzoeksvraag. Vervolgens hebben we hier labels (steekwoorden) aan verbonden. Hieruit zijn onderzoeksresultaten ontstaan. Bij het uitwerken van de gegevens worden door de geïnterviewden in zinnen verwezen naar, bijvoorbeeld zij of hun. De onderzoekers hebben om de citaten uit de interviews te verduidelijken, tussen haakjes beschreven om welke partij het gaat. Als voorbeeld: "Zij zien dat anders" wordt: "Zij (*de Raad voor de Kinderbescherming*) zien dat anders".

Fragment 1: Betekenis samenwerking

Aan de geïnterviewden is gevraagd wat zij verstaan onder samenwerking. De vraag is gesteld om duidelijkheid te krijgen over de manier waarop de geïnterviewden de betekenis van samenwerken interpreteren. Om goed te kunnen samenwerken is eenduidigheid van de betekenis van belang. Hieronder volgt een aantal citaten uit de interviews op de vraag: "Wat verstaat u onder samenwerking?".

Raad voor de Kinderbescherming

"Wat ik onder samenwerking versta is datje- zeker als je met z'n allen bepaalde afspraken hebt gemaakt- er met z'n allen voor zorgt dat de afspraken worden nageleefd."

"Ik denk datje daar heel praktisch in moet wezen. Als je samenwerkt met iemand moetje kijken voor wie je het doet, wat er speelt en waarje samen naartoe wilt. Welk doel wil je bereiken?"

"In ieder geval het nastreven van een gezamenlijk doel en je ervan bewust zijn dat je dat niet alleen kunt doen, maar met elkaar. En daarin eikaars sterke kanten benutten."

"Samenwerking betekent datje aan hetzelfde doel zult werken."

Leerplicht

"Als ik samenwerk met iemand dan overlegje in ieder geval met elkaar over bepaalde zaken en maak je afspraken over wie wat gaat doen en koppelt dat ook weer terug. Samenwerken doe je niet alleen, het is duidelijk dat er meerdere partijen bij betrokken zijn, dat kan er één zijn, dat kunnen er meer zijn."

"Samenwerking is gewoon datje een systeem van afspraken hebt met mensen of ketenpartners in ons geval. Hoe je dingen aan elkaar overdraagt, zaken gezamenlijk behandelt, goede informatie uitwisselt, heel breed."

'De verzuipketen'

De geïnterviewden waren het er unaniem over eens dat samenwerking betekent datje de gemaakte afspraken naleeft en werkt aan eenzelfde doel.

Fragment 2: Doel van de samenwerking

Aan de geïnterviewden is gevraagd wat het doel is van de samenwerking. De vraag is gesteld om duidelijkheid te krijgen over wat zij verstaan onder het doel van de samenwerking tussen de geïnterviewden van de Raad voor de Kinderbescherming en de geïnterviewde leerplichtambtenaren. Om goed te kunnen samenwerken is het van belang dat medewerkers tussen instellingen eenzelfde doel nastreven. Hieronder volgt een aantal citaten uit de interviews op de vraag: "Wat is het doel van de samenwerking tussen de Raad voor de Kinderbescherming en de leerplicht, volgens u?"

Raad voor de Kinderbescherming

"Het doel is om jongeren toch zo snel mogelijk weer naar school terug te krijgen, omdat je weet dat lang schoolverzuim een ontwikkelingsachterstand betekent."

"Je moet in beeld krijgen met welke leerlingen er wat loos is op gebied van schoolverzuim en je moet zien hoe je dat oplost."

"Ik denk uiteindelijk dat we allemaal hetzelfde doel moeten nastreven; de jongere moet weer naar school gaan. (...) En de leerplichtambtenaar kan dan denken: ik kan weer wat afstrepen van er gaat weer iemand naar school. Terwijl ik vind datje moet denken er is weer iemand gelukkig, en die gaat weer naar school want hij heeft weer perspectief."

"Het doel is dat je jongeren weer naar school krijgt of in ieder geval duidelijk krijgt wat er speelt en wat de reden van het verzuim is. (...) Hun (*de leerplicht*) doel is anders. Wat zij (*de leerplicht*) doen is toch handhaving van de leerplicht en mijn taak is om te kijken of er ontwikkelingsbedreiging plaatsvindt en dat nemen zij (*de leerplicht*) natuurlijk uiteindelijk ook wel mee, maar zij (*de leerplicht*) gaan natuurlijk meer op het spoor zitten van: hoe houd ik die jongere op school of hoe krijg ik die jongere toch binnen een bepaalde vorm onderwijs. (...) Dat is niet mijn primaire doel om de jongere op school te houden. Dat is uiteindelijk het doel van een goed onderzoek. Dat een jongere weer op een plek gaat komen, maar dat zal in een traject zijn."

Leerplicht

"Samenwerken maakt dat de jongere weer naar school gaat of die hulp krijgt die voor hem of haar nodig/wenselijk/noodzakelijk is. En het onderwijs krijgt waar hij of zij recht op heeft. (...) Om eigenlijk de zorg omtrent de jongere te minimaliseren. Dat is eigenlijk mijn doel, ons doel."

"Een sluitende keten creëren. Zorgen dat jongeren opgepakt worden."

"Ja, voor mij is dat voornamelijk toch een onderzoek doen bij een gezin."

'De verzuipketen'

Uit het onderzoek blijkt dat alle geïnterviewden hetzelfde hoofddoel hebben, namelijk om de jongere weer naar school krijgen. Dit kan echter gerealiseerd worden op het moment dat je weet welke problematiek er speelt en vervolgens kijkt welke hulp hiervoor nodig is, aldus de geïnterviewden. Vervolgens kan er hulp in gang gezet worden om de zorgen rondom de jongere te minimaliseren. Dit maakt dat de jongere uiteindelijk weer naar school gaat. De geïnterviewden hebben echter een ander missie/subdoel. De geïnterviewde leerplichtambtenaren moeten de leerplichtwet handhaven. Als een jongere naar school toe gaat, is de taak van de leerplichtambtenaar voldaan. De geïnterviewden van de Raad zien schoolverzuim als ontwikkelingsbedreiging en dat moet worden voorkomen. Dit hoeft niet te betekenen dat de zorg rondom de ontwikkeling van de jongere verdwijnen op het moment dat een jongere weer naar school gaat.

Fragment 3: Bekendheid werkwijze en werkzaamheden ketenpartners

Aan de geïnterviewden is gevraagd in hoeverre ze bekend zijn met de werkwijze en de werkzaamheden van de ketenpartners. De vraag is gesteld om duidelijk te krijgen voor de onderzoekers of er rond dit gebied knelpunten zijn in de samenwerking tussen de Raad voor de Kinderbescherming en de leerplicht, gemeente Zwolle. De geïnterviewden hebben antwoord gegeven op de volgende vraag: "In hoeverre bent u bekend met de werkwijzen en werkzaamheden van uw ketenpartners, waaronder de leerplicht/ Raad voor de Kinderbescherming?" In onderstaande citaten vindt u een aantal antwoorden die zijn gegeven op bovenstaande vraag.

Raad voor de Kinderbescherming

"Het Openbaar Ministerie is een bekende ketenpartner, daar werken we al heel lang mee samen dus die werkwijze kennen we (*de Raad*) vrij goed. De leerplichtambtenaren zijn een wat moeilijkere groep. (...) Ze (*de leerplicht*) weten wel wat onze taken zijn, maar nog niet zozeer wanneer je nou welke taken toepast. Het loopt op zich goed, maar je ziet bij de leerplichtambtenaren dat er veel wisselingen zijn. Dat houdt in dat je ieder jaar weer zo'n discussie opnieuw zou moeten voeren om echt bekend te zijn met elkaars taken en verantwoordelijkheden. En hoe voer je die taken die je op papier zet met z'n allen uit?"

"Daar ben ik wel aardig mee bekend geloof ik. Ik doe dit werk al zo lang, ik zit al jaren in die netwerken. Wij (*de Raad*) hebben hier vanuit strafzaken altijd het idee gehad dat het ontzettend belangrijk is om mee te werken in je keten en dan niet alleen die strafrechtketen van politie, OM en jeugdreclassering, maar ook in de keten met de vrijwillige hulpverlening en dus met het Algemeen Maatschappelijk Werk en noem het hele riedeltje maar op."

"Ik ben voldoende geïnformeerd om dit werk te kunnen doen, maar het zou wel wat meer kunnen. Ik heb niet zo veel contact met de leerplichtambtenaren in Zwolle. Het is er op één of andere manier niet van gekomen. (...) Dat heeft ook te maken dat ik niet zoveel zaken uit Zwolle heb."

"De verzuipketen"

Leerplicht

"Ieder geval van de degene met wie ik werk, en ook de Raad voor de Kinderbescherming ben ik goed ran op de hoogte."

"Van de ene ketenpartner weet ik wat meer dan van de ander. Van Bureau Jeugdzorg, (...) weet ik wel meer dan van de Raad voor de Kinderbescherming."

"Heel goed denk ik wel. Ik ben ook degene die in Zwolle ervoor gezorgd heeft dat we (*de leerplicht*) de banden met de justitiële kant weer sterk hebben aangehaald. (...) Het kan allemaal nog veel beter, het punt is dat er op zich gewoon goed wordt samengewerkt."

"Ja, ik heb wel contacten met de Raad, omdat ze vaak onderzoek doen. (...) Ik weet wat de Raad kan adviseren, de spijbelstraf, dat is eigenlijk het gevolg van waar ik mee bezig ben natuurlijk."

Op het gebied van de bekendheid van de werkwijze en werkzaamheden van de ketenpartners zijn er verschillen geconstateerd. Drie van de vier geïnterviewden vanuit de leerplicht geven aan dat ze goed op de hoogte zijn van de werkwijze en werkzaamheden van de Raad. De geïnterviewden van de Raad daarentegen laten weten dat ze minder bekend zijn met de werkwijze en werkzaamheden van de leerplicht.

Fragment 4: Nut van de samenwerking

Aan de geïnterviewden is gevraagd of zij samenwerking nodig achten. De vraag is gesteld, omdat het van belang is dat de geïnterviewden achter de samenwerking staan om de kans op succes te verhogen. Hieronder volgt een aantal citaten uit de interviews op de vraag: "Is samenwerking tussen de Raad voor de Kinderbescherming en de leerplicht nodig, volgens u?"

"Zo ja, wat heeft de Raad voor de Kinderbescherming/ leerplicht nodig om tot een goede samenwerking te komen, volgens u?" "Zo nee, kunt u dat uitleggen?"

Raad voor de Kinderbescherming

"Ja, dat blijft ook nodig. Je mag gewoon wettelijk gezien niet spijbelen. We (*de Raad*) hebben een rol als er strafbare feiten zijn gepleegd en een adviserende rol richting de kantonrechter die dat moet gaan beoordelen. Maar ook omdat spijbelen een ontwikkelingsbedreiging kan betekenen. Dus de Raad voor de Kinderbescherming heeft ook een signalerende rol om te zien of er meer moet gebeuren en moet of er hulpverlening moet worden opgestart binnen een niet-vrijwillig kader."

"Ja, absoluut omdat zij onze leverancier zijn. We (*de Raad*) moeten gewoon samenwerken."

"De Raad heeft nodig van de leerplicht dat bij zo'n JCO overleg vroeg in beeld komt waar de problemen liggen."

'De veirzuipketen'

Leerplicht

"Ja, inzet aan beide kanten."

"Ja, omdat zij (*de Raad*) vaak een betere ingang hebben en zij weten soms ook al een heleboel zaken over leerlingen. Al zullen ze niet altijd alles met ons delen want dat mogen ze natuurlijk ook niet.(...) Het voegt wel iets toe voor mijn gevoel, als je op de hoogte bent van wat zij (*de Raad*) weten omdat ze ook in een bepaalde zatak zitten."

"Ja natuurlijk, de Raad voor de Kinderbescherming heeft allemaal informatie over leerlingen die wij (*de leerplicht*) niet hebben, scholen hebben ook niet alles. Ook voor de juridische afdoening is het logisch dat we met de Raad samenwerken. Zij hebben hun specifieke taak, wij de onze. Als wij het juridisch maken dan komt het bij de Raad terecht."

De geïnterviewden van de Raad en de geïnterviewden van de leerplicht zien allen het nut van de samenwerking in. Velen van de geïnterviewden zien het samenwerken als vanzelfsprekend. De gedachte achter het nut van de samenwerking verschilt. De geïnterviewden van de leerplicht zien de Raad als informatieverstrekker en zijn van mening dat zij meer kennis hebben over de jongeren en het gezin. De geïnterviewden van de Raad willen door de samenwerking de problemen die er liggen vroegtijdig in beeld krijgen.

Fragment 5: Samenwerking in de praktijk

Aan de geïnterviewden is gevraagd hoe de samenwerking er in de praktijk uit ziet. De vraag is gesteld om duidelijk te krijgen of de geïnterviewden op de hoogte zijn van de samenwerkingsmogelijkheden en of ze hier ook gebruik van maken. Hieronder volgt een aantal citaten uit de interviews op de vraag: "Hoe ziet de samenwerking er in de praktijk uit, volgens u?"

Raad voor de Kinderbescherming

"We hebben vanuit de Raad voor de Kinderbescherming verschillende vormen van overleg op het gebied van spijbel- en verzuimzaken. We zijn ongeveer 10 jaar geleden op initiatief van het Openbaar Ministerie gestart met het overleg, dat heette toen Lik-op-stuk-beleid, nu heet het IHL-overleg (*Integrale Handhaving Leerplicht-overleg*). Dat is een overleg met alle leerplichtambtenaren in de regio, de Officier van Justitie, de Raad voor de Kinderbescherming en tegenwoordig zit ook Bureau HALT bij die vergadering. Daar proberen we zoveel mogelijk afstemming te bereiken op het gebied van spijbelzaken met een strafrechtelijke ingang. (...) De casusregisseur zit in netwerkoeverleggen, dat zijn eigenlijk de preventieoverleggen in alle gemeentes, dus die zitten door de hele regio. In Zwolle zitten ze in het Zwolle-Noord- en Zwolle-Zuid overleg. Daar zitten meerdere hulpverleningsinstanties in: Bureau Jeugdzorg, de wijkagent, maar ook scholen en de leerplichtambtenaar. In dat soort overlegvormen bespreken ze met name heel veel dingen over casuïstiek. (...) Daarnaast is er nog afgesproken dat er via het Justitieel Casus Overleg, waar de casusregisseur naartoe gaat, voor de leerplichtambtenaar. Dus er is redelijk wat telefonisch contact als een leerplichtambtenaar een proces-verbaal gaat opmaken met de casusregie."

'De verzuipketen'

"de contacten lopen voor een deel via de netwerken en deels via het JCO en in ons (*tussen de casusregisseur en de leerplichtambtenaren*) normaal overleg. En dan praat ik vooral over afspraken die op uitvoeringsniveau gemaakt zijn. (...) Als het nodig is nemen we (*de Raad en de leerplicht*) telefonisch contact met elkaar op."

"Eigenlijk heb ik (*de Raad*) alleen maar telefonisch contact. (...) Wij zullen zoveel mogelijk Wies (*teamleider afdeling strafzaken*) moeten voeden met informatie over waar we tegenaan lopen. De samenwerking met de leerplichtambtenaren bestaat voor mij alleen maar uit telefonisch contact, informeren en laten informeren over watje leest of dat klopt en dat soort zaken."

"Wat ik doe is vaak de leerplichtambtenaar even bellen over zijn of haar bevindingen met betrekking tot de jongere en de ouders. Dat neem ik (*de Raad*) op in mijn rapport met uitleg van hun (*de leerplicht*) informatie of wat ik met bepaalde informatie moet."

Leerplicht

"Errit (*casusregisseur van de Raad*) meldt de leerlingen die gemeld worden in het Justitieel Casus Overleg (*JCO*). Daar kijken wij (*de leerplicht*) welke leerlingen wij herkennen, met welke leerlingen wij bezig zijn, die bijvoorbeeld in het ZAT besproken worden. De leerplichtambtenaar die over die jongere gaat pakt het op en neemt het mee in het ZAT. (...) Dus dat is een wederzijdse check, om te kijken in hoeverre de jongere bij de Raad voor de Kinderbescherming bekend is. Wij geven aan dat we hetgeen wij bespreken terugkoppelen."

"We (*de leerplicht*) hebben nu de afspraak dat we in ieder geval uitwisselen met wie we te maken hebben. De jongeren met wie de Raad voor de Kinderbescherming te maken heeft, daar moeten we van op de hoogte zijn, informatie kunnen uitwisselen en daarin samen kunnen optrekken. Dat kan gewoon de afspraak zijn die we gemaakt hebben dat we rechtstreeks met elkaar informatie uitwisselen, maar ook bijvoorbeeld in het Zwolle-Zuid- en Zwolle-Noord overleg en in geval van proces-verbaal doen zij (*de Raad*) altijd onderzoek bij ouders en leerlingen. Ik heb contact met de Raad voor de Kinderbescherming in de zaken waarin ik een proces-verbaal opmaak of bij HALT. We hebben nu de afspraak met Errit Vleer (*casusregisseur van de Raad*) dat hij ons één keer per maand meldt die bekend zijn bij de Raad voor de Kinderbescherming en besproken zijn bij het JCO om te kijken of wij daar ook betrokken bij zijn. Het gebeurt wel dat ik incidenteel bel, omdat ik weet dat er een zaak bij de Raad voor de Kinderbescherming loopt of bij het Openbaar Ministerie. Zo van: wat doen jullie (*de Raad*) ermee en wat kunnen wij doen of tegelijk doen."

"We (*de leerplicht*) hebben eens in de maand een overleg. Dan komt een collega van de Raad bij ons. Dan spreken we eigenlijk alle zaken even door. We wisselen leerling gegevens met elkaar uit. We hebben een plan van aanpak dat we HALT kunnen opleggen, maar dan worden zij (*de Raad*) dus ook meteen geïnformeerd. Als een leerling al bij de Raad in beeld is dan grijpen zij in en worden zaken gevoegd en wordt het gelijk naar proces-verbaal niveau getild."

'De verzuipketen'

'Ik (*de leerplicht*) heb telefonisch contact. Ik breng dingen in, in het Justitieel Casuïstiek Overleg. Ik weet dan dat de Raad er zit en die koppelt het weer terug naar ons. (...) Naast het telefonisch contact hebben we af en toe nog een keer een overlegje. Het overleg waarbij Errit (*casusregisseur van de Raad*) dan hier komt en even de kinderen doorneemt die bij hem op de rol staan."

De geïnterviewden van de Raad voor de Kinderbescherming hebben verschillende functies. De teamleider noemt alle mogelijkheden die er op samenwerkingsgebied bestaan. De raadsonderzoekers hebben alleen telefonisch contact met de leerplicht. De casusregisseur daarentegen heeft telefonisch contact, contact vanuit de netwerkoeverleggen en contact via het JCO met de leerplicht. Tevens neemt de casusregisseur één keer per maand contact op met de leerplicht om de namen van de jongeren die tijdens het JCO¹ besproken zijn, door te geven. Uit het onderzoek is naar voren gekomen dat van de vier leerplichtambtenaren één leerplichtambtenaar de netwerkoeverleggen noemt als samenwerkingsvorm in de praktijk. Geen van de leerplichtambtenaren noemt het IHL-overleg als samenwerkingsvorm. Bij allen komt de samenwerking met de casusregisseur naar voren. En bij drie leerplichtambtenaren komt het JCO ter sprake.

Fragment 6: Benodigdheden van elkaar als het gaat om samenwerking

Aan de geïnterviewden is gevraagd wat de instellingen van elkaar nodig hebben om tot een goede samenwerking te komen. De vraag is gesteld om duidelijk te krijgen of de geïnterviewden van de leerplicht en de geïnterviewden van de Raad hetgeen van elkaar krijgen dat zij nodig vinden. Hieronder volgen een aantal citaten uit de interviews op de vraag: "Wat heeft de Raad voor de Kinderbescherming nodig van de leerplicht om tot een goede samenwerking te komen, volgens u?"

En de vraag: "Wat heeft de leerplicht nodig van de Raad voor de Kinderbescherming om tot een goede samenwerking te komen, volgens u?"

Raad voor de Kinderbescherming

"Ik (*de Raad*) heb daar in eerste instantie voor nodig dat ze (*de leerplicht*) zich aan afspraken houden en ik heb daar voor nodig dat ze weten wat er met de jongeren gebeurt als ze niet op school zitten. (...) Als we (*de Raad*) een jongere krijgen die een jaar niet naar school is geweest dan heb ik niet echt een idee hoe dat nou komt dat hij een jaar niet naar school is geweest. Er zullen heel veel goede dingen zijn gebeurd, maar er is geen zicht op de betrokken partijen wat er dan in de tussentijd met de jongere is gebeurd."

"In elk geval een deugdelijk proces-verbaal waar we (*de Raad*) echt mee uit de voeten kunnen. Dat we echt de informatie hebben die zij ook hebben. Dat houdt dus in ook de informatie die zij weer hebben uit de Zorg en Advies Teams."

"De Raad heeft nodig van de leerplicht dat de eerste signalen al bij zo'n JCO-overleg terecht komen en dat we vroeg in beeld hebben waar de problemen liggen."

'De verzuipketen'

"Wat zij (*de leerplicht*) van het gezinssysteem vinden, meer pedagogische informatie. Informatie waar ik mijn advies ook mee kan onderbouwen of waarin ik versterkt word in de kijk.(...) Dan ga je veel gericht de informatie gebruiken en als zij die informatie al hebben, dan hoef ik dat niet allemaal na te lopen. Ik hoef alleen te vragen of het nog steeds klopt. Dat scheelt mij een heleboel tijd in onderzoek."

Leerplicht

"Wat heb ik nodig, een telefoontje van een raadsmedewerker: weet je dat deze jongere niet naar school gaat? Heel simpel dus van een telefoontje tot het op de hoogte brengen, informatie uitwisselen over jongeren. Ik denk dat het ook mooi is dat het op de regio breder getrokken kan worden."

"We hebben van de Raad voor de Kinderbescherming nodig dat we de eenvoudige eerste sanctie, zoals HALT hebben. We hebben met de Raad voor de Kinderbescherming heel duidelijk afgesproken, dat kunnen we zelf opleggen en er wordt gewoon een melding gedaan, maar dan hoeven we niet een heel uitgebreid proces-verbaal op te maken."

"Ik heb informatie nodig van de Raad voor de Kinderbescherming over het gezin en over wat zij uit hun onderzoek te weten zijn gekomen. Of dat we op een andere manier moeten ingrijpen of mogelijk nog bij een ander kind."

"Zij (*de Raad*) hebben vaak een betere ingang en zij weten soms ook al een heleboel zaken over leerlingen. (...) Maar als we weten dat bepaalde zaken lopen, kan dat natuurlijk ook aanleiding zijn voor ons om bijvoorbeeld eerder proces-verbaal op te maken, als je weet dat er heel veel extra dingen spelen waarvan je nog niet op de hoogte was. Dat voegt wel iets toe voor mijn gevoel, als je op de hoogte bent van wat zij (*de Raad*) weten als ze ook in een bepaalde zaak zitten."

Bij de geïnterviewden van de Raad voor de Kinderbescherming komt naar voren dat ze het nodig achten dat de leerplicht zich houdt aan de gemaakte afspraken. Daarnaast hebben de geïnterviewden van de Raad voor de Kinderbescherming meer informatie nodig met betrekking tot het doorlopen voortraject van de jongere. Verder zou één geïnterviewde raadsonderzoeker meer pedagogisch onderbouwde informatie nodig hebben om zijn onderzoek efficiënter en effectiever te kunnen uitvoeren.

De geïnterviewden van de leerplicht zien de Raad voornamelijk als een partner die hen op de hoogte kan brengen en informatie uitwisselt over hetgeen nog niet bij de leerplicht bekend is. Deze informatie kan er tevens voor zorgen dat sneller tot actie wordt overgegaan, bijvoorbeeld in de vorm van een proces-verbaal.

'De verzuipketem'

Fragment 7: Ervaringen met de samenwerking

Aan de geïnterviewden is gevraagd wat de ervaringen zijn met betrekking tot de samenwerking. De vraag is gesteld om te onderzoeken of er rond dit gebied moeilijkheden zijn die de samenwerking belemmeren. Hieronder volgt een aantal citaten uit de interviews op de vraag: "Hoe ervaart u de samenwerking tussen de leerplicht en u?"

En de vraag: "Hoe en/aar u de samenwerking tussen de Raad voor de Kinderbescherming en u?"

Raad voor de Kinderbescherming

"In Zwolle hebben we (*de Raad*) op zich een prima samenwerking. Ze zitten altijd consequent bij het overleg. (...) De lijnen zijn kort, ze bellen makkelijk en ik weet dat Errit Vleer, onze casusregisseur (*van de Raad*), regelmatig langs gaat om te overleggen of er nog knelpunten zijn of communicatiestoornissen. Het is heel erg goed dat toen afgesproken is dat we elkaar eerder opzoeken. En het is ook altijd goed datje elkaar kent."

"Op zich als zeer plezierig."

"Eigenlijk ervaar ik (*de Raad*) de samenwerking als heel oppervlakkig. Ik ken ze puur bij naam maar verder eigenlijk persoonlijk niet. Misschien is het wel nodig dat het beter wordt."

Leerplicht

"Ja, ik (*de leerplicht*) ervaar het wel als prettig en als goed."

"Wat ik (*de leerplicht*) lastig vind is dat ze nog wel eens wachtlijsten hebben. Dat is eigenlijk het enige negatieve wat ik erover kan zeggen, want ik merk wel dat ze heel bereid zijn als wij daar om vragen om de samenwerking beter vorm te geven. En als ik een beroep op ze doe om informatie, dan gaat het ook altijd prima."

"Is prima. Ik (*de leerplicht*) vind het leuke collega's, ze zijn vaak heel zakelijk en daar houd ik wel van."

"Op zich heel prettig. (...) We hebben met Errit Vleer contact vanuit de Raad, dat is ons aanspreekpunt eigenlijk. En als ik hem wil bellen, dan bel ik hem en als hij mij nodig heeft dan weet hij mij te vinden, dus er is geen enkele barrière eigenlijk."

Als het gaat om de ervaring met betrekking tot de samenwerking betitelen de geïnterviewde raadsonderzoekers de samenwerking als oppervlakkig en summier. De geïnterviewde teamleider en de geïnterviewde casusregisseur ervaren de samenwerking echter als plezierig en prettig.

De geïnterviewden van de leerplicht ervaren de samenwerking eveneens als prettig en als goed. De geïnterviewden van de leerplicht geven aan dat de Raad voor de Kinderbescherming en de leerplicht elkaar kunnen vinden als het nodig is.

'De verzuipketen'

Fragment 8: Knelpunten Samenwerking

Aan de geïnterviewden is gevraagd of ze knelpunten ervaren in de samenwerking. De vraag is gesteld om te onderzoeken of de geïnterviewden knelpunten ervaren in de samenwerking en zo ja, waar die knelpunten dan zitten. Hieronder volgt een aantal citaten uit de interviews op de vraag: "Ervaart u knelpunten in de samenwerking tussen de Raad voor de Kinderbescherming en u?"

En de vraag: "Ervaart u knelpunten in de samenwerking tussen de leerplicht en u?"

Raad voor de Kinderbescherming

"Dat merkje (*de Raad*) als je kijkt naar de proces-verbalen die er bestaan. (...) Dan zie je dus dstt wat afgesproken is, namelijk dat er een proces-verbaal wordt opgemaakt zodra er sprake is van wettelijk verzuim dat iedereen toch weer heel anders interpreteert wanneer er een proces»verbaal zou moeten worden opgemaakt. (...) Dus daar blijkt wel uit dat de afspraken niet op een gelijke manier worden uitgevoerd."

"Dat heeft onder andere te maken met datje als leerplichtambtenaar in de gemeente Zwolle waar beleidsafdelingen zijn in een overleg zit met uitvoerders waar je dingen bedenkt, instructies schrijft met het Openbaar Ministerie en afspraken maakt en de beleid kant van de leerplicht is daar niet bij betrokken. Dus die worden geconfronteerd met ideeën van een leerplichtambtenaar die niet stroken met het beleid van de gemeente Zwolle. Dus dan komt een leerplichtambtenaar in de knel te zitten en zal toch mee moeten met zijn eigen beleidsmedewerkers."

"Als ik (*de Raad*) nou kijk naar Zwolle, daar is die samenwerking de laatste jaar sterk verbeterd. Maar ik denk dat daar nog steeds rek in zit, maar ik denk dat het heel moeilijk is om aan te geven waar en op welk gebied."

"Ik (*de Raad*) zou willen dat het allemaal wat sneller gaat. Of je kiest dus duidelijk voor het beleid: preventie is belangrijk. We krijgen ook minder schoolverzuim zaken binnen. Maar als we dan een zaak binnen krijgen datje dan in het gezin komt en dat het nog actueel is. Datje niet denkt: was maar eerder geweest want nu krijg je hem echt niet meer naar school. (...) En dat begint natuurlijk ook bij melding door school aan de leerplicht."

"Het belang van de jongere is dat de eilandjes verlatten moeten worden. Als leerplicht werkelijk wil dat de jongere naar school gaat en zijn ontwikkeling niet bedreigd wordt dan denk ik, dat we heel goed kunnen samenwerken. (...) Dus er zal een of andere beslisboom ontwikkeld moeten worden."

"Ik vind dat ze (*de leerplicht*) eerder aan de bel moeten trekken of dat er eerder overleg moet zijn over vragen als: wat is verstandig om te doen, hoe lang moeten we nog doorgaan of welke middelen kunnen we nog gebruiken om te zorgen dat we wel die jongere naar school krijgen. Wanneer moeten we wel melden of wanneer vinden jullie dat je kan instappen in plaats van eerst de school, dan de leerplicht en dan ons (*de Raad*) informeren. Dan gaat er al zoveel tijd verloren en die jongere doet ondertussen gewoon waar hij zin in heeft."

'De verzuipketerr

Leerplicht

"de knelpunten hangen wel samen met het proces-verbaal."

"En wanneer maak je nou dat proces-verbaal toch op, we (*de leerplicht*) hebben dat wettelijke verzuim, maar we hebben eerst die zorgtaak. Dat kan toch wel scheuren, ik neig nu wel vaker naar een proces-verbaal, maar dan lost het nog niet op waar ik nu mee zit. Maar het is wel nodig."

"Scholen willen zoveel betekenen en zoveel graag zelf oplossen."

"Maar ik (*de leerplicht*) ervaar dat het komt dat de scholen zolang hun best willen blijven doen en dat het ook niet naar het AMK gaat en dus ook niet zo maar naar de Raad voor de Kinderbescherming."

"Van weetje (*de school*) wel dat hij of zij al heel hng niet meer naar school gaat. (...) En dan zeggen ze vaak dat ze al van alles hebben gedaan, contact gezocht met de ouders en brieven gestuurd. Dat is heel goed dat ze (*de school*) dat doen, want ze hebben hun eigen verantwoordelijkheid daar ook in, maar je hebt één ding niet gedaan wat je had moeten doen en dat is mij (*de leerplicht*) informeren."

"Wat ik (*de leerplicht*) lastig vind is dat ze nog wel eens wachtlijsten hebben."

"Ik (*de leerplicht*) vind het een hele omslachtige omweg via deze manier via het AMK."

"Het heeft ook vaak met tijd te maken, en wij (*de leerplicht*) zitten ontzettend omhoog met onze tijd. (...) Dus wat schiet er bij in, dit soort dingen om eens tijd te maken voor een overleg."

"Er zit veel verschil in de manier waarop scholen melden, in Zwolle was een hele slechte meidcultuur. Wat we (*de leerplicht*) nu zien is dat scholen beter gaan melden, alleen lopen we daar ver achter in, dus het werd lang niet altijd even goed opgepakt."

"Even zien dam hebben we gewoon verzuim, het lesaanbod schort het ook vaak aan. Dus heel vaak zeggen leerlingen dan ook: we zitten ook alleen maar uit onze neus te eten."

"Er zijn eigenlijk twee grote problemen: de samenwerking kan eigenlijk altijd beter, ~~maar~~ wat ook vooral beter zou kunnen is dat het hele vrijwillige karakter, daar gaat het vaak mis. Wat je vaak ziet is dat wij (*de leerplicht*) jongeren zien die uit iedere porie een hulpvraag uitstralen, maar dat de hulpverlening zegt: "ze hebben geen hulp nodig, want er is geen hulpvraag."

"Leerplicht Zwolle krijg je hele andere straffen dan wanneer je bijvoorbeeld in Amsterdam zit en dat is natuurlijk heel erg raar."

"Het kost ons ongeveer een dag om met een proces-verbaal bezig te zijn, dus dat is gewoon waanzinnig veel werk."

"De verzuipketen"

"Dat ze (*de school*) nog iets hebben van: ja maar ik ben zelf nog bezig met dat kind en ik (*de leerplicht*) probeer eigenlijk om die twee procedures naast elkaar te laten lopen."

"Op dit moment ervaar ik geen knelpunten. Ik heb nu al een tijd geen kinderen meer ingebracht in het Justitieel Casuïstiek Overleg, dus momenteel speelt het even niet."

De geïnterviewden van de Raad zien het als meest voorkomende knelpunt dat het te lang duurt, voordat de jongere bij hen in beeld komt. Ook bestaan er volgens de geïnterviewden van de Raad onduidelijkheden bij de leerplicht over wanneer er een proces-verbaal opgemaakt zou moeten worden, ondanks dat hier afspraken over zijn gemaakt. Als de onderzoekers kijken naar het resultaat, als het gaat om de knelpunten in de samenwerking, ervaren de geïnterviewden van de leerplicht geen knelpunten in de samenwerking met de Raad. Wel en/aren de geïnterviewden van de leerplicht op andere gebieden knelpunten. Drie van de vier geïnterviewde leerplichtambtenaren ervaren knelpunten in de samenwerking met de scholen. Scholen willen te veel betekenen en te lang zelfhulp bieden aan de jongere, aldus de geïnterviewden. Daarnaast is er nog verbetering mogelijk als het gaat om het melden van scholen aan de leerplicht en schort het aan het lesaanbod in Zwolle. Twee geïnterviewde leerplichtambtenaren hebben moeite met het opmaken van het proces-verbaal. De één vindt het onduidelijk wanneer ze die op moet maken, de ander vindt dat het te veel tijd in beslag neemt.

Fragment 9: Suggesties ten behoeve van de verbetering van de samenwerking

Aan de geïnterviewden is gevraagd of ze suggesties kunnen aandragen ten behoeve van de verbetering van de samenwerking. De vraag is gesteld om te kijken of de betrokkenen zelf ideeën of suggesties hebben om de samenwerking te verbeteren. Mogelijk kunnen de onderzoekers de ideeën of suggesties meenemen in de aanbevelingen. Hieronder volgt een aantal citaten uit het interview op de vraag: "Heeft u aanbevelingen hoe die knelpunten kunnen worden verbeterd?"

En "Zo ja, hoe zou dit vormgegeven kunnen worden?"

Raad voor de Kinderbescherming

"Dat zou naar mijn idee (*de Raad*) verbeterd kunnen worden door veel meer de jongere centraal te stellen. Om met elkaar om tafel te gaan met als uitgangspunt: de jongere gaat niet ~~naar~~ school en wat moet er gebeuren om deze jongere naar school te krijgen. (...) En datje het daar dan met z'n allen over hebt. Dat zou volgens mijn idee het meest wenselijke zijn. Dat er je dus heel vroegtijdig bij bent. (...) Op zich zitje daarvoor al in de preventieoverleggen/netwerkoverleggen, dus daarvoor heb je dus al overleg. Alleen zou het dan een transparanter overleg moeten worden, je hoeft dus niks extra te creëren wantje bent al bij elkaar wantje hebt al die overleggen. Het gaat er dus meer om van hoe gaje dan over zo'n jongen hebben. Wat voor afspraken maak je daarover en hoe gaje daar mee om."

"Ik (*de Raad*) zou het zelf een aanbeveling vinden om met elkaar, het beleid, OM, kantonrechter, Raad voor de Kinderbescherming, Bureau Jeugdzorg en de scholen om de tafel te gaan zitten en daarbij zo'n jongere die verzuimt als uitgangspunt te nemen. Zo

'De verzuipketen'

van: oké, deze jongere verzuimt, laten we een soort stappenplan opzetten. Wat doet de school, wanneer komt HALT in beeld, wanneer moet de Raad voor de Kinderbescherming iets doen, wat kan de hulpverlening bieden? Om er vervolgens tijden aan te koppelen. Een soort trajectplan met verschillende termijnen. En na de termijnen een terugkoppeling geven. Zodat we veel meer met z'n allen proberen, met het uitgangspunt de jongere zelf, om te kijken watje moet doen. En niet het uitgangspunt vanuit de theorie, wat natuurlijk je eigen instellingsbelang is."

"Ja, misschien dat het wat zou zijn als de leerplichtambtenaar dat soort dingen meldt in het netwerkoverleg. Dat is het eerste wat er zo bij me opkomt. Of misschien toch eerder bilateraal met ons overleggen."

"Wat ik (*de Raad*) al net zei, doe maar een vorm van een JCO-overleg. Waarbij iemand van de Raad voor de Kinderbescherming en de leerplicht aanwezig is. Het hoeft helemaal niet zo lang te duren of breed te zijn. Als maar alle zaken worden besproken, want het is goed mogelijk dat we al kennis hebben van een aantal gezinnen."

"Ik (*de Raad*) denk gewoon dat ze (*de leerplicht*) eerder met ons in contact moeten treden of via de casusregie of via de intake civiel of via het AMK. Daar zijn pedagogische kwaliteiten aanwezig ook meer screeningsmiddelen om te kijken van: hé telkens is er schoolverzuim, moet er een gesprek met ouders gevoerd worden? Dat gebeurt bij ons ook wel, alleen hebben we (*de Raad*) wel allerlei screeningsmiddelen, professionaliteit in onszelf, waardoor we kunnen bepalen van of we een bepaalde kant op moeten kijken, op denken of we moeten die kant hulpverlening opstarten of bedenken hoe we die weerstand kunnen weghalen. (...) Dus we moeten volgens mij eerder in het stadium van schoolverzuim gaan kijken waar zit het knelpunt. Op het moment dat ze dan in de keten gaan samenwerken denk ik datje het probleem eerder kunt tackelen."

"Ik (*de Raad*) kan me er ook iets bij voorstellen datje een telefonisch overleg tussen casusregie en leerplichtambtenaren of tussen leerplichtambtenaren en orthopedagogen en casusregie bedenkt om te zeggen: hé, dit is een jong meisje, zij gaat al een paar weken niet naar school en ouders weigeren steeds, we komen niet binnen. Wat voor advies hebben jullie om wel binnen te komen of in gesprek te komen? (...) Nu gaat school een tijd klooiën, dan komt de leerplicht die gaat ook nog van alles een tijd proberen dan denken ze, het gaat echt niet lukken en moet het naar de Raad. De Raad wil uitbreiden naar civiel. Dus dat duurt allemaal eindeloos voordat er wáit gebeurt en als een jongere 17 is dan gebeurt; er dus geen ruk meer."

"Ik (*de Raad*) vind dat ze eerder aan de bel moeten trekken of dat er eerder overleg moet zijn.(...) Nu gaat er al zoveel tijd verloren en die jongere doet ondertussen gewoon waar hij zin in heeft."

"De verzuipketen"

Leerplicht

"Kijk eens wát de Raad voor de Kinderbescherming zou willen wát leerplicht doet."

"Bijvoorbeeld bij het JCO-overleg aanschuiven. Dat zie je ook in sommige plaatsen. Dat daar de leerplichtambtenaar standaard in zit. Dan heb je al natuurlijk de lijnen al heel kort en alle zaken die daar besproken in worden krijg je al sowieso mee. Ik denk dat er veel gewonnen is als we dat wát meer vorm kunnen geven."

"Dan denk ik (*de leerplicht*) dat het heel goed zou zijn als al die Openbaar Ministerie-arrondissementen samen om tafel zouden gaan zitten en met een beleidslijn zouden komen, in dit geval voor jongeren. Maak een standaard formulier, dat vullen we in en dan wordt de zaak beschreven en het verzuim, want ieder verzuim is wettelijk, dus ongeoorloofd verzuim is in principe strafbaar."

"De afspraken tussen de Raad en leerplicht zijn heel goed, gewoon de praktische uitvoering kan nog beter en ik (*de leerplicht*) zou graag samen met de Raad willen strijden voor dat het opmaken van processen-verbaal voor ons handiger geregeld is."

De geïnterviewden van de Raad voor de Kinderbescherming hebben de volgende suggesties voor bovengenoemde knelpunten. De netwerkoeverleggen moeten transparanter worden uitgevoerd. Dit houdt in dat er duidelijke afspraken gemaakt moeten worden over de acties die worden ondernomen. Daarnaast zou het wenselijk zijn om een stappenplan op te maken vanaf het moment dat de jongere verzuimt, om het geheel uniformer te maken. Daarnaast geven drie van de vier geïnterviewden aan dat de leerplicht de Raad sneller op kan zoeken voor overleg/advies.

De geïnterviewden van de leerplicht geven aan dat ze bij een JCO-overleg zouden kunnen aansluiten. Eén geïnterviewde leerplichtambtenaar zou graag een beleidslijn willen zien vanuit de arrondissementen van het Openbaar Ministerie.

Hierboven zijn de onderzoeksresultaten uit de interviews tot stand gekomen. In het volgende hoofdstuk zullen de onderzoekers aan de hand van de onderzoeksresultaten conclusies trekken en aanbevelingen doen inzake de samenwerking tussen de Raad voor de Kinderbescherming en de leerplicht, gemeente Zwolle.

Hoofdstuk 6 Conclusie & Aanbevelingen

Naar aanleiding van de onderzoeksresultaten uit de fragmenten, beschreven in het vorige hoofdstuk, hebben de onderzoekers een aantal conclusies getrokken. Deze conclusies geven antwoord op de onderzoeksvraag:

"Hoe wordt de samenwerking ervaren tussen de leerplichtambtenaren van de gemeente Zwolle en de Raad voor de Kinderbescherming, als onderdeel van de jeugdstrafrechtketen met betrekking tot schoolverzuim en zijn er suggesties om de samenwerking te verbeteren? "

Daarnaast hebben de onderzoekers informatie gebruikt uit de overige gedeelten van de interviews die niet voorkomen in de fragmenten. Dit hebben de onderzoekers gedaan, om de conclusies uit het onderzoek beter te kunnen onderbouwen.

6.1 Inleiding conclusie

Bij de Raad voor de Kinderbescherming, als onderdeel van de jeugdstrafrechtketen, kwam als vraag naar voren wat de reden is dat het zo lang duurt voordat een proces-verbaal wordt opgemaakt en ingezonden wordt aan de Officier van Justitie. Mede doordat een eventuele interventie minder of geen effect heeft wanneer er gedurende een lange periode sprake is van schoolverzuim. De leerplichtambtenaar heeft in eerste instantie de zorgtaak om ongeoorloofd schoolverzuim tegen te gaan. De Raad voor de Kinderbescherming heeft onvoldoende zicht op het voortraject van de jongere, zoals de hulpverlening die er is geweest en wat er vanuit het ZAT met de jongere is gebeurd. Voor de Raad voor de Kinderbescherming is het onduidelijk waarom de samenwerking niet naar wens verloopt, ondanks de vele samenwerkingsmogelijkheden en gemaakte afspraken.

6.2 Conclusie

Samenwerking

Uit het onderzoek blijkt dat er knelpunten zijn in de samenwerking tussen de school, als melder, en de geïnterviewde leerplichtambtenaren, met name in het melden van verzuim naar de leerplichtambtenaar.

"Schooldirecties onderschatten het vaak heel erg van hoe belangrijk de wetgever het vindt dat verzuim goed geregistreerd wordt op een school, dat een school ook een eigen verzuimprotocol heeft."

"Of mensen op school zijn gewoon niet op de hoogte van de verplichting die ze eigenlijk hebben en dat heeft ook te maken met wisseling van de wacht, mensen die niet ingewerkt worden, dat niet door school wordt verteld, je moet dan en dan het verzuim melden en dan ga ik dat doen. Dan merk ik dat het nog niet beklijft."

'De verzuipketen'

"Met name binnen het MBO-onderwijs is er een hele slechte meldcultuur nog vanuit school."

"En dan zeggen ze (*de school*) vaak dat ze al van alles hebben gedaan, contact gezocht met de ouders en brieven gestuurd. Dat is heel goed dat ze dat doen, want ze hebben hun eigen verantwoordelijkheid daar ook in, maar je hebt één ding niet gedaan wat je had moeten doen en dat is mij (*de leerplicht*) informeren."

Samenwerken is een proces waar verscheidene instanties bij betrokken zijn en waar ze ieder hun rol in vervullen. Als de samenwerking aan het begin van het traject niet naar behoren verloopt kan de leerplichtambtenaar zijn taak onvoldoende uitvoeren met het gevolg dat het gehele traject vertraging oploopt. Er zijn meerdere instanties bij dit samenwerkingsverband betrokken, er is sprake van wederzijdse afhankelijkheid, iedereen wacht op iedereen. Met als gevolg: verlies van snelheid. Bovendien komt dit de jongere in kwestie niet ten goede.

In de literatuur die er bestaat met betrekking tot het onderwerp samenwerken, zoals besproken in hoofdstuk 4 van dit onderzoek, moet samenwerken tussen organisaties voldoen aan een aantal voorwaarden.

Vanuit het onderzoek kan worden geconcludeerd dat de geïnterviewden hetzelfde hoofddoel hebben als het gaat om de onderlinge samenwerking. Beiden willen dat de jongere zo snel mogelijk weer naar school gaat. Het verschil zit hem echter in de verschillende wegen die de Raad en de afdeling leerplicht van de gemeente Zwolle bewandelen. De leerplichtambtenaar heeft zijn taak volbracht als de jongere weer naar school gaat. De Raad daarentegen is pas tevreden op het moment dat er iets gedaan wordt/ kan worden aan de oorzaken van het schoolverzuim. Hieruit concluderen de onderzoekers dat de missie van de Raad ten opzichte van de leerplicht verschilt wat problemen oplevert in de onderlinge samenwerking.

Zowel de geïnterviewden van de Raad als de geïnterviewden van de leerplicht zien het nut van samenwerking in. Ze zien elkaar als informatieverstrekker. De geïnterviewden van de leerplicht willen graag informatie over de jongere en het gezin waar hij deel van uitmaakt. De geïnterviewden van de Raad willen informatie over het traject van de jongere, voordat er een proces-verbaal wordt opgemaakt en de geïnterviewden van de Raad willen de jongeren eerder in beeld krijgen dan nu het geval is. De geïnterviewden van de leerplicht krijgen hetgeen zij van de Raad verwachten. De geïnterviewden van de Raad voor de Kinderbescherming daarentegen krijgen niet de informatie die zij wenselijk achten. Voor de geïnterviewden van de Raad is de leerplicht van belang, omdat zij naast het informeren ook kunnen signaleren. Zij staan dicht bij de jongere dan de Raad, mede omdat ze deel uitmaken van het ZAT. Hierdoor zijn ze eerder bij de jongeren betrokken dan de Raad voor de Kinderbescherming. Door te signaleren kunnen jongeren eerder in beeld gebracht worden bij de Raad. Waardoor mogelijk een interventie meer effect heeft en de jongere eerder naar school gaat. Vanuit het ZAT mogen de verschillende hulpverleningsinstanties twee maanden bezig zijn met een jongere. Dit is echter niet altijd haalbaar door bijvoorbeeld wachtlijsten. Dit zorgt ervoor dat de jongere zijn eigen gang kan gaan zonder dat er wat gebeurt. Met als gevolg dat de Raad pas

'De verzuipketen'

bijvoorbeeld na een jaar schoolverzuim in beeld komt, waardoor ook hun mogelijkheden qua effectiviteit verminderen. Aan de hand van het volgende voorbeeld gegeven door een raadsonderzoeker verhelderen de onderzoekers deze conclusie:

"Een jongen heeft het vorige schooljaar veel verzuimd en is dit schooljaar weer begonnen met verzuim en is dus al twee jaar bezig met verzuimen. Er is door school van alles geprobeerd, mogelijk nog wat maatschappelijk werk of schoolmaatschappelijk werk die van alles en nog wat heeft gedaan en dan komt er een melding. We (*de leerplicht*) gaan melding doen bij de Raad voor de Kinderbescherming en dat gaat naar strafzaken, terwijl ik denk dat er in een eerder stadium al veel eerder een melding van gemaakt had kunnen worden bij de civiele zaken in plaats van door blijven modderen. Ook omdat je vaak jongeren krijgt die al 17 zijn en als je dan leest dat ze al twee jaar lang aan het klooiën zijn met leerplicht met tussenpozen, dan maar eerder melden. Dan maar vaker misgeschoten omdat blijkt dat het toch goed gaat. Maar wel die jongere er uit halen voor wie een ondertoezichtstelling wel zin heeft."

De geïnterviewden van de leerplicht zijn echter niet op de hoogte van het gegeven dat ze niet voldoen aan de verwachtingen van de Raad. De geïnterviewden van de Raad willen dat de leerplicht eerder aan de bel trekt om de jongere eerder in beeld te krijgen. Zo hebben ze bijvoorbeeld geen zicht op wat er in een ZAT met betrekking tot een jongere gebeurt. Om tot een goede samenwerking te komen is het noodzakelijk om met de betrokken partijen te overleggen. De overlegvormen zijn er, deze zullen echter op een andere manier vormgegeven moeten worden om tot een doelmatig overleg te komen. Het is niet uitvoerbaar om vanuit de Raad bij de ZAT's aan te schuiven. Hiervoor zijn er te veel ZAT's en dat kost te veel tijd. Daarnaast is hiervoor te weinig steun vanuit de Raad, waardoor de kans op succes gering is. Ook voor leerplichtambtenaren kost het teveel tijd om bij een JCO aan te sluiten, hiervoor zijn er naar verhouding te weinig leerplichtzaken. Als er is sprake van wettelijk verzuim, een overtreding, dan zou de Raad hiervan op de hoogte moeten zijn.

Vanuit de theorie blijkt dat je doelmatig kunt overleggen als het niet te veel tijd in beslag neemt, dat het haalbaar is en dat de afspraken die gemaakt zijn, gesteund en geaccepteerd worden. Daarnaast hebben de geïnterviewde raadsonderzoekers van de Raad voor de Kinderbescherming onvoldoende zicht op wie ze zijn. Vanuit de functie van raadsonderzoeker wordt de samenwerking als summier ervaren. Dit is te verklaren vanuit de functie die de raadsonderzoeker inneemt. Deze hoeft tijdens een raadsonderzoek alleen telefonisch contact te hebben met de leerplichtambtenaar. Samenwerken heeft effect op het moment dat er sprake is van persoonlijke affiniteit, een groepsgevoel. Dit vergemakkelijkt het uitwisselen van informatie en maakt dat er samen gestreden wordt tegen schoolverzuim.

'De verzuipketen'

Beleid

De onderzoekers kunnen concluderen dat er op verschillende niveaus wordt gepraat als het gaat om de samenwerking in de praktijk. De geïnterviewde leerplichtambtenaren zijn voornamelijk bezig op uitvoeringsniveau. Zij hebben met name vragen over hoe ze hun taken in de praktijk moeten uitvoeren. De geïnterviewden van de leerplicht hebben moeite met besluiten wanneer ze over moet gaan tot het opmaken van een proces-verbaal en het tijdsbestek dat het opmaken van een proces-verbaal inneemt. Dit komt doordat zij geen eenduidig beleid hebben. Hierdoor is het afhankelijk van de leerplichtambtenaar hoe er naar de jongere en de ouders toe wordt gehandeld. De afdeling leerplicht van de gemeente Zwolle is bezig om een eenduidige beleidslijn te creëren. In fase 2 - zie hoofdstuk 4 - wordt in een samenwerkingsverband een gezamenlijke richting gekozen. Ze hebben voor een gezamenlijke richting gekozen door middel van de IHL-instructie. De afdeling leerplicht van de gemeente Zwolle heeft geen eigen beleid. Hierdoor is het onmogelijk om onder andere met de Raad afspraken te maken. Er zijn afspraken gemaakt op beleidsniveau tussen de leerplichtambtenaren, het OM en de Raad. In fase 3 - zie hoofdstuk 4- van de samenwerking blijkt dat de gemaakte afspraken niet haalbaar zijn, zoals alle spijbelaars in het ZAT bespreken. In de praktijk is dit niet haalbaar. Ten eerste omdat het ZAT nog bij meerdere scholen, met name de MBO-scholen, in ontwikkeling is. Ten tweede doordat de scholen te groot zijn om alle spijbelaars te bespreken. Op deze manier wordt niet doelmatig overlegd, omdat de gemaakte afspraken niet uitvoerbaar en haalbaar zijn. Deze conclusie onderbouwen de onderzoekers met het volgende citaat van een geïnterviewde leerplichtambtenaar:

"Tot nu toe is het zo dat er voor de rest van het Deltion College één ZAT is. Dan hebben we (*de leerplicht*) het dus over tienduizenden leerlingen. Dus daarom snap je dus wel dat wat er in het ZAT besproken kan worden heel beperkt is."

Bovendien hebben de leerplichtambtenaren/uitvoerders niet de beslissingsbevoegdheid om afspraken op beleidsniveau te maken, wat de samenwerking stagneert. Bij het IHL-overleg zijn vanuit de methode van Belbin te weinig voorzitters aanwezig met het gevolg dat er geen knopen kunnen worden doorgehakt.

Ook kunnen de onderzoekers concluderen dat geïnterviewde leerplichtambtenaren allen een andere invalshoek hebben als het gaat om schoolverzuim, de één richt zich op het beleid, de ander richt zich meer op het onderwijs en een volgende kijkt met een maatschappelijke visie. De onderzoekers zien dit als een positief gegeven. De methode van Belbin gaat er van uit dat effectiviteit van een team wordt vergroot als er verschillende rollen worden vervuld. Echter bemoeilijkt dit het proces om een eenduidig beleid te maken.

In het volgende hoofdstuk geven we aanbevelingen om tot een betere samenwerking te komen. De aanbevelingen komen voort uit de conclusies die de onderzoekers hierboven beschreven hebben.

6.3 Aanbevelingen

Zoals in het vorige hoofdstuk is vermeld, zijn er aan de hand van de conclusies, aanbevelingen opgesteld om antwoord te geven op de onderzoeksvraag. De aanbevelingen hebben voornamelijk betrekking op de samenwerking tussen de Raad voor de Kinderbescherming en Leerplicht Zwolle.

Aanbeveling 1

'De Raad en de leerplicht moeten contact met elkaar opnemen op het moment dat zij kennis nemen van schoolverzuim.'

Uit het onderzoek blijkt dat het voor beide partijen beter is als ze elkaar eerder opzoeken om zo op een effectieve en efficiënte manier te werk te gaan in het belang van de jongere. Nu worden de interventies, kennis en mogelijkheden van de Raad en de leerplicht niet optimaal benut. Het komt regelmatig voor dat er een proces-verbaal wordt opgemaakt, waar sprake is van verzuim gedurende een lange periode. Hierdoor heeft een strafrechtelijke reactie weinig effect. Daarbij komt dat de cognitieve ontwikkeling van de jongere gevaar loopt, omdat hij geen onderwijs volgt. Reacties richting de jongere hebben het meest effect als er zo snel mogelijk wordt gereageerd op het moment dat een jongere spijbelt. De leerplicht kan de Raad in een eerder stadium advies vragen om pedagogisch adequaat te handelen. Dit kan zowel telefonisch als in het netwerkoeverleg. Het komt voor dat er vanuit de **BARO** signalen naar voren komen dat een jongere verzuimt, terwijl de leerplicht hiervan niet op de hoogte is. In dit geval zou de Raad contact met de leerplicht moeten opnemen om hen van informatie te voorzien. Vervolgens kan de leerplicht met behulp van deze informatie stappen gaan ondernemen, hetzij naar de school, hetzij richting de jongere. Ook deze manier van contact zoeken kan telefonisch of via doorgeleiding van de casusregisseur in het JCO of het netwerkoeverleg.

Aanbeveling 2

'De Raad moet duidelijker aangeven wat zij verwacht van de leerplicht met betrekking tot de informatieverstrekking.'

Uit het onderzoek blijkt dat de Raad niet de informatie krijgt die zij verwacht van de leerplicht, gemeente Zwolle. Zij zullen zich naar de leerplicht toe beter moeten profileren over hetgeen zij met betrekking tot de informatieverstrekking verwachten. Dit zou tijdens het IHL-overleg kunnen worden besproken. De Raad krijgt veelal informatie met betrekking tot de absentiedagen en een verslag van het verhoor van de jongere en eventueel van zijn/ haar ouder(s). De Raad heeft informatie nodig van het gezinssysteem en informatie met betrekking tot het voortraject van de eventuele hulpverlening die de jongere of het gezin heeft (gehad). Dit moet de Raad duidelijker naar leerplicht, gemeente Zwolle toe communiceren. Als de leerplicht die informatie verstrekt die de Raad nodig heeft, levert dit een tijdsbesparing op.

'De verzuipketerf'

Aanbeveling 3

*'Er moeten haalbare afspraken gemaakt worden met betrekking tot het beleid van de jeugdstrafrechtketen als het gaat om schoolverzuim.'*⁹

De leerplicht van de gemeente Zwolle is in ontwikkeling. Zij zijn bezig om een protocol op te stellen met betrekking tot het beleid als het gaat om schoolverzuim. Hiermee willen ze een eenduidige werkwijze creëren, zodat een jongere die verzuimt een soortgelijke weg bewandelt, onafhankelijk van de leerplichtambtenaar die bij de zaak betrokken is. Als de leerplicht duidelijk heeft hoe zij te werk gaan kunnen er afspraken gemaakt worden met de gehele jeugdstrafrechtketen. Nu blijkt dat de afspraken die er liggen vanuit de IHL-instructie niet haalbaar zijn. Zo kunnen niet alle spijbelaars in het ZAT worden besproken. Deze afspraken zijn in overleg gemaakt met het Openbaar Ministerie, de Raad en de leerplichtambtenaren uit de regio. De leerplichtambtenaren hebben niet de beslissingsbevoegdheid om over het beleid te beslissen. Er zullen in de keten duidelijke afspraken moeten worden gemaakt over wanneer je wie op de hoogte brengt. Daarnaast moeten er duidelijke termijnen gesteld worden in overleg met de betrokken partijen, zoals de school, leerplicht, de Raad en het OM. Op deze manier kan worden voorkomen dat een jongere een jaar niet naar school toe gaat en wordt het OM en de Raad eerder op de hoogte gesteld van het verzuim. De overlegvormen zijn aanwezig, dus die kunnen hier voor worden gebruikt.

Aanbeveling 4

'Het is belangrijk dat de contacten tussen de medewerkers van de Raad voor de Kinderbescherming en de medewerkers van de afdeling leerplicht van de gemeente Zwolle worden onderhouden.'

Uit het onderzoek blijkt dat de geïnterviewde raadsonderzoekers van de Raad bijna geen contact hebben met de leerplichtambtenaren van de gemeente Zwolle. Zij vragen zich tevens af wat de meerwaarde van het onderzoek is om een leerplichtambtenaar te benaderen. Om goed te kunnen samenwerken is het van belang dat de medewerkers van de werkvloer, dus de uitvoerders, elkaar meer dan alleen bij naam kennen. Nu zij er overleggen op beleidsniveau, door het IHL-overleg, en is er regelmatig contact met de casusregisseur. Op het moment dat uitvoerders, de raadsonderzoekers en de leerplichtambtenaren, een gezicht hebben bij hun samenwerkingspartners. Dit maakt het makkelijker om eerder contact met elkaar op te nemen of eerder informatie met elkaar uit te wisselen. Dit bevordert de samenwerking, er is sprake van een groepsgevoel, maar het komt ook de jongere ten goede. Op deze manier leren de mensen van de werkvloer elkaar kennen en zijn ze goed op de hoogte van eikaars ontwikkelingen. Het groepsgevoel, met de bijbehorende energie, zal stijgen en uitvoerders op de werkvloer zijn sneller bereid om elkaar van dienst te zijn.

'De verzuipketen'

Dit kan worden bewerkstelligt door een bijeenkomst te organiseren. In deze bijeenkomst kan gepraat worden over zowel positieve als negatieve ervaringen en hoe dat eventueel verandert moet worden. Tevens moet er ruimte zijn om, onder het genot van een hapje en een drankje, vrij met elkaar te praten.

De onderzoekers verwachten met de eerder genoemde aanbevelingen, een betere samenwerking tussen de Raad voor de Kinderbescherming en de leerplicht, gemeente Zwolle te bereiken. Er zal meer duidelijkheid komen over de afspraken en de verwachtingen die ze van elkaar hebben. In de volgende pagina's staan de bronnen, de lijst met afkortingen en de bijlagen.

Bronvermelding

Literatuur

- Baarda,D.B., de Goede,M.P.M. en Teunissen,J. (2005). *Basisboek Kwalitatief Onderzoek* Handleiding voor het opzetten en uitvoeren van kwalitatief onderzoek, (tweede geheel herziene druk) Wolters-Noordhoff bv Groningen/Houten.
- Steehouder,M, Janse:n,C.,Maat,K., Staak,J.van der, Vet,D.de, Witteveen,M., et al. (1999). *Leren communiceren: Handboek voor mondelinge en schriftelijke communicatie* (vierde herziene druk). Groningen: Wolters-Noordhoff.
- Alblas,G., Wijsman,E., (2005) *Gedrag in organisaties*, (vierde druk) Wolters-Noordhoff bv Groningen/Houten.
- Plenter,B. (2000) *Naar een goede samenwerking*. Samsom Alphen aan de Rijn.
- Veen,D.van, Berdowski,Z. (2000) *Preventie van schoolverzuim en zorg voor risicoleerlingen*, Garant-Uitgevers Leuven-Apeldoorn.
- Bos,KTj., Kesteren,B.J.van, Stoel,W.G.R., Vermeulen,C.J.A.J. (1990). *Schoolverzuim, maatregelen die scholen (kunnen) nemen*, Swets&Zeitlinger bv Amsterdam/Lisse.
- Nederlandse Vereniging van maatschappelijk werkers (NVMW). (januari 2006). *Beroepsprofiel van de maatschappelijk werker*. Uitgave van de NVMW Utrecht.

Digitale literatuur

- Van Dale woordenboek.
Via www.vandale.nl/opzoeken/woordenboek/?zoekwoord=samenwerken
- De Raad voor de Kinderbescherming. *Missie Raad voor de Kinderbescherming*.
Via www.kinderbescherming.nl/t3i/flexpage/flexpage.asp?id=36
- De Raad voor de Kinderbescherming. *Doelstelling Raad voor de Kinderbescherming*.
Via www.kinderbescherming.nl/fbi/flexpage/flexpage.asp?id^3^
- De Raad voor de Kinderbescherming. Samenwerkingspartners.
Via www.kinderbescherming.nl/fo^
- Adviesbureau Van Montfoort. Evaluatie van justitiële interventies.
Via www.wodc.nl/images/1318_volledige_tekst_tcm44-83172.pdf

'De verzuipketen

- Aanwijzing strafrechtelijke aanpak schoolverzuim. Uit: Staatscourant 29 december 2005, nr. 253 / pag. 11 1
Via www.sdu.nl/emailnieuwsbrieven/images/regeHngen^REGON%20VO%201%20biilage%201.pdf
- Aanwijzing strafrechtelijke aanpak schoolverzuim. Uit: Staatscourant 29 december 2005, nr. 253 / pag. 11 3
Via [w^A^sdu.nl/emailnieuwsbrieven/images/regelingenonderwijs/2006%20REGON%20VO%201%20biilage%201.pdf](http://www.sdu.nl/emailnieuwsbrieven/images/regelingenonderwijs/2006%20REGON%20VO%201%20biilage%201.pdf)
- Informatie instelling Bureau Jeugdzorg Overijssel.
Via www.bizo.nl
- Informatie instelling Advies- en Meldpunt Kindermishandeling.
Via www.amk-nederland.nl
- Informatie Jeugdreclassering
Via www.jeugdreclassering.nl
- Informatie instelling Openbaar Ministerie
Via www.om.nl
- Informatie Politie IJsselland
Via www.politie.nl
- Illustratie schoolverzuim
Via www.het-portaal.net/debatten.php?debat=54
- Integrale aanpak schoolverzuim: schematische weergave
Via www.het-portaal.net/debatten.php?debat=54
- Ingrado
Via www.ingrado.nl
- Definities samenwerken.
Via www.samenwerkentussenorganisaties.nl/Oversamenwerken/Watissamenwerken/tabid/75/Default.aspx
- Actualiteit rondom spijbelrechters.
Via www.rechtspraak.nl/Gerechten/Rechtbanken/Zutphen/Actualiteiten/Spiibelrechter+Zutphen+is+een+succes.htm
- Actualiteit rondom onderzoek justitiële interventies schoolverzuim.
Via www.wodc.nl/onderzoeksdatabase/schoolverzuim.aspx

'De verzuipketen'

- Informatie Belbin
Via www.planet.nl/pl.anet/show/id=l_01419/contentid=371869/sc=50d8c2
- Fasen van samenwerken
Via www.samenwerkentussenorganisaties.nl/Oversamenwerken/Fasesbii_samenwerken/tabid/78/Default.aspx
- Illustratie Loesje
Via www.loesie.nl
- Doelen Justitieel Casusoverleg
Via www.iustitie.nl/images/Evaluatie%20Justitieel%20CasusOverleg%20Jeugd_tcm34-2682.pdf
- Informatie in verzekeringstelling
Via www.steunpuntforensischezorg.nl/sitemanager.asp?pid=1009
- Onderzoeksbureau Van Montfoort
Via www.vanmontfoort.nl/

Velddocumenten

- Actualiteit rondom schoolverzuim.
Stentor 11 april 2008
- Evaluatie pilot HALT leerplicht.
- Integrale Handhaving Leerplicht instructie.
 - o Instructie juni 2006
 - o Instructie september 2007
 - o Instructie november 2007
- Column Hester Macrander
Gelderlander 12 april 2008
- 'Relatie van de Raad voor de Kinderbescherming schoolverzuim',
Ongeoorloofd schoolverzuim, tweede concept 25 juli 2006
- Verslag "Werkconferentie Spijbelprogramma's",
Den Haag 13 september 2007, opdrachtgever: Directie Justitieel Jeugdbeleid
- Leerplichtwet, 1 augustus 2007

Lijst van afkortingen

AMK:	Advies- en Meldpunt Kindermishandeling
AMW:	Algemeen Maatschappelijk Werk
Art.:	Artikel (in een wetboek)
BARO:	Basisraadsonderzoek
BJZ:	Bureau Jeugdzorg
BOA:	Bevoegd Opsporingsambtenaar
CAD:	Consultatiebureau voor Alcohol en Drugs
GGD:	Gemeentelijke Gezondheidsdienst
HALT:	Het ALTERNatief
IHL:	Integrale Handhaving Leerplicht
JCO:	Justitieel Casus Overleg
JJI:	Justitiële Jeugdinrichting
KOV:	Kennisgeving Ongeoorloofd Verzuim
LOF:	Landelijk Overdrachtsformulier
OM:	Openbaar Ministerie
OTS:	Ondertoezichtstelling
De Raad:	Raad voor de Kinderbescherming
ZAT:	Zorg- en Adviesteam(s)

'De verzuipketen'

Bijlagen

Bijlage 1: Interviews

Bijlage 2: Wetgeving Leerplicht

Bijlage 3: Instructie 'Integrale Handhaving Leerplicht \ november 2007

Bijlage 1 De Interviews

De leerplicht

Interview Allard Muis _____ 13 maart 2008 _____ 10.30 - 12.00

Introductie:

Naam: Allard Muis

Functie(omschrijving): leerplichtambtenaar gemeente Zwolle

Bent een u een buitengewoon opsporingsambtenaar (BOA): Nee

Dienstjaren: 1,5 jaar

Kunt u uzelf even voorstellen alstublieft?

Ik ben Allard Muis en ik ben leerplichtambtenaar voor de gemeente Zwolle. Wat het qua leerplicht aangaat ben ik inmiddels voorzitter van de landelijke vereniging van leerplichtambtenaren, dus dat is dan een sectie. Het valt allemaal onder Ingrado, dat is de landelijke vereniging, die gaat over voortijdig schoolverlaat en over leerplicht. Dat stukje leerplicht dat stuur ik dan landelijk ook aan. Ik ben nog geen buitengewoon opsporingsambtenaar, ik ben hier wel mee bezig. Ik heb het zelf eigenlijk ook nog nooit hoeven te gebruiken moet ik zeggen. Ik ben nu 1,5 jaar zelf leerplichtambtenaar, maar het is meer dat ik het goed vind om te hebben. In Zwolle hebben we genoeg leerplichtambtenaren met een BOA, dus op zich hoef ik niet perse te halen, maar ik vind het wel goed om te hebben, omdat je dan in de volle breedte weet wat alle mogelijkheden zijn.

Voor welke scholen in Zwolle bent u leerplichtambtenaar?

We hebben dat nu verdeeld. We hebben klantmanagement dat betekent dat we alle scholen in klantgroepen hebben ingedeeld. We hebben iemand voor primair onderwijs, een paar mensen voor voortgezet onderwijs, voor expertisecentra en praktijkonderwijs is een klantgroep en MBO is een klantgroep. Ik werk dan voor het klantmanagement voortgezet onderwijs en dan doe ik met name de laagste VMBO niveaus. Ik heb ook wel andere hoor, want je doet een hele school, maar met name zoals Talentenstad ben ik onder andere actief op. Hier zitten een heleboel kinderen die ook Leerweg Ondersteunend Onderwijs volgen, een wat lastiger doelgroep. Procentueel vallen daar natuurlijk veel meer uit dan wanneer je op een gymnasium of zo gaat kijken. Ik heb meerdere scholen. Talentenstad zijn twee zorg- en adviesteams. Ik doe Thorbecke Scholengemeenschap, hier heb ik er ook twee, een onderbouw en een bovenbouw. En het Greijdanus zit ik en ik doe Rebound. Hier is niet echt een zorg- en adviesteam, maar wel waar alle kinderen terecht komen als ze uitvallen. En ik doe Het Lumeijn, hier is het in ontwikkeling. Het aantal zorg- en adviesteam stijgt gewoon nog heel fors, vooral in het MBO gaan we er een heleboel bij krijgen. Daar zijn we nu allemaal nieuw personeel voor aan het aannemen.

Hoe komt u als leerplichtambtenaar met de spijbelaar in contact op het moment dat de school registreert dat er sprake is van schoolverzuim?

- **Zit er verschil in de manier wanneer en hoe scholen melden?**
- **Wat zijn u ervaringen hiermee?**

Het staat eigenlijk ook allemaal letterlijk in de wet. Een school moet de verzuimregistratie bijhouden en er staan hele zware sancties op. Het is in Nederland eigenlijk nog niet opgelegd, dus scholen weten het vaak helemaal niet, maar de wet zegt dat zij moeten registreren en als een directeur die daar verantwoordelijk voor is dat niet doet, dan kan er zelf gevangenisstraf op staan. De directeur zal dan de gevangenis in moeten als hij dit niet doet, maar dat gebeurt dus nooit. Schooldirecties onderschatten het vaak heel erg van hoe belangrijk de wetgever het vindt dat verzuim goed geregistreerd wordt op een school, dat een school ook een eigen verzuimprotocol heeft. Er wordt verzuimd, wat doe je dan. Er wordt een uurtje verzuimd dan doe je dit, een dag is dat, dus dat ze dat dan uitwerken. Ik stimuleer dat ook heel erg op scholen waar ik zit. Dat ze dus echt op schrift ook op plan hebben, dan heb je de eerste waarschuwingsbrief, dan doe je dat, dan meld je het aan de leerplichtambtenaar. Na drie dagen verzuim moet je wettelijk melden aan de leerplichtambtenaar en ook dat weten ze vaak niet en wat wij dan proberen is ook weer een soort hiërarchische trap in te zetten. Dat je eerst een waarschuwingsbrief doet dan oproepen. Dat je nog wat instrumenten achter de hand houdt, want je kunt wel direct naar een Rechter, maar dan heb je geen enkele sanctie meer. Het is ook heel vaak dat zeker 90% van de jongeren, waarschijnlijk wel meer, is het eigenlijk als er een waarschuwingsbrief uit gaat of ze hebben een eerste gesprek met ons gehad, dan zijn ze eigenlijk wel zo geschrokken dat het verzuim eigenlijk wel tot het verleden behoort. Of we hebben gezien, dat krijgen we ook vaak wel vrij goed in beeld, wat de werkelijke problematiek is die achter het verzuim zit. Daar gaan we dan naar kijken of er behoefte is van iemand van Bureau Jeugdzorg. Het is dan vaak wel heel vrijwillig op school aanwezig alleen zegt een jongere dan dat ze een gesprek niet nodig hebben, na een gesprek met ons zeggen ze dan toch vaak dat ze dat wel eens willen proberen. Er zit veel verschil in de manier waarop scholen melden, in Zwolle was een hele slechte meldcultuur. Wat we nu zien is dat scholen beter gaan melden, alleen lopen we daar ver achter in, dus het werd lang niet altijd even goed opgepakt. Wat je nu ziet door de zorg- en adviesteam is dat we heel dicht in die school zijn gekomen en dat we daar nu duidelijk opzitten van dat ze ook echt moeten gaan melden en als ze melden dat we dan ook heel zichtbaar maken wat we er mee doen. Officieel moeten scholen schriftelijk melden, dat blijkt vaak heel moeilijk te zijn. Wat ik dan meestal zeg is, doe het via de mail. Haal het uit je registratiesysteem, vaak kunnen ze daar wel gewoon een documentje knippen, plakken in de e-mail. Tegenwoordig wordt dat ook gewoon geaccepteerd, als het toch een rechtzaak wordt dan moet het gewaarmerkt en moet er een handtekening op staan met datum en op elke pagina een handtekening. Daar zijn allemaal wettelijke regels voor alleen als het echt zover komt dat het een rechtzaak wordt in dat geval bel ik de school op en wil ik dat ze het officieel naar mij opsturen, dan kan ik het voegen bij de andere stukken. Maar normaal gesproken is het een beetje overdreven om voor iedere melding dat te doen. Ik wil ook dat scholen een lage drempel hebben om te melden. Dat is ook wel aardig veranderd de laatste tijd, dus dat scholen ervaren het ook wel dat het niet zoveel werk meer is en dat ze dan eigenlijk ook best wel veel rendement eruit halen.

In de integrale handhaving leerplicht staat dat alle spijbelaars in het ZAT worden besproken. Gebeurt dit ook in de praktijk?

- **Zo niet, wat gebeurt er met spijbelaars dit niet in het ZAT worden besproken?**
- **Zo ja, welk mogelijke acties kunnen er worden ondernomen voor leerlingen die wel in het ZAT worden besproken?**

Ja, maar wat we hebben is dat de school en wij weten ook dat er spijbelaars zijn die gewoon een uur spijbelen en daar zitten dan reguliere sancties op die gaan we niet uitgebreid in het ZAT bespreken. Het is bekend in het ZAT, dus dan worden die leerlingen wel benoemd, zodat andere diensten kunnen bekijken of zij er ook bemoeienis mee hebben gehad, maar verder niet. We gaan niet praten om het praten. Als een leerling in het ZAT wordt besproken dan gaat het er eigenlijk altijd om dat er meerdere instanties bij betrokken zouden kunnen zijn en dat betekent datje dan dat wij samen met de GGD of Bureau Jeugdzorg actie ondernemen. Wij zorgen dan een beetje voor het dwingende kader, zodat leerlingen bijvoorbeeld toch naar die arts of schoolcounselor gaan. Als ze dat niet doen dan laten we de leerplichtwet van toepassing zijn. Dan moeten leerlingen per direct naar' ons opgeroepen worden en dan kunnen we een **HALT**-straf opleggen of nog verder juridisch doorgevoerd, dat het voor de Rechter moet komen.

Wordt er onderscheid gemaakt tussen spijbelaars en zorgleerlingen?

- **Zo ja, hoe wordt er onderscheid gemaakt tussen spijbelaars en zorgleerlingen?**

Dat is bijna hetzelfde. Je hebt heel veel soorten van spijbelen. Een uurtje niet gaan, omdat leerlingen lessen niet leuk vinden, dat is gewoon spijbelen en dat moet de school gewoon zelf oplossen. Het enige wat ik doe is, dat ik scholen er echt op aanspreek als ze geen goed verzuimprotocol hebben, dus ik vind ieder verzuim moet gewoon ingehaald worden. Als een leerling zich ziek meldt, dat doe je niet achteraf, maar je meldt je vooraf ziek. Niet drie dagen achteraf, ja maar die drie weken dat ik niet geweest ben was ik ziek. Dat is wat gebeurt: en bizar dat kan gewoon niet. Luxeverzuim komt heel veel voor, dat is de schoolvakanties wat extra verlengen, met name waar we heel fel op zijn is dat kinderen na de zomervakantie weer terug zijn van hun vakantieadres, omdat we gewoon vinden dat de start van het nieuwe jaar, je start heel ongelukkig als je er dan niet bent. De wet benoemd dat ook heel expliciet, dat is een periode dat schooldirecties ook absoluut nooit vrij mogen geven. Even zien dan hebben we gewoon verzuim, het lesaanbod schort het ook vaak aan. Dus heel vaak zeggen leerlingen dan ook: we zitten ook alleen maar uit onze neus te eten. We worden in een computerlokaal gedumpt en als je dan die hele lage niveauopleidingen hebt, die jongeren hebben al heel weinig met dit soort dingen, dus dan ja, dan vind ik eigenlijk ook wel dat de school de verantwoordelijkheid heeft en dat die school moet zorgen dat er echt een goed lesaanbod is. Als er een goed lesaanbod is verzuimen mensen minder. Waar het gaat om spijbelen en zorg, dat is wat eigenlijk meestal bij ons in de zorg- en adviesteams aan bod komt en er echt wel veel verzuim is dan is het meestal wel een combinatie. Ik maak eigenlijk nooit mee dat iemand heel veel verzuimt en dat er verder geen problemen zijn, dat komt eigenlijk gewoon niet voor.

Ze merken ook wel dat als wij betrokken zijn, dat ze toch leerlingen wel weer even een extra zetje krijgen, zodat ze wel weer aan de slag gaan.

ZA T (zorgadviesteam):

Wat wordt er in het ZAT besproken?

In zorg- en adviesteams, het is eigenlijk de bedoeling dat daar de professionals zitten. Bureau Jeugdzorg zit er in, wij zitten er in, de GGD zit er in. Het is eigenlijk een sluitende keten qua zorg die je hebt voor leerlingen. Wat heel erg was is, dat met name Jeugdzorg altijd zei, de privacy van de kinderen is heel belangrijk. Dus de kinderen moeten zelf toestemming geven of de ouders moeten toestemming geven dat ze besproken worden. Gelukkig zijn we van dat traject af, want dat is gewoon flauwekul. Ik heb ook met de inspectie van het onderwijs, maar ook namens Ingrado hebben wij in overleg met het Ministerie nu echt wel heel duidelijk het signaal laten uitgaan van het belang van het kind gaat altijd voor en als leerkrachten zorg hebben dan wil ik dat eigenlijk nog wel omdraaien door ook te zeggen van dat ik eigenlijk vind dat een school strafbaar is als ze niet melden in een zorg- en adviesteam. Daar zitten de deskundigen, daar moet je in elk geval zorgen dat iets ook besproken wordt. Als er alleen verzuim is dan moeten ze het aan mij melden, dat moet niet in een zorg- en adviesteam komen. Het moet dus ook echt zin hebben om het in zo'n zorg- en adviesteam in te brengen en wat ik dan ook vind is dat, als iets in een zorg- en adviesteam is moet het eigenlijk zijn dat bijvoorbeeld iemand met heel zorgelijk ziekteverzuim, vind ik dus dat die in het zorg- en adviesteam besproken moet worden. Dat betekent dat ik samen met de GGD-arts die in het zorg- en adviesteam zit, afspraken kan maken, dus dan kan ik eigenlijk de leerling min of meer dwingen dat die naar die arts gaat en dat er dan ook op die manier actie wordt ondernomen en dat is ook heel effectief. En dat zie je eigenlijk, zoals bij Bureau Jeugdzorg ook wel, dat is dan de schoolcounselor die er in zit, dat wij het echt bij leerlingen als een harde eis stellen dat zij bijvoorbeeld wel gesprekken aangaan met de schoolcounselor. De schoolcounseling is altijd vrijwillig, maar dan zeggen wij, wij vinden dat jij vrijwillig mee moet werken aan dat verhaal. Kijk, dan kan die schoolcounselor zelf wel inschatten of iemand serieus ermee bezig is of niet. Is iemand niet serieus dan heeft het geen zin, maar heel vaak blijkt dat doordat we er iets meer druk opleggen dat ze wel die gesprekken aangaan en dat er dan wel actie wordt ondernomen. Dat is gewoon wel heel belangrijk daarin. Wij zijn toch wel een beetje, de rol die bij leerplicht hoort, de dwingende factor in het verhaal. Wij hebben ook gewoon wet- en regelgeving. Scholen realiseren zich vaak niet dat als je verzuimt en er is heel vaak wat aan de hand met deze leerlingen dat een leerling dan gewoon strafbaar is en dat je wel degelijk eisen kunt stellen aan een leerling om aan een traject mee te gaan werken. Watje heel erg ziet is dat dit soort dingen in het bedrijfsleven is dat wanneer je jezelf ziek meldt dan krijg je met een arbo-arts te maken, gewoon dingen die we heel normaal vinden in onze maatschappij, die gelden gewoon niet voor leerlingen op scholen. Voor hen is er eigenlijk niks, die rol kan het zorg- en adviesteam goed op zich nemen en daarmee, sinds de invoering van de arbo-wetgeving is in ieder geval het ziekteverzuim in bedrijven behoorlijk teruggedrongen. Dat hoeft ook helemaal niet altijd op een negatieve manier, dus het is ook echt niet zo dat het met sancties moet, maar het kan ook heel vaak op andere manieren.

Hoe komt u als leerplichtambtenaar met de spijbelaar in contact op het moment dat de school registreert dat er sprake is van schoolverzuim?

- **Zit er verschil in de manier wanneer en hoe scholen melden?**
- **Wat zijn u ervaringen hiermee?**

Het staat eigenlijk ook allemaal letterlijk in de wet. Een school moet de verzuimregistratie bijhouden en er staan hele zware sancties op. Het is in Nederland eigenlijk nog niet opgelegd, dus scholen weten het vaak helemaal niet, maar de wet zegt dat zij moeten registreren en als een directeur die daar verantwoordelijk voor is dat niet doet, dan kan er zelf gevangenisstraf op staan. De directeur zal dan de gevangenis in moeten als hij dit niet doet, maar dat gebeurt dus nooit. Schooldirecties onderschatten het vaak heel erg van hoe belangrijk de wetgever het vindt dat verzuim goed geregistreerd wordt op een school, dat een school ook een eigen verzuimprotocol heeft. Er wordt verzuimd, wat doe je dan. Er wordt een uurtje verzuimd dan doe je dit, een dag is dat, dus dat ze dat dan uitwerken. Ik stimuleer dat ook heel erg op scholen waar ik zit. Dat ze dus echt op schrift: ook op plan hebben, dan heb je de eerste waarschuwingsbrief, dan doe je dat, dan meld je het aan de leerplichtambtenaar. Na drie dagen verzuim moet je wettelijk melden aan de leerplichtambtenaar en ook dat weten ze vaak niet en wat wij dan proberen is ook weer een soort hiërarchische trap in te zetten. Dat je eerst een waarschuwingsbrief doet dan oproepen. Dat je nog wat instrumenten achter de hand houdt, want je kunt wel direct naar een Rechter, maar dan heb je geen enkele sanctie meer. Het is ook heel vaak dat zeker 90% van de jongeren, waarschijnlijk wel meer, is het eigenlijk als er een waarschuwingsbrief uit gaat of ze hebben een eerste gesprek met ons gehad, dan zijn ze eigenlijk wel zo geschrokken dat het verzuim eigenlijk wel tot het verleden behoort. Of we hebben gezien, dat krijgen we ook vaak wel vrij goed in beeld, wat de werkelijke problematiek is die achter het verzuim zit. Daar gaan we dan naar kijken of er behoefte is van iemand van Bureau Jeugdzorg. Het is dan vaak wel heel vrijwillig op school aanwezig alleen zegt een jongere dan dat ze een gesprek niet nodig hebben, na een gesprek met ons zeggen ze dan toch vaak dat ze dat wel eens willen proberen. Er zit veel verschil in de manier waarop scholen melden, in Zwolle was een hele slechte meidcultuur. Wat we nu zien is dat scholen beter gaan melden, alleen lopen we daar ver achter in, dus het werd lang niet altijd even goed opgepakt. Wat je nu ziet; door de zorg- en adviesteams is dat we heel dicht in die school zijn gekomen en dat we daar nu duidelijk opzitten van dat ze ook echt moeten gaan melden en als ze melden dat we dan ook heel zichtbaar maken wat we er mee doen. Officieel moeten scholen schriftelijk melden, dat blijkt vaak heel moeilijk te zijn. Wat ik dan meestal zeg is, doe het via de mail. Haal het uit je registratiesysteem, vaak kunnen ze daar wel gewoon een documentje knippen, plakken in de e-mail. Tegenwoordig wordt dat ook gewoon geaccepteerd, als het toch een rechtzaak wordt dan moet het gewaarmerkt en moet er een handtekening op staan met datum en op elke pagina een handtekening. Daar zijn allemaal wettelijke regels voor alleen als het echt zover komt dat het een rechtzaak wordt in dat geval bel ik de school op en wil ik dat ze het officieel naar mij opsturen, dan kan ik het voegen bij de andere stukken. Maar normaal gesproken is het een beetje overdreven om voor iedere melding dat te doen. Ik wil ook dat scholen een lage drempel hebben om te melden. Dat is ook wel aardig veranderd de laatste tijd, dus dat scholen ervaren het ook wel dat het niet zoveel werk meer is en dat ze dan eigenlijk ook best wel veel rendement eruit halen.

Werkwijze:**Kunt u een (korte) omschrijving geven van uw werkwijze?**

Dat is heel lastig. Als er verzuim is kijk ik eerst hoeveel verzuim er is. Dan kijk ik ook welke school meldt het, omdat de ene school het veel beter werkt dan dat de andere school dat doet. Ik houd me dus vooral bezig met scholen die dat niet goed doen, dat ze in ieder geval dat wel heel serieus gaan nemen, want de leerplichtwet het boekje is net zo dik als het boekje voor voortgezet onderwijs. Het hele punt is dat scholen vaak het boekje van het voortgezet onderwijs heel goed kennen, maar het andere boekje hebben ze nooit van gehoord. En het zijn allebei gewoon wetten die gelden. Wat je hebt is dat ik wel een heel duidelijke structuur met mijn collega's heb gecreëerd hoe wij vinden dat iets binnen moet komen. Eerst een waarschuwingsbrief, dan oproepen en dan als ze nog niet luisteren, een HALT-sanctie opleggen en dan breng je ook gelijk de Raad voor de Kinderbescherming op de hoogte en dan wordt het toch een procesverbaal. Via HALT kunnen we met een verkort proces-verbaal opmaken. Het hele punt is, we hebben die structuur staan, maar in ons werk ben je eigenlijk vooral bezig met uitzonderingen, want er is eigenlijk heel veel aan de hand met dit soort kinderen. Het grootste gedeelte, die 90% poetsen we er nog wel uit met waarschuwingsbriefjes en een oproep en dan krijg je het schop onder je kont gesprek. Wat je nog over hebt, die 10%, de heftige groep daar is vaak heel veel mee aan de hand. Juridisch is eigenlijk bijna nooit echt een oplossing er moet hulpverlening komen en soms kun je dat via de juridische kant afdwingen. Dat is waar je meer op samenwerkt.

Wordt er een methodiek gebruikt voor de gespreksvoering met jongeren en hun ouders en zo ja welke?

Nee, het moetje gewoon liggen. Je kunt je heel erg voorbereiden, maar het gaat altijd anders dan je denkt. Het is gewoon qua werk, het zijn eigenlijk jongeren die problemen hebben en met die problemen eigenlijk nog niet bij de goede hulpverlening zitten. Het hele punt is gewoon dat wij proberen erachter te komen wat dan wel die hulpverlening is en waarom het mis is gegaan met reguliere hulpverlening, dus dat proberen we vooral te achterhalen en dat is voornamelijk ons werk. Als een kind gewoon gespijeld heeft, kan een school het hem ook gewoon laten inhalen, die kan hem strafwerk geven of zeggen dan mag je niet meedoen met het examen. Er zijn heel veel mogelijkheden die scholen zelf al hebben, dus als het dan bij ons terecht komt, heb je die waarschuwing. Als het echt een heel groot probleem is dan ga ik meestal wel heel onorthodox te werk. Het is zo divers, je kunt het niet heel standaard regelen.

In hoeverre bent u bekend met de werkwijze en werkzaamheden van uw ketenpartners, waaronder de Raad voor de Kinderbescherming?

Heel goed denk ik wel. Ik ben ook degene die in Zwolle ervoor gezorgd heeft dat we de banden met de justitiële kant weer sterk hebben aangehaald. We hebben samen nu dan watje net al aanhaalde een protocol opgesteld, waarin we zeggen hoe we dan samen werken, hoe we overdracht doen. Het kan allemaal nog veel beter, het punt is dat er op zich gewoon goed wordt samengewerkt.

- **Zo ja, heeft het een toegevoegde waarde voor u dat u op de hoogte bent van de werkzaamheden en werkwijze van de Raad?**
- **Zo nee, zou het toegevoegde waarde hebben voor u als leerplichtambtenaar om op de hoogte te zijn van de werkzaamheden en werkwijze van de Raad?**

Als je niet goed met ketenpartners samenwerkt. Ik moet gevoed worden qua leerlingen door scholen onder andere. Dan moet je kijken, wat is het echte probleem. Dan ga je met je ketenpartners kijken hoe gaan we dat oplossen. Dat is ook best wel raar bijvoorbeeld. Ik moet ook gewoon weten wat ik met een leerling heb gedaan dan kan dat aan de Raad gemeld worden en dan kan ook versneld en met een goed advies het juridisch aan kunnen pakken. Het werk moet niet dubbelop gebeuren. Die kans is heel groot als je niet goed samenwerkt.

Als leerplichtambtenaar is de zorgtaak uw primaire taak, maar daarnaast moet u ook de wet handhaven. Hierdoor bent u zowel hulpverlener als opsporingsambtenaar. Hoe gaat u hiermee om?

- **Hoe ervaart u dit?**

Ja, vind ik altijd een beetje van die dooddoeners. Ik moet zelf gaan kijken, jongeren die uitvallen is mijn primaire taak en jongeren die uitvallen of de schoolgang stagneert. We laten zeg maar alle jongeren tot 23 jaar waar zaken stagneren die belemmerend kunnen zijn om er voor te zorgen dat ze op de arbeidsmarkt terecht kunnen komen, daar gaan wij mee bezig. Als de zorg hoog is, als het onderwijsaanbod niet adequaat is, als het luiheid is krijgen ze een trap onder hun kont, nee hoor. Als ze drugs gebruiken, wat ook heel veel gebeurt is drankmisbruik, dan pakken we het ook op die manier aan. Ik kan niet zeggen dat de zorgtaak de hoofdtaak is, wel heel erg belangrijk maar het is niet het enige. De wet moet ik handhaven, maar is heel duidelijk dat als wij gewoon goed onderzoek doen en ons werk heel serieus nemen, dan geeft de wet de mogelijkheid aan ons om zelf in te schatten wat we op dat moment het beste kunnen doen. Ook al is er bijvoorbeeld wettelijk verzuim gemeld dat is niet zo dat ik wettelijk verzuim dan meteen naar de Officier van Justitie moet doorgeven, dat is niet zo, zo is het ook niet bedoeld. Wat je ziet is, ook dat als je jongeren hebt die bij ons gemeld worden, omdat het onder wettelijk verzuim is, bijvoorbeeld een jongere heeft een dag gespijbeld, een school is boos. Die heeft zoiets van ja, dat accepteren we niet. Dan sturen ze ons een brief dan zeggen mensen dat is geen wettelijk verzuim, ja dat is het wel, al het ongeoorloofd schoolverzuim is wettelijk verzuim en is dus ook strafbaar. Alleen in de praktijk pakken we het meestal op als scholen wettelijk moeten melden, dat is na drie dagen. Maar ook als een dag gemeld wordt, in principe zouden we dat voor kunnen leggen aan de Officier van Justitie. Het kan twee kanten op. Als wij zien, het gaat niet goed en eigenlijk gaat het niet goed als er geen vooruitgang is te zien, dus als wij bijvoorbeeld zien als hulp wordt aanvaard als wij niet zien dat het verzuim afneemt, dan is het iets dat we denken van dit moet juridisch aangepakt worden. En anders eigenlijk proberen we dat op normale manieren op te lossen. Alleen dat is gewoon heel lastig uit te leggen in een paar zinnen. Dan zou je gewoon onderzoek op gedaan moeten worden, dan zou je kunnen kijken hoeveel effect het heeft. Als ik in mijn eigen caseload kijk dan denk ik dat 90% is eigenlijk gewoon met een uitbrander weer aan de slag en vaak dan nog wel even iets van zorg erbij of een schoolcounselor. Of we zeggen nog even je best doen en dan heb jij je examen. We hebben ook heel veel jongeren die zeggen, dit schooljaar wordt hem niet meer. We

kunnen dan proberen dat er al een ander onderwijstraject wordt uitgezet. Dat is gewoon heel belangrijk. Wat nu bijvoorbeeld om deze tijd van het jaar is, zijn al die jongeren die uitvallen van HAVO 4, al die jongeren van het VMBO die nu uitvallen, daar hebben we in Zwolle gewoon geen adequaat lesaanbod voor. En dan zeggen mensen, jij kunt dan even een leerplichtonthefving schrijven. Dat doe ik dus niet. Ik heb echt zoiets van, je kunt naar school, je kunt je oude school gewoon afmaken. Hoe belachelijk het ook is, want daar zijn ze klaar* mee, hebben er geen motivatie meer voor. Dan denk ik het MBO moet verplicht meerdere instroommomenten per jaar te hebben, dat hebben ze niet. Het betekent dat deze kinderen thuis zitten, omdat het onderwijsaanbod in deze gemeente gewoon niet adequaat is. Daar zit dus eigenlijk wel een heel groot probleem. We zijn ook wel succesvol. De laatste jaren heel erg die dialoog aangegaan. We zijn de dialoog aangegaan. We hopen dat het voor de VMBO'ers die uitvallen kunnen vaak al terecht op Landstede en Deltion, niveau 1 opleiding. Alleen die mogen kwalitatief nog wel een beetje beter. Het sluit vaak niet helemaal aan bij de doelgroep en voor Havisten die uitvallen, daar zijn nu eerste ideeën in de stad dat, dat opgestart kan worden. Dat betekent voor ons dat er veel meer jongeren in de bakken komen voor wie eigenlijk nu niks is. Dat vind ik slecht. En nu wil ik heel graag en al heel lang dat er een HAVO komt voor jongeren die opvoedingsproblematiek hebben die nu op een ZMOK-school zitten. De mogelijkheid is hier gewoon niet en daar is zo'n grote markt voor. De gemeente werkt er heel hard aan mee om het voor elkaar te krijgen, dus we lobbyen ons echt de blaren op de tong om voor die jongeren wat te regelen. Het zou gewoon heel tof zijn als die ook gewoon naar een school kunnen op hun eigen niveau en niet heel erg onder niveau hoeven te presteren. Alleen is dat heel moeilijk, omdat er zijn allemaal kleine schoolgemeenschapjes die dan met elkaar kibbelen. Probeer maar is gewoon voor mekaar te krijgen dat zo'n initiatief echt van de grond komt. Wij spreken dan die jongeren die met wachtlijsten zitten en elke keer uitvallen, omdat het onderwijsaanbod niet adequaat is. Dat is wel heel zuur hoor. Je bent dan heel onmachtig om iets te doen. Maar we hebben goede hoop dat het gaat lukken, voor aankomend schooljaar. Fingers crost.

Wanneer gaat u over tot het opmaken van een procesverbaal?

Als de jongeren niet meewerken, dan maak ik proces-verbaal op. Het zijn jongeren en dat vergeten mensen, over het algemeen zijn jongeren nog best kneedbaar, dus als er iets niet goed gaat kun je iets regelen voor ze. Maar wat heel jammer is in Nederland, is dat hulpverleners zo slecht samenwerken. Er zijn eigenlijk twee grote problemen: de samenwerking kan eigenlijk altijd beter, maar wat ook vooral beter zou kunnen is dat het hele vrijwillige karakter, daair gaat het vaak mis. Wat je vaak ziet is dat wij jongeren zien die uit iedere porie een hulpvraag uitstralen, maar dat de hulpverlening zegt: "ze hebben geen hulp nodig, want er is geen hulpvraag. Einde discussie, dan denk ik, ze hebben wel hulp nodig. Hulpverleners laten het dan heel makkelijk lopen en dat is echt heel erg jammer. Proces-verbaal is vaak de enige manier om gedwongen hulpverlening aan te bieden, maar ik vind dat de vrijwillige hulpverlening die wordt vaak veel te snel gestopt. Wat dan ook vaak gebeurd is van, nee er was verder geen hulpvraag meer, nee dan heb je het overgedragen en wie gaat het nou volgen dat het ook echt goed blijft gaan. Daar schort: het in Nederland aan. Daardoor zie ik ook echt dat jongeren soms afglijden. In een periode van bijvoorbeeld een jaar denk je dat de hulpverlening er mee bezig is dan blijkt die ineens gestopt te zijn. Dan is er een andere hulpverlener mee bezig, dat stopt dan ook

in één keer weer en aan het einde van het jaar is de situatie alleen maar erger geworden. Zo creëer je volgens mij ook wachtlijsten, want jongeren worden dus niet echt geholpen tot ze echt verder kunnen. Dat is wat je heel veel ziet. Door die zorg- en adviesteams blijven die jongeren toch wel gewoon in beeld. Ik blijf herhalen dat we moeten doorvragen, er iets verder in gaan. We hebben zelfs als beleid binnen de gemeente Zwolle, daar ben ik zelf heel blij om dat we dat hebben kunnen afspreken. Dat wij ook gezegd hebben, bijna alle hulpverlening zegt: dit is onze taak en geef dan aan dit zijn de grenzen ook hoe ver we gaan en daar gaan we niet over heen. Tenminste dat krijg je dan ook altijd te horen, nee dat kunnen wij niet doen want dat staat niet in onze omschrijving. Wat wij heel bewust hebben gezegd is van, nee wij nemen het op ook al is het onze taak niet dan proberen we toch, omdat we onszelf zien van vertegenwoordigers namens het college van B en W van deze gemeente. Onze zorgtaak voor burgers hoort gewoon verder te gaan en ook al moet je soms iets doen wat niet in je taakomschrijving staat dan doe je dat gewoon en dan zoek je tegelijk heel hard naar een hulpverlener die het wel op kan pakken en dan draag je het dan over. Daar gaat het heel erg mis in Nederland.

Wanneer gaat u over tot het maken van een zorgmelding bij het AM FC?

Eigenlijk al vrij snel. Als ik ook gewoon maar het vermoeden heb dat er thuis iets niet in de haak is, dat mensen gewoon niet mee willen werken, doe ik al een melding. Maar wat ik veel zorgwekkender vind is, dat scholen haast nooit een melding doen. Dat kan misschien een stuk onervarenheid zijn, maar je hoort soms verhalen dat ik denk van het is er niet voor niks. Het heeft er ook mee te maken dat het AMK staat voor Kindermishandeling en dan denken mensen, Kindermishandeling zo erg is het nou ook weer niet. Het zou van mij per direct een andere naam moeten hebben, zodat het wat laagdrempeliger wordt. Het hele punt is, laatst zegt een vrouw: het is natuurlijk ook heel moeilijk want ze hebben van het meisje haar slaapkamer een wietplantage gemaakt, dan denk ik dat je het als persoon ook gewoon doodleuk zit te vertellen, dat kind slaapt daar gewoon, dit is ook gewoon hartstikke AMK-waardig, sterker nog, je weet gewoon dat je als ambtenaar verplicht bent dit soort zaken te melden. Bizar. In de afgelopen decennia is het in het onderwijs gegroeid van, wij moeten alles zelf doen denken ze heel vaak. Toen ik in het begin kwam op scholen hadden ze ook allemaal het gevoel van, moeten we weer met iemand gaan praten en school vond het vreselijk. Het hele punt is, het zorg- en adviesteam kost ze per zes weken ongeveer 1,5 uur dat is weinig inspanning, dan heb je dus dat ik ook eis dat in een zorg- en adviesteam alle leerlingen die we bespreken dat ook iemand klantmanager wordt van die leerling en dat die dus ook echt voor het volgende zorg- en adviesteam actie heeft ondernomen. Dat betekent dat het juist veel lucht geeft voor scholen. Het zijn allemaal jongeren waar ze niet zelf heel ingewikkeld achteraan hoeven te gaan rennen denk ik op dat moment of dat ze gewoon een advies krijgen hoe ze met de problematiek om moeten gaan. Wat er nu gebeurt, het is nu in je voordeel en dat erkennen scholen ook wel. Alleen het is wel heel belangrijk dat ze nu ook gaan leren dat je een AMK-melding, een standaardformulier dat je invult. Die taak heb je gewoon als school, dat is logisch. Een directeur gaat echt niet naar die ouders toe om daar die wietplantage weg te halen, het hele punt is, scholen ervaren dat ze het heel zwaar hebben en ingewikkelde dingen moeten doen. Terwijl ik denk dat moeten jullie niet doen dat moet je ergens anders, dat is jullie taak niet en zo zien ze het wel.

Samenwerking:

Wat verstaat u onder samenwerking?

Datje samenwerkt met andere mensen. Samenwerking is gewoon datje een systeem van afspraken hebt met mensen of ketenpartners in ons geval. Hoe je dingen aan elkaar overdraagt, zaken gezamenlijk behandelt, goede informatie uitwisselt, heel breed.

Wat is het doel van de samenwerking tussen de Raad voor de Kinderbescherming en leerplichtambtenaren, volgens u?

Een sluitende keten creëren. Zorgen dat jongeren opgepakt worden. Wat ik net eigenlijk al aangaf. Daarom vind ik het ook zo belangrijk dat die ketenverbindingen zo vast liggen in de stad, wantje kunt wel in je eentje als organisatie met dingen bezig zijn, maar dat ga je echt niet redden.

Hoe ziet die samenwerking er in de praktijk uit?

We hebben eens in de maand een overleg. Dan komt een collega van de Raad bij ons. Dan spreken we eigenlijk alle zaken even door. We wisselen leerling gegevens met elkaar uit. We hebben een plan van aanpak dat we HALT kunnen opleggen, maar dan worden zij dus ook meteen geïnformeerd. Als een leerling al bij de Raad in beeld is dan grijpen zij in en worden zaken gevoegd en wordt het gelijk naar proces-verbaal niveau getild. Heel praktisch denk ik, het kan altijd nog beter natuurlijk, maar de basisafspraken zijn gewoon allemaal gemaakt en dat zou moeten lopen.

Is samenwerking tussen de leerplicht en de Raad voor de Kinderbescherming nodig, volgens u?

- **Zo ja, wat heeft de leerplicht nodig van de Raad voor de Kinderbescherming om tot een goede samenwerking te komen, volgens u?**
- **Zo nee, kunt u dat uitleggen?**

Ja natuurlijk, de Raad voor de Kinderbescherming heeft allemaal informatie over leerlingen die wij niet hebben, scholen hebben ook niet alles. Ook voor de juridische afdoening is het logisch dat we met de Raad samenwerken. Zij hebben hun specifieke taak, wij de onze. Als wij het juridisch maken dan komt het bij de Raad terecht. We hebben van de Raad voor de Kinderbescherming nodig dat we de eenvoudige eerste sanctie, zoals HALT hebben. We hebben met de Raad voor de Kinderbescherming heel duidelijk afgesproken, dat kunnen we zelf opleggen en er wordt gewoon een melding gedaan, maar dan hoeven we niet een heel uitgebreid proces-verbaal op te maken. Voor een proces-verbaal voor leerplicht is anders dan dat de politie dat doet. Het kost ons ongeveer een dag om met een proces-verbaal bezig te zijn, dus dat is gewoon waanzinnig veel werk. Dat betekent voor ons dat we heel blij zijn dat we een verkorte sanctie kunnen geven in de vorm van HALT. Via AMK-melding hebben we ook een traject richting de Raad dat ze heel versnelt dingen kunnen doen. Dat is ook een enorme drempel voor collega's als je weet dat het een dag werk is om een melding te doen. Dan heb je echt wel zoiets dan gaje echt wel even nadenken van hoe gaan we hier mee om. Dat kan veel efficiënter, maar het probleem is gewoon, en dat vind ik prettig aan de Raad voor de Kinderbescherming hier, elke Raad voor de Kinderbescherming is anders elk Openbaar Ministerie is anders en elke leerplicht is ook anders. Leerplicht Zwolle krijg je hele andere straffen dan wanneer je bijvoorbeeld in Amsterdam zit en dat is natuurlijk heel erg

raar. In die landelijke vereniging pleit ik er ook heel erg voor dat het veel uniformer zou moeten zijn, maar ook efficiënter. Mensen moeten in de politiek niet alleen maar roepen, meer processen-verbaal. Dan moetje zorgen dat er leerplicht processen-verbaal komen. Bij ons is het eigenlijk hartstikke duidelijk, zoveel verzuim is er geweest, maar als je er een dag mee bezig bent, waar gaat dat over. Het voegt vaak niks toe. Dan denk ik dat het heel goed zou zijn als al die Openbaar Ministerie- arrondissementen samen om tafel zouden gaan zitten met een beleidslijn zouden komen, in dit geval voor jongeren. Dat ze het voor autorijden allemaal anders aanpakken, prima, maar ik vind dat jongeren, omdat ze ook nog wel eens verhuizen en scholen zijn vaak ook heel groot. Bijvoorbeeld ROC hebben leerlingen uit verschillende gemeenten. Nou is het zo, dat wij met collega's afspraken hebben gemaakt hoe we met leerplicht omgaan. Als we dat niet hadden gedaan dan kan een kind dat twee kinderen, de één uit Dalfsen en de ander uit Zwolle dan zou het kunnen zijn dat de een, een taakstraf opgelegd krijgt en de ander krijgt alleen een waarschuwing, voor hetzelfde vergrijp. Ik vind dat heel gek en ik vind dat ook niet te verkopen aan burgers als ik heel eerlijk ben. Daar valt nog heel veel op te ontwikkelen.

Hoe ervaart u de samenwerking tussen de Raad voor de Kinderbescherming en u?

- **Ervaat u knelpunten in de samenwerking tussen de Raad voor de Kinderbescherming en u?**
- **Zo ja, waar zitten volgens u de knelpunten in de samenwerking tussen de Raad voor de Kinderbescherming en de leerplichtambtenaren?**
- **Heeft u aanbevelingen hoe die knelpunten kunnen worden verbeterd?**
- **Hoe zou dit vormgegeven kunnen worden?**

Is prima. Ik vind het leuke collega's, ze zijn vaak heel zakelijk en daar houd ik wel van. Het juridisch traject is vaak heel lang en ingewikkeld, terwijl ik denk dat zou veel efficiënter kunnen. Dat betekent dat wij onze arbeid, de uren die we hebben voor leerplicht, maar ook de uren bij de Raad voor de Kinderbescherming, dat zal niet veel anders zijn datje, je uren veel efficiënter in kunt zetten. Nu ook van, we weten dat er dan een probleem is en je moet zo'n gigantisch circus door om het dan formeel te maken. Dit zou je kunnen vormgeven door met een standaard formulier te werken in plaats van met een ingewikkeld proces-verbaal. Dan denk ik dat het heel goed zou zijn als al die Openbaar Ministerie- arrondissementen samen om tafel zouden gaan zitten en met een beleidslijn zouden komen, in dit geval voor jongeren. Maak een standaard formulier, dat vullen we in en dan wordt de zaak beschreven en het verzuim, want ieder verzuim is wettelijk, dus ongeoorloofd verzuim is in principe strafbaar Een verklaring van de school erbij, dat op die en die dag verzuim is geweest. Als een leerling dan kan bewijzen dat het niet zo was wat ik betwijfel. Het moet gewoon veel simpeler kunnen. Als je het over bureaucratie hebt dan is dit zo waanzinnig bureaucratisch. We hebben hier lokaal gewoon een hele goed deal gesloten dat we zaken dan via HALT afkunnen doen en daar ben ik gewoon heel erg blij om. Het is gewoon in ieder geval efficiënt en dat betekent dat de Raad voor de Kinderbescherming en het Openbaar Ministerie en wij het ook graag wil. Dan denk ik, waarom komen die mensen landelijk nog niet tot elkaar om daar gewoon afspraken over te maken. Het is gewoon een kind dat in de knel zit en bij al die hulpverleners, zowel bij de Raad als bij ons is niemand er op uit om gewoon het leven zo zuur mogelijk te maken en te zeggen van we gaan hem lekker een sanctie opleggen of een gevangenisstraf. Dat is niemand zijn doel. Sterker nog hoe minder meldingen ik binnen

krijg hoe beter ik het vind. Ik heb liever dat het bij school goed geregeld is dan dat het bij ons binnenkomt.

De afspraken tussen de Raad en leerplicht zijn heel goed, gewoon de praktische uitvoering kan nog beter en ik zou graag samen met de Raad willen strijden voor dat het opmaken van processen-verbaal voor ons haandiger geregeld is.

Interview Blanca Hoffmans 17 maart 2008 11.00-12.00

Introductie:

Naam: Blanca Hoffmans

Functieomschrijving): leerplichtambtenaar gemeente Zwolle

Bent een u een buitengewoon opsporingsambtenaar (BOA): Ja

Dienstjaren: 12 jaar

Kunt u uzelf even voorstellen alstublieft?

Ik ben Blanca Hoffmans. Ik werk nu twaalf jaar als leerplichtambtenaar bij de gemeente Zwolle en ik heb een opsporingsbevoegdheid. Die loopt nu af en die laat ik ook niet meer verlengen. Dat heeft ook te maken met mijn leeftijd. Half april dan ben ik BOA af.

Ik probeer leerlingen binnen het onderwijs te houden. Eigenlijk is onze functie handhaven, wij werken ook heel veel preventief dat is ook natuurlijk iets waar we eigenlijk het meest mee werken.

Voor welke scholen in Zwolle bent u leerplichtambtenaar?

Ik ben leerplichtambtenaar voor de Van der Capellen Scholengemeenschap aan de Lassuslaan, voor het Meander College, als onderdeel van het Agnieten College, Celeanum, het gymnasium. Voor de expertisecentra, dat zijn alle clusterscholen en het Greijdanus heb ik net afgesloten. Dus dat zijn ze.

Hoe komt u als leerplichtambtenaar met de spijbelaar in contact op het moment dat de school registreert dat er sprake is van schoolverzuim?

- **Zit er verschil in de manier wanneer en hoe scholen melden?**
- **Wat zijn u ervaringen hiermee?**

Ik krijg een melding van het verzuim via de mail of per de post, meestal per mail. Er zijn binnen de school zelfs verschillen, de één doet het via het formulier en de ander die nog steeds niet weet dat er een formulier is en dat even per mail meedeelt. En dat is heel lastig, want wij willen gewoon een officieel formulier, dus dan moet ik dat weer gaan corrigeren en vragen of ze het via het formulier willen doen. De meeste komen per formulier binnen. Alles komt schriftelijk binnen. Een tijd terug hebben we gezegd dat we geen telefonische meldingen meer accepteren. Het is lastig te traceren en uiteindelijk komt het toch op een schriftelijke melding aan, omdat we dat ook altijd als bewijsstuk moeten afleggen.

ZA T (zorgadviesteam):

Binnen welke ZAT bent u actief?

Op dezelfde scholen, alleen de expertisecentra die hebben geen ZAT.

Wat wordt er in het ZAT besproken?

Ja, daar worden in principe de risicoleerlingen besproken waar veel mee aan de hand is en dat hoeft niet eens met verzuim te maken te hebben, maar met problematiek van de leerlingen. Ik merk ook wel dat er meer probleemleerlingen kunnen zijn binnen een school waar überhaupt niet over gesproken wordt. Daar kom je dan later achter. Er zijn veel problemen, er is veel verzuim, waarom is dit kind niet eerder in het ZAT besproken? Dat komt nog veel voor. Ik blijf er op hameren dat wij preventief werken in dat ZAT en door dat telkens maar te herhalen en iedere keer weer te zeggen dat dit een melding was die eerder had gedaan moeten worden, hoop ik dat het eerder gebeurt. Als leerplichtambtenaren hebben we, binnen het ZAT, de mogelijkheid om al een melding te doen vóór die officiële drie dagen. Drie dagen verzuim is best wel veel, ongeoorloofd verzuim. Dat komt op zich niet zo veel voor. Het is veel meer de frequentie van het aantal lesuren wat verzuimt wordt. Dat kan je dan op gaan tellen, maar op een gegeven ogenblik zie je ook een overzicht van het verzuim en daar zit veel ziekteverzuim bij. Zolang dat gedekt wordt door die ouders, dan komt de school niet in beweging naar ons, alleen als het heel erg is, dan komt dat ook weer in beeld. Als je dan vraagt, vertrouw je dat ziekteverzuim dan hoor ik wel eens, ja eigenlijk niet. Als je het dan niet vertrouwt, geen goed gevoel bij hebt, dan moet je op onderzoek uitgaan en schakel ons daar bij in. Dan roepen wij de ouders op en dan heb ik het niet over ongeoorloofd schoolverzuim, maar over zorgwekkend schoolverzuim.

In de integrale handhaving leerplicht staat dat alle spijbelaars in het ZAT worden besproken. Gebeurt dit ook in de praktijk?

- **Zo niet, wat gebeurt er met spijbelaars dit niet in het ZAT worden besproken?**
- **Zo ja, welk mogelijke acties kunnen er worden ondernomen voor leerlingen die wel in het ZAT worden besproken?**

Nee, ik heb het wel eens geopperd, maar op school werd gezegd, daar kunnen we helemaal niet aan beginnen. Wat versta je dan onder dat schoolverzuim, wanneer bespreek je zo'n leerling. Dat is best wel lastig. Die leerlingen die niet worden besproken die komen dan mogelijk later in beeld, misschien door hun gedrag ofzo. Als ik dan om een verzuimstaart vraag dan ik in eens dat er veel verzuim is. Dat gaat dan vaak om uurtjes. Ik denk dat ze op school niet gaan tellen. Drie dagen achtereen is al strafbaar, maar 1/8 van de lesuren in de maand is ook strafbaar. Dan vraagje aan die mensen, ga dat maar eens even optellen allemaal. Dat behoren ze ook wel te doen. Dan zitje zo weer een maand en weer een maand verder, dan komt het soms niet echt in beeld. Of mensen op school zijn gewoon niet op de hoogte van de verplichting die ze eigenlijk hebben en dat heeft ook te maken met wisseling van de wacht, mensen die niet ingewerkt worden, dat niet door school wordt verteld, je moet dan en dan het verzuim melden en dan ga ik dat doen. Dan merk ik dat het nog niet beklijft. Dat ze nog iets hebben van: ja maar ik ben zelf nog bezig met dat kind en ik probeer eigenlijk om die twee procedures naast elkaar te laten lopen. Wat ze wettelijk moeten doen of preventief naar mij toe en wat ze zelf kunnen doen op scholen. De één hoeft het ander niet te bijten. Je kunt een heleboel sporen naast elkaar trekken. Ik bedoel, het is allemaal in het belang van dat kind. Ik kan leerlingen met ouders oproepen. Dat doe ik al heel snel. Daarom vind ik het jammer als het zo snel blijft liggen, want dan ben je vaak eigenlijk al te laat. Ik geef ze heel vaak dan

een officiële waarschuwing, daarna. En als stok achter de deur toch dat proces-verbaal. Het is geen hobby van me om dat te geven, maar ik deins er ook niet voor terug om het te doen.

Wordt er onderscheid gemaakt tussen spijbelaars en zorgleerlingen?

- **Zo ja, hoe wordt er onderscheid gemaakt tussen spijbelaars en zorgleerlingen?**

Ja, er zijn wel kinderen die alleen maar spijbelen en niet echt een zorg voor de school zijn buiten dat spijbelen. Met de zorgleerlingen is veel meer mee aan de hand. Er zijn ook kinderen die gewoon alleen maar niet gemotiveerd zijn voor de opleiding en dan echt gewoon gaan spijbelen. Uurtjes omdat ze tussenuren hebben en geen zin meer hebben om het laatste uur nog te blijven. Of niet meer gemotiveerd zijn voor de opleiding waar ze zitten of de weg die ze gekozen hebben, zoals bijvoorbeeld leerlingen die voor 4 VMBO die geslaagd zijn, naar 4 HAVO gaan. Die hebben een keuze gemaakt om dat te doen, omdat ze eigenlijk niet weten welke richting ze op willen en dan dit als escape gebruiken en halverwege het jaar erachter komen dat dit toch ook niet de weg is die ze willen. Ze gaan dan toch liever naar het MBO en dan gaan ze vaak spijbelen, omdat ze zien dat ze het niet meer halen vaak. En dan zijn ze eigenlijk ook al laat. Je kunt tussentijds bijna niet instromen in het MBO, alleen op het allerlaagste niveau en daar zijn die kinderen te zwaar voor, die moeten op een hoger niveau insteken. Dat kan niet echt. Ik geloof dat er maar twee opleidingen zijn waarbij je dat wel zou kunnen doen. Maar die kinderen zitten eigenlijk een beetje hun tijd uit te zitten. En aan die groep merk ik ook dat ze soms te laat in beeld worden gebracht bij ons. Er wordt eerst gepraat wordt van, wat wil je dan wel, maar ik denk dat het bij sommige leerlingen wel helpt als je ze meteen, als ze gaan spijbelen, want ze hebben een keuze gemaakt om naar die school te gaan, we ze meteen in beeld krijgen en er een goed gesprek mee hebben. Door ze te vertellen dat ze die keuze hebben gemaakt en er ook voor moeten gaan. Het is lastig als ze dan in maart bij mij komen en dat er al zo veel gespijbeld is dat er van school uit wordt gezegd, die heeft hier niks meer te zoeken, want die zit alleen maar vervelend te zijn in de klas. Wat kan je dan als leerplichtambtenaar doen? Bij sommigen heb ik wel een officiële waarschuwing gegeven, die zijn dan nog erg jong. Sommigen die denken, ik ga liever even werken, maar ja, je kan ook niet al die kinderen maar gaan laten werken. Ik bedoel, ze moeten ook de structuur vasthouden van naar schoolgaan, want straks moeten ze weer naar school en ze zijn nog leerplichtig. Sommigen die vallen binnen de overgangsregeling, die zijn net vorig jaar nog net voor het eind van het schooljaar 17 geworden. Die zouden nu als die regeling er niet was, niet meer leerplichtig zijn geweest. Voor die kinderen is er een overgangsregeling. Daar kan ik nog wel eens tegen zeggen, oké ga jij werken, maar kinderen die nog een volledig jaar leerplichtig zijn, vind ik gewoon dat die op school moeten blijven.

Werkwijze:

Kunt u een (korte) omschrijving geven van uw werkwijze?

Er is een dossier aangemaakt. Ik voer alle handelingen in wat ik ga doen. Ik heb nog een eigen schaduw dossier, omdat ik daar alle gegevens van de vorige schooljaren ook in zet, zodat het een chronologisch beeld geeft. Wat ook wel goed is, omdat ik dan kan hoe lang het al mis gaat. Soms is het een leerling die nooit van mij geweest is bijvoorbeeld en dan

kan ik uit de computer wel zien wat er allemaal is gebeurd en dat voer ik in mijn eigen dossier in, omdat ik het handig vind om daar* een overzicht van te hebben. Anders zitje alleen maar aantekeningen aan te klikken en dat is heel omslachtig. Ik houd een goed dossier bij, ik roep leerling en ouders op. We hebben een gesprek hier. Wat me opvalt is dat in het algemeen meestal moeders mee komen, zelden allebei de ouders en af en toe de vader. Ik vraag even wat persoonsgegevens of een en ander klopt of het adres goed is, waar ze de post ontvangen hebben, omdat dat ook nog wel eens mis kan gaan. Ik vraag hoe de gezinssituatie is, of ouders bij elkaar zijn nog of niet. Hoe dingen geregeld zijn of er nog contact is met de andere partij in geval van scheiding of die andere partij ook op de hoogte mag worden gesteld of dat nodig is of moet. Dat hangt een beetje af van de afspraken onderling. Dan ga ik kijken wat de oorzaak van het verzuim is. Vragen hoe komt het datje verzuimt? Ligt het aan de thuissituatie, ligt het aan de schoolsituatie, wat vind je zelf van het verzuim? Wat vind je van dit tijdstip datje nu wordt opgeroepen. Dan erkennen ze wel vaak dat ze van school de gelegenheid hebben gekregen om het zo ver te laten komen. Dat als ze eerder bij ons terecht waren gekomen dat, dat toch beter was geweest. De strafmaatregel van school, daar vraag ik ook wat over, hoe ze dat vinden in verhouding tot de overtreding. Het mag best wat strenger, want het helpt dus soms niet. Dan moeten ze zo vaak terug komen, dan zeg ik wat moet er gebeuren om dat te stoppen. Kennelijk doet het je niet zo veel, heb je meer belang bij het uurtje verzuimen dan die twee uur terugkomen. Wat zou er nou gebeuren als ze jou nou eens op een vrije dag, een halve dag laten terugkomen. Dat is wel wat anders. Ik denk dat als scholen het op zich wat strenger aanpakt dat het wel helpt. En te laat komen is natuurlijk ook een punt. Ik vraag me ook af waarom een docent een kind nog binnen laat dat een kwartier te laat komt zonder geldige reden. Als je weet datje toch nog binnen mag komen. Ik denk ook dat scholen een beetje zoekende zijn van, wat is nou handig? Tegenwoordig krijgen we ook al meldingen van kinderen die vaak te laat komen. Ik roep ze op en dan blijkt toch dat ze niet uit bed kunnen komen, dat die ouders daar eigenlijk ook een beetje zat van zijn om die kinderen alsmaar uit bed te halen. Ik leg heel erg de verantwoordelijkheid bij het kind. Ouders werken vaak allebei. Ik vraag wel eens aan een kind, zou je nou willen dat je moeder haar baan opzegt om te zorgen dat jij op tijd op school bent en dan zie ik ze wel eens nadenken. Ik zeg hen dan dat ouders geen vertrouwen in hen hebben op die manier. Ik voer de gesprekken met ouders en leerlingen gezamenlijk. Ik doe ook wel eens met een oudere leerling, dat ik hem alleen vraag, maar meestal heb ik de ouders er wel bij. Of ze lezen de brief niet goed en dan hebben ze niet gezien dat het kind mee moet komen. Het is wel leuk, een kind belt en zegt; ik kan niet want ik moet naar school. Ik zeg ja, maar je spijbelt toch ook af en toe op school, dan moetje toch ook naar school. Op school weten ze dat ze bij ons moeten komen, ik stuur altijd een kopie van de uitnodigingsbrief naar de school. Zodat ze nooit achteraf kunnen zeggen van hij spijbelde. Soms bel ik op als een kind niet komt, bel ik op, is die op school, want hij had hier moeten zijn. Ja, hij is er wel en dan vragen ze van hé je had toch bij de leerplichtambtenaar moeten zijn. Dan kan je verschillende antwoorden krijgen of een kind wist het niet of de moeder kon niet. Maar goed dan moet er weer een uitnodiging de deur uit. Soms sturen we de tweede oproep aangetekend. We doen wel alle moeite om ze hier te krijgen en meestal komen ze ook wel. Tijdens dit gesprek heb ik ze al gewaarschuwd voor een proces-verbaal, dus ik stuur ook een brief na met een officiële waarschuwing en daar staat ook in dat ik, als dit gedrag doorgaat, dat ik overweeg om een

proces-verbaal op te maken. Het kan zijn dat er een andere reden is waarom een kind verzuimt. Ik moet mezelf indekken, ik kan wel zeggen bij de volgende keer krijg je een proces-verbaal, maar ik zal eerst moeten onderzoeken of dat zo is. Dus we hebben daar van gemaakt, we overwegen om een proces-verbaal op te maken. Als ik van school te horen krijg dat er echt een zorgcircuit om zo'n kind heen zit, dan heb ik nog wel een gesprek en dan vraag ik ook hoe het zit met die zorg of er een stappenplan is gemaakt, want we moeten natuurlijk ook verder. Dat zijn ook twee sporen de zorgkant, maar je hebt ook de kant dat je naar school moet. Je moet ook niet gaan zitten afwachten hoe pakt die zorg verder uit en school is vaak ook wel goed voor een leerling tijdens dat zorgspoor. Een kind moet toch die structuur hebben van school, het hangt er helemaal van af wat er speelt op die school.

Wordt er een methodiek gebruikt voor de gespreksvoering met jongeren en hun ouders en zo ja welke?

Niet echt een methodiek, wel de opening van een gesprek en het mensen op hun gemak stellen. Nou en dan de informatie inwinnen en dan wat dieper ingaan op zaken voor zover dat mogelijk is. Niet alle ouders willen dat natuurlijk. Ik ben wel de leerplichtambtenaar, geen hulpverlener. En dan de ouders zelf vragen hoe ze over zo'n situatie denken hoe zij dat beleven. Hoe ze omgaan met het feit dat, dat kind spijbelt of er al hulpverlening is in huis en dan het gesprek beëindigen met het feit dat ik iets toch ongeoorloofd vind en ik vind dat, dat moet gaan veranderen, een advies en ook hoe het afloopt. Dat ik ze een waarschuwingsbrief na stuur, maar dat de volgende stap mogelijk een proces-verbaal is. Dat we daar eigenlijk geen van allen op zitten te wachten, maar dat het wel kan gebeuren als het zo doorgaat. En dan koppel ik het terug naar de school, het verslag van het gesprek.

In hoeverre bent u bekend met de werkwijze en werkzaamheden van uw ketenpartners, waaronder de Raad voor de Kinderbescherming?

- **Zo ja, heeft het een toegevoegde waarde voor u dat u op de hoogte bent van de werkzaamheden en werkwijze van de Raad?**
- **Zo nee, zou het toegevoegde waarde hebben voor u als leerplichtambtenaar om op de hoogte te zijn van de werkzaamheden en werkwijze van de Raad?**

Ja, ik heb wel contacten met de Raad, omdat ze vaak onderzoek doen. Als ik dan een proces-verbaal op maak, vraag ik ook aan de Raad om een onderzoek te starten. Als ik weet dat de Raad bijvoorbeeld op een ander gebied bezig is met onderzoek, niet door mij aangevraagd, en dat kind komt in het preventieteam ter sprake en ik merk dat er ook verzuim is dan kan het zijn dat ik iemand van de Raad bel en vraag hoe de situatie is. Hoe ver ben je met je onderzoek, kan het kind eigenlijk wel naar school.

Ik weet wat de Raad kan adviseren, de spijbelstraf, dat is eigenlijk het gevolg van waar ik mee bezig ben natuurlijk. En dat moet ook wel.

Als leerplichtambtenaar is de zorgtaak uw primaire taak, maar daarnaast moet u ook de wet handhaven. Hierdoor bent u zowel hulpverlener als opsporingsambtenaar. Hoe gaat u hiermee om?

- **Hoe ervaart u dit?**

Nou, mijn hulp is natuurlijk maar zeer beperkt, want mijn doel zal toch zijn om dat kind op school te krijgen. Ik ben geen hulpverlener in de zin van maatschappelijk werker of iemand van Bureau Jeugdzorg of de Raad voor de Kinderbescherming. En ik vind dat ik ook niet op hun stoel moet gaan zitten, maar ik vraag mensen wel vaak wat hebben jullie nodig, wat voor hulp kan je gebruiken? Daar probeer ik hen dan ook naar toe te sturen, maar vaak is het ook al in school ingezet, vanuit het preventieteam.

Wanneer gaat u over tot het opmaken van een procesverbaal?

Als ik echt zie aan een kind dat het lak heeft aan alles wat ik heb zitten vertellen, zijn of haar ouders geen enkele invloed meer op dat kind hebben en dat er geen verandering in komt.

Wanneer gaat u over tot het maken van een zorgmelding bij het AMK?

Ik heb dat nu al lang niet meer gedaan, omdat ik de situatie eigenlijk niet meemaak. Dat ik zie dat er om een kind heen heel veel zorg is. Als ik het mee maak, dan wordt het al in een overleg besproken waarin anderen eigenlijk ook al bezig zijn met zo'n kind en er vanuit een andere organisatie contact met het AMK gezocht wordt. Ik adviseer het vaak wel en dan gebeurt het ook wel vanuit school.

Samen werking:

Wat verstaat u onder samenwerking?

Datje over en weer elkaar op de hoogte stelt van hoe de situatie op dat moment is.

Wat is het doel van de samenwerking tussen de Raad voor de Kinderbescherming en leerplichtambtenaren, volgens u?

Ja, voor mij is dat voornamelijk toch een onderzoek doen bij een gezin. De uitvoering van de straffen die worden opgelegd.

Hoe ziet die samenwerking er in de praktijk uit?

Ik heb telefonisch contact. Ik breng dingen in, in het Justitieel Casuïstiek Overleg. Ik weet dan dat de Raad er zit en die koppelt het weer terug naar ons.

Is samenwerking tussen de leerplicht en de Raad voor de Kinderbescherming nodig, volgens u?

- **Zo ja, wat heeft de leerplicht nodig van de Raad voor de Kinderbescherming om tot een goede samenwerking te komen, volgens u?**
- **Zo nee, kunt u dat uitleggen?**

Ja, ik denk het wel. De Raad komt ook in beeld nadat wij een proces-verbaal hebben opgemaakt en natuurlijk is het voor ons belangrijk wat de uitspraak is en wat voor rol de Raad dan speelt, om dat hele proces te bewaken. Ik heb informatie nodig van de Raad voor de Kinderbescherming over het gezin en over wat zij uit hun onderzoek te weten

zijn gekomen. Of dat we op een andere manier moeten ingrijpen of mogelijk nog bij een ander kind.

Hoe ervaart u de samenwerking tussen de Raad voor de Kinderbescherming en u?

- **Ervaat u knelpunten in de samenwerking tussen de Raad voor de Kinderbescherming en u?**
- **Zo ja, waar zitten volgens u de knelpunten in de samenwerking tussen de Raad voor de Kinderbescherming en de leerplichtambtenaren?**
- **Heeft u aanbevelingen hoe die knelpunten kunnen worden verbeterd?**
- **Hoe zou dit vormgegeven kunnen worden?**

Op zich heel prettig. Op dit moment ervaar ik geen knelpunten. Ik heb nu al een tijd geen kinderen meer ingebracht in het Justitieel Casuïstiek Overleg, dus momenteel speelt het even niet. We hebben met Errit Vleer contact vanuit de Raad, dat is ons aanspreekpunt eigenlijk. En als ik hem wil bellen, dan bel ik hem en als hij mij nodig heeft dan weet hij mij te vinden, dus er is geen enkele barrière eigenlijk. Naast het telefonisch contact hebben we af en toe nog een keer een overlegje. Het overleg waarbij Errit dan hier komt en even de kinderen doorneemt die bij hem op de rol staan. Op het moment als de zitting is weet ik niet wat de input van de Raad is geweest. Ik heb nog wel vaak contact met de Raad, omdat die onderzoeker dan even vertelt hoe het met het onderzoek is gesteld en daarna ook wel dat die het onderzoek gaat afsluiten. Ik blijf dan wel contact hebben met zo iemand. Ik bespreek niet altijd het advies met de Raad. Het zou goed zijn als iemand mij dit van tevoren mededeelt, maar ik weet van tevoren niet of er altijd een onderzoek plaatsvindt vanuit de Raad. Ik weet niet of het voor mij een knelpunt is. Ik ga naar die rechtzaak en ik hoor wat die uitspraak is en als er iemand van de Raad aanwezig is, heb ik altijd even contact met die persoon en de mensen zelf. En dan weet ik wie eigenlijk degene wordt, of dat is ook altijd nog niet duidelijk, die met die jongere aan de slag gaan. Maar dan weet ik achteraf bijvoorbeeld niet dat die taakstraf is afgelopen, dan krijg ik niet een melding van, nou het is klaar en het is geslaagd of niet. Dat zou wel goed zijn. Zo'n jongere komt dan automatisch op de ZAT-lijst.

Interview Hettv Cremers

10 maart 2008

14.00-15.30

Introductie:

Naam: Hetty Cremers

Functie(omschrijving): Leerplichtambtenaar Zwolle

Bent een u een buitengewoon opsporingsambtenaar (BOA): Ja

Dienstjaren: 7 jaar

Kunt u uzelf even voorstellen?

Ik ben Hetty Cremers, ik ben leerplichtambtenaar bij de gemeente Zwolle, in ieder geval al 5 jaar want mijn BOA verloopt na 5 jaar dus die moet ik opnieuw halen en daar moet ik volgend jaar examen voor doen dus dat is het antwoord op je vraag. Ik ben 5 jaar BOA en dat zal ook voortgezet worden. Ik denk dat ik nu een jaar of 7 bij leerplicht zit en daarvoor heb ik bij het RMC gezeten als consulent voor de jongere van 18 tot 23 jaar die uitvallen zonder startkwalificatie. Die collega's zitten hier ook op de kamer, het is één

team. Regionale Meld en Coördinatie functie voortijdig schoolverlaten. En die is er nu een jaar of 15 al omdat heel veel jongeren uitvielen uit het onderwijs zonder startkwalificatie, dan heb je het overigens niet over leerplichtigen, er waren toen 90.000 leerlingen die zonder startkwalificatie per jaar uit het onderwijs uitvielen en toen hebben ze het RMC opgestart.

Ik ben overgestapt naar leerplicht omdat ik dat een aantrekkelijker werkwijze vind.

Voor welke scholen in Zwolle bent u leerplichtambtenaar?

Ik ben voor het praktijkonderwijs. Dat zijn drie scholen het Kwartier, de Bogen en Thomas a Kempes College, locatie Oost. En voor alle leerplichtige leerlingen van het MBO. Dat zijn Landstede, Deltion College, Cibap en de Groene Welle hier in Zwolle en enkele leerlingen die buiten Zwolle een opleiding volgen.

Hoe komt u als leerplichtambtenaar met de spijbelaar in contact op het moment dat de school registreert dat er sprake is van schoolverzuim?

Ja, dat kan op verschillende manieren gemeld worden. We hopen natuurlijk altijd dat school dat meldt maar we krijgen ook meldingen via andere instanties binnen bijvoorbeeld de politie die signaleert dat een jongere op straat hangt terwijl die op school had moeten zitten. Met name binnen het MBO-onderwijs is er een hele slechte meidcultuur nog vanuit school.

Melden gaat telefonisch, schriftelijk of via de email. We willen altijd graag een goed overzicht van wanneer wel en wanneer niet verzuimd is. Maar binnen het MBO ligt dat heel lastig, dat zijn ze nog aan het ontwikkelen om dat van de grond te krijgen. Maar meestal krijg ik dan een briefje met hij of zij verzuimt veel en dan vragen wij altijd wel om een concrete melding met dagen en uren. De ervaring is dat het een erg heen en weer gepraat is van een welles nietes spelletje. Binnen het praktijkonderwijs is dat wel heel goed geregeld.

Zit er verschil in de manier wanneer en hoe scholen melden?

Ja, er wordt ook vanuit het MBO heel veel niet gemeld, dat weet ik gewoon. Ik hoor van andere instanties, zoals ik net al zei, de politie maar het kan ook Bureau Jeugdzorg zijn of nog anderen. Van weet je wel dat hij of zij al heel lang niet meer naar school gaat. En dan zeggen ze vaak dat ze al van alles hebben gedaan, contact gezocht met de ouders en brieven gestuurd. Dat is heel goed dat ze dat doen, want ze hebben hun eigen verantwoordelijkheid daar ook in, maar je hebt één ding niet gedaan wat je had moeten doen en dat is mij informeren. Want vanuit leerplicht kun je natuurlijk ook een andere insteek kiezen. Je kan dwang uitoefenen, dat kan naast elkaar. Maar het is belangrijk dat wij dat ook horen.

Het praktijkonderwijs valt onder het voortgezet onderwijs. Dan is die leeftijdsgroep van 12 tot 18 jaar zo globaal. En die hebben natuurlijk ook al veel langer een cultuur van melden en van omgang met leerplicht en weten wat dat inhoudt, omdat ze altijd al bijna leerplichtige jongeren hebben gehad. In het MBO is het zo dat het merendeel niet leerplichtig is en dat zijn er natuurlijk wel veel meer geworden nu de leerplichtige leeftijd is opgehoogd maar ja goed het was altijd een minderheid. Daar komt bij dat het in het MBO altijd lastig te controleren is, het werk is steeds meer competentie gericht, jongeren

moeten opdrachten uitvoeren en daar zijn ze lang niet altijd voor op school. Dus het is niet altijd controleerbaar of ze er zijn. Het is niet altijd duidelijk wanneer ze er zouden moeten zijn en dan wordt het ook niet gecontroleerd. Dus dat is een lastige bijkomstigheid daarvan.

ZAT:

Binnen welke ZAT bent u actief?

Ik zit in de Zorg Advies Teams van het Kwartier en TAK Oost. De scholen voor praktijkonderwijs. De Bogen, de derde school voor praktijkonderwijs heeft geen ZAT. Daar is de inspectie wel mee bezig, die heeft daar navraag over gedaan. En verder zit ik in uitstroomoverleggen en verder de ZAT's binnen het Deltion College. Dus dat zijn er op dit moment drie en het moeten er zes of acht worden. En andere collega's zitten op de andere MBO-instellingen in de ZAT's. Een enkele keer kan ik niet aanwezig zijn bij een ZAT en dan zorg ik ervoor dat er vervanging is.

U zou nog even terug komen over die uitstroomoverleggen, kunt u hier iets meer over vertellen?

Voor jongeren vanaf 16 jaar die op scholen voor praktijkonderwijs zitten maar dat geldt ook voor het expertisecentrum, maar dat doet een andere collega, daar wordt drie keer per jaar een uitstroomoverleg gehouden, en daarin worden alle leerlingen van 16 jaar en ouder besproken en dan worden ze gevolgd en dan worden er trajecten uitgezet.

Praktijkonderwijs zijn veelal leerlingen die niet naar vervolgonderwijs gaan. Al gebeurt dat wel steeds vaker wel, maar goed dat maakt niet uit. Veelal gaan ze werken en dan wordt er gekeken naar moet er een WaJong aangevraagd worden, moet stichting MEE daarin ondersteunend zijn, moet er een ontheffing voor leerplicht komen, gaan ze wel naar vervolgonderwijs, hoe houden we dat in de gaten dat ze daar ook daadwerkelijk aankomen en dat het daar goed met ze gaat. En dan doen we dat met de stagebegeleiders van de school en met de arbeidsdeskundige van het UWV, die dus de WaJong uitkering regelt en met stichting MEE.

Wat wordt er in het ZAT besproken?

De problematiek kan natuurlijk heel verschillend zijn maar er zijn altijd meer problemen dan alleen maar verzuim. Want als er alleen maar sprake is van verzuim dan moet dat gewoon rechtstreeks gemeld worden dan hoeft dat niet te wachten op een ZAT.

Bovendien leerlingen die in een ZAT worden besproken, daar moet altijd toestemming voor zijn van leerlingen en zelfs als ze ouder dan 18 jaar zijn en hun ouders als ze jonger dan 18 jaar zijn. Iedere school moet gewoon melden, dat is hun wettelijke plicht. Dat hoeft niet via het ZAT te gaan. Er is altijd sprake van meerdere problemen die eigenlijk de mogelijkheden van school overstijgen. De school wil bijvoorbeeld dat andere partners van school daar een rol in gaan vervullen of ze willen geadviseerd worden over hoe ze daar als school nou het beste mee om kunnen gaan. Hoe hebben jullie daar met jullie hulpverleningsachtergrond, de maatschappelijk werkers en MEE:, wat hebben jullie voor advies aan ons wat we hiermee zouden kunnen doen. Of concreet kan een jongere naar jullie toe want die heeft hulp nodig. Tactus, verslavingszorg is daar ook aanwezig. School weet het dus eigenlijk niet meer helemaal of helemaal niet.

U gaf net aan dat de spijbelaars zonder achterliggende problematiek niet worden besproken in het ZAT, gebeurt het na de melding wel?

Nee, dat gebeurt niet altijd. Het kan natuurlijk ook dat er een traject uitgezet wordt zonder dat ze in het ZAT besproken zijn. Zeker voor de MBO-scholen in Zwolle, er zijn twee niveau 1 scholen en die hebben eigen een ZAT. Tot nu toe is het zo dat er voor de rest van het Deltion College één ZAT is. Dan hebben we het dus over tienduizenden leerlingen. Dus daarom snap je dus wel dat wat er in het ZAT besproken kan worden heel beperkt is. Het is wel de bedoeling dat er straks meer ZAT's komen, per unit dat er één ZAT komt. Het is gewoon ondoenlijk om al die leerlingen te bespreken. Wat zij doen is een leerling bespreken waarmee ze echt helemaal mee vast lopen. Ze hebben natuurlijk binnen het Deltion College en dat geldt ook voor Landstede, hebben ze hun eigen afdeling, bij het Deltion College is dat Advies & Testcentrum en bij Landstede is dat het Trajectbureau, waar loopbaanadviseurs zitten, waar orthopedagogen en waar psychologen zitten. En wat zij doen is, als er leerlingen met problemen zijn die binnen de opleiding zelf niet meer hanteerbaar zijn, dan melden ze een leerling door aan een Trajectbureau of aan een Advies & Testcentrum. Dat schift al een heleboel uit en wat er vervolgens in het ZAT komt is daar weer het topje van waarvan ook de interne pedagoog of psycholoog zegt dit overstijgt ook mijn kennis en mogelijkheden. Dus wat dat betreft ook niet vergelijkbaar met al die ZAT's die in de scholen voor voortgezet onderwijs draaien. Ik zie bij praktijkonderwijs dat er veel meer wordt besproken in een ZAT. Maar bij het MBO is dat gewoon anders.

Werkwijze:

Kunt u een (korte) omschrijving geven van uw werkwijze?

Dan kan het zijn dat het al iemand is die al besproken is in het ZAT. En waar er van gezegd is daar komt een verzuimmelding van dan heb ik al besproken van wat is er aan de hand en heb ik toelichting gekregen op de zaak en afspraken gemaakt, in ieder geval ik roep hem op en als het al eerder gebeurd is dan zeg ik dat de kans groot is dat dit de volgende stap zal zijn. Als het iemand is die buiten het ZAT gemeld wordt dan neem ik altijd even contact op met wat er aan de hand is en overleggen over de leerling en de achtergrond. Dan wordt hij of zij opgeroepen met de ouders hier. Dat is de eerste stap.

Met wie neemt u contact op als u achtergrondinformatie wilt?

Dat is per praktijkonderwijs vestiging verschillend. De directeur of adjunct-directeur, dat zijn daar meestal degene die over het verzuim gaan.

Wordt er dan ook onderscheidt gemaakt tussen absoluut-, luxe- en signaalverzuim in uw werkwijze?

Het meeste is gewoon signaalverzuim of relatiefverzuim. Absoluut verzuim doen we af en toe, dat moet wat vaker gaan gebeuren. We hebben nu gezegd één keer per maand maken we een uitdraai uit het systeem welke leerlingen er geen schoolinschrijving hebben en dan wordt er een actie uitgezet. Maar dat gaat eigenlijk buiten om ons want dat kan de administratie bij ons doen. De eerste brieven eruit doen om te melden dat het kind niet ingeschreven staat bij ons. Als daaruit blijkt dat een kind bewust niet ingeschreven staat dan worden wij ingeschakeld. Per verzuim roep ik eigenlijk op dezelfde manier op. Luxeverzuim gaat eigenlijk ook op dezelfde manier.

Als het nodig is zal ik ook andere organisaties daarin betrekken. In die zin, als ik weet dat een jongere een voogd heeft, dan neem ik altijd even contact op met de voogd over wat zijn of haar visie is, wil die bij het gesprek aanwezig zijn. Dat kan vooraf aan het gesprek om te vragen wil je erbij zijn. Of als het tijdens het gesprek blijkt dan neem ik na het gesprek contact op.

Wat is het doel van het eerste gesprek?

Vooraf duidelijk krijgen wat er aan de hand is, of er meer nodig is en soms is dat ook het laatste, het gebeurt zelden dat er ook meteen erge maatregelen worden genomen. Bij luxeverzuim moet ik zeggen wel vaker, dat er meteen een melding gedaan wordt of een proces-verbaal opgemaakt wordt. Ouders worden meteen al uitgenodigd voor een verhoor of u heeft geen goede reden, u kunt een oproep verwachten voor een verhoor voor het opmaken van een proces-verbaal. Maar tot nu toe doet dat zich niet zo heel vaak voor bij ons.

Wat gebeurt er na zo'n eerste gesprek als het verzuim aanhoudt?

Dan worden ze opnieuw opgeroepen en soms geef ik dan echt een schriftelijke waarschuwing en daar schrijf ik dan in, als het weer voorkomt dan wordt je opgeroepen voor een verhoor voor het opmaken van een proces-verbaal. We hebben nu de mogelijkheid van een taakstraf van HALT dus dat zou een stap tussen in kunnen zijn. We zijn net bezig om onze administratieve organisatie te beschrijven omdat we al steeds vonden dat het eigenlijk niet zou moeten uitmaken bij wie iemand terecht komt wat betreft het traject dat gegaan wordt en wanneer je wel en wanneer je niet straft. Maar door tijd gebrek kwam dat er nooit van. Nu hebben we net vorige week de eerste stappen ingezet, omdat ik vind dat je wel een beetje op papier moet hebben van hoe ga je om met...er komt: een melding binnen en dan? Precies wat jullie vragen maar dat het dan ook wat geformaliseerd wordt dat we allemaal ongeveer op dezelfde wijze werken en daar kan natuurlijk wel een uitzondering in zijn omdat situaties niet altijd vergelijkbaar zijn en soms zul je sneller zeggen; dit kan gewoon niet en hier moet een straf opvolgen en soms zul je wat langer aanzien of een extra gesprek voeren. Er kunnen verzachtende omstandigheden zijn, maar in grote lijnen vind ik wel dat alles toch een beetje op dezelfde manier moet gaan. Vandaar dat we wel bezig zijn om het te standaardiseren.

Wordt er een methodiek gebruikt voor de gespreksvoering met jongeren en hun ouders en zo ja welke?

Nee, maar het blijkt wel dat we vaak dezelfde dingen vragen maar niet dat het vast ligt hier. En dat we dat volgen. Dat hoor ik ook van mevrouw Sterkenburg, die komt vanaf de Raad voor de Kinderbescherming die was dat heel erg gewend want daar doen ze dat wel. Die vond dat ook heel lastig in het begin en toen hebben we gezegd, misschien is het ook goed om daar eens een formulier te ontwerpen van wat voor dingen kaart je nou aan, dat zullen grotendeels dezelfde dingen zijn maar laat het maar eens duidelijk worden voor iedereen.

In hoeverre bent u bekend met de werkwijze en werkzaamheden van uw ketenpartners, waaronder de Raad voor de Kinderbescherming?

Van de ene ketenpartner weet ik wat meer dan van de ander. Van Bureau Jeugdzorg, daar werk ik heel nauw mee samen, met een aantal, dan heb je ook weer verschillende groepen binnen Jeugdzorg, je hebt de gezinsvoogden, je hebt de jeugdreclassering. Daar heb je het meeste mee te maken. Daar weet ik wel meer dan van de Raad voor de Kinderbescherming, omdat ik daar tot nu toe, we krijgen steeds meer contact, ik weet daar minder van dan de werkwijze van Bureau Jeugdzorg.

Heeft het een toegevoegde waarde voor u dat u op de hoogte bent van de werkwijze en werkzaamheden van de Raad voor de Kinderbescherming?

Ja, daar streven we ook naar. We hebben ook een afspraak met de Raad voor de Kinderbescherming om weer te gaan praten en te kijken hoe we weer dichterbij elkaar kunnen komen. Er zijn al stappen gezet maar het moet nog meer vinden ik.

Wat houdt die afspraak in?

Die afspraak houdt in dat mevrouw Sterkenburg die afspraak heeft gemaakt. Om eens een keer met elkaar in overleg te gaan om te kijken over hoe we kunnen onze contacten toch nog beter stroomlijnen, wanneer is het nodig om elkaar te betrekken bij. Het lastige is dus wel dat we niet meer rechtstreeks kunnen melden bij de Raad voor de Kinderbescherming. Dat was vroeger wel zo maar het moet nu altijd, tenzij je proces-verbaal opmaakt dan komt het natuurlijk wel bij de Raad voor de Kinderbescherming terecht maar een zorgmelding mocht vroeger rechtstreeks bij de Raad voor de Kinderbescherming doen en dat moet nu allemaal via het AMK en dat heeft ook wel voor een soort verwijdering gezorgd. Want ja, je hebt veel minder contact met elkaar. Ik heb contact met de Raad voor de Kinderbescherming natuurlijk in de zaken waarin ik een proces-verbaal opmaak of bij HALT. We hebben nu de afspraak dat we in ieder geval uitwisselen met wie we te maken hebben. De jongeren met wie de Raad voor de Kinderbescherming te maken heeft, daar moeten we van op de hoogte zijn, informatie kunnen uitwisselen en daarin samen kunnen optrekken. Dat kan gewoon de afspraak zijn die we gemaakt hebben dat we rechtstreeks met elkaar informatie uitwisselen, maar ook bijvoorbeeld in het Zwolle-Zuid- en Zwolle-Noord overleg en in geval van proces-verbaal doen zij altijd onderzoek bij ouders en leerlingen. Ik heb contact met de Raad voor de Kinderbescherming in de zaken waarin ik een proces-verbaal opmaak of bij HALT. We hebben nu de afspraak met Errit Vleer dat hij ons één keer per maand meldt die bekend zijn bij de Raad voor de Kinderbescherming en besproken zijn bij het JCO om te kijken of wij daar ook betrokken bij zijn. Het gebeurt wel dat ik incidenteel bel, omdat ik weet dat er een zaak bij de Raad voor de Kinderbescherming loopt of bij het Openbaar Ministerie. Zo van: wat doen jullie ermee en wat kunnen wij doen of tegelijk doen."

Als leerplichtambtenaar is de zorgtaak uw primaire taak, maar daarnaast moet u ook de wet handhaven. Hierdoor bent u zowel hulpverlener als opsporingsambtenaar. Hoe gaat u hier mee om?

Ja, daar wordt vaak over gesproken omdat sommige mensen dat lastig vinden. Die zeggen dan je bouwt een relatie op met mensen en opeens moet je heel vervelend gaan doen. Even zwart-wit geschetst. Ik heb daar niet zo'n moeite mee omdat ik denk ook

proces-verbaal opmaken doe je, behalve natuurlijk met luxeverzuim, dat is een anders verhaal, maar als er gewoon verzuim is, relatief verzuim, doe je dat ook uit een stuk zorg. Omdat je je zorgen maakt over hoe het met leerlingen af zou lopen, want ze hebben de kans gekregen om hun gedrag te veranderen en dat is je toch niet gelukt en je vindt het wenselijk dat het gedrag wel veranderd. Ik denk dat leerlingen die niet naar school gaan, ik heb er nu een paar die helemaal niet naar school of leerlingen die heel veel verzuimen, ik vind dat heel zorgwekkend als het om hun ontwikkeling gaat. Dus ik denk je doet het niet vanuit persoonlijk gevoel van ik zal mijn zin eens krijgen. Je doet het omdat je vindt dat de ontwikkeling van die leerlingen gevaar lopen. Dus ik vind dat niet lastig. Ik schets, niet altijd in het eerste gesprek maar in het tweede gesprek, dit gaat er nu gebeuren en dit zijn de volgende stappen als er toch geen verbetering in de situatie komt. Betrokkenen weten altijd waar ze aan toe zijn en ik vergelijk het altijd maar met de opvoedingssituatie van je eigen kinderen. Ik heb drie, inmiddels wel volwassen dochters van begin twintig, dan is het ook, je praat eerst over dingen als je vindt dat dingen niet goed gaan. Als ze klein zijn ook al je probeert eerst door dingen te bespreken dingen te veranderen. Als dat niet lukt dan wordt je daar ook anders in, dan kan je zeggen ik vind het niet goed gegaan en ik vind datje nu een straf verdient. Dan zet je ook een andere pet op, want dan is de grens bereikt en vind je ook dat het anders moet. Dus ik heb daar nooit moeite mee, en ik heb ook niet het idee dat ouders dat als lastig ervaren. Ze vinden het natuurlijk niet leuk dat er een proces-verbaal wordt opgemaakt. Soms zeggen ze ook nog wel het is goed dat u dat gedaan heeft, omdat ze zelf ook zien dat ze er geen grip meer op hebben. Dan maar zo.

Wanneer gaat u over tot het opmaken van een proces-verbaal?

Ja, als alle andere middelen gefaald hebben zou je kunnen zeggen. Er zit een opbouw in en als het niet lukt op de zachte manier dan maar zo. Alleen bij luxe verzuim, dat maakt wel uit. Ik heb ook wel gevallen gehad waar mensen gevraagd hadden bijvoorbeeld om met vakantie te gaan, langdurig, dat is geweigerd. Ze zijn toch gegaan, dan maak ik meteen een proces-verbaal op. Anders ben je ook niet geloofwaardig, als je toch zes weken weggaat terwijl je daar geen toestemming voor hebt. We willen allemaal buiten de schoolvakanties om op vakantie omdat het goedkoper is. Dan vind ik ook dan moet je niet volstaan met een waarschuwing, dan moet je ook zeggen, de school heeft gezegd dat het niet mocht, dan pakken we ook meteen door.

Wanneer gaat u over tot de beslissing een leerling naar het Rebound te sturen?

Ik weet het wel van andere collega's, er gaat een enkele leerling van het praktijkonderwijs naar een Rebound voorziening. Maar meestal spelen er zodanige problemen dat ze niet meer hanteerbaar zijn op hun school, dat ze echt een time-out moeten hebben. Dat is met alleen verzuim niet aan de orde. Ik heb vorig jaar bij een leerling uit het praktijkonderwijs gehad. Die moest daarna ook van school, die had een leerkracht mishandeld of er is een handgemeen geweest op school, of er is heel veel onaangepast gedrag. Leerlingen luisteren niet meer. Dat kunnen allemaal redenen zijn om te zeggen ga jij maar eens naar de Rebound om daar af te koelen, zeg maar. En om te kijken hoe we er na weer met elkaar verder gaan, want dat is dan ook de insteek, je moet in principe terug kunnen op je oude school. Gebeurt niet altijd maar als er alleen maar sprake is van verzuim dan gaat de leerling niet naar de Rebound. Uit het

praktijkonderwijs gaan ook weinig leerlingen naar de Rebound omdat ze veel praktijklessen hebben en het is heel lastig een aanbod te doen binnen de Rebound want ze kunnen hen daar maar een deel van de tijd bezig houden. Een enkele keer doen we het wel met een aangepast programma maar het gebeurt niet vaak. Binnen het MBO is er nog geen Rebound, daar wordt wel aangewerkt bij het Deltion College maar zover is het nog niet.

Wanneer gaat u over tot het maken van een zorgmelding bij het AMK?

Daar moet ik eens even over nadenken. Dat kan wel heel verschillend zijn. Zal ik gewoon maar voorbeelden geven? De laatste keer dat ik een zorgmelding heb gedaan was een leerling die voortdurend ziek gemeld werd door moeder en waarvan ik het gevoel had, ik kan me niet voorstellen dat iemand zo vaak ziek is. 80% van de tijd niet meer op school komen omdat hij hoofdpijn heeft. Moeder werkt wel mee, ik mag de huisarts bellen maar ja die zegt ook, ik kan het moeilijk controleren, die geeft wel medicijnen en hij vindt het ook lastig om aan mij informatie te geven. Dat merkje natuurlijk bij artsen wel. De huisarts heeft inmiddels wel doorverwezen naar de neuroloog maar die mag mij weer niet informeren. Ik zeg het altijd tegen ouders dat ik doe een melding van, ik vind het niet meer verantwoord dat je zoon thuis zit, zo lang maar ik kan er ook niks mee want ik kan geen proces-verbaal opmaken want ik weet dat de rechter het niet in behandeling neemt. Die zegt, dat is eerder gebleken, als er sprake is van hoofdpijn hoe kunnen wij dan een straf opleggen. Dus nu heb ik gemeld in overleg bij het AMK omdat hun vertrouwensarts informatie kan inwinnen bij alle behandelde artsen. Daar is hij ook mee bezig en de parketsecretaris bij het Openbaar Ministerie heeft wel gezegd als daaruit blijkt dat er allemaal niets gevonden kan worden, maak dan een proces-verbaal op want dan nemen wij het wel in behandeling. De melding daarvoor was van een meisje dat inmiddels van vier scholen verwijderd is, drie scholen en de Rebound, omdat ze zulk probleem gedrag vertoonde dat ze daar niet meer hanteerbaar was. Ze was ontzettend brutaal, eigenlijk geen sprake van verzuim dus dan kan je geen proces-verbaal opmaken, maar ze zit inmiddels wel thuis omdat niemand haar meer wil en ja ze is, je zou zeggen naar het ZMOK bij de Ambelt, daar is ze dus ook verwijderd en ik hoopte omdat ze ook een overtreding had gepleegd dat ik samen, want daar heb ik wel contact over gehad met de Raad voor de Kinderbescherming, van kan dit nog iets toevoegen aan de rechtszaak want ik hoopte dat ze dan, dat de Rechter zou uitspreken dat ze gewoon in een drie-milieu voorziening terecht zou komen waar ze en woont en naar school gaat dat hij iets op zou kunnen leggen maar ik heb van de Raad voor de Kinderbescherming al gehoord dat dit waarschijnlijk niet gaat gebeuren en dat het waarschijnlijk alleen een taakstraf zou worden. Dus daar heb ik toen een AMK overwogen als ze niet akkoord zouden gaan met vrijwillige hulpverlening. Inmiddels heeft het meisje gedaan dus dat was voor mij een reden om te melden bij het AMK. Die gevallen waarin ik ook geen proces-verbaal kan opmaken, want als ik een proces-verbaal maak dan komt de Raad voor de Kinderbescherming in beeld maar er zijn gevallen waarin ik dit niet kan en waar ik me wel heel veel zorgen maak over de situatie, dat kan ook de thuissituatie zijn. Dat je zegt dat er zoveel zorgen over hoe het thuis met de opvoeding gaat, vader die drinkt, moeder die kortsakoff heeft. Zo'n geval had ik ook, meisje verzuimt niet maar ik maak me wel veel zorgen over hoe het in de thuissituatie is, dan meld ik bij het AMK zulk soort gevallen.

Wordt dit teruggekoppeld in het ZAT?

Nee, dat is je eigen verantwoordelijkheid wel he, als je dat signaleert. Ik bespreek het eigenlijk altijd wel met school dat ik het ga doen. Want het is ook altijd de vraag wie doet het.

Doet school het, die kan het natuurlijk ook altijd doen. We kunnen allemaal melden bij het AMK, maar soms kiest school ervoor om de relatie goed te houden om nog on-speaking-turns te blijven zeg maar met ouders omdat dat in het belang van de leerling is bijvoorbeeld. En dan zeg ik, dat maakt mij niet uit, dan doe ik dat. Ik ken ook de situatie dus laat mij dan maar melden. Dan houden jullie de mogelijkheid open om de relatie goed te houden. Dus dat gaat dan zo in overleg. Eigenlijk gaat er wel heel veel in overleg.

Samenwerking:**Wat verstaat u onder samenwerking?**

Als ik samenwerk met iemand dan overlegje in ieder geval met elkaar over bepaalde zaken en maak je afspraken over wie wat gaat doen en koppelt dat ook weer terug. Samenwerken doe je niet alleen, het is duidelijk dat er meerdere partijen bij betrokken zijn, dat kan er één zijn, dat kunnen er meer zijn. Ik vind altijd wel dat er sprake moet zijn van overleg en het maken van afspraken. En je houdt je aan je afspraken en als je dat niet kunt dan zoek je daar ook weer contact over.

Wat is het doel van de samenwerking tussen de Raad voor de Kinderbescherming en leerplichtambtenaren, volgens u?

Soms heeft de Raad voor de Kinderbescherming meer mogelijkheden dan wij hebben. Die kunnen wat dwingender zijn. Ik kan natuurlijk ook een onderzoek instellen maar de Raad voor de Kinderbescherming zal sneller antwoorden krijgen van ouders in een aantal gevallen dan dat ik dat krijg. Maar ook omdat we vaak bij dezelfde leerlingen en gezinnen zijn betrokken is het goed om af te stemmen van wie doe wat en soms kun je samen gewoon meer. Dan kun je gebruik maken van eikaars kennis over een bepaalde situatie.

Hoe ziet de samenwerking er in de praktijk uit, volgens u?

Wat ik net al schetste, we hebben nu de afspraak dat we in ieder geval uitwisselen met wie we te maken hebben. De jongeren met wie de Raad voor de Kinderbescherming te maken heeft, dat we daar van op de hoogte zijn en dat we daar ook informatie kunnen uitwisselen en daarin samen kunnen optrekken. Dat kan gewoon de afspraak zijn die we gemaakt hebben dat we rechtstreeks met elkaar informatie uitwisselen maar ook bijvoorbeeld in het Zwolle-Zuid- en Zwolle-Noord overleg en in geval van proces-verbaal doen zij altijd onderzoek bij ouders en leerlingen. Ik heb contact met de Raad voor de Kinderbescherming in natuurlijk de zaken waarin ik een proces-verbaal opmaak of bij HALT. We hebben nu de afspraak met Errit Vleer, dat is een beetje onze contactpersoon, hij meldt ons één keer per maand die bekend zijn bij de Raad voor de Kinderbescherming, die besproken zijn bij het JCO om te kijken of wij daar ook betrokken bij zijn. En ik heb ook wel dat ik incidenteel bel, omdat ik weet dat er een zaak bij de Raad voor de Kinderbescherming loopt of bij het Openbaar Ministerie loopt zo van er is verzuim, wat doen jullie ermee en wat kunnen wij iets doen of tegelijk iets doen.

Is samenwerking tussen de leerplicht en de Raad voor de Kinderbescherming nodig, volgens u?

Zij hebben vaak een betere ingang en zij weten soms ook al een heleboel zaken over leerlingen. Al zullen ze niet altijd alles met ons delen, want dat mogen ze natuurlijk ook niet, althans daar ga ik vanuit. Ze noemen niet altijd namen, alleen als dat nodig is. Maar als we weten dat bepaalde zaken lopen, kan dat natuurlijk ook aanleiding zijn voor ons om bijvoorbeeld eerder proces-verbaal op te maken, als je weet dat er heel veel extra dingen spelen waarvan je nog niet op de hoogte was. Dat voegt wel iets toe voor mijn gevoel, als je op de hoogte bent van wat zij weten als ze ook in een bepaalde zaak zitten.

Hoe ervaart u de samenwerking tussen de Raad voor de Kinderbescherming en u?

Wat ik lastig vind is dat ze nog wel eens wachtlijsten hebben. Dat is eigenlijk het enige negatieve wat ik erover kan zeggen, want ik merk wel dat ze heel bereid zijn als wij daar om vragen om de samenwerking beter vorm te geven. En als ik een beroep op ze doe om informatie, dan gaat het ook altijd prima. Maar het lastige is wel, wat ik net al zei, we kunnen niet rechtstreeks een melding doen maar soms zeggen ze wel meldt maar bij het AMK dan komt het bij ons terecht en dan loopje er wel tegen aan dat zij niet erg snel soms kunnen ingrijpen. En dat ze gewoon wachtlijsten hebben voor een onderzoek. Dat vind ik wel eens lastig. Ik zit ook in het Loverboy overleg, daar werken we trouwens ook samen met de Raad voor de Kinderbescherming, die zit daar ook in. En die geeft ons ook wel eens tips, zo van als je nou dit of dat zegt dan op die grond kan het wel eerder in behandeling worden genomen, want daar lopen ze zelf ook tegen aan dat ze niet alles kunnen wat ze zouden willen. Als je wilt dat ze snel handelen als er heel veel zorg is dat zij dan toch tegen de wachtlijsten aan lopen. Dus dat zou ik graag willen dat dat beter zou gaan lopen. En ik zou het zelf erg handig vinden als we zelf weer rechtstreeks zouden mogen melden bij de Raad voor de Kinderbescherming. Ik vind het een hele omslachtige omweg via deze manier via het AMK. Niet altijd, soms kan het ook prima gaan maar soms denk je ook van waarom hebben we die omweg nodig. Vroeger was het wel veel handiger.

Zou u, als leerplichtambtenaar zijnde, als u signaleert er is zoveel zorg en als ik het goed heb begrepen uit uw verhaal dan wordt het terug gekoppeld naar het ZAT als de melding vanuit het ZAT komt. Gebeurt dat altijd?

Of ook, als ik signaleer dat er veel aan de hand is met een leerling en die is niet in het ZAT besproken, dan kan ik die natuurlijk ook inbrengen in het ZAT. Of ik zeg tegen de school van; joh dit is een leerling die jullie moeten inbrengen want er is zoveel aan de hand. En ik denk dat wij onze samenwerking, afgezien van de wachtlijsten, daar zouden we zelf als leerplicht ook een aandeel in kunnen hebben. Dat komt nu ook van de grond, ik moet ook zeggen door mevrouw Sterkenburg omdat die haar contacten daar heeft en het waardevol vindt om daar wat frequenter mee te overleggen. Maar als we elkaar wat vaker zouden zien, wat vaker gestructureerder zouden overleggen zou er ook een heleboel van de grond komen denk ik. Het heeft ook vaak met tijd te maken, en wij zitten ontzettend omhoog met onze tijd. Er wordt op dit moment ook geworven, er komt een nieuwe leerplichtambtenaar bij, full-time. Ik vind dat wij geen wachtlijsten mogen hebben, ik vind dat wij eigenlijk meteen de week nadat we de melding hebben gekregen, uiterlijk twee weken erna, de leerling gezien moeten hebben. En het is bijna niet meer te

doen, zo druk is het bij ons. Dus wat schiet er bij in, dit soort dingen om eens tijd te maken voor een overleg.

En in zo'n overleg zou daar alleen de leerplicht en de Raad voor de Kinderbescherming aan deelnemen? Of wilt u er ook andere partijen in betrekken?

Er is al een overleg waar het Openbaar Ministerie in zit, daar ga ik ook al niet vaak naar toe moet ik zeggen wegens tijdgebrek. Er gaan altijd wel één of twee afgevaardigden van ons daarheen, het IHL-overleg heet dat volgens mij. Er daar zouden we ook eigenlijk allemaal naar toe moeten gaan, want dan zie je elkaar ook weer iedere keer als zo'n overleg er is. En iedere keer is winst want daar worden natuurlijk ook afspraken gemaakt, maar dat is echt een kwestie van tijd. Of er meerdere partijen bij moeten zijn, misschien blijkt dat als je elkaar vaker ziet dat er behoefte aan is maar ik weet het niet. Je zou kunnen zeggen wat in sommige steden of regio's ook wel wordt gebruikt is, daar kan ik me ook wel iets bij voorstellen, is dat wij bijvoorbeeld bij het JCO-overleg aanschuiven. Dat zie je ook in sommige plaatsen. Dat daar de leerplichtambtenaar standaard in zit. Dan heb je al natuurlijk de lijnen al heel kort en alle zaken die daar besproken in worden krijg je al sowieso mee. Ik denk dat er veel gewonnen is als we dat wat meer vorm kunnen geven.

Wat daar het nadeel van zou kunnen zijn is dat van de twintig leerlingen, één leerling spijbelt en dat de leerplichtambtenaar de rest van de tijd wel bij het overleg zit.

Ja, dat is waar. Dat hoor ik dan ook wel van anderen die gaan dan namens de hele regio in het overleg zitten en dan moet diegene dat ook allemaal kortsluiten met de andere collega's. En diegene heeft niet altijd de relevante informatie als diegene namens een aantal mensen naar zo'n overleg ga. Dan gaat diegene zich niet verdiepen in die zaken om daarover te kunnen praten. Dus dat is inderdaad wel lastig.

Dus ik denk zoals we het nu proberen op te bouwen van een frequenter overleg met de Raad voor de Kinderbescherming, waar dan ook de leerlingen besproken worden waarbij wij of zij wat mee hebben, maar voor ons nuttig is om te weten. Ik denk dat als we dat wat meer vorm kunnen geven, datje wel heel veel gewonnen hebt. Ze weten ons ook altijd te vinden als het nodig is, Raadsonderzoeker bellen ook vaak over een leerling wat wij ervan weten, onze verklaring wordt ook opgenomen in de rapportage, maar het zou wat meer mogen zijn.

Interview Marijke Sterkenburg 10 maart 2008 11.30- 13.00

Introductie:

Naam: Marijke Sterkenburg

Functie(omschrijving): Leerplichtambtenaar Zwolle

Bent een u een buitengewoon opsporingsambtenaar (BOA): Nee, 19 maart examen

Dienstjaren: bijna 1

Kunt u uzelf even voorstellen?

Ik ben Marijke Sterkenburg, ik werk er bijna een jaar. 1 april wordt dat een jaar. Ik heb nog geen BOA die hoop ik na mijn examen 19 maart te krijgen.

Voor welke scholen in Zwolle bent u leerplichtambtenaar?

Ik heb 4 scholen, allemaal VMBO's. Bij ons is het eigenlijk onder verdeeld per klantgroep en ik doe de klantgroep VMBO, maar wij zijn de leerplichtambtenaren voor de gehele school maar die onder verdeling is nog wel lastig maar ik ga het uitleggen. Ik doe de VMBO de Groene Welle, het CCC het Carolus Clusius College, daar ben ik eigenlijk voor de hele school leerplichtambtenaar samen met de andere regioambtenaren. Dan zit ik op de Thomas a Kempes, Centrum en Zuid samen met de regioambtenaren. Dan heb ik nog het Diezer College.

Alles wat deze scholen in Zwolle hebben zijn ook vaak voor de regio. Heel veel scholen hebben ook te maken met regioambtenaren uit Hattem en Dalfsen maar misschien nog wel verder. Elke leerling die woont in Zwolle, daar gaan wij over leerplichtambtenaar Zwolle, zodra de jongere buiten Zwolle woont, daar gaat de leerplichtambtenaren van die gemeente over.

Hoe komt u als leerplichtambtenaar met de spijbelaar in contact op het moment dat de school registreert dat er sprake is van schoolverzuim?

Het is verschillend, maar school mailt, school heeft anders in het ZAT besproken of school belt.

Zit er verschil in de manier wanneer en hoe scholen melden?

Ja enorm, is het handig om een praktijkvoorbeeld te geven? Het Diezer College bijvoorbeeld, wettelijk. Je heb het wettelijke kader, wettelijk gezien zou een school ons het ongeoorloofd verzuim moet melden vanaf drie achtereenvolgende dagen dat de leerling ongeoorloofd verzuimt heeft of 1/8 deel van vier schoolweken, dan behoort een school bij ons te melden. En of dat altijd gedaan wordt dat durf ik te betwijfelen.

Wat zijn uw ervaringen hiermee?

Dan ga ik toch weer naar mijn scholen toe, verdeeld per school, mijn positieve ervaring met het TAK, die melden zelfs het te vaak te laat dat is in feite ook ongeoorloofd verzuim. Het Diezer College dat is een net gestart college dat is een gefuseerd geval tussen het Thorbecke en Capelle zij hebben hun systeem nog niet op orde en die doen hun best om het ongeoorloofde verzuim te melden. De teamleiders per vakgroep doen hun best maar het topje van de ijsberg komt pas boven. En die visie wordt ook wel gedeeld door de regioambtenaren bijvoorbeeld Lian Ohms. Hoe melden zij nou; zij melden jongeren in het ZAT, dus dan wordt een jongeren ingebracht in een Zorg en Advies Team en zodra er sprake is van verzuim dan wordt aan mij gevraagd, het wettelijke verzuim, de jongere op te roepen en dat doe ik dan ook. De andere scholen die dus te vaak te laat melden zoals het CCC en TAK, dan roep ik , eerst onze gemaakte afspraak na 12 keer te laat, op bij wettelijke verzuim en roep ik ze ook op en kijk ik wat is er aan de hand en wat is de zorg. Als het in het ZAT ook al opgenomen is dan wordt er ook gekeken welke instellingen zoals de GGD-arts of Bureau Jeugdzorg daarin wat kan doen. En is er sprake van veelvuldig verzuim en wat daar dan de oorzaken van zijn daar kom ik dan achter in

mijn gesprekken als ik met de ouders en de jongere spreek. En dan beoordeel ik na het gesprek wat ik ga doen. Maar even terug naar die scholen hoe die nou melden, bellen, mailen of via het ZAT. Die vier scholen die ik dus heb doen het, op één na, naar behoren.

Binnen welke ZAT bent u actief?

Ik heb zes Zorg en Advies Teams. Dat zijn er twee van het Diezer College, dan hebben ze een onderverdeling gemaakt in onderbouw en bovenbouw. En dat geldt ook voor de TAK die hebben het Centrum dat is (niet helemaal) de bovenbouw en Zuid is de onderbouw. Daar is dus ook voor elke locatie een ZAT. En dan de Groene Welle heeft een ZAT. En het CCC heeft een ZAT.

Wat wordt er in het ZAT besproken?

Daar worden eigenlijk de zorgen die school heeft besproken die school zelf niet kan oplossen. Waarin school zoveel signalen heeft opgepakt dat er signaalbrief wordt gemaakt door de mentor en die wordt dan ingebracht in het ZAT en die zorg overstijgt eigenlijk dus; hij maakt zijn huiswerk niet of hij komt niet mee in de groep. En dan zijn er meer signalen die de mentor eigenlijk in schat als, die kan ik niet oplossen, wat ik daarmee moet doen, hebben jullie en tip voor me. Dat wordt dan in het ZAT ingebracht. En dan tijdens het ZAT wordt zo'n signaalbrief besproken en dan wordt er gekeken, is het iets voor de GGD? Is het iets voor Bureau Jeugdzorg? Of is het iets voor leerplicht of vinden we daar met z'n allen wat van en kan dat teruggekoppeld worden aan de mentor.

In de integrale handhaving leerplicht staat dat alle spijbelaar in het ZAT worden besproken. Gebeurt dit ook in de praktijk?

Nee denk ik, ik heb geen harde cijfers dat dat niet gebeurt. Ik durf zelfs bij het Diezer College te betwijfelen of dat gebeurt. Misschien wel bij meer scholen

Wat gebeurt er met spijbelaars die niet in het ZAT worden besproken?

Ja, dat vind ik wel lastig maar wat ik dan doe is het invullen; wat ik doe als er dus zelfs niet gesignaleerd wordt door school dan gebeurt er dus niets. Wordt het wel gesignaleerd door school maar wordt het niet gemeld in het ZAT is het nu gissen wat een school doet met een spijbelaar maar ik kan wel voorbeelden bedenken dat ze een spijbelaar laten nablijven en laten inhalen, huiswerkopdrachten geven, vervangende taken geven en zij moeten dus ook pas de spijbelaar bij ons melden vanaf drie dagen dus wat daarvoor gebeurt wordt ja goed, daar zijn protocollen over wat school daarin moet doen, na laten komen, opdrachten geven maar of ze dat doen?

Heeft elke school een verzuimprotocol? En is dat bij elke school verschillend?

Ja, maar goed dat zou je kunnen checken. Maar wat ik heb aan verzuimprotocol, is dat ze wettelijk gezien allemaal moeten melden na 3 dagen en die 1/8ste. Maar of ze dat doen en die dan inbrengen in het ZAT, dat denk ik niet.

Welke mogelijke acties kunnen er worden ondernomen voor leerlingen die wel in het ZAT worden besproken?

Ik verdeel het even onder, puur vanuit het ZAT. Vanuit het ZAT komen de zorgmeldingen binnen die verzuimd hebben. En het verschilt nog wel eens qua hoeveelheid verzuim, als ik het krijg als een leerling bijvoorbeeld vier dagen verzuimd heeft. Dit is even een voorbeeld die werk ik even uit. Dan nodig ik diegene uit op ons kantoor, dan roep ik ze op. Dan bespreek ik waarom die jongere verzuimd heeft, dat heeft school als het goed is gedaan, en hebben daar ook al sancties op gegeven maar goed dat doe ik ook. Als ik nou een ongemotiveerdheid hoor, als ze nou zoiets hebben van nou en ik doe het nog wel een keer dat maakt me niet uit. Dan hebben we de optie om nu HALT op te leggen. Dat heb ik inmiddels gedaan en dat loopt dus. Dat werkt eigenlijk als Lik-op-stuk-beleid. Dat is een actie.

Ik kan ook zeggen; ik wil het niet meer zien en het komt niet meer voor en uitleggen hoe strafbaar deze jongere zich opstelt en dat hij of zij storend is. Dat is een waarschuwing, volgens de wet hebben wij een eerste taak ook om te waarschuwen ook wij moeten eerst waarschuwen, doen we ook allemaal wij zijn ook met ons team bezig met het maken van beleid. De waarschuwing registreren wij vervolgens ook, om vervolgens bijvoorbeeld HALT te kunnen doen en daarna kan je gaan kijken wat er nog meer ingezet moet gaan worden bijvoorbeeld een zorgtraject, wachtje die af, of Rebound wordt ingezet. Als dat loopt maar als er vervolgens weer sprake is van verzuim dan is onze laatste redmiddel het proces-verbaal. Plus vaak daarna de melding en de koppeling. We willen graag dat het bij de Raad voor de Kinderbescherming gemeld wordt als strafzaak.

Wordt er onderscheid gemaakt tussen spijbelaars en zorgleerlingen?

Als de jongere in het ZAT besproken wordt dan is er vaak sprake van dat er op meerdere gebieden sprake is van zorg. Niet alleen het spijbelen maar bijvoorbeeld ook als er iets in de thuissituatie aan de hand is. Heb ik al meegemaakt, vanuit het ZAT dat het alleen om het spijbelen ging? Nee, ik kan zeggen zolang ik meedraai en het is besproken in het ZAT dan is er geen sprake van alleen maar sprake van verzuim. Vanuit het ZAT wordt bekeken wie doet wat, maar als er sprake is van verzuim dan is het mijn taak om puur en alleen die jongere op te roepen voor het eerste gesprek. Wij merken ook wel eens dat een jongere gemeld wordt die dus niet in het ZAT is besproken, nog niet althans, waar wel heel veel zorg over is. En mijn collega's ook die dan naar Bureau Jeugdzorg bellen en in ieder geval naar school om aan te geven dat deze jongere in het ZAT besproken moet worden. Dan moet de jongere de volgende keer op de lijst staan om besproken te worden en intussen moet dit en dat geregeld worden door school bijvoorbeeld GGD en Bureau Jeugdzorg. Maar koppel het altijd terug naar school, naar het ZAT want daar zitten de disciplines die kunnen zeggen, hierin kunnen wij wat mee en dat wordt ook altijd gedaan. Als voorbeeld, ik doe een leerling die ik samen met Geo doe. Die jongere is van het TAK-Zuid. Dat meisje kwam van het Diezer College, vorig jaar had het meisje heel veel gespijbeld. Ze stond niet in het ZAT, laat ik het zo zeggen en er was nog geen ZAT. Meisje werd begin dit schooljaar weer door het Diezer College besproken en de school wist niet meer wat ze met haar moesten doen. Het meisje is weer ziek en komt weer niet opdagen. Dat heb ik opgepakt, geen GGD en geen Bureau Jeugdzorg. Meisje uitgenodigd en gevraagd waarom ze niet naar school gaat. Meisje gaf aan dat ze gepest werd en dat ze vaak ziek is. School vraagt zich af of het meisje niet ergens anders heen kan, maar school

heeft zijn inspanningsverplichting. Uiteindelijk heeft de TAK door bemiddeling van de leerplicht ja gezegd voor het aannemen van het meisje. Wel met de voorwaarden dat als het hier ook gaat verzuimen, dan willen we haar terug plaatsen naar het Diezer College. Meisje is geplaatst 5 december, twee weken voor de kerstvakantie heeft ze niet verzuimd, het is helemaal goed gegaan. In januari is het weer begonnen en heeft school haai" meerdere keren uitgenodigd voor een gesprek, nablijven, LWOO richting gestart zodat ze meer begeleiding krijgt. Ik heb gevraagd om de GGD in te schakelen. Ik wil graag een rapportage van de GGD-arts want ze meldt zich wederom zich zo vaak ziek Als ik dan belde en haar weer opriep van hoe ziek ben je en ik wil je doktersverklaring zien dan kreeg ik te horen dat ze van de trap is gevallen of iets dergelijks. Dat ik voor mij geen excuus, ik wil een doktersverklaring. Moeder werkt niet mee en heeft het kind weer naar school gestuurd. Dat spelletje ging heen en weer totdat ik heb gezegd nu wil ik het niet meer. Nu wil ik datje naar de GGD gaat en je wordt onderzocht. Ik wacht nog op het advies van de GGD. Dat hoop ik vandaag te krijgen in het ZAT. Dan hoop ik horen wat er met haar aan de hand is, is er niets aan de hand, dan is er ook geen reden meer tot welk ziekteverzuim dan ook, als ze dan toch nog verzuimd dan zal ik HALT gaan inzetten. Als ik me dus veel zorgen maak, dan zoek ik de samenwerking met de Raad voor de Kinderbescherming op. Het signaal van ziek zijn is het signaal dat er iets mis is in het systeem. Het meisje wordt nu ook besproken in het ZAT. En wanneer er weer sprake is van ziekteverzuim dan wil ik het weer te horen krijgen.

Werkwijze:

Kunt u een (korte) omschrijving geven van uw werkwijze?

Met het ongeoorloofde verzuim is als volgt. In mijn eerste kennismaking met de jongere na een melding uit het ZAT, telefonisch of mail heb ik het gesprek met ouders en kind. Als de jongere aangeeft dat zij of hij het niet meer gaat doen, en aangeeft dat het onder die omstandigheden heeft gedaan maar dat de situatie nu ander is dan krijgt hij of zij een waarschuwing. Dat is onze algemene afspraak sinds een jaar, eerste gesprek en de jongere belooft beterschap dan geef je een waarschuwing af. Gebeurt het daarna nog weer, krijgen wij weer een melding dan, dan kunnen we HALT inzetten mits het natuurlijk binnen een bepaald kader is. En de zorg opgepakt wordt door Bureau Jeugdzorg als er sprake is van zorg. Gebeurt dit allemaal dan is dit puur mijn taak, kijken of het verzuim terugdringt. Gebeurt dat niet meer dan zie ik de jongere niet meer terug. Komt diegene na HALT weer bij mij, en er is sprake van veel meer verzuim, dan is het een melding proces-verbaal naar de Raad voor de Kinderbescherming. Heel kort. Luxe verzuim gaat iets anders, ik heb het nog niet gehad. Maar het beleid is direct een proces-verbaal. Wordt ook ~~aan~~ ouders gevraagd waarom ze toch die dagen vrij hebben genomen terwijl ze weten dat een dag na de vakantie de jongere op school hoort te zijn. Is dat binnen de eerste twee weken na de zomervakantie is het direct proces-verbaal. Voor elke vakantie, de beruchte vrijdag, wordt er ook proces-verbaal opgemaakt mits er gewichtige omstandigheden zijn. Wij zijn aanhankelijk van school en vaak blijkt dat we dat van school niet te horen krijgen dat een kind op vrijdag voor de vakantie er niet was. Sommige scholen die dat wel melden, dan heeft school vaak al geen toestemming gegeven om weg te gaan. Doet het gezin het dan toch dan meldt de school het bij ons. En dan nodigen wij de ouders en de jongere uit en dan kan er een proces-verbaal opgemaakt worden.

Voor absoluut verzuim wat wij daarmee doen als het nalatigheid is van een ouder dan komt er een proces-verbaal. Dat heb ik nog niet meegemaakt maar dat is dus zo fout en dus strafbaar. Je behoort je kind vanaf 5 tot en met 18 naar school te sturen.

Als er sprake is van absoluut verzuim wordt er dan ook direct een melding gedaan bij het Advies Meldpunt Kindermishandeling?

Dat weet ik eigenlijk niet. Ik neem aan van wel maar als een kind dus 5 jaar is en die wordt niet ingeschreven bij school dan neem ik aan van wel maar ik weet het niet.

Wordt er een methodiek gebruikt voor de gespreksvoering met jongeren en hun ouders en zo ja welke?

Nee, dat is verschillend per leerplichtambtenaar hoe iemand zo'n gesprek aanpakt.

In hoeverre bent u bekend met de werkwijze en werkzaamheden van uw ketenpartners, waaronder de Raad voor de Kinderbescherming?

Ieder geval van de degene met wie ik werk, en ook de Raad voor de Kinderbescherming ben ik goed van op de hoogte.

Heeft het een toegevoegde waarde voor u dat u op de hoogte bent van de werkwijze en werkzaamheden van de Raad voor de Kinderbescherming?

Voor mij persoonlijk heel veel, ik merk dat ik daardoor goed kan inschatten of het een Raad zaak is. Zo'n voorbeeld die ik net gaf van de meisje dat zoveel ziek is dan weet ik dat het naar de Raad voor de Kinderbescherming moet. Ik wil wel uitzoeken in hoeverre de jongere bekend is bij de Raad voor de Kinderbescherming. Ik merk in mijn team dat het wel een meerwaarde heeft dat ik dan aangeef; denk eens aan de Raad of neem even contact met ze op. Jullie zijn in het ZAT met die jongere bezig en je wilt het AMK en daarna de Raad voor de Kinderbescherming een melding doen. Laat dan de AMK even naar de Raad voor de Kinderbescherming bellen en op welk termijn kan de Raad voor de Kinderbescherming dat oppakken. Is er een wachtlijst of niet? En hoe wil je dat erna oppakken? Met een VOTS en OTS, dat is wel mijn meedenken vanuit mijn ervaring bij de Raad voor de Kinderbescherming, in mijn team maar ook in de ZAT's.

Als leerplichtambtenaar is de zorgtaak uw primaire taak, maar daarnaast moet u ook de wet handhaven. Hierdoor bent u zowel hulpverlener als opsporingsambtenaar. Hoe gaat u hier mee om?

De zorgtaak gaat voor, dat staat ook in de wet, maar hoe ik daarmee om ga. Als de zorg zo groot is zorg je ervoor dat de zorg zo gedekt wordt want in feite zie ik mezelf niet als hulpverlener maar ik zorg dat de hulp komt. Ik probeer te zien waar ligt het en waar zit de pijn of waar zit het in het systeem of zit het in de jongere. Dan probeer ik degene die ervoor zijn in te schakelen, de deskundigen, is dat gedekt dan kijk ik verder naar de afspraken die ik dan met de jongere maak. Als de zorg gedekt wordt dan worden mogelijk de probleemgebieden aangepakt en dan is de weg vrij voor de jongeren om weer naar school te gaan. Dan krijgt hij of zij geen proces-verbaal of HALT. Dan is de zorg mijn eerst taak geweest en die heeft voorrang gekregen, dat heeft gemaakt dat hij weer naar school kan dan is het opgelost. Heeft de zorg niet geleid dat het kind weer naar school kan dan ga ik kijken naar de zorg, heeft hij of zij die wel of niet gehad of niet de

juiste zorg gehad of het loopt, dan blijf ik het volgen. Heeft de zorg niet tot het juiste gewenste resultaat geleid dan moet ik wat anders inzetten dan ga ik kijken of hij een waarschuwing nodig of HALT. Als de zorg zo groot blijft en hij of zij werkt niet mee aan de hulpverlening of hij ontwijkt/vermijdt hulp dan zal ik een proces-verbaal moeten maken en een melding bij de Raad voor de Kinderbescherming moeten doen om in het strafrechtelijk kader hulp te krijgen. Maar dat is ook een inschatting, via het proces-verbaal maakt datje het AMK even laat liggen maar het kan ook beide. Je kan zeggen zowel het AMK moet ingeschakeld worden in het gezin zit maar ligt het alleen bij het kind dan zet ik HALT in en is dat ook niet afdoende dan zet ik de Raad voor de Kinderbescherming in. Het zou mooi zijn als het allemaal perfect op elkaar zou volgen.

Hoe ervaart u die dubbele functie?

Ik vind het heel fijn en merk door de manier waarop ik met de methodiek bezig ben die ik dan met mijn gesprekvaardigheden in een gesprek gebruik. Ik probeer wel te kijken wat heeft nou zin. Wat werkt nou bij deze jongere en hoe kan ik deze jongere weer naar school krijgen. Kijk als school heel veel geprobeerd heeft, bijvoorbeeld mentorgesprekken, een SOV A-training want in een ZAT wordt ook besproken wat ze in op school kunnen bieden. Wat kan een school oplossen. Is het binnen de school op te lossen? Heeft dat voorrang in feite. Geeft een school aan dat ze niet meer weten wat ze moeten doen om de jongere weer naar school te krijgen, blijven ze hem wel volgen en blijven de jongere wel lesgeven. Daarnaast hebben wij gewoon de begeleiding van Bureau Jeugdzorg nodig, een schoolcounselor. Is dat ook nog niet voldoende en blijft de jongere verzuimen dan is het dus aan mij om te kijken; Oke, je blijft verzuimen heb je dan een schop onder je kont nodig, dan krijg je HALT. Is er nog meer aan de hand dan zul je naar de Officier van Justitie moeten dan mag de jongere daar uitleggen waarom hij verzuimd. Hoe ik dat dus ervaar, ik vind dat wel heel prettig. En ik vind ook prettig om die samenwerking te hebben met Bureau Jeugdzorg. We hebben op het CCC een meisje die zakt van het gymnasium naar het atheneum, van het atheneum naar het Rebound. En het is heel duidelijk dat ze eigenlijk het niveau niet heeft, en dat ze gewoon op HAVO-niveau zit. Dus vandaar dat ze stuiterde. Daarnaast is het gezin een puinhoop, die krijgen ook Families First. Dat is een zaak waarin ik zeg, hier heeft het ZAT fantastisch gewerkt. De zorg die ingezet moest worden via de schoolcounselor die een indicatie heeft afgegeven. Een indicatie voor Families First en voor Intensieve Orthopedagogische Gezinsbegeleiding. De wachtlijst is acht maanden en de jongere stuitert nu. Dus Rebound is ingezet door en school en door mij. Daar gaat het goed, ze komt weer op tijd, maar doordat de problematiek in het gezin zo groot is heeft het gewoon invloed op het meisje. Dat maakt dat zij daardoor moe is en niet helemaal kan functioneren op Rebound en dat komt daar dan naar boven. En dan ga ik niet over naar een proces-verbaal of een melding bij de Raad voor de Kinderbescherming.

En dat alles in vrijwillig kader, ouders werken mee, de jongere wilt ook. De zorg die geleverd wordt door Bureau Jeugdzorg maakt dat het niet bij de Raad van de Kinderbescherming terecht komt.

Wanneer gaat u over tot het opmaken van een proces-verbaal?

Als ouders niet zouden meewerken, als de jongere niet meewerkt, als alles dat wordt ingezet via Bureau Jeugdzorg terecht komt in het ZAT met de mededeling dat het niet werkt wat ze inzetten maar wel blijven ons grote zorgen houden. Dan zou een AMK melding volgen.

Samenwerking:**Wat verstaat u onder samenwerking?**

Samenwerken maakt dat de jongere weer naar school gaat of die hulp krijgt die voor hem of haar nodig/wenselijk/noodzakelijk is. En het onderwijs krijgt waar hij of zij recht op heeft.

Samenwerking met de Raad voor de Kinderbescherming bedoel je? Nou, hoe die nu gaat is dat Errit. Ik beschrijf hoe de samenwerking nu is met het team leerplichtambtenaren Zwolle. Errit meldt de leerlingen die gemeld worden in het Justitieel Casus Overleg (JCO). Daar kijken wij welke leerlingen wij herkennen, met welke leerlingen wij bezig zijn, die bijvoorbeeld in het ZAT besproken worden. De leerplichtambtenaar die over die jongere gaat pakt het op en neemt het mee in het ZAT. Wat is er nog meer voor zorg want deze jongere is ook in een ander kader bekend. Dus dat is een wederzijdse check, om te kijken in hoeverre de jongere bij de Raad voor de Kinderbescherming bekend is. Wij geven aan dat we hetgeen wij bespreken terugkoppelen.

En hoe is het contact met Errit, want bij het JCO zit geen leerplichtambtenaar?

Nee, daar hebben we het wel over gehad maar Errit gaf ook aan. Het is maar jouw tijd stel nou dat we maar één zaak vanuit Zwolle te bespreken hebben, dan zit je daar de hele zitting bij is dat nou handig en willen we dan allerlei leerplichtambtenaren erbij hebben die dan komen binnenvallen en weer weg gaan. Errit koppelt naar ons terug; dit zijn de Zwolse jongeren. Zijn die bij jullie bekend en in welke mate? En als wij die bespreken in het ZAT dan krijgt hij dat ook te horen. Maar wat ook, bij mij gebeurd, is dat een Raadsonderzoeker mij belt en zegt weet jij dat deze jongeren zoveel verzuimd? Nee dat weet ik niet, wat goed dat jij mij belt.

Die samenwerking heb ik ook. Op basisonderwijs, die heeft dat ook, die belt ook veelvuldig met de Raad voor de Kinderbescherming en die heeft wel met absoluut verzuim te maken. Dat gaat allen niet via Errit strafzaken maar via civiele zaken.

Wat is het doel van de samenwerking tussen de Raad voor de Kinderbescherming en leerplichtambtenaren, volgens u?

Het doel is in ieder geval om, wat ons betreft, de leerlingen die verzuimen boven water te krijgen. Leerlingen waarvan wij weten dat die verzuimen bij jullie gemeld te krijgen zodat de Raad voor de Kinderbescherming een onderzoek kan doen. Om eigenlijk de zorg omtrent de jongere te minimaliseren. Dat is eigenlijk mijn doel, ons doel.

Is samenwerking tussen de leerplicht en de Raad voor de Kinderbescherming nodig, volgens u?

Ja, inzet aan beide kanten.

Wat heeft de leerplicht nodig van de Raad voor de Kinderbescherming om tot een goede samenwerking te komen, volgens u?

Wat heb ik nodig, een telefoontje van een raadsmedewerker: weetje dat deze jongere niet naar school gaat? Heel simpel dus van een telefoontje tot het op de hoogte brengen, informatie uitwisselen over jongeren. Ik denk dat het ook mooi is dat het op de regio breder getrokken kan worden. Ik weet dat jullie Zwolle doen maar het zou wel mooi zijn. Vanuit de leerplicht merk ik, waar ik tegen aanloop, dan wordt er gewoon gevraagd om een proces-verbaal en dat weet ik en dat is ook terecht anders kunnen jullie ook niks, anders mag de Raad voor de Kinderbescherming zich niet bemoeien met het gezin maar wat ik al doe is bijvoorbeeld Geo opbellen, die is met de jongste bezig en dan vraag ik kan jij misschien gezinsuitbreiding doen. Heb je zoveel zorg datje dat al kan doen of heb jij mijn proces-verbaal nodig. Soms denk ik dit heeft de meerwaarde en niet het proces-verbaal. Dat zoek ik wel op en soms hik ik tegen het proces-verbaal omdat ik maar een klein beetje zorg zie, maar de zorg is veel groter dan vind ik het niet proces-verbaal waardig.

Hoe komt het dat u zelf geen melding doet bij het AMK?

Dat doe ik in het ZAT. Ik ben de laatste om het niet meteen bij het AMK te melden. Maar de regels zijn om het via het ZAT te doen en dan wordt het ook wel besloten om wel een melding te doen. Dat gebeurt nu wel vaker vanuit het ZAT dan toen ik er nog niet was. Omdat het vaak sneller moet en dat ik merk dat ik denk niet nog langer via scholen hulp aanbieden. Scholen willen zoveel betekenen en zoveel graag zelf oplossen.

Hoe ervaart u de samenwerking tussen de Raad voor de Kinderbescherming en u?
Ja, ik ervaar het wel als prettig en als goed.

Ervaart u knelpunten in de samenwerking tussen de Raad voor de Kinderbescherming; en u?

Met mij niet, de knelpunten hangen wel samen met het proces-verbaal. Dat is zo begrijpelijk. Het neigt dan ook sneller naar het AMK als het vanuit leerplicht, dus heel feitelijk, puur juridisch, zeg maar wegens het verzuim niet kan dan is het AMK. Ik ben dan wel sneller geneigd joh die komt eraan. Dat zou wel heel handig zijn.

Heeft u nog overige opmerkingen?

Kijk eens wat de Raad voor de Kinderbescherming zou willen wat leerplicht doet. Zo van leerplicht, je zou eens eerder dit of sneller dat. Ik weet nog toen ik bij de Raad voor de Kinderbescherming werkte dat ik dacht; Komt dat nu pas? Maar ik ervaar dat het komt dat de scholen zolang hun best willen blijven doen en dat het ook niet naar het AMK gaat en dus ook niet zo maar naar de Raad voor de Kinderbescherming.

En wanneer maak je nou dat proces-verbaal toch op, we hebben dat wettelijke verzuim, maar we hebben eerst die zorgtaak. Dat kan toch wel scheuren, ik neig nu wel vaker naar een proces-verbaal, maar dan lost het nog niet op waar ik nu mee zit. Maar het is wel nodig.

Introductie:

Naam: Errit Vleer

Functie(omschrijving): Casusregisseur Strafzaken

Dienstjaren: 32 jaar

Kunt u uzelf even voorstellen?

Dienstjaren, dat is heel simpel dat zijn er 32. Errit Vleer ben ik, casusregisseur strafzaken sinds 1990. Eerst als informateur strafzaken raadsonderzoeker en later ben ik me steeds meer bezig gaan houden met casusregie.

Wat is uw taak in de interactie tussen de leerplicht en de Raad voor de Kinderbescherming?

De verzuimmelding, of dat nou proces-verbaal is of een verkort proces-verbaal, die komt meestal over de mail bij mij binnen en die gaat ook naar het parketsecretaris Ralph Dragt. En dan wordt hij de eerst komende woensdag besproken in het JCO. Dan gaan we dus kijken of de Raad voor de Kinderbescherming onderzoek moet doen zo ja, op welk termijn. In 99 van de 100 gevallen doen we onderzoek. Een enkele keer sturen we het terug naar HALT. De Raad voor de Kinderbescherming doet onderzoek. Wij delen hier de zaak uit, als het onderzoek klaar is wordt het strafadvies weer besproken in het JCO. En dan volgt de afdoening en die afdoening koppel ik terug naar de leerplichtambtenaar.

Hoe ziet het JCO er inhoudelijk gezien uit?

Inhoudelijk gezien, er zit iemand bij van de politie, en iemand van het Openbaar Ministerie, maar de politie bemoeit zich ook nauwelijks met de leerplichtzaken want dat is een zaak van de leerplichtambtenaar. Ik bespreek de zaken met het Openbaar Ministerie en over het algemeen heb ik wel voorinformatie van de leerplichtambtenaar. Over het algemeen bellen ze voordat ze een proces-verbaal indienen, of eigenlijk altijd.

Worden alle spijbelaars in het JCO besproken?

Nee, alleen als er proces-verbaal wordt opgemaakt, anders ken ik ze niet. Een jongen die spijbelt en school meldt dat niet bij de leerplichtambtenaar dan weet ik het niet. En ik denk dat een zwaar onontgonnen gebied is. Het melden van de scholen.

U maakt deel uit van het Zwolle-Noord en Zwolle-Zuid overleg, wie maken er deel uit van het netwerkoeverleg?

Dat is een hele goede, ik haal er even een map bij anders vergeet ik er een heleboel. Dat zijn Bureau Jeugdzorg, De Kern, Leerplicht, Stichting MEE, politie, het CAD, Travers en Raad voor de Kinderbescherming.

Wat wordt er in zo'n netwerkoeverleg besproken?

Dat gaat over het algemeen over jongeren met meervoudige problematiek. En dan wordt er dus gekeken wie doet wat en als dat niet aanslaat wie gaat dan verder. Dat is heel

simpel gezegd. Dus jongeren worden ingebracht door, ik noem maar jongerenwerk of de wijkagent en dan wordt er per discipline gekeken, wie is er met die jongere bekend en wat moeten we gaan doen. Het blijkt dus heel vaak dat een jongere jeugdreclassering contact heeft of hij staat onder toezicht dan hoefje verder niks. Dan is er een contactpersoon en dan weet dus ook iedereen binnen het netwerk van als ik die jongere ergens signaleer waar die niet hoort of ik ontdek iets waar ik me zorgen over maak dan weet die persoon waar die wezen moet. Je voorkomt ook dat ze gaan shoppen langs de hulpverlening. Je ziet dus heel vaak dat jongeren worden aangemeld door ouders bij Bureau Jeugdzorg, en dan komt het allemaal toch wel heel dichtbij en dan haken ze af. Vervolgens gaan ze naar de volgende hulpverlener en daar herhaalt zich het hele geval nog een keer. Daar moetje dus vanaf, vandaar dat die netwerkoverleggen er zijn.

In de instructie van de integrale handhaving schoolverzuim staat dat u eens per 8 weken contact moet onderhouden met de leerplichtambtenaar over het verloop van het traject van een jongere. Hoe brengt u dit in de praktijk?

Dat gaat of via het netwerkoverleg waar we inzitten, want daar zie je elkaar toch. Anders gaat het via dat overleg wat wij hebben en als het nodig is nemen we telefonisch contact met elkaar op om even aan te geven van zus en zover zijn we of we willen toch die en die kant uit. Of heb je inmiddels alweer nieuw verzuim ontdekt, dat kan natuurlijk ook.

Wat doet u vervolgens met die informatie?

Als de zaak nog loopt dan speel ik dat door aan diegene die het onderzoek doet. En als de zaak is afgesloten en wacht op de afdoening van het Openbaar Ministerie dan overleg ik het weer met het OM van, heeft dit nog gevolgen voor de afdoening. Want een tijdje geleden had ik nog een jongen, die was een hele tijd niet naar school geweest. Dat had een hele hoop oorzaken waai' eigenlijk dat joch niet zoveel aan kon doen. Dat was een beetje een vader die niet helemaal spoorde en uiteindelijk toen wij ermee bezig waren toen vond hij prompt weer een nieuwe school waar hij het geweldig naar zijn zin had en waar hij het hartstikke goed deed. We hebben toen gewoon gezegd, we houden die zaak aan en toen bleek dus eigenlijk na een maand of twee of drie dat die jongen eigenlijk meer een pluim verdiende dan een straf. Nou, dan moet je dat ook gaan waarderen, als een jongen dat zo goed oppakt en alles is weer geregeld dan moetje niet gaan zeggen nu ga je alsnog repressief optreden. Dat moetje niet doen, dat werkt niet. Dus dat moetje wel blijven volgen. We hadden direct eigenlijk al gezegd nu niet gaan vervolgen maar eerst even aanhouden om te kijken hoe gaat het nieuwe traject verlopen. Als dan blijkt dat het allemaal geweldig verloopt, joch gaat fluitend naar school toe, ouders tevreden, noem maar op. Dan moet ik vervolgens gaan overleggen met het OM dat dit niet vervolgd wordt, gewoon sepot.

In hoeverre bent u bekend met de werkwijze en werkzaamheden van uw ketenpartners, waaronder de leerplicht?

Daar ben ik wel aardig mee bekend geloof ik. Ik doe dit werk al zo lang, ik zit al jaren in die netwerken. Wij hebben hier vanuit strafzaken altijd het idee gehad dat het ontzettend belangrijk is om mee te werken in je keten en dan niet alleen die strafrechtketen van politie, OM en jeugdreclassering, maar ook in de keten met de vrijwillige hulpverlening en dus met het Algemeen Maatschappelijk Werk en noem het hele riedeltje maar op. Dat

was eigenlijk iets wat niet binnen de Raadscultuur paste en dan kijk ik dus naar de situatie van een jaar of twintig geleden. En waarom paste dat niet bij de Raad voor de Kinderbescherming? En met name bij civiel had men zoiets van de Raad voor de Kinderbescherming zit aan het eind van het traject dus het komt vanzelf wel bij ons terecht. Als de hele vrijwillige hulpverlening faalt dan komt het vanzelf wel bij ons. Dus we hoeven niet zo nodig ketengericht te werken, maar bij ons, vanuit straf, was het wel verrekke belangrijk. Voor ons is het belangrijk dat we weten, van in Hardenberg zit een lastige groep waar ontzettend veel drugs gebruikt worden en noem maar op. Dus daar zijn wij gewoon van afhankelijk. De politie is onze belangrijkste leverancier, dus zodoende zijn we al heel snel gestart met het ketengericht werken. Wij, als casusregisseur, kennen ontzettend mensen vanuit het werkveld omdat we die binnen die netwerken tegenkomen. Waardoor die netwerkoverleggen enorm verbeterd is, wat kun je van elkaar verwachten en nog meer, wat kun je niet van elkaar verwachten. Zoals bij bepaalde instellingen hadden ze ideeën over wat de Raad voor de Kinderbescherming wel niet kon wat in de praktijk gewoon niet klopt. Er werd een zaak gemeld, toen had je het AMK nog niet, meldde ze een zaak bij de Raad voor de Kinderbescherming met drie kinderen van 12 tot en met 16 jaar, uit het gezin waar zes jaar van alles mis gaat. Zo'n zaak melden ze bij de Raad voor de Kinderbescherming en dan verwachten ze dat er binnen een maand een ondertoezichtstelling en een uithuisplaatsing is. Zo werkt dat niet. En dus door die netwerken is er over en weer veel meer kennis gekomen van wat zijn je mogelijkheden en wat zijn je onmogelijkheden.

Dus u heeft wel het idee dat overige partnerketens goed op de hoogte zijn van de werkwijze en werkzaamheden van de Raad voor de Kinderbescherming?

Ja, dat denk ik absoluut.

Ziet u dit als toegevoegde waarde?

Ja, die netwerkoverleggen zou ik niet graag kwijt willen. Dat houdt simpel gezegd in dat eigenlijk, als ik kijk naar mijn eigen werkgebied, hetzelfde geldt voor Jan en Angelien, je weet precies wat er speelt in je district waarin je werkt maar ik ken ook op papier praktisch alle jongeren van hier tot aan de Duitse grens die te maken hebben met meervoudige problematiek. En ik krijg alle strafrechtmeldingen en alle leerplichtzaken dus ik heb een goed overzicht van wat er speelt. Dat geldt voor de collega organisaties ook, voor Bureau Jeugdzorg precies hetzelfde.

Samen werking:

Wat verstaat u onder samenwerking?

Ik denk datje daar heel praktisch in moet wezen. Als je samenwerkt met iemand moetje kijken voor wie je het doet, wat er speelt en waar je samen naartoe wilt. Welk doel wil je bereiken?

Wat is het doel van de samenwerking tussen de Raad voor de Kinderbescherming en leerplichtambtenaren?

Dat is eigenlijk hetzelfde als wat ik net zei. Je moet in beeld krijgen met welke leerlingen er wat loos is op gebied van schoolverzuim en je moet zien hoe je dat oplost. En dat is makkelijker gezegd dan gedaan.

Ervaart u knelpunten in de samenwerking tussen de leerplicht en u?

Als ik nou kijk naar Zwolle, daar is die samenwerking de laatste jaar sterk verbeterd. Maar ik denk dat daar nog steeds rek in zit, maar ik denk dat het heel moeilijk is om aan te geven waar en op welk gebied. Ik denk datje daar samen over moet filosoferen over hoe kunnen we dat verder gaan uitbouwen en misschien wat duidelijker maken. Ik heb daar op zich alle vertrouwen in. Er zit nu een goede club die daar nu zit vind ik. Daar is niet zoveel mis mee.

Behalve dat u misschien informatie uit het ZAT wilt....

Dat heb ik dus net al aangegeven, wij zitten daar niet en wij horen daar ook niet in. Dus daarin ben je aangewezen op wat de leerplichtambtenaar in zo'n ZAT doet. Kijk, als die op een gegeven moment zeg, ik wil niet verder met hulpverlening, ik ga een proces-verbaal opmaken want dat is mijn taak. Dan kan ik ze niet gaan instrueren want ik ken die jongere niet. Dus dat is hun verantwoordelijkheid.

Volgens de Raad wordt de strafrechtelijke aanpak van het schoolverzuim te laat ingezet. Hierdoor heeft een strafrechtelijke reactie volgens de Raad minder effect op de jongere.

Dat was in het verleden zeker zo maar sinds ze ook verkort proces-verbaal in kunnen dienen is dat wel een stuk verbeterd vind ik. Dat is een vereenvoudigde uitvoering van het proces-verbaal op grond van dat verkorte proces-verbaal kan de Officier van Justitie de strafzaak afdoen. Dan hoeft het dus niet naar de Kantonrechter, dan kan het via de Officier van Justitie. De weg is een stuk sneller. Het probleem van dat late indienen van een proces-verbaal in Zwolle waar ontzettend veel problematiek in zit, dat zal uiteindelijk wel zo blijven. Dat zie ik niet zo 123 verbeteren, maar wie weet kunnen we daar wat op bedenken.

Heeft u ideeën of aanbevelingen?

Ja, misschien dat het wat zou zijn als de leerplichtambtenaar dat soort dingen meldt in het netwerkoeverleg. Dat is het eerste wat er zo bij me opkomt. Of misschien toch eerder bilateraal met ons overleggen. Zo van, we zijn al zo lang met die en die leerling bezig en het schiet eigenlijk geen fluit op dus je hebt kans datje zo een pokke zaak binnen krijgt waar een halfjaar lang niets gebeurd is. Dat zou ook kunnen, maar daar streven we ook al een beetje naar.

Interview Evert Peters

04 maart 2008

15.30- 17.00

Introductie:

Naam: Evert Peters

Functie(omschrijving): raadsonderzoeker strafzaken

Dienstjaren: 4

Kunt u uzelf even voorstellen alstublieft?

Ik ben Evert Peters. Ik ben in totaal vier jaar' werkzaam bij de Raad voor de Kinderbescherming, als Raadsonderzoeker, hoofdzakelijk strafzaken dus ik heb ook wel veel leerplichtzaken gedaan.

Wat zijn uw taken als raadsonderzoeker?

Ik ga nadat er proces-verbaal door de politie is opgemaakt en opgestuurd naar ons, van jongeren tussen de 12 en 18 jaar die door overtredingen of anderszins met de politie in aanraking zijn gekomen, moeten wij ouders en jongeren gaan interviewen om een onderzoek te doen om advies uit te brengen aan de rechtbank, Officier van Justitie over welke manier eventueel bestraft zou moeten gaan worden en of er eventueel reden is om ons zorgen te maken over de ontwikkeling van het kind. Zo ja, waar die dan zit en hoe we dat eventueel zouden kunnen keren met het advies met betrekking tot maatregelen. En daarnaast hebben we ook leerplichtzaken, dat zijn natuurlijk andere zaken. Dat zijn overtredingen van de leerplichtwet. Daarin gaan we ook kijken naar wat de oorzaken van het verzuim is en waar we vaak komen tot een uitgebreider onderzoek, ten minste ik wel.

Wat is het doel van een raadsonderzoek als het gaat om schoolverzuim, volgens u?

Doel is om te kijken naar de reden van het schoolverzuim en dan kun je zeggen van ja goed hij of zij was ziek of moeder was overspannen of iets. Ja dat kan, maar wat wij proberen te doen is te kijken of er een totaal plaatje kan worden gemaakt en daaruit een reden of oorzaak uit te halen die mogelijk ook een bedreiging kunnen zijn voor de algehele ontwikkeling van het kind, dus het schoolverzuim meer een signaal is voor bedreiging in de ontwikkeling op sociaal-emotioneel, cognitief of wat dan ook. Schoolverzuim is meestal een signaal van de problematiek die speelt en soms ook niet. Je komt ook gewoon jongeren tegen die bewust niet naar school gaan om even wat anders te doen. Dat kan, maar vaak is schoolverzuim een aanleiding om in ieder geval verder te kijken, omdat het voor ons een signaal is voor problematiek wat nog niet meteen duidelijk wordt maar wel naar boven moet gaan komen.

In hoeverre bent u bekend met de werkwijze en werkzaamheden van uw ketenpartners, waaronder de leerplicht?

We krijgen de melding van of de sociale recherche of leerplichtambtenaar met BOA vaak staan daarin allerlei data's over welke dagen de jongeren niet naar school is geweest of welke gesprekken ze hebben gehad. Soms zijn er een soort historie verklaring, historie gesprekken. Dat is heel wisselend eigenlijk.

Weet u welke mogelijkheden de leerplicht heeft met betrekking tot schoolverzuim?

Vaak staat dat in de beschrijving wel dat een melding bij de Raad voor de Kinderbescherming een van de laatste middelen voor hun is nadat ze bij herhaling gesprekken met ze hebben gevoerd, ultimatum hebben gesteld, andere scholen hebben gezocht, met scholen afspraken hebben gemaakt.

Samenwerking:

Wat verstaat u onder samenwerking?

Samenwerking betekent dat je aan hetzelfde doel zult werken.

Wat is het doel van de samenwerking tussen de Raad voor de Kinderbescherming en leerplichtambtenaren, volgens u?

Het doel is dat je jongeren weer naar school krijgt of in ieder geval duidelijk krijgt wat er speelt en wat de reden van het verzuim is. Dus ik vind niet dat er heel veel samenwerking is.

Hoe ziet die samenwerking er in de praktijk uit?

Wat ik doe is vaak de leerplichtambtenaar even bellen over zijn of haar bevindingen met betrekking tot de jongere en de ouders. Dat neem ik op in mijn rapport met uitleg van hun informatie of wat ik met bepaalde informatie moet. Dat vraag ik, dat is de samenwerking, voor de rest vind ik niet echt veel samenwerking.

Is dit volgens u voldoende?

Het is meer even wat informatie uitwisselen. Ik vraag altijd wel wat zij vinden wat de goede strafafdoening is. Dat is negen van de tien keer leerstraf ROOS en jeugdreclassering. Dat kan maar ik heb ook een aantal keren al boetes op laten leggen of tenminste geadviseerd. Dat wordt dan ook werkelijk opgelegd, omdat ik vond dat er niks met de jongere aan de hand was of in het systeem, maar ik heb bewust de keuze gemaakt. Daar was leerplicht het dan niet mee eens, omdat ze al langer met die jongere aan het klooiën waren. Dan denk ik dat is een kwestie van keuzes maken. Dus dan in een eerder stadium overleg met elkaar heeft meer zin denk ik.

Is samenwerking tussen de leerplicht en de Raad voor de Kinderbescherming nodig, volgens u?

Nou, ik vind dat leerplicht als organisatie eerder zou moeten melden. En best wel hun eigen traject kunnen volgen, maar wel zeggen; we zijn bezig met de onderzoeken en dat duurt dan zolang met een jongere die weer niet naar school gaat, ouders die zich weer niet aan de afspraken houden in plaats van dat wij in februari of maart een melding krijgen het schoolverzuim van augustus tot en met november.

Hoe zou dat kunnen worden vormgegeven?

In de reguliere strafzaken is er een JCO-overleg, een Justitieel Casusoverleg waarin alle ketenpartners overleg hebben met het Openbaar Ministerie. Wat loopt er, zoiets zou ik ook kunnen bedenken voor leerplichtzaken. Welke jongeren zitten op de wip, hoe lang gaan we nog door. Moet er dan een melding komen civiel. Ik vind dat civiele meldingen veel eerder moeten plaatsvinden. Nee, je krijgt een melding dat een leerplichtzaak

aankomt. Een jongen heeft het vorige schooljaar veel verzuimd en is dit schooljaar weer begonnen met verzuim en is dus al twee jaar bezig met verzuimen. Er is door school van alles geprobeerd, mogelijk nog wat maatschappelijk werk of schoolmaatschappelijk werk die van alles en nog wat heeft gedaan en dan komt er een melding. We gaan melding doen bij de Raad voor de Kinderbescherming en dat gaat naar strafzaken, terwijl ik denk dat er in een eerder stadium al veel eerder een melding van gemaakt had kunnen worden bij de civiele zaken in plaats van door blijven modderen. Ook omdat je vaak jongeren krijgt die al 17 zijn en als je dan leest dat ze al twee jaar lang aan het klooiën zijn met leerplicht met tussenpozen, dan maar eerder melden. Dan maar vaker misgeschoten omdat blijkt dat het toch goed gaat. Maar wel die jongere er uit halen voor wie een ondertoezichtstelling wel zin heeft.

Wat moet je doen om toch tot dezelfde actie over te gaan?

Hun doel is anders. Wat zij doen is toch handhaving van de leerplicht en mijn taak is om te kijken of er ontwikkelingsbedreiging plaatsvindt en dat nemen zij natuurlijk uiteindelijk ook wel mee, maar zij gaan natuurlijk meer op het spoor zitten van: hoe houd ik die jongere op school of hoe krijg ik die jongere toch binnen een bepaalde vorm onderwijs, terwijl mijn taak veel meer is gericht op ik ben bezig om te kijken, het schoolverzuim is niet goed, maar wat is de reden van het schoolverzuim en hoe kan ik zorgen dat het schoolverzuim afneemt door adequate hulp in te zetten of verder onderzoek te doen waardoor er misschien wel een gezinsvoogd moet komen of een bepaalde gezinshulp in gezet moet gaan worden. Wat bij een leerplichtambtenaar natuurlijk veel later is, want als het bij hun werkelijk met alle mogelijkheden die zij hebben niet lukt om de jongere in afspraken, met school met de ouders, misschien wel met een jeugdreclassering, op school te houden. Dat is niet mijn primaire doel om de jongere op school te houden. Dat is uiteindelijk het doel van een goed onderzoek. Dat een jongere weer op een plek gaat komen, maar dat zal in een traject zijn. Het kan best zijn dat ik ga adviseren om de jongere voorlopig even niet naar school te laten gaan om eerst psychiatrisch onderzoek te laten plegen of ik vind dat er zo'n hektische thuissituatie is dat er een rustigere woonsituatie gecreëerd moet worden. Je kan allerlei variaties verzinnen en mijn doel is een ander als dat van de leerplicht. We hebben wel dezelfde jongeren. Ik wil eerder onderzoek gaan doen, maar ik krijg pas later in het traject gemeld van de leerplicht, omdat zij eerst zelf gaan proberen om binnen hun mogelijkheden om de jongere en de ouders bij een school te houden.

Is er een verschil in samenwerking per leerplichtambtenaar?

Ja, er zijn een aantal hele goede leerplichtambtenaren waar je heel duidelijk afspraken mee kan maken en die zich ook aan de afspraken houden, die goede informatie inleveren, maar je hebt ook leerplichtambtenaren die het erbij doen, omdat ze in een kleine gemeente werken en dan een aantal uren leerplichtambtenaar zijn of leerplichtambtenaren die heel erg gericht zijn op de kinderen moeten naar school gaan en we hebben ze gewaarschuwd en nu moet het gebeuren. Je hebt ze al gewaarschuwd, je hebt al meerdere gesprekken gehad dan is het handig om te zeggen dat het dan niet goed gaat. Dan kun je door blijven modderen of je kunt een andere keuze maken.

Geldt dat ook voor Zwolle?

Ook wisselend vind ik. Marijke vind ik bijvoorbeeld heel leuk. Als je pedagogische meerwaarde afzet tegen je handelen snap ik het niet altijd.

Hoe ervaart u de samenwerking tussen de leerplichtambtenaar en u?

Ook wisselend. Soms is het heel summier. Soms krijg ik hele lappen tekst met gesprekken uit 2005, 2006, 2004, het zal. Daar kan ik niet zoveel mee. Of vader was boos en moeder liep weg ok, informatie waar ik niet zoveel mee kan. Of hele lijsten met absentiedagen en uren. Laatst ook weer een meisje dat niet naar school zou gaan. Gesprek met de leerplichtambtenaar, school. Uiteindelijk blijkt het kind gewoon weer naar school toe te gaan en het vooral een financiële kwestie is en iets dat vader moet oplossen. Als in een eerder stadium de leerplicht had gezegd, jij moet gewoon zorgen datje dat gaat regelen anders gaan we een melding doen bij het AMK, wantje zorgplicht verzaakje, had het al veel eerder opgelost kunnen worden en dan zegt de leerplichtambtenaar ja, maar najouw gesprek is ze ook nog weer twee dagen een uurtje niet geweest en nog weer een middag niet geweest daar kan ik niets mee. Ik vind dat niet zo zinvol.

Welke informatie heeft u nodig?

Wat zij van het gezinssysteem vinden, meer pedagogische informatie. Informatie waar ik mijn advies ook mee kan onderbouwen of waarin ik versterkt word in de kijk. Als ik zeg jeugdreclassering, dan denken zij dat daarmee het probleem is opgelost, lijkt het. Ik wil ook aangeven waarin ik vind dat de valkuilen zitten voor de begeleiding bijvoorbeeld dat er ontwikkelingsbedreigingen op de termijn kunnen gaan ontstaan. Als meisjes niet naar school gaan, maar ook geen vrijetijdsbesteding hebben. Vader en moeder wel allebei werken. Dan ga je veel gericht de informatie gebruiken en als zij die informatie al hebben, dan hoeft ik dat niet allemaal na te lopen. Ik hoeft alleen te vragen of het nog steeds klopt. Dat scheelt mij een heleboel tijd in onderzoek.

Hoe zou dat kunnen vormgegeven dan dat ze dat aanleveren op papier?

Das een goeie. Weet ik niet zo. Ik denk gewoon dat ze (*de leerplicht*) eerder met ons in contact moeten treden of via de casusregie of via de intake civiel of via het AMK. Daar zijn pedagogische kwaliteiten aanwezig ook meer screeningsmiddelen om te kijken van: hé telkens is er schoolverzuim, moet er een gesprek met ouders gevoerd worden? Dat gebeurt bij ons ook wel, alleen hebben we wel allerlei screeningsmiddelen, professionaliteit in onszelf, waardoor we kunnen bepalen van of we een bepaalde kant op moeten kijken, op denken of we moeten die kant hulpverlening opstarten of bedenken hoe we die weerstand kunnen weghalen. De leerplicht die blijft er ook wel mee bezig, maar die zal bezig gaan om een jongere weer op school te krijgen en dat is volgens mij een hele andere kijkrichting. Dus we moeten volgens mij eerder in het stadium van schoolverzuim gaan kijken waar zit het knelpunt. Op het moment dat ze dan in de keten gaan samenwerken denk ik datje het probleem eerder kunt tackelen.

Hoe zou u dit willen zien?

Nu is er wekelijks door het OM, casusregie, politie en ik geloof ook scholen die af en toe aanschuiven. Die leerlingen zijn betrokken met diefstal of met een groepsdelict. Ik kan me er ook iets bij voorstellen datje een telefonisch overleg tussen casusregie en

leerplichtambtenaren of tussen leerplichtambtenaren en orthopedagogen en casusregie bedenkt om te zeggen: hé, dit is een jong meisje, zij gaat al een paar weken niet naar school en ouders weigeren steeds, we komen niet binnen. Wat voor advies hebben jullie om wel binnen te komen of in gesprek te komen? Wat voor advies hebben jullie om wel binnen te komen of in gesprek te komen. Wat moeten we wel weten aan informatie zodat ze eerder kunnen gaan melden bij het AMK en dat ze hier ook een goede melding kunnen doen. We hebben dat geprobeerd en dat en dat wilden de ouders niet, zodat er veel sneller doorgepakt kan worden. Nu gaat school een tijd klooiën, dan komt de leerplicht die gaat ook nog van alles een tijd proberen dan denken ze, het gaat echt niet lukken en moet het naar de Raad. De Raad wil uitbreiden naar civiel. Dus dat duurt allemaal eindeloos voordat er wat gebeurt en als een jongere 17 is dan gebeurt er dus geen ruk meer. Dan kun je nog hopen dat de jeugdreclassering opgelegd gaat worden. Als er een traject door de leerplichtambtenaar is en die zegt, we hebben al eerder twee gesprekken gehad met ouders en daar zijn ze heel weigerachtig in. Kind komt niet naar school, ziet er onverzorgd uit, we gaan hem bij het AMK melden, lijkt mij maar.

Vindt u daarbij dan de strafrechtelijke kant van het schoolverzuim overbodig?

Nee, want ik vind dat je strafrechtelijke middelen ook moet aanwenden op het moment dat je weet dat een jongere ontspoord, 17 is ga je geen onder toezichtstelling meer aanvragen 3 maanden, 4 maanden loopt die ondertoezichtstelling af, weet die jongen ook wel denkt die van, nou bekijk het maar. Ik doe even braaf mee of ik zorg wel dat je me niet te pakken krijgt en dan is de OTS afgelopen, terwijl de jeugdreclassering kan veel langer opgelegd worden. Die kan ook eisen dat er psychologisch onderzoek moet plaatsvinden alles wat eigenlijk al in een eerder traject misschien had moeten gebeuren, dus ik vind dat het en, en ik vind dat ze eerder aan de bel moeten trekken of dat er eerder overleg moet zijn of dat er eerder overleg moet zijn over vragen als: wat is verstandig om te doen, hoe lang moeten we nog doorgaan of welke middelen kunnen we nog gebruiken om te zorgen dat we wel die jongere naar school krijgen. Wanneer moeten we wel melden of wanneer vinden jullie dat je kan instappen in plaats van eerst de school, dan de leerplicht en dan ons informeren. Nu gaat er al zoveel tijd verloren en die jongere doet ondertussen gewoon waar hij zin in heeft. Of het probleem dat er is of de bedreiging die er is gaat gewoon rustig door en wordt alleen maar groter en onze middelen worden alleen maar kleiner.

Heeft u de indruk dat de leerplicht voldoende op hoogte is van de interventies van de Raad voor de Kinderbescherming?

Ik vind dat ze dat wel moeten weten. Het is typisch dat ze wel altijd melden via het strafrechtelijk kanaal. A is dat voor ons niet altijd even handig om te starten, omdat ouders dan altijd denken oo strafrechtelijke vervolging en dat in justitieel kader wat is dat en mijn kind is toch geen crimineel. Eerst moet je die weerstand overwinnen, kijk als je zegt we maken ons zorgen over de ontwikkeling van uw kind en u krijgt hem niet naar school, dat is ook hartstikke moeilijk, zulke gesprekken gaat hebben of als leerplichtambtenaar en AMK maar meer daar dan dat ik dat moet gaan doen. Ik snap ook dat het moeilijk is voor uw en uw kind maar ja, het duurt al 1,5 jaar dat is lastig. Ja, dat is lastig, niemand wil ons helpen. Als een kind 16 is en die wil niet naar school, er is geen enkele maatregel, je kunt blijven praten. School blijft praten soms moet je gewoon niet

meer praten en is het al lang duidelijk dat het niet goed gaat alleen er moet verder onderzoek nog plaatsvinden nou dat kan in een verplicht kader, dus als de leerplicht dan eerder meldt en als het dan weer goed gaat, kan een ondertoezichtstelling naar een jaar weer zijn afgelopen.

Hoe kijkt u tegen interventies op schoolverzuim aan?

Het duurt veel te lang, want het effect is dan weg. Mijn onderzoek wordt niet altijd gelijk afgehamerd door de rechtbank, dus dat duurt ook nog weer een tijd voordat daar vervolg aan wordt gegeven met jeugdreclassering of hulpverlening. Je kunt wel voortijdig op gaan starten op vrijwillige basis en soms lukt het, maar soms ook niet en hoe eerder het verplicht kan, dat wil niet zeggen dat het dan allemaal goed gaat, maar dan heb je in ieder geval de mogelijkheden die je hebt ingezet. Jeugdreclassering kan een hele grote meerwaarde hebben, omdat die goed onderbouwd is en ook omdat ze meer op het gezinssysteem gaan werken, dus dan isoleer je niet zozeer de jongere maar ga je meer met het gezin werken dus ga je ook steeds meer ouders betrekken met wat is nou jullie verantwoordelijkheid en hoe kun je dat aanpakken, maar ook de jongere van, wat doe je nou in je vrije tijd als je na 0.00 uur in je nest duikt en je moet 's morgens vroeg opstaan en als je drugs gebruikt dan is het logisch dat je 's morgens niet uit je bed kunt komen. Dus daar veel meer sturend in zijn en de ROOS training kan ook heel zinvol zijn voor jongeren die langere tijd al van school zijn. Maar eigenlijk vind ik dat een ROOS training een laatste redmiddel is.

Het belang van de jongere is dat de eilandjes verlaten moeten worden. Als leerplicht werkelijk wil dat de jongere naar school gaat en zijn ontwikkeling niet bedreigd wordt dan denk ik, dat we heel goed kunnen samenwerken. Als je als leerplicht al een hele tijd probeert om de jongere weer naar school te krijgen en het niet lukt en dan de Raad pas inschakelt denk ik dat je onze onderzoekskwaliteiten of het AMK niet benut. Dus er zal een of andere beslisboom ontwikkeld moeten worden.

Interview Gerald Batterink

04 maart 2008

13.00-14.30

Introductie:

Naam: Gerald Batterink

Functie(omschrijving): Raadsonderzoeker afdeling Strafzaken

Dienstjaren: 6

Kunt u uzelf even voorstellen alstublieft?

Ik ben Gerald Batterink, ik werk zes jaar bij de Raad voor de Kinderbescherming en ik heb voornamelijk strafzaken gedaan. Ik heb in die tijd ook twee jaar in Almelo gewerkt en ik deed daar de civiele zaken.

Wat zijn uw taken als raadsonderzoeker?

Mijn taken als raadsonderzoeker bij strafzaken is, het toch wel het onderzoeken van jongeren en zijn omgeving naar aanleiding van een proces-verbaal. Dat is de basis en puur een taak is een strafadvies geven en kijken of er zorgen zijn door middels een

leerplichtambtenaren of tussen leerplichtambtenaren en orthopedagogen en casusregie bedenkt om te zeggen: hé, dit is een jong meisje, zij gaat al een paar weken niet naar school en ouders weigeren steeds, we komen niet binnen. Wat voor advies hebben jullie om wel binnen te komen of in gesprek te komen? Wat voor advies hebben jullie om wel binnen te komen of in gesprek te komen. Wat moeten we wel weten aan informatie zodat ze eerder kunnen gaan melden bij het AMK en dat ze hier ook een goede melding kunnen doen. We hebben dat geprobeerd en dat en dat wilden de ouders niet, zodat er veel sneller doorgepakt kan worden. Nu gaat school een tijd klooiën, dan komt de leerplicht die gaat ook nog van alles een tijd proberen dan denken ze, het gaat echt niet lukken en moet het naar de Raad. De Raad wil uitbreiden naar civiel. Dus dat duurt allemaal eindelijk voordat er wat gebeurt en als een jongere 17 is dan gebeurt er dus geen ruk meer. Dan kun je nog hopen dat de jeugdreclassering opgelegd gaat worden. Als er een traject door de leerplichtambtenaar is en die zegt, we hebben al eerder twee gesprekken gehad met ouders en daar zijn ze heel weigerachtig in. Kind komt niet naar school, ziet er onverzorgd uit, we gaan hem bij het AMK melden, lijkt mij maar.

Vindt u daarbij dan de strafrechtelijke kant van het schoolverzuim overbodig?

Nee, want ik vind dat je strafrechtelijke middelen ook moet aanwenden op het moment dat je weet dat een jongere ontspoord, 17 is ga je geen onder toezichtstelling meer aanvragen 3 maanden, 4 maanden loopt die ondertoezichtstelling af, weet die jongen ook wel denkt die van, nou bekijk het maar. Ik doe even braaf mee of ik zorg wel dat je me niet te pakken krijgt en dan is de OTS afgelopen, terwijl de jeugdreclassering kan veel langer opgelegd worden. Die kan ook eisen dat er psychologisch onderzoek moet plaatsvinden alles wat eigenlijk al in een eerder traject misschien had moeten gebeuren, dus ik vind dat het en, en ik vind dat ze eerder aan de bel moeten trekken of dat er eerder overleg moet zijn of dat er eerder overleg moet zijn over vragen als: wat is verstandig om te doen, hoe lang moeten we nog doorgaan of welke middelen kunnen we nog gebruiken om te zorgen dat we wel die jongere naar school krijgen. Wanneer moeten we wel melden of wanneer vinden jullie dat je kan instappen in plaats van eerst de school, dan de leerplicht en dan ons informeren. Nu gaat er al zoveel tijd verloren en die jongere doet ondertussen gewoon waar hij zin in heeft. Of het probleem dat er is of de bedreiging die er is gaat gewoon rustig door en wordt alleen maar groter en onze middelen worden alleen maar kleiner.

Heeft u de indruk dat de leerplicht voldoende op hoogte is van de interventies van de Raad voor de Kinderbescherming?

Ik vind dat ze dat wel moeten weten. Het is typisch dat ze wel altijd melden via het strafrechtelijk kanaal. A is dat voor ons niet altijd even handig om te starten, omdat ouders dan altijd denken oo strafrechtelijke vervolging en dat in justitieel kader wat is dat en mijn kind is toch geen crimineel. Eerst moet je die weerstand overwinnen, kijk als je zegt we maken ons zorgen over de ontwikkeling van uw kind en u krijgt hem niet naar school, dat is ook hartstikke moeilijk, zulke gesprekken gaat hebben of als leerplichtambtenaar en AMK maar meer daar dan dat ik dat moet gaan doen. Ik snap ook dat het moeilijk is voor uw en uw kind maar ja, het duurt al 1,5 jaar dat is lastig. Ja, dat is lastig, niemand wil ons helpen. Als een kind 16 is en die wil niet naar school, er is geen enkele maatregel, je kunt blijven praten. School blijft praten soms moet je gewoon niet

meer praten en is het al lang duidelijk dat het niet goed gaat alleen er moet verder onderzoek nog plaatsvinden nou dat kan in een verplicht kader, dus als de leerplicht dan eerder meldt en als het dan weer goed gaat, kan een ondertoezichtstelling naar een jaar weer zijn afgelopen.

Hoe kijkt u tegen interventies op schoolverzuim aan?

Het duurt veel te lang, want het effect is dan weg. Mijn onderzoek wordt niet altijd gelijk afgehamerd door de rechtbank, dus dat duurt ook nog weer een tijd voordat daar vervolg aan wordt gegeven met jeugdreclassering of hulpverlening. Je kunt wel voortijdig op gaan starten op vrijwillige basis en soms lukt het, maar soms ook niet en hoe eerder het verplicht kan, dat wil niet zeggen dat het dan allemaal goed gaat, maar dan heb je in ieder geval de mogelijkheden die je hebt ingezet. Jeugdreclassering kan een hele grote meerwaarde hebben, omdat die goed onderbouwd is en ook omdat ze meer op het gezinssysteem gaan werken, dus dan isoleer je niet zozeer de jongere maar ga je meer met het gezin werken dus ga je ook steeds meer ouders betrekken met wat is nou jullie verantwoordelijkheid en hoe kun je dat aanpakken, maar ook de jongere van, wat doe je nou in je vrije tijd als je na 0.00 uur in je nest duikt en je moet 's morgens vroeg opstaan en als je drugs gebruikt dan is het logisch dat je 's morgens niet uit je bed kunt komen. Dus daar veel meer sturend in zijn en de ROOS training kan ook heel zinvol zijn voor jongeren die langere tijd al van school zijn. Maar eigenlijk vind ik dat een ROOS training een laatste redmiddel is.

Het belang van de jongere is dat de eilandjes verlaten moeten worden. Als leerplicht werkelijk wil dat de jongere naar school gaat en zijn ontwikkeling niet bedreigd wordt dan denk ik, dat we heel goed kunnen samenwerken. Als je als leerplicht al een hele tijd probeert om de jongere weer naar school te krijgen en het niet lukt en dan de Raad pas inschakelt denk ik dat je onze onderzoekskwaliteiten of het AMK niet benut. Dus er zal een of andere beslisboom ontwikkeld moeten worden.

Interview Gerald Batterink

04 maart 2008

13.00-14.30

Introductie:

Naam: Gerald Batterink

Functie(omschrijving): Raadsonderzoeker afdeling Strafzaken

Dienstjaren: 6

Kunt u uzelf even voorstellen alstublieft?

Ik ben Gerald Batterink, ik werk zes jaar bij de Raad voor de Kinderbescherming en ik heb voornamelijk strafzaken gedaan. Ik heb in die tijd ook twee jaar in Almelo gewerkt en ik deed daar de civiele zaken.

Wat zijn uw taken als raadsonderzoeker?

Mijn taken als raadsonderzoeker bij strafzaken is, het toch wel het onderzoeken van jongeren en zijn omgeving naar aanleiding van een proces-verbaal. Dat is de basis en puur een taak is een strafadvies geven en kijken of er zorgen zijn door middels een

BARO en eigenlijk geef je een soort indicatie af aan de Officier van Justitie/Kinderrechter of we ons wel of geen zorgen hoeven te maken. Die richting moet het op en dit is ons strafadvies en dat moetje ook duidelijk onderbouwd hebben.

We hebben begrepen dat u regelmatig een zaak oppakt waar sprake is van schoolverzuim. Wat trekt u hierin?

Ja, dat vind ik leuk, omdat daar vaak veel meer aan de hand is. Het zijn vaak meiden met internaliserende problematiek, dus naar binnen gericht. Je komt daar binnen en er is al wat aan de hand. Ze kunnen er niet om heen, dus het is eigenlijk heel makkelijk werk. Je kan niet zeggen, wat is er nou aan de hand, ontkenning kan niet, de feiten liggen er, dat er schoolverzuim wordt gepleegd en om juist het hele verhaal dan in kaart te brengen van de ontstaansgeschiedenis tot hoe het nu is en hoe het verder moet. Dat vraagt wat meer dan alleen maar een vergrijp als vernieling of openlijk geweld. Omdat het vaak ook gezinsproblematiek betreft dus het zit eigenlijk een beetje tussen strafzaken en civiele zaken in. Het zijn ook vaak uitgebreide strafzaken, omdat je meerdere informanten nodig hebt en vaak is die problematiek heel basaal aanwezig. Er is vaak ook iets heel ernstigs gebeurd. Het is altijd wel ergens te verklaren waarom er zo structureel schoolverzuim is geweest. En dat varieert van zaken waar je echt van schrikt. Dat kan een meisje zijn die suïcidaal is tot een met een meisje dat gewoon in een woonwagenkamp woont die niet naar school wordt gestuurd en waarvan vader zegt; ik vind het onzin dat mijn dochter naar school wordt gestuurd want zo hebben wij dat nog nooit gedaan. Ze heeft verkering en gaat binnenkort trouwen en de woonwagen staat al klaar bij wijze van spreken. De taak van handhaving doet dus duidelijk de leerplicht en wij mogen gewoon kijken van hoe is het gekomen, je maakt een plaatje daar omheen. En dat maakt het echt heel erg leuk.

Wat is het doel van een raadsonderzoek als het gaat om schoolverzuim, volgens u?

Het doel is voorlopig eerst in kaart brengen van wat er nou aan de hand is. En wat voorlopig er in eerste instantie aan gedaan moet worden in strafrechtelijk kader. Want de Kantonrechter wil graag weten hoe de Raad voor de Kinderbescherming daar tegen aan kijkt. Of de Officier van Justitie, want steeds vaker worden er ook leerplichtzaken schriftelijk afgedaan. De Officier van Justitie besluit dat deze straf die gaan wij voorleggen, we doen een voorstel voor dit onderzoek, als je daar aan voldoet dan volgt er verder geen strafzitting meer. Het doel is gewoon het hier-en-nu plaatje maken om te kijken hoe het er nu voor staat. En ook daarin een beetje de prognose als bijvoorbeeld de ROOS-training gevolgd wordt en daar aandacht wordt besteed aan verschillende leefgebieden en de risicofactoren dan zal het goed gaan. Eigenlijk niet meer want het klinkt wel heel aantrekkelijk om er voor een Raadsonderzoeker er heel veel bij te halen zodat, dat is ook mijn manco want ik maak het vaak te uitgebreid, maar dat is wel de kern waar het om draait.

Ik hoorde u net al over de ROOS-training. Beschikt u nog over andere middelen die u in kan zetten tegen schoolverzuim?

Bij leerplichtzaken niet zo gek veel eigenlijk, omdat dat is hoe dat met die nieuwe invulling eruit gaat zien, dat weet ik niet of de ROOS-training het sowieso gaat overleven, wanneer je gaat kijken. Je kunt een boete opleggen aan de ouders, maar ook aan

de jongere. Die variant heb je ook nog wel en je kunt alleen een taakstraf opleggen. Jeugdreclassering en heel veel zaken worden gewoon beschermingszaken, dus dat je gewoon een ROOS-training adviseert, maar daarbij moet de jeugdreclassering kijken in hoeverre zijn de zorgen zo groot dat er eventueel een gezagbeperkendemaatregel moet worden geadviseerd. Dat er zo'n gezinsprobleem is waarbij het meisje zich onttrekt aan het gezag van ouders bijvoorbeeld één probleem daarvan is schoolverzuim, maar dat er meer dingen aan de hand zijn. En dan kan het ook weer terug komen bij de Raad voor de Kinderbescherming als een zorgmelding.

Als ik het goed begrijp gaat de jeugdreclassering er eerst mee aan de slag om te kijken wat zij daarin kunnen betekenen.

Ja, met die afspraak kun je het doen ja. In alle openheid of je doet het als een dubbele agenda voor de jeugdreclassering al gelang de zaak. Maar de laatste tijd heb ik steeds meer zaken waarbij ik vind dat het zo is, dat de ouders een proces-verbaal hadden moeten krijgen en niet de jongere. Zodat zelfs de Raad er buiten om, wel kanton gerechtelijk. Ik had laatst een zaak in Steenwijk. De jongen wilde op zich wel naar school, maar door een conflict tussen de school en de ouders, dat is heel erg vertroebeld, al moet ik zeggen dat het niet alleen lag aan de school, is het zover gekomen dat de jongere thuis is gehouden. En die helpt mee op de boerderij. Op zich lijkt er dan niks aan de hand te zijn, want die jongen kreeg zijn natje en zijn droogje. Deze jongen was wat zwak begaafd, hij zat in de LvG-circuit. Het lichtverstandelijke gehandicaptencircuit. Hij kreeg duidelijke structuur en geen affectieve verwaarlozing, maar het onderwijs wordt hem wel ontnomen. En vader zegt: 'Ik heb het ook zonder school gedaan, en mijn zoon kan dat ook.' Dus dat is een hele kleine wereld waarin hij opgroeit. Het ligt dus niet aan de jongere, daar hoeft niet zoveel mee te gebeuren, maar aan ouders waartegen duidelijk moet worden gesteld zo van dit kan niet en op last van een boete zorgen dat u meewerkt aan een oplossing. Maar het was al zo'n geëscaleerd geval dat je eigenlijk in een situatie terecht komt waarbij alleen maar verliezers zijn, want ouders zullen zich alleen maar verharden in hun standpunt naar alle instanties toe als zij voor de rechter komen. En ze worden gezegd dat een boete krijgen, omdat ze hun kind niet naar school toe sturen. Dan zeggen ouders: 'Dan nemen wij een advocaat in handen.' Dan wordt de spanning in het gezin alleen maar groter. En dat is in het nadeel van de jongen. Uiteindelijk is de zaak tegen de jongen geseponeerd en alleen tegen de ouders is er een proces-verbaal opgemaakt.

Wat wij begrepen hebben is dat, wanneer er alleen een proces-verbaal tegen de ouders wordt opgemaakt dan zou de leerplichtambtenaar in principe een melding moeten doen bij het Advies Meldpunt Kindermishandeling.

Dat is de route? Oke, omdat je toch te maken hebt met zorgen. Dan krijg je dus alsnog een zorgmelding binnen. Op die manier steekje dan alleen civiel rechtelijk in, omdat zij zich onttrekken aan recht op onderwijs. Die schifting zou veel eerder moeten plaatsvinden wanneer nou een strafmelding of een civiele melding moet worden gedaan. Misschien kan het niet altijd even goed worden ingeschat door de leerplichtambtenaar.

In hoeverre bent **u** bekend met de werkwijze en werkzaamheden van uw ketenpartners, waaronder de leerplicht?

Ik ben voldoende geïnformeerd om dit werk te kunnen doen, maar het zou wel wat meer kunnen. Ik heb niet zo veel contact met de leerplichtambtenaren in Zwolle. Het is er op één of andere manier niet van gekomen. Met de leerplichtambtenaren van Hardenberg en Steenwijk heb ik wel telefonisch contact. Dat heeft ook te maken dat ik niet zoveel zaken uit Zwolle heb.

Weet **u** welke mogelijkheden de leerplicht heeft met betrekking tot schoolverzuim? Ik weet dat de leerplicht hier in Zwolle met name zit in de preventie. Ze willen zo vroeg mogelijk in kaart hebben van de situatie. Dus als de jongere een beetje schoolverzuim laat zien, dan willen ze meteen het probleem kunnen tekkelen. Zij zien het proces-verbaal echt als laatste middel en een beetje als een zwakgebod. Dat kan ik me vanuit hun werk ook wel voorstellen, maar wij zitten vanuit ons werksoort veel meer te denken in termen wat minder aan de preventie kant. We zitten nou eenmaal aan het eind, wanneer er een uitspraak gedaan moet worden of wanneer er een balans moet worden opgemaakt. Maar ik denk dat als je constateert met z'n allen dat het al heel slecht gaat, maak dan alsjeblieft gebruik van het strafrecht en kijk naar wat de mogelijkheden zijn. En doe het dan vooral snel. Als het in de regio goed zou werken, dat het preventief wordt aangepakt en datje hier maar heel weinig schoolverzuimzaken zou krijgen, zou natuurlijk nog beter zijn. Want dan kan je zeggen, dat het organisatorisch goed loopt en dat de in samenwerking met school en leerplicht en alle zorgteams die daarbij zitten, dat het probleem dan vroegtijdig wordt getekeld. Wij zitten toch vaak aan de achterkant en de frustraties zijn dan altijd groot als je merkt dat het meisje al een jaar niet meer naar school is geweest.

Op het moment dat **u** zo'n meisje binnen krijgt, heeft **u** dan zicht op wat er in dat jaar allemaal heeft afgespeeld?

Ja, ik vind meestal de informatie die ik krijg van de leerplicht vaak wel heel helder. De leerplichtambtenaren moeten vaak heel feitelijk alles vastleggen. Dat is dan puur vanuit de leerplicht. Kijk, de leerplicht is een handhavende functie, die kijken dan alleen maar naar het schoolverzuim en daar hangen ze al hun zorgen aan op. Terwijl het maar één klein onderdeel is van het geheel. Ze denken niet als hulpverleners. Dat heb ik wel eens gemerkt met een zaak die kwam binnen als een leerplichtzaak in Steenwijk en dat werd meteen heel zwaar aangezet, want er zou sprake zijn van incest en veel aannames bijvoorbeeld dat het gezin uit de Randstad kwam, vader ziet er zo uit en scheld mij uit bij het gesprek. Dan wordt er dus duidelijk niet vanuit een maatschappelijk werkers kant gekeken. Maar vanuit een handhavende taak als een bureaucratisch persoon. Niets ten nadele van dat. Daar heb ik toen een civiel onderzoek naar gedaan en uiteindelijk bleek er heel weinig van de aannames over te blijven. Ondertussen ging het meisje weer naar school. Er wordt naar mijn idee niet goed geluisterd naar de ouders over wat nou daadwerkelijk de achterliggende vragen zijn. Als je mensen uitnodigt vanuit een gemeentelijke instelling, met nummertjes trekken, dan heb je al zoveel weerstand. En als je dan al meteen op de handhaving gaat zitten, dan krijg je dit soort zaken. Volgens mij mogen ze wel meer kijken vanuit een hulpverlenersbril want, wat is er nou werkelijk aan de hand?

Samenwerking:**Wat verstaat u onder samenwerking?**

In ieder geval het nastreven van een gezamenlijk doel en je ervan bewust zijn datje dat niet alleen kunt doen, maar met elkaar. En daarin eikaars sterke kanten benutten.

Wat is het doei van de samenwerking tussen de Raad voor de Kinderbescherming en leerplichtambtenaren, volgens u?

Ik denk uiteindelijk dat we allemaal hetzelfde doel moeten nastreven; de jongere moet weer naar school gaan. Op het moment datje de situatie weer ordent in het gezin, dan gaat het kind vanzelf wel weer naar school. Het is natuurlijk een symptoom, het is een indirecte aanleiding. Het staat ergens voor. Op het moment dat een jongere weer perspectief heeft, gaat een jongere weer naar school. En de leerplichtambtenaar kan dan denken: ik kan weer wat afstrepen van er gaat weer iemand naar school. Terwijl ik vind datje moet denken er is weer iemand gelukkig, en die gaat weer naar school want hij heeft weer perspectief.

Hoe ziet die samenwerking er in de praktijk uit?

Eigenlijk heb ik alleen maar telefonisch contact. Ik ben geen teamleider. Wies zou veel meer in de week moeten leggen ook vanuit haar functie en vanuit positie. Zij kan veel meer sturing geven aan die kant willen wij uit en welke kant willen jullie uit. En hoe kunnen we dat gezamenlijk bereiken. Een raadsonderzoeker kan daar wel een mening over hebben, maar wij richten ons puur op de zaken. Wij zullen zoveel mogelijk Wies moeten voeden met informatie over waar we tegenaan lopen. De samenwerking met de leerplichtambtenaren bestaat voor mij alleen maar uit telefonisch contact, informeren en laten informeren over watje leest of dat klopt en dat soort zaken.

Is dit volgens u voldoende?

Ik merk voornamelijk aan het eind dat het nog wel eens fout gaat bij de Kantonrechters. Dat wij soms met geen woord reppen over jeugdreclassering en een ROOS-training, terwijl er toch een ROOS-training wordt opgelegd. Dat vind ik vreemd. Ze vragen de Raad om advies te geven, dat wordt volledig ter zijde geschoven. Dan zet een Kantonrechter zomaar jeugdreclassering in. Vervolgens begrijpt zo'n jongere er niets van, ouders begrijpen het niet.

De kantonrechter mag dat formeel wel doen maar ik neem aan dat onze rapporten wel serieus worden genomen dus dat loopt nog niet helemaal goed. En dat heeft misschien te maken dat het wat onbekend is wat een raadsonderzoeker doet of een kantonrechter heeft op dat moment misschien een beperkt beeld of heeft het idee dat hij moet kiezen. Ik weet het niet precies maar dat is ook een taak voor Wies om de Kantonrechters maar eens uit te nodigen hier. Om uit te leggen wat we hier doen en hoe kijken wij tegen leerplichtzaken aan. Die tegenstelling bij elkaar laten komen zodat de uitspraak goed verloopt.

Bij de leerplicht in Zwolle is er veel onduidelijk omdat zij heel erg zitten op de preventie en die zien de Raad als laatste redmiddel. Dat kan wel eens de reden zijn waarom wij vinden dat wij altijd zo laat die proces-verbalen krijgen. Wij denken van, had dat veel eerder gedaan dan hadden we eerder aan de slag kunnen gaan. Dat is ook de bloedgroep

waar je toe behoort, wij zijn echt in die zin, wij werken met het strafrecht en dat is ook de manier waarop wij denken, zwart-wit gezien dan. En zij denken veel meer uit, ze hebben veel te maken met de gemeentelijke politiek wat die belangrijk vinden, zij zeggen dan; we gaan niet strooien met proces-verbalen, we gaan ervoor zorgen dat de scholen goed lopen, en we willen dat het vroegtijdig wordt getekend. En niet alleen maar dreigen met. Maar dat moet de Raad dan ook weten. Misschien kan de Raad daar eens naar kijken. Dan moet je wel de schifting hebben dat als het schoolverzuim aan de ouders ligt, wat is dan de manier om het snel mogelijk te lijf gaan dat is toch via het AMK. Want als ouders niet willen en ouders ontzeggen dat vind ik veel kwalijker dan als er veel problemen zijn en het is onmacht. Ouders krijgen hun kind niet meer naar school en zien dat de jongere er slecht bij zit. Het is toch vaak de internaliserende problematiek, het zijn geen jongens die buiten openlijk geweld plegen of in verzekeringstelling. Het is vaak hele aparte problematiek. Jongens die zich letterlijk volvreten, misschien zitten met hun identiteit. Of seksuele geaardheid heb ik ook wel meegemaakt. Die zitten ermee die kunnen er niet over praten en die vinden geen gehoor op school en blijven thuis en moeder denkt; ga toch naar school en die krijgt zo'n zwaar lijf ook niet uit de stoel, letterlijk dan. Dat vind ik leuk om te onderzoeken.

De Raad krijgt pas laat proces-verbaal wat je zou willen gaan zien is dat de Raad eigenlijk eerder weet wat er speelt en gaande is.

Dat zou een hele goede zijn als je met elkaar in overleg zit van die en die familie hebben we op de korrel, om het maar zo te zeggen. En daar ligt het duidelijk aan de ouders en jongere of daar ligt het alleen aan ouders. Dat daar goede keuzes in worden gemaakt. Dat de leerplichtambtenaar en de Raad met elkaar eens worden over welke ouders we gaan dagvaarden en mocht dat niet werken dan kunnen we zeggen we doen een melding bij het AMK.

Hoe zou dat vormgegeven kunnen worden?

Ik denk toch regelmatig overleg een soort van JCO-overleg. En dan misschien niet elke week, of je integreert het bij het JCO dat daar ook leerplicht aanwezig is.

Wat heeft het voor gevolg op het moment dat een proces-verbaal zo laat binnen komt?

Je mist soms echt een jaar, een leerjaar waarbij de jongere uitgekakt is op school en al heel lang niet meer naar school is geweest en moet soms toch zijn startkwalificatie halen en zo'n jongere moet dan weer naar school, speciaal onderwijs of time-out achtig iets. Om weer in het proces te komen, het bekende verhaal: als je heel ver weg zakt, dan moet je ook weer van heel ver komen.

Er is dus meer behoefte aan samenwerking?

Ja absoluut, meer zelfs. En ook regionaal dat dat wat meer op elkaar afwordt gestemd en dat de verschillen niet zo groot zijn. Iedere gemeente heeft wel zijn eigen accenten maar het moet ook duidelijk zijn hoe wij als regio hier in Zwolle namens de Raad voor de Kinderbescherming werken. Hoe onze visie daarop is en wat wij belangrijk vinden.

Wat heeft de Raad voor de Kinderbescherming van de leerplicht nodig om tot een goede samenwerking te komen?

De Raad heeft nodig van de leerplicht dat bij zo'n JCO overleg vroeg in beeld komt waar de problemen liggen.

Is er verschil in samenwerking met een leerplichtambtenaar?

Ja, de ene leerplichtambtenaar denkt veel breder en veel minder in kaders en minder in de handhaving dan de ander. En natuurlijk moeten het ook handhavers zijn maar je moet ook kunnen uitleggen waarom bijvoorbeeld naar aanleiding van die melding. Noem ik weer het voorbeeld van een zaak uit Steen wijk waarbij het proces-verbaal melding uiteindelijk een civiele melding wordt omdat er bij het meisje verdenkingen waren van incest. Ik kon daar de vinger niet achter krijgen waarbij zo'n leerplichtambtenaar dan teleurgesteld is en dan moet je dus uitleggen wat jouw taken zijn en wat jij hebt gezien.

Hoe ervaart u de samenwerking?

Eigenlijk ervaar ik de samenwerking als heel oppervlakkig. Ik ken ze puur bij naam maar verder eigenlijk persoonlijk niet. Misschien is het wel nodig dat het beter wordt. Het zit nog niet in mijn systeem om telefonisch contact met ze op te nemen omdat het al zo duidelijk is wat er op staat maar het kan best wezen dat een leerplichtambtenaar graag wilt weten wanneer wordt hij/zij opgepakt en hoe zie jij het. Dat zou best kunnen.

Het is dus niet altijd zo dat wanneer proces-verbaal binnenkomt dat je dan de leerplichtambtenaar benaderd omdat je al voldoende informatie hebt?

Ja, het staat er allemaal zo duidelijk en soms moet ik heel eerlijk zeggen dat het 2:0 lang geleden is, dat ik denk van ja, wat voegt het nu nog toe om een telefoontje te plegen met de leerplichtambtenaar. Wel als ik bij ouders en bij de jongere vraagtekens vind, of als er heel veel klachten zijn dat dingen niet worden begrepen dan bel ik wel ja.

Ervaart u knelpunten?

Ik zou willen dat het allemaal wat sneller gaat. Of je kiest dus duidelijk voor het beleid: preventie is belangrijk. We krijgen ook minder schoolverzuim zaken binnen. Maar als we dan een zaak binnen krijgen datje dan in het gezin komt en dat het nog actueel is. Datje niet denkt: was maar eerder geweest want nu krijg je hem echt niet meer naar school. Dus als je erachter komt dat het meisje al een jaar niet naar school is geweest, dat komt voor. En dat begint natuurlijk ook bij melding door school aan de leerplicht. Als dat niet goed gebeurt. Dan kan je wel zeggen tegen de leerplicht wees eerder, maar die zijn ook afhankelijk van de formele informatie van scholen waarbij ze zeggen; dit is het schoolverzuim en dit gedrag zien we en dat bij elkaar opgeteld, we maken ons wel zorgen.

Heeft u ideeën of aanbevelingen?

Wat ik al net zei, doe maar een vorm van een JCO-overleg Waarbij iemand van de Raad voor de Kinderbescherming en de leerplicht aanwezig is. Het hoeft helemaal niet zo lang te duren of breed te zijn. Als maar alle zaken worden besproken, want het is goed mogelijk dat we al kennis hebben van een aantal gezinnen.

Wie zitten er in dat overleg?

Leerplicht, iemand namens de scholen of een paar mensen van de grotere scholen, iemand van de Raad voor de Kinderbescherming, Bureau Jeugdzorg want die hebben daar ook medewerkers zitten, de schoolcounselor. **En** dan dat er per keer wordt bekeken van wat is de stand van zaken bij de jongere waar we ons zorgen over maken en hoe gaan we daar mee verder. We moeten als de Raad voor de Kinderbescherming geen zaken binnen halen omdat we nou zo graag druk aan het werk zijn. Het zou mooi zijn als je dat, als je er als Raad bij komt, dat er dan ook echt in het stadium bent beland waarin de gemeente zegt; nu weten we echt niets meer wat

Interview Wies Pull

03 maart 2008

11.00- 12.30

Introductie:

Naam: Wies Dull

Functie(omschrijving): Teamleider afdeling Strafzaken

Dienstjaren: 25

Kunt u uzelf even voorstellen alstublieft?

Ik ben Wies Dull, ik ben teamleider op de afdeling Strafzaken van de Raad voor de Kinderbescherming. Ik werk al sinds 25 jaar bij de Raad voor de Kinderbescherming en de laatste 10 jaar ben ik teamleider Strafzaken.

Wat zijn uw taken met betrekking tot het onderwerp 'schoolverzuim'?

Mijn taken zijn, ik ben van de strafafdeling dus, met name de strafrechtelijke ingang en schoolverzuim is een strafbaar feit dus een overtreding en mijn taak is om te kijken naar welke pedagogische maatregel kan worden toegepast op schoolverzuim.

Hoe ziet dit er in de praktijk uit?

In de praktijk ziet het eruit dat wij bij de strafafdeling te maken hebben met een proces-verbaal die worden opgemaakt door de leerplichtambtenaren. Met een BO A-bevoegdheid en die maken proces-verbaal op als het gaat om schoolverzuim van jongeren en in de praktijk doen wij onderzoek om te zien welke interventies vanuit het strafrecht het meest geschikt is om jongeren weer naar school terug te krijgen.

Zijn er in de praktijk ook overleggen onderling?

We hebben vanuit de Raad voor de Kinderbescherming verschillende vormen van overleg op het gebied van spijbel- en verzuimzaken. We zijn ongeveer 10 jaar geleden op initiatief van het Openbaar Ministerie gestart met het overleg, dat heette toen Lik-op-stuk-beleid, nu heet het IHL-overleg. Dat is een overleg met alle leerplichtambtenaren in de regio, de Officier van Justitie, de Raad voor de Kinderbescherming en tegenwoordig zit ook Bureau HALT bij die vergadering. Daar proberen we zoveel mogelijk afstemming te bereiken op het gebied van spijbelzaken met een strafrechtelijke ingang.

In hoeverre bent u bekend met de werkwijze en werkzaamheden van uw ketenpartners, waaronder de leerplicht?

In dit overleg hebben we met name te maken met de leerplichtambtenaren als ketenpartners en met de Officier van Justitie. Het Openbaar Ministerie is een bekende ketenpartner, daar werken we al heel lang mee samen dus die werkwijze kennen we vrij goed. De leerplichtambtenaren zijn een wat moeilijker groep. In het begin van de periode zijn we bezig geweest om te vertellen wat iedereen doet en wat iedereen wil bereiken in het overleg en wanneer je een proces verbaal opmaakt, watje moet doen bij signaal verzuim en watje moet doen bij alle andere soorten van schoolverzuim. Dus dan ben je erg bezig geweest met het afstemmen en het duidelijk krijgen wat ieders taken en mogelijkheden zijn. En dat slokte ook de meeste tijd op. Ze weten wel wat onze taken zijn, maar nog niet zozeer wanneer je nou welke taken toepast. Het loopt op zich goed, maar je ziet bij de leerplichtambtenaren dat er veel wisselingen zijn. Dat houdt in datje ieder jaar weer zo'n discussie opnieuw zou moeten voeren om echt bekend te zijn met eikaars taken en verantwoordelijkheden. En hoe voer je die taken die je op papier zet met z'n allen uit? Er worden ontzettend veel notities gemaakt van wat we proberen om op gelijke manieren een proces-verbaal op te maken en op een gelijk moment en dan zie je toch elke keer weer dat ieder zijn eigen weg daarin gaat en dat iedere leerplichtambtenaar daar dan toch weer anders mee om gaat. Dat hangt ook samen met het dan al niet aanwezig zijn van beleidsmedewerkers van de gemeente Zwolle. Als die dan niet aanwezig zijn dan willen leerplichtambtenaren wel een vaste weg volgen en dan is er ook goed afspraken mee te maken. Soms heb je weer te maken met dat boven de leerplichtambtenaren weer beleidsambtenaren die bij de gemeente zitten en die moeten ook weer bepaald beleid gaan inzetten en dan kan het wel afwijken van hetgeen watje hebt afgesproken in de eerdere overleggen en dat is lastig.

Hoe merkt u dat dan?

Dat merk je als je kijkt naar de proces-verbalen die er bestaan. Alle proces-verbalen komen binnen op het Justitieel Casus Overleg, het JCO. Daar zit een casusregisseur van de Raad voor de Kinderbescherming bij. Dan zie je dus dat wat afgesproken is, namelijk dat er een proces-verbaal wordt opgemaakt zodra er sprake is van wettelijk verzuim dat iedereen toch weer heel anders interpreteert wanneer er een proces-verbaal zou moeten worden opgemaakt. De één doet dat direct als er verzuim wordt geconstateerd en de ander die dat op het moment dat een jongere al een jaar lang niet naar school is geweest. Dus daar blijkt wel uit dat de afspraken niet op een gelijke manier worden uitgevoerd.

Als ik het mag samenvatten dan komt dat door het stuk beleid wat er boven zit?

Dat kan daardoor komen ja, het beleid van een bepaalde gemeente daar anders tegen aan kijkt dan een leerplichtambtenaar zelf. Daar heeft het toch mee te dealen, daar moet ook dat hij mee kan in de afspraken.

Om tot zo'n overeenkomst te komen zal er moeten worden samengewerkt. Wat verstaat u onder samenwerking?

Wat ik onder samenwerking versta is datje» zeker als je met z'n allen bepaalde afspraken hebt gemaakt» er met z'n allen voor zorgt dat de afspraken worden nageleefd. En we hebben dus met z'n allen, de ketenpartners die ik zojuist al noemde, het Openbaar

Ministerie, de Raad voor de Kinderbescherming en alle leerplichtambtenaren een instructie gemaakt over de werkwijze met betrekking tot schoolverzuim en in het strafrecht en dan vernacht je eigenlijk dat die afspraken nagekomen worden. En datje op die manier ook beleid maakt

Het blijkt dus dat die afspraken niet nagekomen worden?

En dat wordt dus regelmatig niet nagekomen ja.

Om tot een goede samenwerking te komen heb je een gezamenlijk doel nodig; Wat is het doel van de samenwerking tussen de Raad voor de Kinderbescherming en leerplichtambtenaren, volgens u?

Het doel is om jongeren toch zo snel mogelijk weer naar school terug te krijgen, omdat je weet dat lang schoolverzuim een ontwikkelingsachterstand betekent. Dus een bedreiging van de ontwikkeling van de jongere en toch het er boven opzitten omdat spijbelen toch heel vaak een signaal is van achterliggende problematiek. Dus er zou dus eigenlijk heel snel op een goede manier naar moeten worden gekeken met z'n allen.

U heeft net al wat verteld over het IHL-overleg die er zijn. Hoe ziet de samenwerking er verder uit? Zijn er nog meer dingen?

Ja, we zitten vanuit de casusregie van de Raad voor de Kinderbescherming, dat heeft echt een functie, eigenlijk een schakelfunctie, van binnen de Raad van civiel- als strafafdeling. De casusregisseur zit in netwerkoverleggen, dat zijn eigenlijk de preventieoverleggen in alle gemeentes, dus die zitten door de hele regio. In Zwolle zitten ze in het Zwolle-Noord- en Zwolle-Zuid overleg. Daar zitten meerdere hulpverleningsinstanties in: Bureau Jeugdzorg, de wijkagent, maar ook scholen en de leerplichtambtenaar. In dat soort overlegvormen bespreken ze met name heel veel dingen over casuïstiek dus daar kan je veel uitwisselen over wat nou de juiste weg is om te gaan met de jongere en daarnaast is er nog afgesproken dat er via het Justitieel Casus Overleg, waar de casusregisseur naartoe gaat, voor de leerplichtambtenaar. Dus er is redelijk wat telefonisch contact als een leerplichtambtenaar een proces-verbaal gaat opmaken met de casusregie. Dat zijn de twee overleggen die er nog zijn vanuit de Raad voor de Kinderbescherming

Is samenwerking tussen de leerplicht en de Raad voor de Kinderbescherming nodig, volgens u?

Ja, dat blijft ook nodig. Je mag gewoon wettelijk gezien niet spijbelen. We hebben een rol als er strafbare feiten zijn gepleegd en een adviserende rol richting de kantonrechter die dat moet gaan beoordelen. Maar ook omdat spijbelen een ontwikkelingsbedreiging kan betekenen. Dus de Raad voor de Kinderbescherming heeft ook een signalerende rol om te zien of er meer moet gebeuren en moet of er hulpverlening moet worden opgestart binnen een niet-vrijwillig kader.

Wat heeft de Raad voor de Kinderbescherming van de leerplicht nodig om tot een goede samenwerking te komen, volgens u?

Ik heb daar in eerste instantie voor nodig dat ze zich aan afspraken houden en ik heb daar voor nodig dat ze weten wat er met de jongeren gebeurt als ze niet op school zitten. Dus als ze in een traject zitten of er hulpverlening is gestart of er wordt een bepaald onderzoek

gedaan via Accare of zoiets dat gestart is via leerplicht. Dat hele zicht op de jongere heeft niet iedereen, dat hebben wij ook niet. Als we een jongere krijgen die een jaar niet naar school is geweest dan heb ik niet echt een idee hoe dat nou komt dat hij een jaar niet naar school is geweest. Er zullen heel veel goede dingen zijn gebeurd, maar er is geen zicht op de betrokken partijen wat er dan in de tussentijd met de jongere is gebeurd. En je hebt wel te maken met een jongere die dan een jaar niet naar school is geweest en die je in mijn ogen niet meer terug krijgt en dat is toch een hele slechte zaak.

Wat kan de Raad voor de Kinderbescherming met die informatie, als je wel weet wat er in het voor traject is gebeurd?

Ik denk dat de Raad voor de Kinderbescherming in ieder geval de deskundigheid in huis heeft omdat we hier ook gedragsdeskundigen in huis hebben en hbo-geschoolde mensen die heel goed kunnen screenen om te zien wat er met de jongere aan de hand is. En om te kijken of er een persoonlijkheidsonderzoek gestart moet worden. Om te zien welke weg er dan het beste bewandeld kan worden. Niet dat de Raad voor de Kinderbescherming dat allemaal alleen moet doen maar datje dat wel met meerdere die echt de jongere centraal stellen kan bekijken wat het beste is voor de jongere. Nu zijn dat allemaal aparte trajecten en dat houdt gewoon teveel op. Dat is niet in het belang van de jongere.

Hoe zou dat verbeterd kunnen worden?

Dat zou naar mijn idee verbeterd kunnen worden door veel meer de jongere centraal te stellen. Om met elkaar om tafel te gaan met als uitgangspunt: de jongere gaat niet naar school en wat moet er gebeuren om deze jongere naar school te krijgen. Dit staat nog los van de strafrechtelijke ingangen, ZAT-ingangen, leerplicht-ingangen, civiele-ingangen, strafingangen van de Raad voor de Kinderbescherming. Maar gewoon kijken wat heeft deze jongere nou nodig om bij wijze van spreken hem volgende week weer op school te krijgen. En datje het daar dan met z'n allen over hebt. Dat zou volgens mijn idee het meest wenselijke zijn. Dat er je dus heel vroegtijdig bij bent. En dan kan je vanuit het civiele recht DING bedenken watje dan moet doen, ook via het strafrecht als je er vroegtijdig bij bent dan kan je er een interventie erop zetten die zin heeft en misschien nog enig effect heeft. En die interventies hebben nu geen effect meer. Om zo laat nog eens een keer een strafrechtelijke sanctie aankomt dan heeft dat eigenlijk geen zin meer.

Zou de Raad voor de Kinderbescherming alleen maar betrokken moeten worden als er sprake is van een proces-verbaal of zou het zin hebben als de Raad voor de Kinderbescherming al eerder in zicht is?

Op zich zitje daarvoor al in de preventieoverleggen/netwerkoverleggen, dus daarvoor heb je dus al overleg. Alleen zou het dan een transparanter overleg moeten worden, je hoeft dus niks extra te creëren wantje bent al bij elkaar wantje hebt al die overleggen. Het gaat er dus meer om van hoe ga je dan over zo'n jongen hebben. Wat voor afspraken maak je daarover en hoe ga je daar mee om.

Samenvattend: Je zou dus graag willen dat er meer wordt teruggekoppeld van wat zijn we nou eigenlijk aan het doen voor de jongeren en wat is in het belang om er voor te zorgen dat de jongere weer naar school gaat.

Ja, en hoe lang duurt het voordat de jongere weer naar school gaat en stel er termijnen aan. Laat het niet een jaar voortduren want dat is sowieso slecht.

Dan voel je al dat een jongere niet meer terug te krijgen is. Dus pak eerder door

Hoe ervaart u de samenwerking tussen de leerplichtambtenaar en u?

In Zwolle hebben we op zich een prima samenwerking. Ze zitten altijd consequent bij het overleg. Ze hebben een tijdje voorgezeten dat scheelt ook. Maar ze zijn vooral voor de regio een belangrijke een voortrekkersfunctie. Ze zijn er ook bijna altijd met minstens twee personen in een overleg. De lijnen zijn kort, ze bellen makkelijk en ik weet dat Errit Vleer, onze casusregisseur regelmatig langs gaat om te overleggen of er nog knelpunten zijn of communicatiestoornissen. Het is heel erg goed dat toen afgesproken is dat we elkaar eerder opzoeken. En het is ook altijd goed datje elkaar kent.

Maar dan toch loopt de samenwerking niet altijd even goed zoals het zou moeten?

Dat heeft onder andere te maken met datje als leerplichtambtenaar in de gemeente Zwolle waar beleidsafdelingen zijn in een overleg zit met uitvoerders waar je dingen bedenkt, instructies schrijft met het Openbaar Ministerie en afspraken maakt en de beleid kant van de leerplicht is daar niet bij betrokken. Dus die worden geconfronteerd met ideeën van een leerplichtambtenaar die niet stroken met het beleid van de gemeente Zwolle. Dus dan komt een leerplichtambtenaar in de knel te zitten en zal toch mee moeten met zijn eigen beleidsmedewerkers. En dat is het lastige. En dat is ook een lastige positie voor de leerplichtambtenaar want dat ze in een vergadering zitten zonder datje daar met iemand zit die beslissingen kan nemen. Dat is lastig.

Volgens de Raad wordt de strafrechtelijke aanpak van het schoolverzuim te laat ingezet. Hierdoor heeft een strafrechtelijke reactie volgens de Raad minder effect op de jongere.

Dat klopt, daar zijn ook onderzoeken naar gedaan onder andere Van Montfoort is er mee bezig geweest. En überhaupt de commissie Erkenning Strafrechtelijke Interventies dat het effect van, we maken nu veel gebruik van de Roos training, de effectiviteit daarvan absoluut niet gebleken is. En dat het met name te maken heeft, dat proces-verbalen allemaal veel te laat binnen komen. Je kan het strafrecht pas inzetten op een heel laat moment, en dan is de effectiviteit überhaupt al ontzettend moeilijk. Je moet echt een hele goede interventie hebben om daar wat mee te kunnen maar' met de interventies die we nu hebben, bereik je niet het effect dat ze weer naar school gaan. Want dat pleit er alleen maar voor dat we ze dus eerder in beeld moeten krijgen en ja, datje dat dan koppelt aan een goede interventie, maar zolang je de jongere pas na een jaar spijbelen krijgt, dat geen enkele interventie via het strafrecht echt nog zin heeft.

We hebben het gehad over de knelpunten in de samenwerking. Heeft u ideeën of suggesties hoe deze knelpunten kunnen worden verbeterd?

Wat ik zonet al even zei, ik zou het zelf een aanbeveling vinden om met elkaar, het beleid, OM, kantonrechter, Raad voor de Kinderbescherming, Bureau Jeugdzorg en de

scholen om de tafel te gaan zitten en daarbij zo'n jongere die verzuimt als uitgangspunt te nemen. Zo van: oké, deze jongere verzuimt, laten we een soort stappenplan opzetten. Wat doet de school, wanneer komt HALT in beeld, wanneer moet de Raad voor de Kinderbescherming iets doen, wat kan de hulpverlening bieden? Om er vervolgens tijden aan te koppelen. Een soort trajectplan met verschillende termijnen. En na de termijnen een terugkoppeling geven. Zodat we veel meer met z'n allen proberen, met het uitgangspunt de jongere zelf, om te kijken wat je moet doen. En niet het uitgangspunt vanuit de theorie, wat natuurlijk je eigen instellingsbelang is.

Hoe vaak zit u zo'n overleg in een jaar?

Ik zou het prettig vinden als eerst iedereen één keer bij elkaar komt zodat je wat kan onderstrepen. Daarna moet je maar zien hoe vaak dat kan gebeuren. En dat zouden kleinere aantallen kunnen doen. Maar dan moet je wel met mandaten werken en dat je daar ook echt mag zitten om daar afspraken te mogen maken. Dus dat kan je nog bezien hoe vaak dat zou moeten, maar als jullie voor elkaar kunnen krijgen om ze eerst één keer bij elkaar te krijgen. Dat zou wel heel mooi wezen.

Zijn er nog punten die u kwijt wilt? Die van belang kunnen zijn voor ons onderzoek?

Ja, dat een vroegtijdige melding bij de Raad voor de Kinderbescherming een tweedelige functie heeft. Niet dat je alleen het strafrecht eerder kunt inzetten maar dat je dan ook, mocht het dan uitkomen op een civiele maatregel, dat er gedwongen hulpverlening moet komen, dat je dan nog iets kan binnen die gedwongen maatregel. Want als we die melding pas heel laat krijgen en ook niet binnenkrijgen via het Advies Meldpunt Kindermishandeling dan komt de jongere überhaupt pas in beeld bij de Raad voor de Kinderbescherming als de jongere 16 of 17 jaar is. Dus kan je ook met de Ondertoezichtstelling helemaal niets meer. Dus het is aan alle kanten, hoe je het ook wend of keert, heel vervelend voor de jongere.

Bijlage 2 Wetgeving Leerplicht

Wet van 30 mei 1968, houdende vaststelling Leerplichtwet 1969

Wij JULIANA, bij de gratie Gods, Koningin der Nederlanden, Prinses van Oranje-Nassau, enz., enz., enz.

Allen, die deze zullen zien of horen lezen, saluut! doen te weten:

Alzo Wij in overweging genomen hebben, dat de Leerplichtwet (*Stb.* 1900, 111) dient te worden vervangen door een nieuwe wettelijke regeling, die is aangepast aan het huidige onderwijsbestel en een kortere procedure bevat voor de bestrijding van het onwettig schoolverzuim, en dat het wenselijk is de leerplichtige leeftijd met een jaar te verlengen en in de Arbeidswet 1919 daarmee verband houdende wijzigingen aan te brengen; Zo is het, dat Wij, de Raad van State gehoord, en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

§ 1. Algemene bepalingen

Artikel 1. Begripsbepalingen

Deze wet verstaat onder:

- a. "Onze minister": Onze Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap;
- b. "school":
 1. een openbare of een uit de openbare kas bekostigde bijzondere basisschool, speciale school voor basisonderwijs, school voor speciaal onderwijs, voortgezet speciaal onderwijs, speciaal en voortgezet speciaal onderwijs of dagschool voor voortgezet onderwijs, dan wel een openbare of een uit de openbare kas bekostigde bijzondere instelling voor speciaal en voortgezet speciaal onderwijs;
 2. een ingevolge artikel 56 van de Wet op het voortgezet onderwijs aangewezen bijzondere dagschool voor voortgezet onderwijs;
 3. een andere dagschool die, wat de inrichting van het onderwijs en de bevoegdheden van de leraren betreft, overeenkomt met een van de onder 1 genoemde scholen;
 4. een andere krachtens artikel 1a, onder a, voor de toepassing van deze wet als school aangewezen onderwijsinstelling;
- c. "instelling":
 1. een instelling voor educatie en beroepsonderwijs als bedoeld in de Wet educatie en beroepsonderwijs;
 2. een andere krachtens artikel 1a, onder b, voor de toepassing van deze wet als instelling aangewezen cursus of instelling, waar onderwijs of vorming wordt gegeven;
- d. "hoofd":
 1. hij die met de leiding van de school is belast;
 2. hij die met de leiding van de instelling is belast;
- e. "de ambtenaar": de ambtenaar, bedoeld in artikel 16;
- f. «startkwalificatie»: een diploma van een opleiding als bedoeld in artikel 7.2.2, eerste lid onder b tot en met e, van de Wet educatie en beroepsonderwijs of een diploma hoger algemeen voortgezet onderwijs of voorbereidend wetenschappelijk onderwijs als bedoeld in artikel 7 onderscheidenlijk 8 van de Wet op het voortgezet onderwijs.

Artikel 1a. Aanwijzing scholen en instellingen

1. Bij ministeriële regeling dan wel bij beschikking van Onze minister kunnen:
 - a. onderwijsinstellingen dan wel groepen daarvan worden aangewezen als school bedoeld in artikel 1, onderdeel *b* onder 4, en
 - b. cursussen of instellingen waar onderwijs of vorming wordt gegeven dan wel groepen daarvan worden aangewezen als instelling bedoeld in artikel 1, onderdeel *c*, onder 2.Aan de aanwijzing kunnen voorwaarden worden verbonden.
2. Onze minister kan de aanwijzing intrekken indien het hoofd of het personeel van de school of instelling in strijd handelt met artikel 5:20 van de Algemene wet bestuursrecht.

Artikel 1b. Meerderjarige jongeren

Indien een leerplichtige jongere of een jongere die kwalificatieplichtig is meerderjarig is rusten de verplichtingen en bevoegdheden die in deze wet zijn toebedeeld aan de in artikel 2, eerste lid, bedoelde personen op de jongere zelf.

Artikel 1c. Verstrekking gegevens van de jongere

Binnen dertien weken na de datum waarop een jongere de leeftijd van driejaar en zes maanden bereikt verstrekt de rijksbelastingdienst aan degene die het gezag over de jongere uitoefent kosteloos een afschrift van de gegevens van de jongere betreffende zijn geslachtsnaam, voorletters, geboortedatum, geslacht en sociaal-fiscaalnummer.

Artikel 1d. Maatregelen

1. Indien de kwaliteit van het niet uit 's Rijks kas bekostigde onderwijs ernstig of langdurig tekortschiet, kan Onze minister op verzoek van het hoofd van een school of instelling of uit eigen beweging in overeenstemming met het hoofd maatregelen treffen.
2. Tot de maatregelen, bedoeld in het eerste lid, behoort de mogelijkheid het hoofd van een school of instelling te laten bijstaan door een extern deskundige. Ook kunnen onder voorwaarden extra financiële middelen aan de school of instelling ter beschikking worden gesteld.

§ 2. Leerplicht

Artikel 2. Verantwoordelijke personen

1. Degene die het gezag over een jongere uitoefent, en degene die zich met de feitelijke verzorging van een jongere heeft belast, zijn verplicht overeenkomstig de bepalingen van deze wet te zorgen, dat de jongere als leerling van een school is ingeschreven en deze school na inschrijving geregeld bezoekt. Bij de inschrijving wordt een van overheidswege verstrekt document of een bewijs van uitschrijving van een andere school overgelegd waarop de gegevens van de jongere betreffende zijn geslachtsnaam, voorletters, geboortedatum, geslacht en sociaal-fiscaalnummer of bij gebreke daarvan zo mogelijk zijn onderwijsnummer zijn vermeld. Indien de in de eerste volzin bedoelde personen bij de inschrijving aannemelijk hebben gemaakt dat zij geen sociaal-fiscaalnummer of onderwijsnummer van de jongere kunnen overleggen, leggen zij het sociaal-fiscaalnummer of onderwijsnummer van de jongere over aan de school zodra zij daarvan kennis hebben verkregen.
2. De in het eerste lid bedoelde verplichtingen gelden niet voor zover de daarin bedoelde personen kunnen aantonen dat zij daarvoor niet verantwoordelijk kunnen worden geacht.

3. De jongere die de leeftijd van 12 jaren heeft bereikt, is verplicht overeenkomstig de bepalingen van deze wet de school waaraan hij als leerling is ingeschreven, geregeld te bezoeken, onverminderd het bepaalde in het eerste lid.

4. Tot het tijdstip, bedoeld in artikel Xla, eerste, tweede, onderscheidenlijk derde lid, van de wet van 6 december 2001 tot wijziging van enkele onderwijswetten in verband met de invoering van persoonsgebonden nummers in het onderwijs (Stb. 681), kan, in afwijking van de tweede volzin van het eerste lid, inschrijving van een jongere als leerling van een school plaatsvinden zonder overlegging van het onderwijsnummer en, indien de in het eerste lid bedoelde personen aannemelijk maken dat zij geen sociaal-fiscaalnummer van de jongere kunnen overleggen, eveneens zonder overlegging van het sociaal-fiscaalnummer. Tot dat tijdstip is de derde volzin van het eerste lid uitsluitend van toepassing met betrekking tot het sociaal-fiscaalnummer.

5. Het eerste lid, tweede en derde volzin, en het vierde lid zijn ten aanzien van scholen als bedoeld in de Wet op het primair onderwijs, de Wet op de expertisecentra en de Wet op het voortgezet onderwijs van toepassing met ingang van het tijdstip van inwerkingtreding van artikel I, artikel II, onderscheidenlijk artikel III, van de wet van 6 december 2001 tot wijziging van enkele onderwijswetten in verband met de invoering van persoonsgebonden nummers in het onderwijs (Stb.681).

Artikel 3. Begin en einde van de verplichting tot inschrijving

1. De verplichting om te zorgen, dat een jongere als leerling van een school is ingeschreven, begint op de eerste schooldag van de maand volgende op die waarin de jongere de leeftijd van vijfjaar bereikt, en eindigt:

- a. aan het einde van het schooljaar na afloop waarvan de jongere ten minste twaalf volledige schooljaren een of meer scholen heeft bezocht;
- b. aan het einde van het schooljaar waarin de jongere de leeftijd van zestien jaar heeft bereikt.

2. Een jongere die een basisschool in minder dan acht schooljaren heeft doorlopen, wordt voor de toepassing van het eerste lid onder *a* geacht reeds acht schooljaren een school te hebben bezocht.

Artikel 3a. Vervangende leerplicht

1. Indien het betreft een jongere die tenminste de leeftijd van 14 jaar heeft bereikt en waarvan naar hun oordeel is komen vast te staan, dat hij niet geschikt is volledig dagonderwijs aan een school te volgen, kunnen burgemeester en wethouders van de gemeente waar de jongere als ingezetene in de basisadministratie persoonsgegevens is ingeschreven, op verzoek van de in artikel 2, eerste lid, bedoelde personen, in overeenstemming met het bevoegd gezag van de school, toestaan dat gedurende een bepaald schooljaar, voor zover nodig, in afwijking van het bepaalde in de artikelen 1 la, tweede lid, 11c, 1 lc/en 11e van de Wet op het voortgezet onderwijs de jongere aan de school een programma volgt, dat naast algemeen vormend onderwijs en op het beroep gericht onderwijs tevens praktijktijd bevat, bestaande uit arbeid van lichte aard, te verrichten naast en in samenhang met het onderwijs.

2. Het verzoek, bedoeld in het eerste lid, gaat vergezeld van een plan van aanpak dat voorziet in een begeleidingsprogramma ten behoeve van de jongere dat is opgesteld door

de school en dat tenminste bevat een beschrijving van de onderwijsdoelen en van de praktijktijd.

3. Alvorens burgemeester en wethouders besluiten op het verzoek, bedoeld in het eerste lid, horen burgemeester en wethouders in elk geval:

- a. degene die het verzoek heeft ingediend en de jongere zelf, en
- b. het hoofd van de school waar de jongere staat ingeschreven.

4. Burgemeester en wethouders besluiten binnen 4 weken na ontvangst van het verzoek, bedoeld in het eerste lid, en zenden binnen 2 weken na het nemen van het besluit daarvan afschrift aan de in artikel 2, eerste lid, bedoelde personen.

5. Indien de jongere nog steeds niet geschikt is volledig dagonderwijs als bedoeld in het eerste lid aan een school te volgen, kunnen de in artikel 2, eerste lid, bedoelde personen burgemeester en wethouders ten minste acht weken voor het verstrijken van de periode waarvoor toestemming is verleend, verzoeken de toestemming voor het daaropvolgend schooljaar te verlengen. Het verzoek gaat vergezeld van een verklaring van het hoofd van de school waar de jongere is ingeschreven, waarin een overzicht is gegeven van de wijze waarop uitvoering is gegeven aan het programma en waaruit blijkt dat een terugkeer van de jongere naar het onderwijs, bedoeld in de artikelen 1 la tot en met 1 ld van de Wet op het voortgezet onderwijs, te ontraden is, alsmede dat voortzetting van het programma bijdraagt aan de ontwikkeling van de jongere. Het tweede en derde lid zijn van toepassing.

Artikel 3b. Vervangende leerplicht laatste schooljaar

1. Op verzoek van de in artikel 2, eerste lid, bedoelde personen kunnen burgemeester en wethouders van de gemeente waar de jongere als ingezetene in de basisadministratie persoonsgegevens is ingeschreven, toestaan dat de inschrijving van de jongere aan een school voor het laatste schooljaar, bedoeld in artikel 3, eerste lid, onder a of b, wordt vervangen door de inschrijving als leerling van een instelling als bedoeld in paragraaf 2a.

2. Het verzoek, bedoeld in het eerste lid, gaat vergezeld van plan van aanpak dat voorziet in een begeleidingsprogramma ten behoeve van de jongere dat is opgesteld door de instelling waar de jongere ingeschreven wenst te worden. Het begeleidingsprogramma bevat ten minste een beschrijving van de onderwijs- en vormingsdoelen, waaronder algemeen vormend onderwijs en op het beroep gericht onderwijs, alsmede de wijze waarop arbeid van lichte aard zal worden verricht, naast het volgen van onderwijs aan een instelling als bedoeld in paragraaf 2a doch niet in samenhang met het onderwijs. Indien het betreft een jongere, die ten tijde van de indiening van het verzoek een programma als bedoeld in artikel 3a, eerste lid, volgt, gaat het verzoek tevens vergezeld van een verklaring van het hoofd van de school waar de jongere is ingeschreven, waarin een overzicht is gegeven van de wijze waarop uitvoering is gegeven aan het programma en waaruit blijkt dat een terugkeer van de jongere naar het onderwijs, bedoeld in de artikelen 1 la tot en met 1 ld van de Wet op het voortgezet onderwijs, dan wel een voortgezette toepassing van artikel 3a, eerste lid, te ontraden is.

3. Alvorens burgemeester en wethouder besluiten op het verzoek, bedoeld in het eerste lid, horen burgemeester en wethouder in elk geval:

- a. degene die het verzoek heeft ingediend en de jongere zelf;
- b. het hoofd van de school waar de jongere het laatst stond ingeschreven en het hoofd van de instelling waar de jongere ingeschreven wenst te worden, en

c. de instellingen van maatschappelijke zorg die reeds bij de begeleiding van de jongere betrokken zijn.

4. Burgemeester en wethouders besluiten binnen 4 weken na ontvangst van het verzoek, bedoeld in het eerste lid, en zenden binnen 2 weken na het nemen van het besluit daarvan afschrift aan de in artikel 2, eerste lid, bedoelde personen.

Artikel 4. Begin en einde van de verplichting tot geregeld schoolbezoek

1. De verplichting om te zorgen, dat een jongere de school waar hij als leerling is ingeschreven, geregeld bezoekt, begint op de dag waarop hij na inschrijving op die school kan plaats nemen, en eindigt tegelijk met de verplichting om te zorgen, dat hij als leerling van een school is ingeschreven.

2. Het schoolbezoek vindt geregeld plaats, zolang geen les of praktijktijd wordt verzuimd.

§ 2a. Kwalificatieplicht

Artikel 4a. Inschrijving

1. De in artikel 2, eerste lid, bedoelde personen zijn verplicht te zorgen dat de jongere overeenkomstig de bepalingen van deze paragraaf is ingeschreven als leerling of deelnemer bij een school of instelling die volledig dagonderwijs dan wel een bij de wet geregelde combinatie van leren en werken verzorgt en dat hij deze school of instelling na inschrijving geregeld bezoekt, als:

a. ten aanzien van de jongere de leerplicht, bedoeld in paragraaf 2 van deze wet is geëindigd, en

b. de jongere geen startkwalificatie heeft behaald.

2. De verplichting, bedoeld in het eerste lid, geldt niet ten aanzien van jongeren die in het bezit zijn van een getuigschrift of een schooldiploma praktijkonderwijs als bedoeld in artikel 29a van de Wet op het voortgezet onderwijs en jongeren die een school voor speciaal onderwijs of voortgezet speciaal onderwijs hebben bezocht als bedoeld in artikel 2, tweede lid, onder j en n, van de Wet op de expertisecentra.

3. Artikel 2, tweede lid, is van overeenkomstige toepassing ten aanzien van de verplichtingen, bedoeld in het eerste lid.

4. Als de inschrijving, bedoeld in het eerste lid, plaats vindt aan een andere school of instelling dan daarvoor door de jongere werd bezocht, wordt bij de inschrijving een van overheidswege verstrekt document of een bewijs van uitschrijving van een andere school of instelling overgelegd waarop de gegevens van de jongere betreffende zijn geslachtsnaam, voorletters, geboortedatum, geslacht en sociaal-fiscaalnummer of bij gebreke daarvan zo mogelijk zijn onderwijsnummer zijn vermeld. Als de in artikel 2, eerste lid, bedoelde personen bij de inschrijving aannemelijk hebben gemaakt dat zij geen sociaal-fiscaalnummer of onderwijsnummer van de jongere kunnen overleggen, leggen zij het sociaal-fiscaalnummer of onderwijsnummer van de jongere over aan de school zodra zij daarvan kennis hebben verkregen.

5. Tot het tijdstip, bedoeld in artikel Xla, vijfde lid, van de wet van 6 december 2001, Stb. 681, tot wijziging van enkele onderwijswetten in verband met de invoering van persoonsgebonden nummers in het onderwijs, kan, in afwijking van de eerste volzin van het vierde lid, inschrijving van een jongere als deelnemer aan een instelling plaatsvinden

zonder overlegging van het onderwijsnummer en, indien de in artikel 2, eerste lid, bedoelde personen aannemelijk maken dat zij geen sociaalfiscaalnummer van de jongere kunnen overleggen, eveneens zonder overlegging van het sociaalfiscaalnummer. Tot dat tijdstip is de tweede volzin van het vierde lid uitsluitend van toepassing met betrekking tot het sociaal-fiscaalnummer.

6. Het vierde en vijfde lid zijn van toepassing met ingang van het tijdstip van inwerkingtreding van artikel IV van de wet van 6 december 2001, Stb. 681, tot wijziging van enkele onderwijswetten in verband met de invoering van persoonsgebonden nummers in het onderwijs.

Artikel 4b. Begin en einde verplichting tot inschrijving

De verplichting, bedoeld in artikel 4a, eerste lid, vangt aan direct na het einde van de leerplicht, bedoeld in paragraaf 2 van deze wet, en eindigt zodra de jongere de leeftijd van 18 jaar bereikt of een startkwalificatie heeft behaald.

Artikel 4c. De invulling van de verplichting tot geregeld schoolbezoek

1. De jongere die als leerling of deelnemer van een school of instelling is ingeschreven op grond van artikel 4a, eerste lid, is verplicht het volledige onderwijsprogramma respectievelijk het volledige programma van de combinatie leren en werken te volgen dat door die school of instelling wordt aangeboden.

2. De jongere voldoet aan de verplichting, bedoeld in artikel 4a, eerste lid, om de school of instelling na inschrijving geregeld te bezoeken, zolang hij geen les of praktijktijd verzuimt anders dan op een van de gronden, bedoeld in artikel 11.

§ 3. Vrijstellingen

Artikel 5. Gronden voor vrijstelling van inschrijving

De in artikel 2, eerste lid, bedoelde personen zijn vrijgesteld van de verplichting om te zorgen, dat een jongere als leerling van een school onderscheidenlijk een instelling is ingeschreven, zolang

- a. de jongere op lichamelijke of psychische gronden niet geschikt is om tot een school onderscheidenlijk een instelling te worden toegelaten;
- b. zij tegen de richting van het onderwijs op alle binnen redelijke afstand van de woning - of, indien zij geen vaste verblijfplaats hebben, op alle binnen Nederland - gelegen scholen onderscheidenlijk instellingen waarop de jongere geplaatst zou kunnen worden, overwegende bedenkingen hebben;
- c. de jongere als leerling van een inrichting van onderwijs buiten Nederland is ingeschreven en deze inrichting geregeld bezoekt.

Artikel 5a. Trekkend bestaan

De in artikel 2, eerste lid, bedoelde personen zijn vrijgesteld van de verplichting om te zorgen, dat een jongere als leerling van een school is ingeschreven, zolang zij een bij algemene maatregel van bestuur te omschrijven trekkend bestaan leiden waarbij de jongere hen vergezelt. De algemene maatregel van bestuur kan bijzondere regelen bevatten betreffende de vrijstelling in verband met:

- a. de leeftijd van de jongere waarop de verplichting ingaat om te zorgen dat een jongere als leerling van een school is ingeschreven;

b. de omstandigheden waarin de personen bedoeld in de eerste volzin, verkeren die van invloed zijn op de bereikbaarheid van een passende school voor de jongere.

Artikel 6. Kennisgeving

1. De in artikel 2, eerste lid, bedoelde personen kunnen zich slechts beroepen op vrijstelling, indien zij aan burgemeester en wethouders van de gemeente waar de jongere als ingezetene in de basisadministratie persoonsgegevens is ingeschreven, hebben kennis gegeven, voor welke jongere en op welke grond zij daarop aanspraak menen te mogen maken.

2. Deze kennisgeving moet worden ingediend:

a. ten minste een maand voordat de jongere leerplichtig wordt, indien zij betrekking heeft op de aanvang van de leerplicht, en

b. zolang nadien aanspraak op vrijstelling wordt gemaakt, elk jaar opnieuw voor 1 juli.

3. Het tweede lid onder *b* is niet van toepassing, indien uit de in artikel 7 bedoelde verklaring blijkt, dat de jongere nooit geschikt zal zijn een school onderscheidenlijk een instelling te bezoeken.

Artikel 7. Lichamelijke of psychische ongeschiktheid

Een beroep op vrijstelling op grond van artikel 5 onder *a* kan slechts worden gedaan, indien bij de kennisgeving een verklaring van een door burgemeester en wethouders van de gemeente, waar de jongere als ingezetene in de basisadministratie persoonsgegevens is ingeschreven, aangewezen arts - niet zijnde de behandelende arts - of van een door hen aangewezen academisch gevormde of daarmee bij ministeriële regeling gelijkgestelde pedagoog of psycholoog is overgelegd, waaruit blijkt, dat deze de jongere niet geschikt achten om tot een school onderscheidenlijk een instelling te worden toegelaten.

Deze verklaring mag niet ouder zijn dan drie maanden.

Artikel 8. Bedenkingen tegen richting van school

1. Een beroep op vrijstelling op grond van artikel 5 onder *b* kan slechts worden gedaan, indien de kennisgeving de verklaring bevat, dat tegen de richting van het onderwijs op alle binnen redelijke afstand van de woning - of, bij het ontbreken van een vaste verblijfplaats, op alle binnen Nederland - gelegen scholen onderscheidenlijk instellingen waarop de jongere geplaatst zou kunnen worden, overwegende bedenkingen bestaan.

2. Deze verklaring is niet geldig, indien de jongere in het jaar, voorafgaande aan de dagtekening van de kennisgeving, geplaatst is geweest op een school onderscheidenlijk een instelling van de richting waartegen bedenkingen worden geuit.

Artikel 9. Bezoeken van school in buitenland

Een beroep op vrijstelling op grond van artikel 5 onder *c* kan slechts worden gedaan, indien bij de kennisgeving een verklaring is overgelegd van het hoofd van de inrichting van onderwijs waaruit blijkt, dat de jongere als leerling van deze inrichting is ingeschreven en haar geregeld bezoekt.

Artikel 10. Afschrijving

Op verzoek van de in artikel 2, eerste lid, bedoelde personen wordt een jongere binnen de in artikel 3 eerste lid, en artikel 4b omschreven tijdvakken door het hoofd slechts van de lijst der leerlingen of deelnemers afgevoerd

- a. wegens inschrijving van de jongere op een andere school of instelling;
- b. wegens vrijstelling op een der gronden, genoemd in artikel 5, nadat aan het hoofd gebleken is, dat aan de artikelen 6 tot en met 9 is voldaan;
- c. wegens de vrijstelling, bedoeld in artikel 5a of artikel 15,

Artikel 11. Gronden voor vrijstelling van geregeld schoolbezoek

De in artikel 2, eerste lid, bedoelde personen zijn vrijgesteld van de verplichting te zorgen dat de jongere de school waarop hij is ingeschreven, geregeld bezoekt, en de leerplichtige jongere die de leeftijd van 12 jaren heeft bereikt alsmede de jongere die kwalificatieplichtig is, zijn vrijgesteld van de verplichting de school of de instelling geregeld te bezoeken, indien

- a. de school onderscheidenlijk de instelling is gesloten of het onderwijs is geschorst;
- b. bij of op grond van algemeen verbindende voorschriften het bezoeken van de school onderscheidenlijk de instelling is verboden;
- c. de jongere bij wijze van tuchtmaatregel tijdelijk de toegang tot de school onderscheidenlijk de instelling is ontzegd;
- d. de jongere wegens ziekte verhinderd is de school onderscheidenlijk de instelling te bezoeken;
- e. de jongere wegens vervulling van plichten voortvloeiend uit godsdienst of levensovertuiging verhinderd is de school onderscheidenlijk de instelling te bezoeken;
- f. de jongere vanwege de specifieke aard van het beroep van één van de in artikel 2, eerste lid, bedoelde personen slechts buiten de schoolvakanties met hen op vakantie kan gaan;
- g. de jongere door andere gewichtige omstandigheden verhinderd is de school onderscheidenlijk de instelling te bezoeken.

Artikel 11a. Leeftijd leerling

1. De in artikel 2, eerste lid, bedoelde personen zijn met betrekking tot de jongere die nog niet de leeftijd van zes jaar heeft bereikt, voor ten hoogste 5 uren per week vrijgesteld van de verplichting om te zorgen dat deze de school waarop hij is ingeschreven, geregeld bezoekt. Van een beroep op deze vrijstelling wordt mededeling gedaan aan het hoofd.

2. Naast de vrijstelling bedoeld in het eerste lid, kan het hoofd op verzoek van de in artikel 2, eerste lid, bedoelde personen ten behoeve van de jongere bedoeld in het eerste lid, tot ten hoogste 5 uren per week vrijstelling verlenen van de verplichting om te zorgen dat deze de school waarop hij is ingeschreven, geregeld bezoekt.

Artikel 12. Ziekte van leerling

Een beroep op vrijstelling wegens ziekte van de jongere kan slechts worden gedaan, indien daarvan binnen twee dagen na het ontstaan van de verhindering aan het hoofd kennis is gegeven, zo mogelijk met opgave van de aard van de ziekte.

Artikel 13. Plichten voortvloeiend uit godsdienst of levensovertuiging

Een beroep op vrijstelling wegens vervulling van plichten voortvloeiend uit godsdienst of levensovertuiging kan slechts worden gedaan indien daarvan uiterlijk twee dagen vóór de verhindering aan het hoofd kennis is gegeven.

Artikel 13a. Vakantie

1. Een beroep op vrijstelling wegens vakantie van de jongere, bedoeld in artikel 11, onder f, kan slechts worden gedaan indien het hoofd op verzoek van de in artikel 2, eerste lid, bedoelde personen verlof heeft verleend dat de jongere voor de duur van het verlof de school onderscheidenlijk de instelling niet bezoekt.

2. Verlof als bedoeld in het eerste lid kan door het hoofd slechts eenmaal voor ten hoogste tien dagen per schooljaar worden verleend en kan geen betrekking hebben op de eerste twee lesweken van het schooljaar. Het verlof, bedoeld in de eerste volzin, kan aan de jongere die kwalificatieplichtig is slechts worden verleend tot een evenredig deel van het aantal dagen dat hij op grond van artikel 4c verplicht is onderwijs te volgen.

Artikel 13b. Kennisgeving bij beroep op vrijstelling

Een beroep op vrijstelling wegens ziekte van de jongere, wegens vervulling van plichten voortvloeiend uit godsdienst of levensovertuiging wordt gedaan door middel van kennisgeving aan het hoofd door de in artikel 2, eerste lid, bedoelde personen, tenzij de leerplichtige jongere of de jongere die kwalificatieplichtig is niet meer woonachtig is bij deze personen, in welk geval de kennisgeving wordt gedaan door de jongere zelf.

Artikel 14. Andere gewichtige omstandigheden

1. Een beroep op vrijstelling wegens andere gewichtige omstandigheden bedoeld in artikel 11 onder g kan slechts worden gedaan, indien het hoofd op verzoek van de in artikel 2, eerste lid, bedoelde personen verlof heeft verleend, dat de jongere de school onderscheidenlijk de instelling tijdelijk niet bezoekt.

2. Indien geen verlof is gevraagd, kan het hoofd alsnog verlof verlenen, indien hem binnen twee dagen na het ontstaan van de verhindering de redenen daarvan worden medegedeeld.

3. Het hoofd kan ten aanzien van dezelfde jongere wegens de in het eerste lid bedoelde omstandigheden voor ten hoogste tien dagen per schooljaar verlof als bedoeld in dat lid verlenen. Indien het verlof ten aanzien van dezelfde jongere wordt gevraagd voor meer dan tien dagen per schooljaar, besluit de ambtenaar van de woongemeente van de jongere, het hoofd gehoord. Het verlof, bedoeld in de eerste volzin, kan aan de jongere die kwalificatieplichtig is slechts worden verleend tot een evenredig deel van het aantal dagen dat hij op grond van artikel 4c verplicht is onderwijs te volgen.

Artikel 15. Vrijstelling wegens het volgen van ander onderwijs

In andere gevallen dan genoemd in artikel 5 kunnen burgemeester en wethouders op grond van bijzondere omstandigheden vrijstelling verlenen van de in artikel 4a opgelegde verplichtingen, indien wordt aangetoond, dat de jongere op andere wijze voldoende onderwijs geniet.

§ 4. Toezicht op de naleving van de wet

Artikel 16. Leerplichtambtenaren

1. Het toezicht op de naleving van deze wet is opgedragen aan burgemeester en wethouders. Zij wijzen daartoe een of meer ambtenaren aan.
2. Alvorens hun ambt te aanvaarden, leggen deze ambtenaren in handen van de burgemeester de eed of de belofte af, waarvan het formulier bij ministeriële regeling wordt vastgesteld.
3. Deze ambtenaren zijn bevoegd hun taak uit te oefenen ten aanzien van leerlingen die in Nederland woon- of verblijfplaats hebben.
4. Burgemeester en wethouders stellen een instructie vast voor deze ambtenaren, die ten minste bevat:
 - a. de wijze waarop de ambtenaren aan de in de artikelen 14, derde lid, 22 en 23 bedoelde taken uitvoering geven;
 - b. de wijze waarop de gevallen van schoolverzuim die ter kennis van de gemeente worden gebracht, worden behandeld;
 - c. de wijze waarop de ambtenaren bij de uitvoering van hun taken overleg plegen en samenwerken met hun ambtgenoten van de omliggende gemeenten;
 - d. de aanwijzing van de diensten en instellingen waarmee de ambtenaren bij de uitvoering van hun taken dienen samen te werken.
5. De ambtenaren, bedoeld in het eerste lid, tweede volzin, zijn belast met de opsporing van de bij deze wet strafbaar gestelde feiten, onverminderd artikel 141 van het Wetboek van Strafvordering.

Artikel 17. Gemeenschappelijke regeling betreffende toezicht

Gemeenschappelijke regelingen betreffende het toezicht op de naleving van deze wet, alsmede wijziging of intrekking daarvan, worden mede ter kennis gebracht van Onze minister en van de hoofden in de gemeenten die bij de regeling zijn aangesloten.

Artikel 18. Kennisgeving in- en afschrijvingen

1. De hoofden geven aan burgemeester en wethouders binnen zeven dagen kennis van de in- en afschrijving van leerlingen ten aanzien van wie deze wet van toepassing is. Een beslissing tot verwijdering van een leerling wordt terstond gemeld.
2. Het hoofd van een instelling geeft aan burgemeester en wethouders zodra hij daarvan in kennis is gesteld, bericht van een door de jongere gesloten leerovereenkomst als bedoeld in artikel 4c, eerste lid, onderdeel b of deelname door de jongere aan een combinatie van leren en werken als bedoeld in artikel 4c, eerste lid, onderdeel c.
3. De hoofden geven aan burgemeester en wethouders en aan de ambtenaar alle inlichtingen die deze in verband met de uitvoering van deze wet verlangen.
4. In de kennisgeving, bedoeld in het eerste lid, en in de mededeling, bedoeld in het tweede lid, vermeldt het hoofd zo mogelijk mede het sociaal-fiscaalnummer of onderwijsnummer van de jongere.

Artikel 19. Controle absoluut schoolverzuim door burgemeester en wethouders
Burgemeester en wethouders controleren, of de jongeren die als ingezetene in de basisadministratie persoonsgegevens zijn ingeschreven en nog leerplichtig of

kwalificatieplichtig zijn, overeenkomstig de bepalingen van deze wet als leerling of deelnemer zijn ingeschreven.

Artikel 20 [Vervallen per 01-10-1994]

Artikel 21. Kennisgeving relatief schoolverzuim

1. Indien een ingeschreven leerling van een school ten aanzien van wie deze wet van toepassing is, zonder geldige reden les- of praktijktijd heeft verzuimd en dit verzuim plaatsvond op drie achtereenvolgende schooldagen, dan wel het verzuim gedurende een periode van vier opeenvolgende lesweken meer dan $\frac{1}{8}$ deel van het aantal uren les- of praktijktijd bedraagt, geeft het hoofd van de school hiervan onverwijld kennis aan burgemeester en wethouders van de gemeente waar de leerling woon- of verblijfplaats heeft.
2. Indien een ingeschreven leerling van een instelling ten aanzien van wie deze wet van toepassing is, zonder geldige reden gedurende een periode van vier opeenvolgende lesweken meer dan $\frac{1}{8}$ deel van de lestijd heeft verzuimd, geeft het hoofd van de instelling hiervan onverwijld kennis aan burgemeester en wethouders van de gemeente waar de leerling woon- of verblijfplaats heeft.
3. In de kennisgeving, bedoeld in het eerste en tweede lid, vermeldt het hoofd zo mogelijk mede het sociaal-fiscaalnummer of onderwijsnummer van de jongere.

Artikel 22. Onderzoek door leerplichtambtenaar

1. Indien blijkt, dat een leerplichtige of kwalificatieplichtige jongere niet als leerling of deelnemer is ingeschreven, zonder dat een grond voor vrijstelling aanwezig is, of indien een kennisgeving is ontvangen, als bedoeld in artikel 21, stelt de ambtenaar vanwege burgemeester en wethouders een onderzoek in. Hij hoort de in artikel 2, eerste lid, bedoelde personen en tracht hen ertoe te bewegen hun verplichtingen na te komen.
2. Blijkt aan de ambtenaar dat de in artikel 2, eerste lid, bedoelde personen weigeren de jongere als leerling van een school onderscheidenlijk als deelnemer bij een instelling te laten inschrijven, zonder dat zij op grond van artikel 5, 5a of 15 van deze verplichting zijn vrijgesteld, of dat zij niet zorgen, dat de leerplichtige jongere de school of de jongere die kwalificatieplichtig is de school of instelling geregeld bezoekt, zonder dat zij op grond van artikel 11 van deze verplichting zijn vrijgesteld, dan zendt hij proces-verbaal van zijn bevindingen aan de officier van justitie.
3. Blijkt aan de ambtenaar, dat de leerplichtige jongere die de leeftijd van 12 jaren heeft bereikt of de jongere die kwalificatieplichtig is het onderwijs aan de school of aan de instelling niet geregeld volgt zonder dat de jongere op grond van artikel 11 van deze verplichting is vrijgesteld, dan hoort hij de jongere en tracht hem ertoe te bewegen zijn verplichtingen na te komen. Indien blijkt dat de leerplichtige jongere die de leeftijd van 12 jaren heeft bereikt, of de jongere die kwalificatieplichtig is, weigert deze verplichtingen na te komen, zendt de ambtenaar proces-verbaal van zijn bevindingen aan de officier van justitie.
4. Indien de in artikel 2, eerste lid, bedoelde personen reeds eerder zijn veroordeeld wegens het niet nakomen van de verplichtingen, opgelegd in artikel 2, eerste lid, of artikel 4a, zendt de ambtenaar een afschrift van het proces-verbaal aan de raad voor de kinderbescherming.

Artikel 23. Overtreding arbeidsverbod

Indien aan het hoofd of aan de ambtenaar blijkt, dat een jongere in strijd met de terzake geldende voorschriften arbeid verricht, geven zij hiervan terstond kennis aan een daartoe door Onze Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid aangewezen onder hem ressorterende ambtenaar.

Artikel 24. Bevoegdheden politie

Ambtenaren, aangesteld voor de uitvoering van de politietaak, zijn bevoegd een jongere die zij onder schooltijd op een voor het publiek toegankelijke plaats aantreffen, te brengen naar het hoofd van de school waarop de jongere als leerling is ingeschreven. Afdeling 5.3 van de Algemene wet bestuursrecht is niet van toepassing.

Artikel 25. Jaarverslag gemeente en verstrekking statistische gegevens

1. Burgemeester en wethouders brengen jaarlijks vóór 1 oktober verslag uit aan de raad over het in het laatst afgesloten school- of cursusjaar* in de gemeente gevoerde beleid inzake de handhaving van de leerplicht en de kwalificatieplicht en de resultaten daarvan.
2. Burgemeester en wethouders doen jaarlijks een opgave aan Onze minister van de omvang en behandeling van het aan hen gemelde schoolverzuim in hun gemeente.
3. Het hoofd doet jaarlijks een opgave aan Onze minister van de omvang van het schoolverzuim aan zijn school of instelling.

§ 5. Strafbepalingen

Artikel 26. Strafbedreiging verantwoordelijke personen

1. De in artikel 2, eerste lid, bedoelde personen die de in artikel 2, eerste lid, of artikel 4a opgelegde verplichtingen niet nakomen, worden gestraft met hechtenis van ten hoogste een maand of geldboete van de tweede categorie.
2. De leerplichtige jongere die de leeftijd van 12 jaren heeft bereikt of de jongere die kwalificatieplichtig is, die de verplichting tot geregeld volgen van het onderwijs niet nakomt, wordt gestraft met een hoofdstraf als genoemd in artikel 77h, eerste lid, onderdeel b, van het Wetboek van Strafrecht, met dien verstande dat de geldboete een geldboete van de tweede categorie is.

Artikel 27. Strafbedreiging hoofd

Met hechtenis van ten hoogste een maand of geldboete van de tweede categorie wordt gestraft het hoofd dat:

- a. in strijd handelt met artikel 13a, tweede lid, of artikel 14, derde lid, eerste volzin,
- b. niet voldoet aan een der verplichtingen, opgelegd in de artikelen 18 en 21, of
- c. bij de uitvoering van deze wet onjuiste of onvolledige inlichtingen verstrekt.

Artikel 28. Overtreding

De bij deze wet strafbaar gestelde feiten worden beschouwd als overtredingen.

§ 6. Slot- en overgangsbepalingen

Artikel 29. Nadere voorschriften

1. Bij ministeriële regeling worden nadere voorschriften gegeven voor de uitvoering van deze wet en worden de modellen vastgesteld van de kennisgevingen en mededelingen, bedoeld in de artikelen 6, 18, 21 en 25, tweede en derde lid. Bij deze regeling kan tevens worden bepaald dat de in artikel 25, tweede of derde lid, bedoelde opgave niet wordt gedaan aan Onze minister maar aan het Centraal Bureau voor de Statistiek.

2. De formulieren van de kennisgevingen en mededelingen, bedoeld in de artikelen 6, 18 en 21 zijn voor de belanghebbenden kosteloos ter gemeentesecretarie verkrijgbaar. De formulieren voor de opgaven van gegevens ten behoeve van statistisch onderzoek als bedoeld in artikel 25, tweede en derde lid, worden door het Rijk verstrekt.

Artikel 30. Citeertitel

Deze wet kan worden aangehaald als "Leerplichtwet 1969". Zij treedt in werking op 1 januari 1969.

Artikel 31 [Vervallen per 01-08-1994]

Artikel 32 [Vervallen per 01-08-1994]

Artikel 32a [Vervallen per 01-08-1994]

Artikel 32b [Vervallen per 01-08-1994]

Artikel 32c [Vervallen per 01-08-1994]

Artikel 33 [Vervallen per 01-08-1994]

Artikel 34 [Vervallen per 01-08-1994]

Artikel 35 [Vervallen per 01-08-1971]

Artikel 36 [Vervallen per 01-08-1971]

Lasten en bevelen, dat deze in het *Staatsblad* zal worden geplaatst, en dat alle ministeriële departementen, autoriteiten, colleges en ambtenaren, wie zulks aangaat, aan de nauwkeurige uitvoering de hand zullen houden. Gegeven ten Paleize Soestdijk, 30 mei 1968

JULIANA.

De staatssecretaris van onderwijs en wetenschappen,
GROSHEIDE.

De minister van sociale zaken en volksgezondheid,
B. ROOLVINK.

De minister van landbouw en visserij,
P. J. LARDINOIS.

Uitgegeven de twintigste juni 1968.

De Minister van Justitie,
C. H. F. POLAK.

[Vervallen per 30-12-2005]

Bijlage 3 Instructie 'Integrale Handhaving Leerplicht', november 2007

Integrale handhaving schoolverzuim

- **Openbaar Ministerie Zwolie-Lelystad**
- **Raad voor de Kinderbescherming**
- **Regiopolitie IJsselland**
- **Halt Regio IJssel-Vecht**
- **Leerplichtambtenaren regio IJssel-Vecht**

Instructie **(Versie 26 november 2007)**

Algemeen

Spijbelen (signaalverzuim) en vroegtijdig schoolverlaten worden veelal genoemd als risicofactoren voor toekomstig crimineel gedrag. Hierin schuilt (voor de justitiële keten) een groot belang voor de integrale bestrijding en vooral het voorkomen van schoolverzuim.

De handleiding is het resultaat van de wens om te komen tot betere afstemming tussen de preventieve en repressieve mogelijkheden teneinde krachtiger beleid te voeren in de strijd tegen schoolverzuim en het achterhalen van eventueel daaraan ten grondslag liggende problematiek.

Samenwerking tussen partijen moet leiden tot vroegsignalering van schoolverzuim en een vroegtijdige, snelle en consequente (al dan niet strafrechtelijke) interventie.

Het moet partners in staat stellen om uit oogpunt van pedagogiek en met inachtneming van 'het andere traject' vanuit de eigen verantwoordelijkheid op passende en effectieve wijze te kunnen interveniëren in het probleem.

Zoveel mogelijk zal worden aangesloten bij lopende of op te zetten hulpverleningstrajecten. Voor de duidelijkheid: lang niet in alle gevallen wordt een strafrechtelijke reactie relevant of passend geacht, maar in de gevallen waarin dat wel passend wordt geacht, moet opgetreden kunnen worden.

De meerwaarde van strafrechtelijk optreden is voor de zorgketen gelegen in het feit dat het waar nodig kan dienen als 'stok achter de deur', bijvoorbeeld in de gevallen waarin vrijwillige hulpverlening niet wordt aanvaard of gezocht.

Door goed met elkaar te communiceren en af te stemmen kan ervoor worden gezorgd dat linksom of rechtsom 'hulp' een plaats krijgt binnen een gezin of geboden kan worden aan een jongere. Het voornaamste doel moet zijn om de jongere weer naar school te krijgen.

Het strafrechtelijk optreden hoeft overigens niet altijd te bestaan uit een dagvaarding voor de kinderrechter. Het opleggen van een HALT-afdoening (onder regie van de Officier van Justitie) en taakstraffen door de Officier van Justitie behoort eveneens tot de

mogelijkheden. Taakstraffen (spijbelcursussen) bieden de mogelijkheid om jongeren van 12 jaar en ouder (en ouders) binnen een justitieel-pedagogisch kader te motiveren. De justitiële interventiemogelijkheden van Halt-afdoening, verschillende spijbel-trainingen en dagvaarding, zijn afgestemd op de verschillende soorten van signaal-verzuim (licht, matig en hardnekkig)

Door de verbinding met het JCO te maken, kan de Raad voor de Kinderbescherming (Raad) ook waar nodig (in overleg met de zorgketen) civiele maatregelen nemen indien dat naar verwachting ten goede komt van de ontwikkeling van de jongere.

Procesbeschrijving

12-minners:

In alle gevallen waarin sprake is van signaalverzuim en waarin de leerplichtambtenaar niet tot een bevredigende oplossing komt, dan wel zich zorgen maakt over de ontwikkeling van het kind, kan bij het AMK van het Bureau Jeugdzorg Overijssel een **advies** gevraagd of een **melding** gedaan worden.

Adviesvraag: een eenmalig gesprek, waarin aan de orde komt wat de zorgen zijn en wat de adviesvrager daar zelf nog aan kan doen.

Melding: het AMK onderzoekt de melding, bemiddelt bij het op gang brengen van hulpverlening of stuurt de zaak (direct) door naar de Raad voor de Kinderbescherming (dat laatste indien het AMK van mening is dat de leerplichtambtenaar alle mogelijkheden heeft geprobeerd). De Raad stelt een onderzoek in naar een mogelijke ondertoezichtstelling.

12-plussers:

0. Alle gevallen van schoolverzuim worden in het Zorg- en Adviesteam (ZAT) besproken. Indien er sprake is van schoolverzuim dat voldoet aan de criteria van artikel 21 Leerplichtwet, dan meldt de school dit verzuim middels een "Kennisgeving van ongeoorloofd verzuim" (KOV) aan de leerplichtambtenaar.

Indien er sprake is van verzuim dat niet voldoet aan de criteria van artikel 21 Leerplichtwet, en het verzuimprotocol van de school voorschrijft dat dit wordt gemeld aan de leerplichtambtenaar, dan kan de leerplichtambtenaar deze casus zelfstandig middels een Landelijk Overdrachtsformulier (LOF) per fax doorverwijzen naar Bureau Halt, faxnummer 038-4281987.

1. Alle door de scholen gemelde verzuimgevallen die voldoen aan de wettelijke criteria van artikel 21 Leerplichtwet, met uitzondering van evidente ziekte-gevallen, worden door de leerplichtambtenaar middels een LOF (Landelijk Overdrachtsformulier) direct doorgemeld aan het Justitieel Casusoverleg (het wekelijks overleg tussen het

Openbaar Ministerie, de Raad voor de Kinderbescherming en de Regiopolitie IJsselland).

2. Doormelding geschiedt per mail of fax en tegelijkertijd aan de afzonderlijke JCO-partners
 - RvdK
 - Faxnummer 038-4554301 ovv Casusregie
 - Mailadressen van de casusregisseurs, te weten Angelien Hoppen, Errit Vleer en Jan Eijlanden e.vleerfo@rvdk.minius.nl a.hoppen@rvdk.minius.nl of i.eijlander@rvdk.minius.nl;))
 - OM
 - Faxnummer 038-4962087 onder vermelding van: Melding wettelijk verzuim + naam van de gemeente.
3. De LOF's worden in het eerstvolgende JCO besproken. Een afdoeningsbeslissing wordt niet eerder genomen dan nadat de Raad over de zaak heeft geadviseerd.
De Raad brengt niet eerder advies uit dan nadat met de desbetreffende leerplichtambtenaar overleg is gepleegd omtrent de omstandigheden van het geval en daarmee samenhangend de wenselijk te achten strafrechtelijke afdoening en/of hulpverleningstraject. Aan het advies ligt zo nodig een basisonderzoek ten grondslag. Indien een basisonderzoek wordt uitgevoerd, wordt de leerplichtambtenaar door de raadsonderzoeker als informant benaderd.
4. In het JCO kan worden besloten tot:
 - Geen strafrechtelijke reactie: (voorwaardelijk) sepot of HALT-verwijzing
 - Taakstraf: werkstraf of leerstraf in de vorm van een spijbelcursus
 - Geldboete
 - ITB-CRIEM
 - Dagvaarden
5. Indien een taakstraf wordt opgelegd, verdient een spijbelcursus (ROOS: reactie op ongeoorloofd schoolverzuim in combinatie met verplicht jeugdreclasseringscontact) de voorkeur. Deze dient om de jongere in een justitieel-pedagogisch kader weer te motiveren voor school. De ouders worden nauw betrokken bij de spijbelcursus. Ook kan voor jongens gekozen worden voor dagtrainingscentrum De Sprengen bij hardnekkige verzuimgevallen. In beide gevallen wordt gekozen voor een combinatie met jeugdreclasseringsbegeleiding.
6. Ongeacht welke (uitgestelde) strafrechtelijke afdoening of hulpverleningstraject is ingezet, overleggen de Raad en de leerplichtambtenaar minimaal eens per acht weken vanaf de melding van het LOF aan het JCO omtrent de voortgang en de resultaten van de trajecten. Het initiatief ligt bij de casus regisseur van de Raad: te weten Angelien Hoppen (district Zuid), Errit Vleer (district Midden) en Jan Eijlander (district Noord).

7. Indien de jongere gedagvaard wordt:
 - maakt de leerplichtambtenaar ten behoeve van de behandeling ter terechtzitting een volledig proces-verbaal op.
 - roept de leerplichtambtenaar leerling en ouders/verzorgers (nogmaals) op: betrokkenen worden maximaal 2x opgeroepen waarvan in elk geval 1 maal aangetekend. Het woord aangetekend moet in de brief vermeld staan. In de tweede brief, die men ontvangt als op de eerste brief geen reactie is gekomen, moet vermeld staan dat er een proces-verbaal opgemaakt gaat worden en dat het proces-verbaal, wanneer men niet reageert, opgemaakt wordt zonder dat de betrokkene gehoord wordt.
 - wordt in het proces-verbaal melding gemaakt van alle interventies gepleegd vanuit school en de leerplichtambtenaar.
8. Indien blijkt dat er naast schoolverzuim andere en meerdere strafbare feiten ten aanzien van dezelfde persoon open staan, worden de zaken gevoegd en aangebracht bij de Kinderrechter.
9. De leerplichtambtenaar kan in alle gevallen de afweging maken om de zaak te bespreken of te melden bij het Advies en Meldpunt Kindermishandeling (AMK: tel. 0546-537120, Postbus 249, 7600 AE Almelo); als blijkt dat hulp op vrijwillige basis wordt geweigerd of niet toereikend is, kan het AMK een melding doen bij de Raad voor de Kinderbescherming.